

**URZĄD MIEJSKI
W DĄBROWIE
GÓRNICZEJ**

**DĄBROWA
GÓRNICZA**
dla aktywnych

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych Gminy Dąbrowa Górnicza

przygotowana zgodnie z Art. 10a.
Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r.
o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
z uwzględnieniem pkt. 1. Art. 10e.
Ustawy z dnia 8 marca 1990 r.
o samorządzie gminnym

Spis treści

Historia	5
Położenie	5
Sytuacja społeczna	6
Społeczeństwo.....	6
Demografia	6
Struktura społeczeństwa w dzielnicach.....	9
Integracja i równe szanse	11
Wykluczenie społeczne.....	11
Zasoby mieszkaniowe gminy, w tym lokale z najmem socjalnym.....	17
Integracja i aktywizacja osób starszych.....	23
Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami.....	26
Przeciwdziałanie wykluczenia rodzin	30
Przeciwdziałanie uzależnieniom.....	35
Dostępność infrastruktury publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami.....	35
Jakość życia, bezpieczeństwo	38
Wyniki badania jakości życia	38
Jakość życia.....	38
Wyniki badania warunków życia i jakości usług publicznych – 2023 r.	38
Zaplecze usługowe i rekreacyjne w dzielnicach	49
Rewitalizacja tkanki miejskiej.....	52
Bezpieczeństwo w mieście	59
Zdrowia i profilaktyka	64
Sytuacja gospodarcza	77
Edukacja	77
Rynek pracy	82
Struktura rynku pracy.....	82
Oferta kształcenia dorosłych i pracowników.....	85
Potencjał i struktura gospodarcza	86

Aktywność inwestycyjna	97
Otoczenie wsparcia biznesu	98
Sytuacja przestrzenna	102
Planowanie przestrzenne	102
Studium i plany miejscowe.....	102
Powiązania w obszarze funkcjonalnym miasta	103
Dzielnice i mieszkalnictwo	108
Mobilność w mieście	121
Infrastruktura drogowa, w tym drogi rowerowe	121
Infrastruktura dla nowoczesnej mobilności	124
Transport zbiorowy	127
Ochrona środowiska.....	133
Ochrona klimatu i jakość powietrza	133
Zagrożenia hałasem.....	144
Pola elektromagnetyczne	147
Gospodarowanie wodami	148
Gospodarka wodno-ściekowa	152
Gleby.....	153
Zasoby przyrodnicze	159
Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych	165
Opieka nad zwierzętami	166
Zarządzanie miastem.....	167
Sytuacja finansowa miasta, źródła dochodów, struktura kosztów	167
Dąbrowa Górnicza z mieszkańcami i dla mieszkańców	173
Cyfrowe miasto	177
Poziom cyfryzacji usług publicznych.....	177
Cyfrowa infrastruktura miejska – poziom zaawansowania infrastruktury informatycznej w Urzędzie Miejskim, cyberbezpieczeństwa oraz miejskiej sieci szerokopasmowej.....	182
Współpraca miasta z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami.....	185

Wstęp

Pierwotna wersja diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych Gminy Dąbrowa Górnicza została przygotowana w ramach procesu prac nad opracowaniem „Strategii Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2030” zgodnie z Art. 10a. Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z uwzględnieniem pkt. 1. art. 10e. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zgodnie z założeniem, w roku 2023 dokument ten został aktualizowany o najnowsze dostępne dane statystyczne i informacje.

Niniejszy dokument zawiera informacje o sytuacji gminy w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym na podstawie dostępnych danych statystycznych, badań własnych, raportów branżowych i innych źródeł informacji.

Dokument uwzględnia również dane porównawcze dla gmin o podobnym profilu takich jak: Sosnowiec, Tychy, Rybnik, Jaworzno i Płock.

Informacja zawarte w diagnozie stanu, stanowią podstawę do przygotowania opisów stanu w dokumentach dziedzinowych. Wydziały merytoryczne oraz jednostki organizacyjne mogą zarówno skorzystać z informacji z tego dokumentu diagnostycznego jak i z dodatkowych informacji i danych stanowiących ich uzupełnienie. Zachęca się jednak, aby ograniczać dublowanie prac nad zbieraniem danych podstawowych.

Jednostka koordynująca:

Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

Anna Saltarska-Stachura

Tel.: 32 295 96 86

E-mail: asaltarska@dg.pl

Historia

Początki gminy Dąbrowa Górnicza (pierwotnie Dąbrowa) sięgają do XVIII wieku, natomiast o jej poszczególnych osiedlach pierwszezmianki w dokumentach historycznych pojawiły się już w XIII wieku. Na przełomie XVIII i XIX wieku Dąbrowa doświadczyła pierwszych inwestycji przemysłowych związanych z górnictwem i hutnictwem. Nowe osiedla i szkoły czyniły ówczesną gminę ważnym centrum edukacyjnym i technicznym w Zagłębiu. W 1916 roku gmina otrzymała prawa miejskie od władz austriackich, a w 1918 roku Rada Miejska postanowiła zmienić nazwę miasta z „Dąbrowa” na „Dąbrowa Górnicza”.

Budowa w latach '70 zeszłego wieku Kombinatu Metalurgicznego Huta Katowice, a następnie jego rozwój, miały ogromny wpływ na strukturę społeczną, gospodarczą i przestrzenną miasta i jego otoczenia. W 1996 roku ostatnia kopalnia – kopalnia „Paryż” – zakończyła swoją działalność. Dzięki Hucie Katowice (obecnie ArcelorMittal Poland) i Hucie Bankowa (obecnie Grupa Alchemia) miasto nie straciło swojego charakteru przemysłowego. Na początku XXI wieku dywersyfikacja struktury gospodarczej w kierunku przemysłu motoryzacyjnego, materiałów budowlanych i elektromaszynowego zapewniła miastu istotną pozycję gospodarczą w Zagłębiu. Pojawienie się w 1995 roku Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej (obecnie Akademia WSB) pozwoliło pozycjonować miasto jako dynamiczne centrum edukacji wyższej.

Ludność w mieście zwiększyła się z około 6.000 mieszkańców w XVIII wieku do ponad 150.000 osób w 1982 roku, a następnie stopniowo malała do liczby poniżej 115 000 mieszkańców w 2022 roku. W 2020 roku Rada Miejska zdecydowała o powołaniu 18 dzielnic stanowiących jednostki pomocnicze.

Położenie

Dąbrowa Górnicza jest miastem na prawach powiatu, największym powierzchniowo miastem w województwie śląskim o powierzchni 18 873 ha (189 km²), położonym w Zagłębiu Dąbrowskim na Wyżynie Śląskiej, nad Czarną Przemszą i Białą Przemszą. Historycznie miasto zalicza się do obszaru Zagłębia Dąbrowskiego, do którego należą również: Sosnowiec, powiat będziński, powiat zawierciański, powiat myszkowski, powiat olkuski oraz gmina Ożarówce.

Miasto graniczy z powiatem będzińskim (Będzin, gmina Psary, gmina Mierzęcice, Siewierz, Sławków), powiatem zawierciańskim (gmina Łazy), powiatem olkuskim w województwie małopolskim (gmina Klucze, gmina Bolesław) oraz z miastem Sosnowiec.

Miasto Dąbrowa Górnicza liczy 18 dzielnic: Mydlice, Śródmieście, Reden, Zielona-Pogoria, Gołonóg Północny, Gołonóg Południowy, Gołonóg Wschodni, Antoniów, Strzemieszyce Wielkie, Strzemieszyce Małe, Łosień, Łęka, Okradzionów, Błędów, Tuczawa-Bugaj-Sikorka, Ząbkowice, Ujejsce oraz Trzebiesławice.

Dąbrowa Górnicza położona jest w strefie klimatu umiarkowanego. Klimat miasta kształtują w przeważającej większości masy powietrza morskiego. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Miasto znajduje się w obrębie zlewni Przemszy w regionie wodnym Małej Wisły. Główne rzeki przepływające przez miasto to Przemsza i jej dopływ – Biała Przemsza. Sieć hydrograficzną uzupełniają ich liczne dopływy, przede wszystkim: Pogoria, Trzebyczka, Centuria,

Biała, Bobrek i Strumień Błędowski. Na terenie miasta usytuowane są duże zbiorniki wodne (tzw. Pojezierze Dąbrowskie), kompleksy leśne i liczne obszary chronione.

Obecnie miasto stanowi część Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w tym część metropolitalnego podregionu sosnowieckiego.

Sytuacja społeczna

Spółeczeństwo

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Spraw Obywatelskich.

Demografia

Miasto Dąbrowa Górnicza liczyło na koniec 2022 roku 109 662 mieszkańców (dane zgodnie z rejestrem mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i czasowy ponad 3 miesiące na 31 grudnia danego roku). Liczba ta różni się znacznie od danych odnośnie 2022 roku zaprezentowanych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poniższa tabela zawiera dane porównawcze z okresu 2019-2022, których źródłem jest Bank Danych Lokalnych. Analiza 3 lat wykazuje, że w Dąbrowie Górniczej występuje większa procentowa tendencja spadkowa (procentowy spadek ilości mieszkańców - rok 2022 w porównaniu do roku 2020) niż w 3 miastach z przyjętej grupy porównawczej. W Sosnowcu oraz Płocku odnotowuje się wyższy niż w Dąbrowie Górniczej procentowy spadek liczby mieszkańców.

Tabela [1]. Liczba mieszkańców na dzień 31.12 w danym roku dla miasta Dąbrowa Górnicza oraz dla grupy porównawczej (wg miejsca zamieszkania)

Gmina	2020	2021	2022	2020-2022
Dąbrowa Górnicza	117 257	115 955	114 765	-2,13%
Jaworzno	89 269	88 267	87 552	-1,92%
Rybnik	134 050	132 923	131 744	-1,72%
Sosnowiec	194 438	191 676	189 178	-2,71%
Tychy	125 223	124 139	123 105	-1,69%
Płock	114 974	113 660	112 483	-2,17%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, dynamika – opracowanie własne

Oprócz migracji mieszkańców do gmin miejsko-wiejskich i wiejskich (zjawisko sub-urbanizacji i rozlewania się miasta po innych terenach miejskiego obszaru funkcjonalnego) oraz migracji osób młodych do innych metropolii w Polsce jak i za granicą po zakończeniu studiów, do przyczyn spadku liczby mieszkańców można zaliczyć: spadek dzietności społeczeństwa, starzenie się społeczeństwa, wzrost ilości zgonów w wyniku pandemii COVID-19 oraz chorób cywilizacyjnych. Lata 2020-2022 charakteryzowały się ujemnym przyrostem naturalnym na 1 000 mieszkańców oraz ujemnym saldem migracji na 1 000 mieszkańców.

Tabela [2]. Liczba narodzin i zgonów oraz przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w danym roku dla miasta Dąbrowa Górnicza oraz dla grupy porównawczej

Gmina	2020			2021			2022		
	narodziny	zgony	przyrost naturalny na 1 000 ludności	narodziny	zgony	przyrost naturalny na 1 000 ludności	narodziny	zgony	przyrost naturalny na 1 000 ludności
Dąbrowa Górnicza	864	1 704	-7,13	770	1 916	-9,84	600	1 609	-8,75
Sosnowiec	1 360	2 895	-7,84	1 291	3 393	-10,90	1 168	2 947	-9,34
Tychy	1 042	1 542	-3,98	950	1 714	-6,13	881	1 408	-4,27
Rybnik	1 243	1 657	-3,07	1 082	1 847	-5,73	956	1 641	-5,18
Jaworzno	726	1 339	-6,84	658	1 481	-9,27	593	1 262	-7,62
Płock	966	1 667	-6,06	840	1 694	-7,47	811	1 487	-5,97

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Jeśli chodzi o spadek liczby mieszkańców przez pryzmat ujemnego przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców w 2022 roku, miasto Dąbrowa Górnicza (- 8,75 osób na 1 000 ludności) zajmowało w grupie porównawczej drugie miejsce Sosnowcu (-9,34 osób na 1 000 ludności).

Tabela [3]. Saldo migracji ogółem i saldo migracji na 1 000 mieszkańców w danym roku dla miasta Dąbrowa Górnicza oraz dla grupy porównawczej

Gmina	2020		2021		2022	
	ogółem	na 1 000 ludności	ogółem	na 1 000 ludności	ogółem	na 1 000 ludności
Dąbrowa Górnicza	-331	-2,8	-249	2,1	-202	-1,8
Sosnowiec	-743	-3,8	-906	-4,7	-649	-3,4
Tychy	-156	-1,2	-363	-2,9	-539	-4,4
Rybnik	-507	-3,8	-461	-3,5	-508	-3,8
Jaworzno	-189	-2,1	-184	-2,1	-68	-0,8
Płock	-295	-2,5	-531	-4,6	-447	-4,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W przypadku spadku liczby mieszkańców przez pryzmat salda migracji na 1 000 mieszkańców w 2022 roku, miasto Dąbrowa Górnicza (- 1,8 osób na 1 000 ludności) zajmowało w grupie porównawczej drugie miejsce po Jaworznie poprawiając tym samym znacznie swoją pozycję.

Tabela [4]. Struktura ludności, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w danym roku dla miasta Dąbrowa Górnicza oraz dla grupy porównawczej

Gmina	liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)			ludność w wieku produkcyjnym			ludność w wieku poprodukcyjnym		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	18 504	18 426	18 124	67 118	65 622	64 474	31 635	31 907	32 167
Jaworzno	14 768	14 736	14 596	53 549	52 464	51 655	20 952	21 067	21 301
Rybnik	24 409	24 260	23 909	79 684	78 448	77 213	29 957	30 215	30 622
Sosnowiec	28 040	27 850	27 515	111 130	108 554	106 416	55 268	55 272	55 247
Tychy	22 105	22 000	21 700	72 140	70 778	69 465	30 978	31 361	31 940
Płock	19 054	18 860	18 683	66 394	65 250	64 132	29 526	29 550	29 668

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [5]: Struktura ludności, procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w danym roku dla miasta Dąbrowa Górnicza oraz dla grupy porównawczej

Gmina	ludność w wieku przedprodukcyjnym w %			ludność w wieku produkcyjnym w %			ludność w wieku poprodukcyjnym w %		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	15,8	15,9	15,8	57,2	56,6	56,2	27,0	27,5	28,0
Jaworzno	16,5	16,7	16,7	60,0	59,4	59,0	23,5	23,9	24,3
Rybnik	18,2	18,3	18,1	59,4	59,0	58,6	22,3	22,7	23,2
Sosnowiec	14,4	14,5	14,5	57,2	56,6	56,3	28,4	28,8	29,2
Tychy	17,7	17,7	17,6	57,6	57,0	56,4	24,7	25,3	25,9
Płock	16,6	16,6	16,6	57,7	57,4	57,0	25,7	26,0	26,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Mimo spadku liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w latach 2020-2022 o 380 osób, jej procentowy udział w liczbie mieszkańców ogółem utrzymuje się praktycznie na tym samym poziomie 15,8%. Natomiast spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym o 2 644 osób w latach 2020-2022 również był widoczny w procentowym udziale tej grupy mieszkańców w liczbie mieszkańców ogółem w poszczególnych latach. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła w latach 2020-2022 o 532 osoby, a jej procentowy udział w liczbie mieszkańców ogółem wzrósł z 27% do 28%. Porównując dane z poszczególnych lat oraz dane w grupie porównawczej można wnioskować, że struktura ludności w poszczególnych miastach charakteryzuje się podobną nieznaczną dynamiką zmian.

Tabela [6] : Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Dąbrowie Górniczej oraz grupie porównawczej (w latach 2020, 2021 oraz 2022):

Gmina	ludność w wieku produkcyjnym			Dynamika
	2020	2021	2022	2020-2022
Dąbrowa Górnicza	67 118	65 622	64 474	-3,9%
Jaworzno	53 549	52 464	51 655	-3,5%
Rybnik	79 684	78 448	77 213	-3,1%
Sosnowiec	111 130	108 554	106 416	-4,2%
Tychy	72 140	70 778	69 465	-3,7%
Płock	66 394	65 250	64 132	-3,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dynamika – opracowanie własne

Liczba osób w wieku produkcyjnym spada w każdym z miast grupy porównawczej, a dynamika tego ruchu w Dąbrowie Górniczej jest jedną z najwyższych wśród tych miast i wynosi -3,9%. Cała dynamika wśród 6 miast znajduje się w zakresie od -3,1% do -4,2%.

Tabela [7] : Udział subpopulacji osób w wieku powyżej 80 lat (% wszystkich mieszkańców miasta) w Dąbrowie Górniczej oraz grupie porównawczej (w latach 2019, 2020 oraz 2021):

Gmina	Udział subpopulacji osób w wieku powyżej 80 lat (% wszystkich mieszkańców)			Różnica
Miasto	2020	2021	2022	2020-2022
Dąbrowa Górnicza	4,25	4,21	4,14	-2,59%
Jaworzno	4,77	4,74	4,72	-1,05%
Płock	4,25	4,31	4,44	4,47%
Rybnik	4,05	4,17	4,32	6,67
Sosnowiec	4,9	4,89	4,9	0,0%
Tychy	3,99	4,01	4,05	1,50%

Źródło : <https://analizy.monitorrozwoju.pl/> , Dynamika – opracowanie własne

Stosunek liczby mieszkańców Dąbrowy Górniczej w wieku powyżej 80 lat jest porównywalna do pozostałych miast. Jeżeli chodzi natomiast o dynamikę wzrostu liczby tych osób, jest ona najniższa (a wręcz ujemna) wśród miast grupy porównawczej.

Struktura społeczeństwa w dzielnicach

W maju 2023 r. po raz drugi przygotowano zestawienie danych obejmujące grupy wiekowe w poszczególnych dzielnicach. Zakłada się coroczne (początek maja) przygotowanie takiego zestawienia na podstawie danych przekazywanych przez Wydział Spraw Obywatelskich.

Tabela [8]. Struktura ludności, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w danym roku dla miasta Dąbrowa Górnicza i jego dzielnic

Dzielnica	ludność ogółem /pobyt stały/ 2023		ludność w wieku przedprodukcyjnym /pobyt stały/		ludność w wieku produkcyjnym /pobyt stały/		ludność w wieku poprodukcyjnym /pobyt stały/	
	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]
Dąbrowa Górnicza	107 863	100	16 603	15,39	60 100	55,72	31 160	28,89
Mydlice	13 625	12,63	2 016	14,80	7 104	52,14	4 505	33,06
Śródmieście	7 276	6,75	1 022	14,05	4 108	56,46	2 146	29,49
Reden	18 727	17,36	2 637	14,08	10 198	54,46	5 892	31,46
Zielona-Pogoria	8 407	7,79	1 455	17,31	4 688	55,76	2 264	26,93
Gołonóg Północny	10 893	10,10	1 622	14,89	5 921	54,36	3 350	30,75
Gołonóg Południowy	15 134	14,03	2 123	14,03	8 329	55,04	4 682	30,94
Gołonóg Wschodni	4 318	4,00	829	19,20	2695	62,41	794	18,39
Antoniów	733	0,68	120	16,37	414	56,48	199	27,15
Strzemieszyce Wielkie	7 818	7,25	1 247	15,95	4 455	56,98	2 116	27,07
Strzemieszyce Małe	1 160	1,08	178	15,34	670	57,76	312	26,90
Łosień	1 395	1,29	228	16,34	795	56,99	372	26,67
Łęka	663	0,61	122	18,40	352	53,09	189	28,51
Okradzionów	1 177	1,09	198	16,82	662	56,24	317	26,93
Błędów	1 834	1,70	314	17,12	1 043	56,87	477	26,01
Tucznawa-Bugaj-Sikorka	2 050	1,90	344	16,78	1 183	57,71	523	25,51
Ząbkowice	9 431	8,74	1 598	16,94	5 590	59,27	2 243	23,78
Ujejsce	2 208	2,05%	396	17,93	1 305	59,10	507	22,96
Trzebieśławice	1 010	0,94	152	15,05	585	57,92	273	27,03

Źródło: na podstawie danych ludności – **pobyt stały** - dostępnych w zasobach Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej – **5.05.2023 r.** (ludność w wieku przedprodukcyjnym- do 17 lat, w wieku produkcyjnym – mężczyźni 18-64, kobiety 18-59, w wieku poprodukcyjnym – mężczyźni – 65+, kobiety – 60+).

Integracja i równe szanse

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia.

Wykluczenie społeczne

Miasto Dąbrowa Górnicza prowadzi kompleksową politykę społeczną skierowaną do wszystkich grup społeczeństwa, a zwłaszcza do grup o szczególnych potrzebach, w tym: do osób z niepełnosprawnością, osób starszych, osób i rodzin, które znalazły się w trudnych sytuacjach życiowych i nie są w stanie ich przezwyciężyć wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Kluczową rolę odgrywają: Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej oraz Powiatowy Urząd Pracy.

Realizując zapisy ustawy o pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznaje pomoc osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, niepełnosprawności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

Tabela [9]. Powody przyznania świadczeń przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej w danym roku

Zakres wsparcia	2019	2020	2021	2022
Ubóstwo	912	827	776	634
Sieroctwo	0	1	0	0
Bezdomność	119	104	103	96
Potrzeba ochrony macierzyństwa	75	67	62	49
Bezrobocie	559	508	464	341
Niepełnosprawność	678	601	597	515
Długotrwała lub ciężka choroba	501	375	384	315
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	281	254	316	244
Przemoc w rodzinie	18	20	19	14
Potrzeba ochrony ofiar	0	0	0	0

Zakres wsparcia	2019	2020	2021	2022
handlu ludźmi				
Alkoholizm	47	31	26	21
Narkomania	5	3	2	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	20	15	23	14
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	17	6	4	3
Sytuacja kryzysowa	4	1	1	2
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej

Tabela [10]. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2019	2020	2021	2019-2021
Dąbrowa Górnicza	224	202	185	-17,41%
Sosnowiec	331	322	299	-9,67%
Tychy	247	218	211	-14,57%
Rybnik	302	287	248	-17,88%
Jaworzno	169	164	155	-8,28%
Płock	479	493	424	-11,48%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców w Dąbrowie Górniczej spadła w okresie 2019-2021 o 17,41%, z 224 osób w 2019 roku do 185 osób w 2021 roku. W grupie porównawczej miasto Dąbrowa Górnicza odnotowało największy spadek w tym okresie po Rybniku.

Tabela [11]. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej wg kryterium dochodowego w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (ogółem)

Gmina	ogółem				poniżej kryterium dochodowego				powyżej kryterium dochodowego			
	2020		2021		2020		2021		2020		2021	
Dąbrowa Górnicza	2 376	100%	2 152	100%	1 574	66,25%	1 329	61,76%	802	33,75%	823	38,24%
Sosnowiec	6 297	100%	5 757	100%	3 660	58,12%	3 360	58,36%	2 637	41,88%	2 397	41,64%
Tychy	2 742	100%	2 631	100%	1 247	45,48%	1 536	58,40%	1 495	54,52%	1 095	41,62%
Rybnik	3 864	100%	3 310	100%	1 947	50,39%	1 792	54,14%	1 917	49,61%	1 518	45,86%
Jaworzno	1 474	100%	1 379	100%	830	56,31%	693	50,25%	644	43,69%	687	49,82%
Płock	5 699	100%	4 842	100%	3 451	60,55%	2 850	58,86%	2 249	39,46%	1 992	41,14%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny (brak danych dostępnych dla 2018 roku)¹

Począwszy od 1 stycznia 2022 r. kwota kryterium dochodowego wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 776 zł, a dla osoby w rodzinie 600 zł. W okresie od 1 października 2018 r. kwota ww. kryterium była niższa wynosząc odpowiednio 701 zł dla samotnie gospodarującej, a dla osoby w rodzinie 528 zł. Wyższe kryterium dochodowe obowiązuje w przypadku świadczeń realizowanych w ramach Programu Rządowego "Posiłek w szkole i w domu". Około 62% beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku stanowiły osoby żyjące poniżej kryterium dochodowego.

Tabela [12]. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej wg głównego źródła dochodu w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (ogółem)

Gmina	ogółem		utrzymujący się z pracy		posiadający emeryturę		posiadający rentę		posiadający inne niezarobkowe źródło		pozostający na utrzymaniu	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	2 376	2 152	597	483	1 288	1 112	623	525	665	587	491	557
Sosnowiec	6 297	5 757	1 527	1 389	3 371	3 128	1 753	1 584	1 618	1 544	1 399	1 240
Tychy	2 742	2 631	719	699	1 303	1 219	692	638	611	581	720	713
Rybnik	3 864	3 310	1 322	1 063	2 082	1 841	1 183	966	899	875	460	406
Jaworzno	1 474	1 379	247	234	956	880	400	364	556	516	270	265
Płock	5 699	4 842	1 385	1 166	3 149	2 705	1 720	1 385	1 429	1 320	1 165	971

¹ Ze względu na zaokrąglenia danych estymowanych na poziomie gmin, w niektórych przypadkach sumy składników mogą różnić się od podanych wielkości "ogółem"

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej mogą mieć różne źródła dochodu. Wśród beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku 51,67% stanowiły osoby posiadające emeryturę, zaś ponad 27% beneficjentów posiadało inne niezarobkowe źródło dochodu a 24,40% rentę.

Tabela [13]. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej wg kryterium dochodowego i głównego źródła dochodu w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (poniżej kryterium dochodowego)

Gmina	ogółem		utrzymujący się z pracy		posiadający emeryturę		posiadający rentę		posiadający inne niezarobkowe źródło		pozostający na utrzymaniu	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	1 574	1 329	441	348	1 031	881	469	391	562	490	102	100
Sosnowiec	3 660	3 360	1 066	938	2 384	2 205	1 199	1 069	1 185	1 136	210	217
Tychy	1 247	1 536	403	442	802	864	406	421	396	443	42	230
Rybnik	1 947	1 792	627	551	1 244	1 172	644	579	600	593	76	69
Jaworzno	830	693	145	111	617	528	248	206	369	322	68	53
Płock	3 451	2 850	961	751	2 338	1 962	1 261	975	1 077	987	152	137

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W kategorii beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej żyjących poniżej kryterium dochodowego w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku 66,29% (881 osoby) tej grupy stanowiły osoby posiadające emeryturę, 36,87% (490 osób) posiadające inne niezarobkowe źródło dochodu, 29,42% (391osób) posiadające rentę, 26,19% (348 osób) utrzymujące się z pracy a 7,52% (100 osób) pozostające na utrzymaniu.

Tabela [14]. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej wg kryterium dochodowego i głównego źródła dochodu w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (powyżej kryterium dochodowego)

Gmina	ogółem		utrzymujący się z pracy		posiadający emeryturę		posiadający rentę		posiadający inne niezarobkowe źródło		pozostający na utrzymaniu	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	802	823	156	135	257	231	154	134	103	97	389	457
Sosnowiec	2 637	2 397	461	451	987	923	554	515	433	408	1 189	1 023
Tychy	1 495	1 095	316	257	501	355	286	217	215	138	678	483
Rybnik	1 917	1 518	695	512	838	669	539	387	299	282	384	337

Jaworzno	644	687	102	123	339	352	152	159	187	193	203	212
Płock	2 249	1 992	424	415	812	743	460	410	352	333	1 013	834

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W kategorii beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej żyjących powyżej kryterium dochodowego w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku największą grupę stanowiły osoby pozostające na utrzymaniu (55,53%, 457 osób), zaś 28,07% (231 osób) stanowiły osoby posiadające emeryturę, 16,40% (135 osób) osoby utrzymujące się z pracy, 16,28% (134 osoby) posiadające rentę oraz 11,79% (97 osób) posiadające inne niezarobkowe źródło dochodu.

Tabela [15]. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	2,20%	2,00%	1,80%	3,70%	3,20%	2,60%	2,00%	1,90%	1,70%	1,80%	1,60%	1,80%
Sosnowiec	3,30%	3,20%	3,00%	5,50%	5,40%	5,00%	3,10%	3,00%	2,90%	2,60%	2,50%	2,20%
Tychy	2,50%	2,20%	2,10%	3,70%	3,30%	3,20%	2,00%	1,80%	1,70%	2,90%	2,30%	2,30%
Rybnik	3,00%	2,90%	2,50%	5,80%	5,40%	4,40%	2,70%	2,60%	2,30%	1,60%	1,50%	1,40%
Jaworzno	1,70%	1,60%	1,60%	2,00%	1,70%	1,60%	1,70%	1,80%	1,70%	1,30%	1,30%	1,30%
Płock	4,80%	4,90%	4,20%	6,80%	7,30%	6,20%	4,50%	4,70%	4,10%	4,20%	3,90%	3,30%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny,

Procentowy udział osób korzystających z pomocy społecznej w Dąbrowie Górniczej w stosunku do liczby mieszkańców wynosił w 2021 roku 1,80%, co plasowało miasto na drugim miejscu w grupie porównawczej po Jaworznie (1,60%).

Tabela [16]. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	2 682	2 376	2 152	694	597	483	1 420	1 288	1 112	568	491	557
Sosnowiec	6 657	6 297	5 757	1 601	1 527	1 389	3 597	3 371	3 128	1 459	1 399	1 240

Tychy	3 156	2 742	2 631	819	719	699	1 472	1 303	1 219	865	720	713
Rybnik	4 183	3 864	3 310	1 462	1 322	1 063	2 235	2 082	1 841	486	460	406
Jaworzno	1 546	1 474	1 379	303	247	234	974	956	880	268	270	265
Płock	5 734	5 699	4 842	1 394	1 385	1 166	3 120	3 149	2 705	1 220	1 165	971

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w wieku produkcyjnym w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku stanowiły 51,67% całej grupy osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w mieście, zaś 22,44% osób w wieku przedprodukcyjnym a 25,88% osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela [17]. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w wieku produkcyjnym w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	w wieku produkcyjnym ogółem			w tym, osoby mobilne			w tym, osoby niemobilne		
	2019	2020	2021	2019	2020	2020	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	1 420	1 288	1112	695	623	525	725	665	587
Sosnowiec	3 597	3 371	3 128	1 813	1 753	1 584	1 784	1 618	1 544
Tychy	1 472	1 303	1 219	779	692	638	693	611	581
Rybnik	2 235	2 082	1 841	1 287	1 183	966	948	899	875
Jaworzno	974	956	880	418	400	364	556	556	516
Płock	3 120	3 149	2 705	1 687	1 720	1 385	1 433	1 429	1 320

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W kategorii osób w wieku produkcyjnym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku grupa osób mobilnych i grupa osób niemobilnych liczbowo jest porównywalna tj. osoby mobilne – 47,21%, niemobilne – 52,79.

W 2021 roku 185 osób na 10 tys. Mieszkańców korzystało ze świadczeń pomocy społecznej.

W 2022 r. z usług Dziennego Domu „Senior-Wigor” korzystało 140 osób, z usług Środowiskowego Domu Samopomocy 98 osób, natomiast w 2022 r. w Domu Pomocy Społecznej „Pod Dębem” przebywało łącznie 74 mieszkańców Dąbrowy Górniczej, a 55 mieszkańców wg stanu na 31.12.2022 r.

W 2022r. na terenie miasta funkcjonowały 3 placówki dla bezdomnych, zapewniające 74 miejsca noclegowe.

Zasoby mieszkaniowe gminy, w tym lokale z najmem socjalnym

W ramach polityki mieszkaniowej gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2018-2027 zakłada się prowadzenie racjonalnej, a zarazem efektywnej polityki mieszkaniowej, zarówno w odniesieniu do zasobu mieszkaniowego gminy, jak i tworzenia warunków do rozwoju lokalnego rynku mieszkaniowego dla gospodarstw domowych o różnej sile nabywczej i różnej strukturze wiekowej. Dążąc do stworzenia możliwie najatrakcyjniejszych warunków dla realizacji potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gmina w 2021 roku przystąpiła do Regionalnego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. z siedzibą w Chorzowie. Trzy siedmiopiętrowe bloki, wybudowane w formule Towarzystwa Budownictwa Społecznego, staną w rejonie al. Zagłębia Dąbrowskiego, ul. Kwiatkowskiego i Krasickiego.

W budynkach znajdą się lokale o zróżnicowanych metrażach – od 31-metrowej kawalerki do przestronnego, czteropokojowego, niemal 90-metrowego mieszkania dla dużej rodziny. Łącznie będzie tam 168 mieszkań, po 56 w każdym budynku. Oddanie budynków do użytku planowane jest na 2026 r.

Dąbrowa Górnicza z liczbą 3147 lokali w 2020 roku oraz liczbą 2849 lokali w 2021 roku, na które obowiązywały umowy o najem, plasuje się na czwartym miejscu, po miastach: Sosnowiec: 6992 i 6909 lokali mieszkalnych wynajętych; Tychy: 4512 i 4454 lokale mieszkalne wynajęte; Rybnik: 3612 i 3382 lokale mieszkalne wynajęte.

Na koniec 2022 roku najem socjalny dotyczył 774 lokali gminnych i 3 lokali wynajętych w prywatnym zasobie. Względem szacunkowej liczby przyjętej na rok 2022, ilość tych lokali jest większa. Nie mniej utrzymuje się na poziomie roku 2021. Oczekiwany rezultat jest wzrost liczby lokali do poziomu zapewniającego zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych osób o niskich dochodach oraz osób eksmitowanych. W 2022 r. liczba pomieszczeń tymczasowych w zasobie gminy wynosiła 32. Nie zmieniła się liczba mieszkań chronionych, która wynosiła 4.

Tabela [18]. Najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin oraz tymczasowych pomieszczeń w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - lokale, na które obowiązywały umowy o najem

Gmina	lokal mieszkalne na które obowiązywały umowy o najem		powierzchnia użytkowa lokali [m ²]		w tym najem socjalny lokali		powierzchnia użytkowa lokali objętych najmem socjalnym [m ²]	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 147	2849	124 162	111 111	854	774	23 700	23 484
Sosnowiec	6 992	6909	308 425	303 495	83	62	2 380	1 731
Tychy	4 512	4454	194 333	192 058	255	501	8 081	16 594
Rybnik	3 612	3382	165 441	155 464	235	407	8 495	15 661
Jaworzno	1 821	1818	82 361	81 614	48	46	1 412	1 300
Płock	2 294	2 165	94 462	88 787	120	151	4 096	5 147

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [19]. Najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin oraz tymczasowych pomieszczeń w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - lokale, na które zawarto w roku sprawozdawczym umowy o najem

Gmina	lokale mieszkalne na które zawarto w roku sprawozdawczym umowy o najem		powierzchnia użytkowa lokali [m ²]		w tym najem socjalny lokali		powierzchnia użytkowa lokali objętych najmem socjalnym [m ²]	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	150	341	5 354	11 354	101	235	3 291	7 178
Sosnowiec	441	457	18 988	18 814	72	66	2 057	1 834
Tychy	296	251	10 695	9 220	129	151	4 371	4 811
Rybnik	141	151	6 384	6 989	112	81	4 111	2 876
Jaworzno	80	94	3 247	3 422	48	42	1 412	1 198
Płock	178	155	6 235	5 696	77	77	2 547	2 624

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [20]. Najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin oraz tymczasowych pomieszczeń w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - lokale, na które rozwiązano umowy o najem

Gmina	lokale mieszkalne na które rozwiązano umowy o najem		powierzchnia użytkowa lokali		w tym najem socjalny lokali		powierzchnia użytkowa lokali objętych najmem socjalnym	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	7	187	274	7 349	0	0	0	0
Sosnowiec	208	540	8 527	22 231	8	87	287	2 417
Tychy	56	97	1 989	3 386	25	32	643	888
Rybnik	0	0	0	0	0	0	0	0
Jaworzno	18	30	694	1 113	14	15	401	457
Płock	178	284	6 231	11 371	2	46	58	1 572

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Według dostępnych danych, w 2021 roku 517 gospodarstw domowych było oczekujących na najem lokalu mieszkalnego, zaś 338 na najem socjalny lokali oraz 224 w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych. Sytuacja krytyczna związana z zapewnieniem lokali socjalnych gospodarstwom domowym objętych wyrokami eksmisyjnymi była bardziej wyraźna w Sosnowcu, Jaworznie i Płocku. W 2021 roku najmniej gospodarstw domowych zostało wpisanych na listę oczekujących w Jaworznie, w Tychach i w Dąbrowie Górniczej.

Tabela [21]. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej w 2021 roku

Gmina	lokale mieszkalne (z wyłączeniem lokali zamiennych i tymczasowych pomieszczeń)	najem socjalny lokali	najem socjalny lokali, w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych	tymczasowe pomieszczenia
Dąbrowa Górnicza	517	338	224	20
Sosnowiec	749	602	602	319
Tychy	146	96	82	0
Rybnik	513	393	260	80
Jaworzno	382	365	303	13
Płock	1 032	853	599	45

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [22]. Gospodarstwa domowe wpisane na listę oczekujących na najem lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy **porównawczej w 2021 roku**

Gmina	lokale mieszkalne (z wyłączeniem lokali zamiennych i tymczasowych pomieszczeń)	najem socjalny lokali	najem socjalny lokali, w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych	tymczasowe pomieszczenia
Dąbrowa Górnicza	159	86	17	0
Sosnowiec	309	122	122	48
Tychy	123	67	33	4
Rybnik	163	147	82	37
Jaworzno	66	50	10	2
Płock	494	305	41	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [23]. Gospodarstwa domowe wykreślone z listy oczekujących na najem lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej w 2021 roku

Gmina	lokale mieszkalne (z wyłączeniem lokali zamiennych i tymczasowych pomieszczeń)	najem socjalny lokali	najem socjalny lokali, w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych	tymczasowe pomieszczenia
Dąbrowa Górnicza	85	47	25	0
Sosnowiec	122	111	111	189
Tychy	143	88	34	4
Rybnik	57	55	39	9

Jaworzno	42	35	12	0
Płock	80	70	60	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Określona Zarządzeniem Prezydenta Miasta, stawka bazowa czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego od 1 sierpnia 2015 r. nie uległa zmianie i wynosi 8,38 zł/miesiąc. Nie uległa zmianie również stawka czynszu za najem socjalny lokalu i tymczasowe pomieszczenie i wynosi 50% stawki najniższego czynszu obowiązującego w mieszkaniowym zasobie gminy, tj. 1,80 zł/m².

Ściągalność czynszu za lokale mieszkalne wyniosła w 2022 r. - 89%. Uzyskany wynik jest wyższy od zakładanego 88% poziomu ściągalności. Natomiast ściągalność czynszu z tytułu najmu socjalnego w roku 2022 wyniosła 51%. Uzyskany wynik jest wyższy o 8,51 punktu procentowego.

W 2022 roku zawarto 49 umów o przystąpienie do Programu ułatwienia spłaty zadłużenia.

Gmina Dąbrowa Górnicza realizuje również ustawowy obowiązek stosowania obniżek czynszów dla gorzej sytuowanych najemców w zasobie. Zgodnie z Uchwałą, z wnioskiem o obniżkę czynszu naliczonego według obowiązujących stawek mogą występować najemcy lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w przypadku, gdy stawka bazowa czynszu odpowiadać będzie co najmniej 2,5% wskaźnika przeliczeniowego kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych. W 2022 roku 20 osób skorzystało z obniżki czynszu. W porównaniu do roku wcześniejszego nastąpił spadek liczby korzystających o 16,66 %.

W 2022 roku sprzedano 59 lokali mieszkalnych, to o 52 lokale mniej niż w roku 2020. Sprzedaż lokali spadła o 58,42 %. Zatem pożądana tendencja spadkowa została uzyskana.

Według stanu na 31.12.2022 r. Gmina Dąbrowa Górnicza posiada do dyspozycji 3012 lokali mieszkalnych w tym 32 pomieszczenia tymczasowe, z czego 1362 lokale stanowią 100% własności gminy, 1650 mieszkań w budynkach wspólnot mieszkaniowych i spółdzielniach mieszkaniowych. Obecnie Gmina dysponuje 777 mieszkaniami z najmem socjalnym.

Stan techniczny zasobu mieszkaniowego gminy na koniec 2021 roku to:

- 725 lokali mieszkalnych w bardzo dobrym stanie technicznym,
- 1027 lokali mieszkalnych w dobrym stanie technicznym,
- 1177 lokali w średnim stanie technicznym,
- 83 lokale mieszkalne w złym stanie technicznym.

W 2022 roku podpisano z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę na dofinansowanie remontu i modernizacji mieszkań gminnych oraz na termomodernizację budynków mieszkalnych w rozbiu na 3 zadania:

- Modernizacja lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy-etap I (remont 23 lokali),
- Modernizacja lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy-etap I (remont 27 lokali),
- Przebudowa budynku z pomieszczeniami użytkowymi (4 lokale mieszkalne).

Liczba mieszkań w ramach pustostanów w zasobach mieszkaniowych gminy w Dąbrowie Górniczej w 2020 roku w porównaniu do 2018 roku wzrosła z 72 mieszkań do 120 mieszkań. Liczba mieszkań będących pustostanem w Dąbrowie Górniczej w 2020 roku była dwukrotnie i nawet trzykrotnie niższa niż w innych miastach grupy porównawczej (tj. od 240 do 377 pustostanów), nie licząc w to miasto Tychy, które miało ich 114. W 2022 roku w Dąbrowie Górniczej wyremontowano i zmodernizowano 24 pustostany ze środków własnych Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych oraz 52 pustostany przez przyszłych najemców. W zasobie pustostanów znajdują się również mieszkania w budynkach nienadających się do zamieszkania, które zostaną docelowo zburzone.

Tabela [24]. Mieszkania niezamieszkane w zasobie gminy (pustostany) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	mieszkania		Powierzchnia [m ²]
	2018	2020	2020
Dąbrowa Górnicza	72	120	3 494
Sosnowiec	423	304	12 073
Tychy	265	114	4 467
Rybnik	245	377	15 177
Jaworzno	255	240	8 594
Płock	319	330	11 811

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny - Tabela aktualna, brak danych za lata kolejne

W Dąbrowie Górniczej przeciętna wysokość dodatku mieszkaniowego wypłaconego użytkownikom lokali wynosił w 2022 roku 290,80 zł (3 miejsce po Sosnowcu i Tychach). Jak pokazują dane z tabeli, w pozostałych miastach grupy porównawczej przeciętna wysokość dodatku wahała się od 292,80 zł do aż 350,80 zł w Rybniku.

W 2022 roku wypłacono 2 895 dodatków mieszkaniowych dla najemców zasobu mieszkaniowego gminy. W porównaniu do roku wcześniejszego nastąpił wzrost o 18,31%.

Tabela [25]. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej.

Gmina	liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych			kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych [zł]			przeciętna wysokość dodatku [zł]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2022
Dąbrowa Górnicza	7 511	7 732	8 650	1 827 809	1 986 466	2 515 624	290,8
Sosnowiec	36 578	35 197	35 842	8 635 040	4 964 550	9 599 975	267,8
Tychy	14 685	15 010	16 489	3 596 001	4 181 199	4 592 679	278,5
Rybnik	14 476	13 951	14 457	3 879 046	4 172 181	5 071 609	350,8

Gmina	liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych			kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych [zł]			przeciętna wysokość dodatku [zł]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2022
Jaworzno	4 647	4 673	5 497	1 109 691	1 337 824	1 839 696	334,7
Płock	22 078	21 083	22 347	5 264 453	5 551 204	6 543 562	292,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [26]. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali gminnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych			kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych [zł]			przeciętna wysokość dodatku [zł]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2022
Dąbrowa Górnicza	2 859	2 447	2 895	734 008	715 120	968 029	334,4
Sosnowiec	17 297	16 790	15 787	4 200 612	445 285	4 518 093	286,2
Tychy	7 384	7 766	8 451	1 974 706	2 381 361	2 564 561	303,5
Rybnik	7 648	7 145	7 278	1 972 369	2 097 519	2 613 453	359,1
Jaworzno	2 098	2 092	2 377	568 186	684 965	914 498	384,7
Płock	5 624	5 494	5 638	1 472 579	1 648 179	1 931 992	342,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [27]. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali spółdzielczych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych			kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych [zł]			przeciętna wysokość dodatku [zł]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2022
Dąbrowa Górnicza	3 191	762	466	758 019	160 678	156 299	335,4
Sosnowiec	9 152	8 781	9 633	1 973 237	2 038 662	2 309 633	239,8
Tychy	5 209	5 163	5 694	1 170 603	1 305 907	1 486 722	261,1
Rybnik	5 424	5 441	5 672	1 458 209	1 609 807	1 895 974	334,3
Jaworzno	1 147	1 158	1 374	230 852	263 015	342 393	249,2
Płock	10 165	9 640	10 402	2 083 530	2 127 129	2 522 798	242,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [28]: Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali pozostałych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych			kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych [zł]			przeciętna wysokość dodatku [zł]
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2022
Dąbrowa Górnicza	1 461	4 523	5 289	335 782	1 110 668	1 391 296	263,10
Sosnowiec	10 129	9 626	10 422	2 461 191	2 480 603	2 772 249	266,00
Tychy	2 092	2 081	2 344	450 692	493 931	541 396	231,00
Rybnik	1 404	1 365	1 507	448 468	464 855	562 182	373,00
Jaworzno	1 402	1 423	1 746	310 653	389 844	582 805	333,80
Płock	6 289	5 949	6 307	1 708 344	1 775 896	2 088 772	331,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, GUS

Integracja i aktywizacja osób starszych

Do kategorii osób w wieku poprodukcyjnym zalicza się mężczyzn - 65 lat i więcej oraz kobiety - 60 lat i więcej. Grupa wiekowa 60-69 lat (tj. kobiety 60-69 lat, mężczyźni 65-69 lat) stanowiła w 2022 roku 47,68% osób w wieku poprodukcyjnym (dla porównania w roku 2020 - 51,46%, w 2021 – 49,80%), zaś grupa wiekowa 70-79 lat - 37,54% (w 2020 – 32,76%, 2021 – 34,90%), a grupa osób mających 80 lat i więcej - 14,78% (2020 -15,78%, 2021 – 15,30%). W odniesieniu do wszystkich mieszkańców w mieście, grupa wiekowa 60-69 lat tj. kobiety 60-69 lat, mężczyźni 65-69 lat) stanowiła w 2022 roku 13,36 % wszystkich mieszkańców, zaś grupa wiekowa 70-79 lat 10,52%, a grupa osób mających 80 lat i więcej 4,14 %. Dane te nieznacznie odbiegają od sytuacji w innych miastach grupy porównawczej. W stosunkowo większym stopniu w Dąbrowie Górniczej reprezentowana jest grupa poprodukcyjna w ww. przedziale 60-69 lat niż w innych miastach grupy porównawczej.

W 2021 roku w dziale DAZiKS wsparciem objęto 16 osób starszych, a w 2022 roku 35 osób.

Tabela [29]. Osoby w wieku poprodukcyjnym wg grup wiekowych, procentowy udział grup wiekowych w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym ogółem w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Osoby w wieku poprodukcyjnym ogółem			60-69 lat (kobiety 60+, mężczyźni 65+)			70-79 lat (kobiety i mężczyźni)			80 lat i więcej (kobiety i mężczyźni)		
	2021	2022	2022 [%]	2021	2022	2022 [%]	2021	2022	2022 [%]	2021	2022	2022 [%]
Dąbrowa Górnicza	31 907	32 167	100	15 890	15 338	47,68	11 134	12 074	37,54	4 883	4 755	14,78
Sosnowiec	55 272	55 247	100	25 451	24 314	44,01	20 440	21 662	39,21	9 381	9 271	16,78
Tychy	31 361	31 940	100	15 844	15 515	48,58	10 536	11 440	35,82	4 981	4 985	15,61
Rybnik	30 215	30 622	100	13 958	13 848	45,22	10 708	11 086	36,20	5 549	5 688	18,57
Jaworzno	21 067	21 301	100	9 757	9 684	45,46	7 124	7 487	35,15	4 186	4 130	19,39
Płock	29 550	29 668	100	13 027	12 480	42,07	10 536	11 440	38,56	4 896	4 996	16,84

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny oraz opracowanie własne na podstawie danych BDL

Tabela [30]. Osoby w wieku poprodukcyjnym wg grup wiekowych, procentowy udział grup wiekowych w stosunku do liczby mieszkańców ogółem w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Liczba mieszkańców			60-69 lat (kobiety 60+, mężczyźni 65+)			70-79 lat (kobiety i mężczyźni)			80 lat i więcej (kobiety i mężczyźni)		
	2021 [-]	2022 [-]	2022 [%]	2021 [-]	2022 [-]	2022 [%]	2021 [-]	2022 [-]	2022 [%]	2021 [-]	2022 [-]	2022 [%]
Dąbrowa Górnicza	115 955	114 765	100	15 890	15 338	13,36	11 134	12 074	10,52	4 883	4 755	4,14
Sosnowiec	191 676	189 178	100	25 451	24 314	12,85	20 440	21 662	11,45	9 381	9 271	4,90
Tychy	124 139	123 105	100	15 844	15 515	12,60	10 536	11 440	9,29	4 981	4 985	4,05
Rybnik	132 923	131 744	100	13 958	13 848	10,51	10 708	11 086	8,41	5 549	5 688	4,32
Jaworzno	88 267	87 552	100	9 757	9 684	11,06	7 124	7 487	8,55	4 186	4 130	4,72
Płock	113 660	112 483	100	13 027	12 480	11,10	10 536	11 440	10,17	4 896	4 996	4,44

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny oraz opracowanie własne na podstawie danych BDL

Miasto współpracuje ze specjalistycznymi placówkami i organizacjami pozarządowymi przy realizacji dedykowanych dla osób starszych działań opiekuńczych i integracyjnych.

Dom Pomocy Społecznej „Pod Dębem” zapewnia miejsca dla 110 osób w pokojach 1 i 2 osobowych. Do Domu Pomocy Społecznej przyjmowane są osoby przewlekle somatycznie chore na podstawie decyzji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej. Dom świadczy mieszkańcom usługi bytowe, opiekuńcze i edukacyjne na poziomie obowiązujących standardów.

Dzienny Dom „Senior-WIGOR” w Dąbrowie Górniczej realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej oraz przepisach wydanych na jej podstawie, a w szczególności świadczy usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. W 2022 roku 140 osób skorzystało z usług tego ośrodka realizowanych w jego głównej siedzibie i w dwóch filiach.

Środowiskowy Dom Samopomocy kieruje swoją ofertą do osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej. Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów umiejętności społecznych i treningów polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. W 2022 r. z usług Środowiskowego Domu Samopomocy skorzystało 98 osób.

Urząd Miejski, jego jednostki organizacyjne oraz organizacje pozarządowe podejmują wiele inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji seniorów, w tym m.in.:

- Dział ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych, będący w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej, realizuje zadania i organizuje działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, które ze względu na wiek, chorobę czy niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb polegające m.in: na przyznaniu usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych czy usług dla osób z zaburzeniami psychicznym lub kierują te osoby do ośrodków wsparcia tj. do Dziennego Domu „SENIOR-WIGOR” lub do Środowiskowego Domu Samopomocy. Osoby

starsze lub niepełnosprawne, które ze względu na stan zdrowia wymagają całodobowej pomocy zostają skierowane do odpowiadającym im potrzebom domów pomocy społecznej.

- Działalność Rady Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza, którą tworzą przedstawiciele środowiska osób starszych oraz reprezentanci podmiotów działających na rzecz środowiska senioralnego. Kluczowym celem działania 15-osobowej Rady jest poprawa czynników środowiskowych i społecznych. Jej kluczowym zadaniem jest koordynacja przedsięwzięć lokalnej społeczności, by łatwiej reagować na potrzeby seniorów, ścisła współpraca z władzami miasta przy rozstrzyganiu o istotnych oczekiwaniach i potrzebach ludzi starszych.
- Kluby Seniora, będące jedną z najbardziej popularnych form organizowania się osób starszych. Skupiają one kilkunastoosobowe grupy osób starszych chcących spędzać ze sobą czas. Obecnie w Dąbrowie Górniczej jest ich 17. Działają przy organizacjach pozarządowych, Pałacu Kultury Zagłębia oraz dąbrowskich parafiach.
- Uniwersytety Trzeciego Wieku działające przy Pałacu Kultury Zagłębia oraz przy Akademii Wyższej Szkoły Biznesu, posiadające w swej ofercie zajęcia taneczne, językowe, zajęcia poprawiające kondycję fizyczną typu joga, TAI CHI, zdrowy kręgosłup, warsztaty historyczne, archeologiczne i wiele innych.
- Inicjatywy organizacji pozarządowych takich jak „Seniorze, nie daj się oszukać” we współpracy z Komendą Miejską Policji, akcja „Bombka dla Seniora, „Kartka dla Seniora”, „Wigilia Metropolitalna dla Seniora”, „Śniadanie Wielkanocne dla potrzebujących”.
- Dyskusyjny Klub Książki działający przy Miejskiej Bibliotece Publicznej – zraszający międzypokoleniowo miłośników literatury.
- Działania podejmowane w ramach projektów: Włączeni w Miasto – aktywne działania seniorów w mieście, World Cafe – rozmowy przy kawie o budowaniu sieci seniorskiej, czy w latach poprzednich: Senior ReAktywacja – program poświęcony rewitalizacji Dąbrowy Górniczej, „Senior Sąsiad” – akcja pomocowa wśród seniorów, pomoc przy robieniu zakupów, wyprowadzania psa, itd.
- Dąbrowski Dzień Seniora ustanowiony na 15 czerwca – obchody tego dnia rozpoczynają się paradą seniorów, na których corocznie czeka mnóstwo atrakcji - występy artystów, poczęstunek, warsztaty, porady, strefy aktywności sportowej
- Warsztaty umiejętności cyfrowych dla osób wykluczonych on-line. Przybrały one na sile z racji pandemii, która uwidoczniła deficyt w umiejętnościach komputerowych wśród seniorów.
- Akcja „Miejsce przyjazne seniorom”, której celem jest promowanie takich miejsc, w których seniorzy czują się bezpiecznie, swobodnie, są godnie traktowani i obsługiwani : restauracje, sklepy, apteki, instytucje kulturalne, edukacyjne, rekreacyjne, użyteczności publiczne.
- Punkt w Centrum Aktywności Obywatelskiej, gdzie wydawana jest „Ogólnopolska Karta Seniora”, przyznawana w ramach Programu Gmina Przyjazna Seniorom. Karta uprawnia do korzystania ze zniżek w określonych jednostkach i punktach komercyjnych, takich jak kina, salony fryzjerskie, punkty rehabilitacji zdrowotnej.

- Konsultacje medyczne z lekarzami o różnej specjalizacji (kardiolog, neurolog, diabetolog) organizowane przez wyspecjalizowane jednostki medyczne w mieście.
- Imprezy sportowe dedykowane seniorom, m.in. coroczny Turniej Bowlingu inicjowany przez Dąbrowską Radę Seniorów.
- Potańcówka Międzypokoleniowa – letnia, cykliczna impreza organizowana we współpracy z Fabryką Pełną Życia.
- Liczne zniżki w jednostkach organizacyjnych miasta dla seniorów, czy specjalne karnety dla osób starszych np. na basen, saunę, grotę solną, fitness.
- Infolinia dla seniorów (czynna w dniach roboczych w godz. 9:00-13:00). Wolontariusze pomagają wykupić leki, zrobić zakupy, załatwić proste sprawy urzędowe.
- Inicjatywa „Dąbrowski Bus dla Seniora” to oferta przewozowa dla mieszkańców Dąbrowy Górniczej w wieku 60+. Zainteresowani mogą dojechać specjalnie przystosowanym Busem do lekarza albo do urzędu. Aby skorzystać z transportu wystarczy taką potrzebę zgłosić z jednodniowym wyprzedzeniem.

Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami

W 2021 roku Uchwałą Nr XXXVII/709/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22 grudnia 2021 roku został przyjęty „Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Dąbrowie Górniczej na lata 2022-2026”. Program jest dokumentem określającym kluczowe kierunki oddziaływania, zorientowane na jak najlepsze zaspokojenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami we wszystkich sferach życia. Jego celem jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami. Dokument jest także odpowiedzią na wyzwania, jakie stawia przed miastem ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Program definiuje cele, priorytety oraz działania, zwiększając możliwości zabezpieczenia optymalnych środków na podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami zarówno w budżecie miasta, jak również z dodatkowych środków pochodzących między innymi z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i środków Unii Europejskiej. Dokument ten zawiera szczegółową analizę sytuacji w Dąbrowie Górniczej. W niniejszej diagnozie stanu zostały ujęte niektóre dane przedstawiające ogólny obraz sytuacji w tej grupie mieszkańców.

Z danych pozyskanych z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że w roku 2020 liczba osób korzystających z systemu wsparcia w Dąbrowie Górniczej wynosiła 2 061, w 2021 roku było to 2019 osób, w 2022 roku 2 033. W grupie tej jednoznacznie przeważają kobiety.²

² Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2022 –2026, załącznik do uchwały Nr XXXVII/709/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22 grudnia 2021 r.

Tabela [31]. Liczba i płeć osób z niepełnosprawnościami w Dąbrowie Górniczej. Dane dotyczące osób powyżej 16 roku życia, które uzyskały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w danym roku

Zakres	2020	2021	2022
Kobiety	1 086	1 077	1 108
Mężczyźni	975	942	925
Razem	2 061	2 019	2 033
Kobiety [%]	52,69	53,34	54,50
Mężczyźni [%]	47,31	46,66	45,50
Razem [%]	100,00	100,00	100,00

Źródło: Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

Wśród osób z niepełnosprawnościami w mieście, ponad połowę stanowią osoby powyżej 60 roku życia. Łącznie z grupą osób po 40 roku życia (niemal co trzecia osoba z niepełnosprawnościami zarejestrowana w miejskim systemie) stanowią blisko 90% ogółu przedstawicieli tej grupy w Dąbrowie Górniczej. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne obserwowane w ostatnich latach można przyjąć, że liczba osób z niepełnosprawnościami powyżej 60 roku życia będzie gwałtownie wzrastać.

Tabela [32]. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnościami. Zestawiane liczby dotyczą wydanych w danym roku orzeczeń

Zakres	2020	2021	2022
16-25	96	84	95
26-40	196	168	148
41-59	694	615	605
60 i więcej	1 075	1152	1185
Razem	2 061	2019	2033
16-25 [%]	4,66	4,16	4,67
26-40 [%]	9,51	8,32	7,28
41-59 [%]	33,67	30,46	29,76
60 i więcej [%]	52,16	57,05	58,29
Razem [%]	100,00	100,00	100,00

Źródło: Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

Ponad 40 procent wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w Dąbrowie Górniczej, to orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. Mniej więcej co czwarta osoba posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim, jedna trzecia to osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Tabela [33]. Osoby z niepełnosprawnościami według stopnia niepełnosprawności

Zakres	2020	2021	2022
Znaczny	609	637	647
Umiarkowany	951	858	856
Lekki	501	524	530
Razem	2061	2019	2033

Znaczny [%]	29,55	31,55	31,82
Umiarkowany [%]	46,14	42,50	42,11
Lekki [%]	24,31	25,95	26,07
Razem [%]	100,00	100,00	100,00

Źródło: Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

Jak wynika z danych dotyczących liczby wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego pozyskanych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Dąbrowie Górniczej oraz Publicznej Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Fundacji In Corpore najwięcej orzeczeń wydano w roku szkolnym 2021/2022 – 384. W roku szkolnym 2020/2021 było ich 336 a w roku szkolnym 2022/2023 liczba ta wynosiła 356.

Tabela [34]: Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego- dotyczy dzieci w wieku od 3 roku życia

Rok szkolny	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba wydanych orzeczeń	336	384	356

Źródło: Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Dąbrowie Górniczej oraz Publicznej Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Fundacji In Corpore

W przypadku orzeczeń wydawanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dla osób do 16-tego roku życia kształtowała się na podobnym poziomie. W roku 2020 wydano po 189 orzeczeń. W 2021 roku zaobserwowano wzrost do 200 po czym w 2022 roku liczba ta spadła do 176.

Tabela [35]. Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób z niepełnosprawnościami przed 16 rokiem życia

Rok	2020	2021	2022
Liczba wydanych orzeczeń	189	200	176

Źródło: Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

Z danych pochodzących z Wydziału Oświaty Urzędu Miejskiego wynika, że w roku szkolnym 2020/2021 w publicznych placówkach oświatowych ogółem uczyło się 729 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. W roku szkolnym 2021/2022 odnotowano wzrost do 790, a w roku szkolnym 2022/2023 do 844. Na przestrzeni trzech ostatnich lat widać systematyczny wzrost liczby uczniów i wychowanków przedszkoli, szkół i placówek ogólnodostępnych z orzeczeniem.

Tabela [36]. Liczba wychowanków i uczniów z niepełnosprawnością posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczących się w publicznych placówkach oświatowych działających na terenie miasta

Rok szkolny	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Ogółem	729	790	844
W tym w przedszkolach, szkołach i placówkach		317	

ogólnodostępnych (z oddziałami integracyjnymi) bez szkół specjalnych	272		352
--	-----	--	-----

Źródło: Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej

Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we własnym zakresie i przy współpracy organizacji pozarządowych, ze środków własnych budżetu miasta jak i ze środków rządowych wdraża działania, w ramach których osoby z niepełnosprawnością mogą korzystać z: usług opiekuńczych, wsparcia asystenta osoby z niepełnosprawnością, usług opieki wytchnieniowej. Wsparcie polega na zwiększaniu usamodzielniania się osób z niepełnosprawnością w codziennym funkcjonowaniu w domu jak i na zewnątrz, w tym przy pomocy asystentów, którzy na prośbę danej osoby zapewniają dojazd do np.: pracy, szkoły, przychodni, gabinetu lekarskiego i rehabilitacyjnego, czy też do miejsc spędzenia czasu wolnego (kino, teatr, boisko sportowe, basen).

Zasoby miasta w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami, to:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Dzienny Dom „Senior-Wigor”,
- Dom Pomocy Społecznej „Pod Dębem”,
- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, w skład którego wchodzi: Przedszkole Specjalne nr 2, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1, IV Liceum Ogólnokształcące Specjalne, Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna nr 1, Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy,
- Wczesne wspomaganie rozwoju, GRW, rehabilitacja ruchu,
- Warsztat Terapii Zajęciowej „Otwarte Serca”,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Publiczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Fundacji In Corpore,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze niepełnosprawności i pomocy społecznej,
- Koordynator do spraw dostępności,
- Rzecznik Osób z Niepełnosprawnościami.

W 2022 roku 269 osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagały częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, objęto pomocą i opieką w miejscu zamieszkania.

W 2022 roku 1012 osób objęto rehabilitacją społeczną – 405 osób niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi opiekunami skorzystało z turnusów rehabilitacyjnych, 553 osoby uzyskały dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, 54 osoby uzyskały środki na likwidację barier.

W 2022 roku w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” finansowanego ze środków PFRON z dofinansowań skorzystało łącznie 86 osób niepełnosprawnych, w tym w ramach Modułu I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – 57 osób, w ramach Modułu II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym – 29 osób.

Natomiast w ramach programu „Opieka wytchnieniowa” grupę docelową wsparcia stanowią członkowie rodzin osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. W tym kontekście usługa obejmuje doraźną, czasową pomoc w formie opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania, dzięki której opiekunowie zostali odciążeni od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, a tym samym mieli zapewniony czas na odpoczynek i regenerację. W 2022 roku z usług w ramach opieki wytchnieniowej skorzystało 61 osób, w tym 10 dzieci.

W ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, skierowanego do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz do pełnoletnich osób niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych, mieszkańcy Dąbrowy Górniczej otrzymają wsparcie asystenta osobistego w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W 2022 roku ze wsparcia w ramach programu skorzystały 85 osoby, w tym 4 dzieci.

Przeciwdziałanie wykluczenia rodzin

Działania w zakresie poprawy jakości życia i funkcjonowania rodzin, w szczególności przejawiających deficyty opiekuńczo-wychowawcze oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym wynikały z założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023. Swoim zakresem program obejmuje obszary takie jak:

- zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych rodziny poprzez wsparcie finansowe oraz rzeczowe (m.in. zaopatrzenie dzieci w artykuły szkolne i podręczniki w ramach rządowego programu pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”, stypendia szkolne, wsparcie finansowe zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zapewnienie dzieciom i młodzieży posiłków w szkole oraz przedszkolu w ramach wieloletniego rządowego programu Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 – 2023),
- wzmacnianie ról rodzicielskich oraz integracji rodziny poprzez wsparcie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. wsparcie asystenta rodziny, pomoc pracownika socjalnego, rozwój kompetencji wychowawczych i rodzicielskich, zajęcia edukacyjnoterapeutyczne dla rodziców, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne, organizowanie grup samopomocowych dla matek wychowujących dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym promujących dobre praktyki rodzicielskie),
W 2021 roku poprzez realizację programu: „Szkoła Rodzica” - 49 osób. W 2022 roku poprzez realizację programów: „Szkoła Rodzica” - 44 osoby oraz „Będę lepszym rodzicem” - 3 osoby
- przeciwdziałanie uzależnieniom (m.in. wsparcie specjalistyczne z zakresu uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych, wsparcie specjalistyczne z zakresu uzależnień behawioralnych, rozmowy interwencyjno-motywuujące z osobami

nadużywającymi alkoholu i członkami ich rodzin z opcją skierowania do Sądu Rejonowego wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, grupowe programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, działania na rzecz wspierania trzeźwości oraz abstynencji osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin),

- wzmacnianie spójności rodziny poprzez zapewnienie dostępu do specjalistycznego wsparcia (m.in. wsparcie w sytuacji kryzysowej, bezpłatne poradnictwo prawne i obywatelskie, mediacje rodzinne),
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (m.in. bezpłatne zajęcia wyrównawcze i językowe, wydawanie indywidualnych opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju oraz orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, wydawanie opinii dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce oraz trudnościami wynikającymi ze stanu zdrowia oraz zaburzeń i odchyień rozwojowych, prowadzenie badań przesiewowych słuchu, terapia indywidualna i grupowa dla dzieci z odroczonym obowiązkiem, zajęcia dotyczące efektywnego uczenia się, indywidualna terapia logopedyczna, terapia grupowa dla dzieci przejawiających problemy emocjonalne i dysfunkcje rozwojowe),
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych (m.in. objęcie dzieci opieką i wychowaniem w ramach placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, prowadzonych przez organizacje pozarządowe w oparciu o dotacje z budżetu miasta, opieka i zajęcia w placówce wsparcia dziennego w formie specjalistycznej, poradnictwo grupowe mające na celu pomoc dzieciom w dokonywaniu właściwych wyborów kierunku kształcenia i zawodu),
- promowanie i wspieranie uczniów zdolnych (m.in. organizowanie dodatkowych zajęć rozwijających dzieci zdolnych, stypendia za wyniki w nauce, wykonanie diagnozy i opinii odnośnie zdolności i predyspozycji dzieci zdolnych),
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zainteresowań oraz aktywności sportowej wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodzin (m.in. zajęcia pozalekcyjne, bezpłatne zajęcia artystyczno-kulturalne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, organizowanie półkolonii letnich i zimowych, dotacje dla organizacji pozarządowych na realizację zadań w zakresie rozwoju i promocji sportu, turystyki i rekreacji wśród dzieci i młodzieży),
- wspieranie i promowanie modelu rodziny wielodzietnej (program "Dąbrowska Rodzinka.pl", w ramach którego Karta Dąbrowskiej Rodzinki.pl przyznawana jest rodzicom z dwojgiem dzieci oraz Karta Dąbrowskiej Rodzinki.pl PLUS przyznawana jest rodzinom wielodzietnym, zastępczym oraz rodzinom z dzieckiem niepełnosprawnym. Karty te uprawiają rodziny do korzystania z ulg na usługi świadczone przez Partnerów Programu).

Ważne jest wsparcie przy zapewnieniu opieki nad dziećmi do lat 3. W Dąbrowie Górniczej 25,9% dzieci w wieku żłobkowym objętych jest opieką, ze żłobków korzysta 24,5% dzieci w Płocku, w Tychach jest to 27,8% i Sosnowcu 27,5%.

Tabela [37]. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	dzieci w wieku do 3 lat ogółem			dzieci objęte opieką w żłobkach			odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	2696	2501	2204	411	555	571	15,2	22,2	25,9
Sosnowiec	4273	3975	3740	1021	1097	1030	23,9	27,6	27,5
Tychy	3378	3184	2852	759	816	793	22,5	25,6	27,8
Rybnik	3735	3499	3250	279	449	501	7,5	12,8	15,4
Jaworzno	2264	2147	1975	292	401	460	12,9	18,7	23,3
Płock	2947	2760	2567	592	644	628	20,1	23,3	24,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [38]. Żłobki i kluby dziecięce w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	żłobki			kluby dziecięce		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	8	10	10	2	2	2
Sosnowiec	24	27	26	2	2	2
Tychy	22	25	23	0	0	0
Rybnik	8	11	11	2	1	2
Jaworzno	6	7	7	7	7	7
Płock	12	13	13	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [39]. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	żłobki			kluby dziecięce		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	417	577	578	38	38	43
Sosnowiec	1188	1305	1308	32	32	40
Tychy	847	970	961	0	0	0
Rybnik	355	496	520	23	15	23
Jaworzno	243	313	319	153	158	158
Płock	671	738	748	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [40]. Dzieci przebywające w ciągu roku w żłobkach i klubach dziecięcych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	dzieci przebywające w ciągu roku ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi)			dzieci przebywające w ciągu roku w żłobkach			dzieci przebywające w ciągu roku w klubach dziecięcych		
	2019	2020	2021	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	545	544	786	487	730	743	57	56	60
Sosnowiec	1 478	1705	1 961	1643	1 891	1 670	62	70	66
Tychy	1 227	1169	1295	1169	1 295	1280	0	0	0
Rybnik	649	497	734	468	707	758	29	27	33
Jaworzno	466	537	648	298	409	460	239	239	234
Płock	920	949	1026	949	1026	1037	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [41]. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci			dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem			dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny			udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku [%]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	1 263	953	783	2 495	1 985	1 646	2 357	1 852	1 525	12,6	10,0	8,3
Sosnowiec	2 346	1 764	1 538	4 727	3 905	3 357	4 439	3 686	3 179	15,4	13,2	11,5
Tychy	882	683	580	2 020	1 660	1 427	1 905	1 555	1 355	8,5	7,1	6,2
Rybnik	1 686	1 374	1 101	3 697	3 167	2 599	3 498	3 000	2 486	13,8	12,4	10,3
Jaworzno	914	780	661	1 889	1 712	1 497	1 782	1 625	1 423	12,1	11,0	9,7
Płock	2 137	1 760	1 447	4 124	3 472	2 913	3 841	3 232	2 717	18,7	17,1	14,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W Dąbrowie Górniczej 783 rodziny otrzymały w 2022 roku zasiłki rodzinne na dzieci, o 38% mniej niż w 2020 roku. Również w pozostałych miastach z grupy porównawczej liczba ta spadła znacznie. Niemniej jednak, ciągle 8,3% dzieci w grupie wiekowej do lat 17 jest objętych wsparciem w formie zasiłku rodzinnego.

Coraz więcej rodzin decyduje się na Kartę Dużej Rodziny, 1 945 rodzin w 2021 roku. Również 12 109 dzieci skorzystało ze świadczenia Dobry Start w 2021 roku.

Tabela [42]. Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	1 537	1 826	1932
Sosnowiec	1 508	1 738	1 934
Tychy	2 779	3 417	4 009
Rybnik	3 234	3 853	4 333
Jaworzno	1 560	1 763	1 934
Płock	1 021	1 201	1 370

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [43]. Świadczeń Dobry Start wypłacone w 2022 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	kwoty świadczeń Dobry Start wypłacone w roku [zł]	liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenia Dobry Start w roku
Dąbrowa Górnicza	3 867 600	12 905
Jaworzno	3 009 900	10 038
Rybnik	5 008 500	16 710
Sosnowiec	5 827 200	19 433
Tychy	4 554 300	15 187
Płock	4 081 200	13 612

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Dąbrowa Górnicza na lata 2021–2025 oparty jest na następujących działaniach:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych, poradnictwo w zakresie wdrażania prawidłowych metod wychowawczych i wzmocnienia kompetencji rodziców, prelekcje z zakresu profilaktyki przemocy dla nauczycieli i rodziców uczniów),
- zwiększenie dostępności do profesjonalnej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (udzielenie ofiarom przemocy schronienia w mieszkaniu chronionym dla ofiar przemocy, poradnictwo specjalistyczne, koordynacja prac powołanych grup roboczych w ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, poradnictwo w ramach Miejskiego Telefonu Zaufania),

- zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzającą do powstrzymania przemocy (rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat konsekwencji stosowania przemocy i możliwości uzyskania pomocy oraz udziału w programie korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie),
- podniesienie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

W ramach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Dąbrowie Górniczej udzielono wsparcia rodzinom zastępczym w zakresie specjalistycznej usługi psychologicznej, pedagogicznej i prawnej, przeprowadzono szkolenia podnoszące umiejętności i kwalifikacje rodzin zastępczych, zorganizowano szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, udzielono wsparcia i pomocy wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą oraz prowadzono mieszkania chronione. Dodatkowe działania wsparcia skierowane są do rodzin zastępczych oraz ich pełnoletnich wychowanków pozostających w pieczy zastępczej, w tym: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, usługi specjalistyczne dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, a posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności, a także wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej objętych indywidualnym programem usamodzielnienia. W 2021 i w 2022 roku kontynuowano realizację projektu "Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19" współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Przeciwdziałanie uzależnieniom

Polityka gminy w obszarze polityki społecznej związanej z zagrożeniami wynikającymi z problemów alkoholowych, narkomanii oraz innych uzależnień ukierunkowana jest na budowanie zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych, a także przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii finansowane są z dochodów gminy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Celem działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych objętych programem jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z używania środków psychoaktywnych, w tym alkoholu, środków odurzających, nowych substancji psychoaktywnych oraz z innych uzależnień, w tym behawioralnych.

Dostępność infrastruktury publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami

Na podstawie art. 14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2240) w Urzędzie Miejskim w Dąbrowie Górniczej wyznaczony został w 2020 roku Koordynator ds. dostępności. Do jego zadań należy wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez Urząd Miejski oraz jednostki organizacyjne miasta, przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz monitorowanie działalności Urzędu Miejskiego w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Od 2020 roku w Urzędzie zatrudniony jest tłumacz języka migowego. W obiektach użyteczności publicznej podjęto działania na rzecz architektonicznego i funkcjonalnego dostosowania do potrzeb

osób z niepełnosprawnością, takie jak: podjazdy i platformy schodowe, dźwigi, pochylnie, windy, dostosowane toalety oraz parkingi.

W 2020 r. przeprowadzono audyty dostępności w budynkach użyteczności publicznej oraz przygotowano informację oraz film na portalu miejskim dotyczące działania instytucji w formie dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami. W 2021 r. przygotowano Raport o stanie zapewniania dostępności podmiotu publicznego dla Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej oraz wszystkich jednostek organizacyjnych miasta.

W kwietniu 2022 roku oraz czerwcu 2023 przeprowadzono badanie stanu dostępności budynków publicznych, w sumie zinventaryzowano odpowiednio stan 93 i 94 budynków.

Tabela [44]: Ocena poziomu dostępności budynków publicznych w zasobie gminnym w Dąbrowie Górniczej według stanu na kwiecień 2022 roku i czerwiec 2023 roku

Zakres	2022 rok			2023 rok		
	tak	nie	brak odp.	tak	nie	brak odp.
Podmiot zapewnia w tym budynku (tych budynkach) wolne od barier poziome i pionowe przestrzenie komunikacyjne? (korytarze mają szerokość min. 1,2 m, schody wyposażone są w poręcze, zastosowano antypoślizgową nawierzchnię)	71	20	2	72	22	-
Podmiot zastosował w tym budynku (tych budynkach) rozwiązania architektoniczne, środki techniczne lub posiada zainstalowane urządzenia (schodofaz, winda, pochylnia), które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych	28	64	1	31	63	-
Wejście do budynku wolne jest od barier architektonicznych (zastosowano pochylnię dla wózków, brak schodów)	56	37	-	61	33	-
Podmiot zapewnia w tym budynku (tych budynkach) informację na temat rozkładu pomieszczeń, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy? (w razie potrzeby pracownik pomoże dotrzeć do wybranego miejsca)	44	49	-	41	52	-
W budynku (budynkach) znajduje się toaleta przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	45	48	-	51	42	-
Podmiot umożliwia wstęp do tego budynku (tych budynków) osobie korzystającej z psa asystującego	78	14	-	86	8	-
Podmiot zapewnia w przypadku tego budynku (tych budynków) osobom ze szczególnymi potrzebami możliwość ewakuacji lub uratowania w inny sposób? (czy istnieją aktualne procedury ewakuacji)	53	38	2	62	32	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety wykonanej w kwietniu 2022 roku i czerwcu 2023 roku przez Referat Profilaktyki i Promocji Zdrowia, Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia

W tym samym badaniu oceniono dostępność cyfrową i dostępność informacyjno-komunikacyjną.

Tabela [45]: Ocena dostępności cyfrowej jednostek publicznych w Dąbrowie Górniczej według stanu na kwiecień 2022 roku i czerwiec 2023 roku

Zakres	2022 rok			2023 rok		
	tak	nie	brak odp.	tak	nie	brak odp.
Podmiot posiada stronę internetową	92	1	-	94	0	-
Na stronie internetowej podmiotu zamieszczono deklarację dostępności	91	2	-	93	1	-
Zgodność z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (zgodna, częściowo zgodna, niezgodna)	Zgodna 31	Częściowo zgodna 61	Niezgodna 1	Zgodna 34	Częściowo zgodna 59	Niezgodna 1
Zapewnia przez podmiot na stronie internetowej informacji o zakresie swojej działalności (głównych zadaniach podmiotu) w postaci tekstu odczytywalnego maszynowo	42	-	-	46	-	-
Zapewnia przez podmiot na stronie internetowej informacji o zakresie swojej działalności (głównych zadaniach podmiotu) w postaci nagrania treści w polskim języku migowym	2	-	-	2	-	-
Zapewnia przez podmiot na stronie internetowej informacji o zakresie swojej działalności (głównych zadaniach podmiotu) w postaci informacji w tekście łatwym do czytania	52	-	-	49	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety wykonanej w kwietniu 2022 roku i czerwcu 2023 roku przez Referat Profilaktyki i Promocji Zdrowia, Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia

Tabela [46]: Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami obsługi z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się w jednostkach publicznych w Dąbrowie Górniczej według stanu na kwiecień 2022 roku i czerwiec 2023 roku

Zakres	2022 rok	2023 rok
Kontakt telefoniczny	88	94
Kontakt korespondencyjny	89	91
Przesyłanie wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem wiadomości SMS, MMS lub komunikatorów	63	58
Komunikacja audiowizualna, z tym z wykorzystaniem komunikatorów internetowych	35	30
Przesyłanie faksów	61	47

Wykorzystanie tłumacza języka migowego przez strony internetowe	2	5
Pomoc tłumacza języka migowego – kontakt osobisty	12	14
Posiadanie urządzeń lub środków technicznych wspomagających słyszenie do obsługi osób słabosłyszących, takich jak np. pętle indukcyjne, systemy FM, systemy na podczerwień (IR), systemy Bluetooth	3	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety wykonanej w kwietniu 2022 roku i czerwcu 2023 roku przez Referat Profilaktyki i Promocji Zdrowia, Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia

Jakość życia, bezpieczeństwo

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Marki Miasta, Kultury i Sportu, Centrum Zarządzania Kryzysowego, Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów, Wydział Oświaty.

Wyniki badania jakości życia

Jakość życia

Wyniki badania warunków życia i jakości usług publicznych – 2023 r.

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej przeprowadza cykliczne badania warunków życia i jakości usług publicznych. Badania zostały zrealizowane w 2014, 2016, 2018, 2021 i 2023 roku. Pomiary koncentrują się na czynnikach wpływających na jakość życia mieszkańców miasta oraz usługach realizowanych przez instytucje samorządowe. Celem każdego badania jest identyfikacja i określenie znaczenia różnych czynników warunkujących zrównoważony rozwój lokalny. Wyniki badań są wykorzystane w procesie planowania zrównoważonego rozwoju lokalnego.

Do badania w 2023 roku wylosowano 380 gospodarstw domowych (+155 gospodarstw w próbie rezerwowej).

Najważniejsze wnioski z badania:

- Prawie 3/4 mieszkańców miasta deklaruje generalne zadowolenie z faktu zamieszkiwania w Dąbrowie Górniczej. Przedstawiciele tylko niewielu ponad 1/4 gospodarstw domowych zadeklarowali chęć zmiany miejsca zamieszkania w przypadku pojawienia się takiej możliwości. Blisko 3/4 mieszkańców ocenia Dąbrowę Górniczą jako dobre miejsce do życia, a jedynie 5,6% jest przeciwnego zdania,
- Zadowolenie z miejsca zamieszkania ukształtowało na poziomie zbliżonym do średniej wartości z 2018 r. (nieco niższym niż w 2021 r.). Jednak ocena miasta jako miejsca do życia systematycznie wzrasta na przestrzeni analizowanych edycji badania,
- W postrzeganiu mieszkańców Dąbrowa jest umiarkowanym miastem. Podobnie jak w poprzednich edycjach badania wysoka ocena zamożności miasta jest pozytywnie skorelowana z zadowoleniem z lokalnej jakości życia. Warto także zauważyć, że miasto jest obecnie (2023), częściej niż w 2021 r. oraz 2018 r, postrzegane jako zamożne,

- Oceny jakości życia w mieście pozostają skorelowane z sytuacją materialną gospodarstw domowych – respondenci w gospodarstwach zamożnych znacznie częściej deklarowali lepsze oceny życia w mieście,
- Ponad połowa mieszkańców (53,57%) potwierdza fakt zainteresowania sprawami miasta. Jest to wynik lepszy od uzyskanego w poprzedniej edycji badania, ale wciąż niższy niż w 2018 r. Dane wskazują przy tym, że mieszkańcy w porównaniu z 2021 rokiem stali się znacznie bardziej aktywni w budowaniu swojej wiedzy o działalności władz samorządowych: częściej poszukują takich informacji, częściej rozmawiają o sprawach miasta, częściej deklarują odwiedzanie strony internetowej urzędu, częściej sprawdzają plany, uchwały i inne dokumenty miejskie,
- Większe zainteresowanie sprawami miasta jest pozytywnie skorelowane z ocenami lokalnej jakości życia,
- Miesięcznik miejski „Przegląd Dąbrowski” wciąż stanowi istotne źródło pozyskiwania informacji, choć jego znaczenie systematycznie maleje (podobnie jak ogólnie znaczenie mediów lokalnych). Jako źródła informacji na tematy lokalne dużą rolę pełnią: ogłoszenia na klatkach schodowych, miejskie bilbordy oraz oficjalna strona Urzędu Miasta,
- Coraz większe znaczenie zyskuje profil Prezydenta Miasta na Facebooku oraz profil Urzędu Miejskiego,
- W porównaniu z dwoma poprzednimi edycjami badania wzrosła średnia ocena polityki informacyjnej prowadzonej przez władze miasta,
- Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, w zestawieniu z wynikami odpowiedzi na pytanie o zainteresowanie sprawami miasta można wnioskować, że ci mieszkańcy którzy interesują się sprawami lokalnymi lepiej oceniają działania informacyjne samorządu od tych respondentów, którzy rzadziej zwracają uwagę na informacje lokalne,
- Potwierdzona zostały również stwierdzone wcześniej prawidłowości: pozytywna ocena polityki informacyjnej władz przekłada się na poczucie wpływu na sprawy lokalne oraz lepszą ocenę warunków i jakości życia w mieście,
- Ocena zaangażowania domowników badanych gospodarstw w życie miasta nadal jest niesatysfakcjonująca. Pomimo, że reprezentanci 18% gospodarstw domowych potwierdzają pełną aktywność w tym zakresie (najwyższy odsetek spośród analizowanych edycji), to wciąż udział gospodarstw domowych deklarujących, że „nikt z domowników na ogół nie uczestniczy aktywnie w życiu miasta” utrzymuje się na wysokim poziomie,
- Zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji społecznych, choć nieco wyższe niż w poprzednich edycjach badania, wciąż pozostaje stosunkowo niewielkie. Dane wskazują też na niewielkie zainteresowanie podejmowaniem działań na rzecz osiedla / najbliższej okolicy miejsca zamieszkania, choć również jest nieco wyższe niż w 2021 r,
- Dane wskazują, że mieszkańcy odczuwają wpływ na ważne decyzje podejmowane przez władze miasta. Oceny w tym zakresie są systematycznie rosną na przestrzeni analizowanych edycji badania,
- W porównaniu z 2021 r. oraz 2018 r. wzrosło społeczne przekonanie o życzliwym nastawieniu władz miejskich do inicjatyw zgłaszanych przez mieszkańców. Dane wskazują, że przekonania w tym zakresie są pozytywnie powiązane z oceną jakości życia w mieście,
- Mieszkańców Dąbrowy Górniczej nadal charakteryzuje relatywnie dość wysoki poziom nieufności społecznej. Obniża to poczucie jakości życia w mieście - oceny relacji społecznych

w mieście (zgeneralizowane zaufanie społeczne) pozostają skorelowane z ocenami jakości życia – im lepsze oceny tych relacji tym lepsze oceny lokalnej jakości życia,

- Należy jednak zdecydowanie podkreślić, że obserwowany poziom nieufności społecznej jest najniższy w porównaniu z poprzednimi edycjami badania. Może to świadczyć o pozytywnym wpływie działań integracyjnych, jakie są realizowane na terenie miasta, na stan relacji społecznych,
- Poziom bezpieczeństwa w miejscach publicznych mieszkańcy Dąbrowy Górniczej ocenili lepiej niż w 2021 r. oraz w 2018 r.,
- Ponownie zaobserwowano związek pomiędzy opiniami na temat bezpieczeństwa a ocenami jakości życia w mieście: im mniejsze owo poczucie tym niższa ocena jakości życia. Ponadto poczucie bezpieczeństwa w miejscach publicznych sprzyja zaangażowaniu w życie miasta. Mieszkańcy, którzy aktywnie uczestniczą w życiu miasta uważają przestrzeń publiczną jako bezpieczną),
- Praca urzędników zatrudnionych w Urzędzie Miasta zyskuje w oczach mieszkańców generalnie pozytywne oceny (lepsze zarówno w stosunku do 2021 roku jak i 2018 roku),
- Podkreślić należy, że faktyczne doświadczenie kontaktu z Urzędem poprawia oceny pracy urzędników i ich nastawienie do klientów załatwiających sprawy,
- Ocena pracy Urzędu Miasta jest zdecydowanie bardziej pozytywna wśród mieszkańców zainteresowanych sprawami lokalnymi – tym co dzieje się na terenie miasta,
- Ocenę Prezydenta Miasta, za jego działalność w obecnej kadencji są dość dobre – średnia ocen szkolnych wynosi 4,33. Jest to wyższa ocena zarówno w porównaniu z poprzednią edycją badania, jak i 2018 rokiem,
- Podobnie jak w poprzednich edycjach badania nieco gorsze od Prezydenta oceny zyskuje Rada Miasta. Podkreślić należy, że jest to zależność powszechna, występująca we wszystkich jednostkach w których prowadzone było podobne badanie: wyrazistość Rady i zrozumienie działań rad jest mniejsze w społeczeństwie niż widoczność działań lidera. Pomimo tego na przestrzeni trzech ostatnich edycji badania średnia ocena Rady Miasta wzrosła,
- Wśród środowiskowych aspektów życia w Dąbrowie Górniczej, podobnie jak w poprzednich edycjach badania, najgorsze oceny zyskuje czystość powietrza – choć podkreślić należy, że są one lepsze niż w 2018 r., ale nieco gorsze niż w 2021 r.,
- Mieszkańcy najwyżej ocenili obecność „Obecność przyrody w otoczeniu człowieka” (wyżej niż w dwóch poprzednich edycjach badania),
- „Możliwość segregacji śmieci”, „Odbiór śmieci z gospodarstw domowych” oraz „Estetyka budynków publicznych” uzyskały średnie wartości wyższe niż w poprzedniej edycji badania, ale były wciąż niższe niż w 2018r.,
- „Dbałość instytucji publicznych o stan środowiska Przyrodniczego”, „Czystość miejsc publicznych” oraz „Czystość środowiska naturalnego” zostały ocenione wyżej niż w dwóch poprzednich edycjach badania,
- „Jakość wody pitnej” oceniono gorzej niż w 2021 r., ale nieco lepiej niż w 2018 r.,
- W obszarze infrastruktury drogowej, transportu i bezpieczeństwa na drogach szczególnie złe oceny (podobnie jak w poprzednich edycjach badania) dotyczą jakości/stanu nawierzchni dróg i ulic oraz przepustowości głównych tras komunikacyjnych. Jednocześnie należy zauważyć, że oceny w tym zakresie są gorsze niż w poprzedniej edycji badania, a w przypadku przepustowości głównych tras komunikacyjnych również wobec 2018r.,

- Bardzo dobrze oceniana jest „Dostępność dróg rowerowych” – jest to najlepszy wynik spośród analizowanych lat,
- Oceny transportu zbiorowego (dostępność transportu zbiorowego, jakość komunikacji publicznej) – są niższe w porównaniu z dwoma ostatnimi falami badania (2021 i 2018),
- „Bezpieczeństwo na drogach” oraz „Utrzymanie dróg publicznych w zimie” uzyskały wyższe średnie oceny niż w poprzednich dwóch edycjach badania,
- Należy przede wszystkim zauważyć, że wielu mieszkańców nie orientuje się w działalności instytucji sektora edukacji i powstrzymało się od prezentacji ocen w tym zakresie („brak danych” lub „trudno powiedzieć”),
- Wszystkie prezentowane w ankiecie aspekty funkcjonowania sektora oświaty, poza dostępnością żłobków) ocenione zostały pozytywnie,
- Tylko w przypadku dostępności placów zabaw dla dzieci ocena była niższa niż w poprzedniej edycji badania. W pozostałych aspektach średnie oceny były wyższe wobec dwóch poprzednich edycji badania (2021 i 2018),
- Najlepiej oceniono „Działalność Młodzieżowego Ośrodka Pracy Twórczej”,
- W porównaniu z 2018 r. zdecydowanie poprawiła się między innymi ocena dostępności całorocznych klubów osiedlowych oraz świetlic środowiskowych, a także ocena dostępności różnych form ciekawego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- Sfera rynku pracy i przedsiębiorczości zyskiwała w ocenie badanych pozytywne oceny. Warto jednocześnie przy tym podkreślić, że w przypadku dostępności miejsc pracy oraz wsparcia udzielanego przedsiębiorcom przez miasto były one wyższe niż w dwóch poprzednich edycjach badania. Natomiast w przypadku możliwości założenia własnego biznesu była nieco niższa niż w poprzedniej edycji badania, ale wyższa wobec 2018 roku,
- W badaniach odnotowano znaczną poprawę ocen działań z zakresu polityki społecznej realizowanych przez miejskie instytucje. Podkreślić jednak należy, że gospodarstwa gorzej sytuowane, podobnie jak w poprzednich falach badania, deklarowały w tym zakresie oceny niższe,
- Nadal negatywnie oceniana jest sfera opieki zdrowotnej - zarówno działalność szpitala i dostępność lekarzy specjalistów (choć w obydwu przypadkach nastąpiło zmniejszenie liczby negatywnych ocen w stosunku do dwóch poprzednich edycji badania),
- Działalność instytucji kultury, oferta sportowa i rekreacyjna jest w mieście oceniana bardzo dobrze,
- Spadek ocen nastąpił w obszarach: „Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w raz z filiami” (spadek wobec 2018 roku) oraz „Jakość dróg dla pieszych w Pana(i) najbliższej okolicy” (spadek wobec 2021 roku),
- Jak zauważono to już w poprzednich edycjach badania, grupa najuboższych mieszkańców jest, przynajmniej w pewnym zakresie, wykluczona z możliwości korzystania z oferty kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej,
- Dane ponownie wskazują, że usługi publiczne realizowane w obszarze kultury, sportu i rekreacji przyczyniają się do poprawy postrzegania relacji społecznych w mieście (zwiększenia poziomu zaufania społecznego).

Oferta czasu wolnego (kultura, rekreacja, sport, turystyka)

Usługi czasu wolnego dostępne w miejscu zamieszkania odgrywają istotną rolę w ocenie jakości życia przez mieszkańców. Usługi te są oferowane zarówno przez podmioty publiczne jak i podmioty prywatne, które prowadzą działalność w obszarach PKD: I.55 zakwaterowanie, I.56 działalność usługowa związana z wyżywieniem, R.90 działalność twórczą związaną z kulturą i rozrywką, R.91 działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą, R.93 działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna.³ W Dąbrowie Górniczej na koniec 2022 roku aktywne były 573 podmioty w obszarze usług czasu wolnego. Liczba ta jest znacznie mniejsza niż na przykład w Tychach (696 podmioty), Płocku (614 podmiotów), Rybniku (830 podmiotów), czy w Sosnowcu (1 015 podmioty).

Tabela [47]. Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 aktywne w obszarze usług czasu wolnego w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Podmioty aktywne w obszarze usług czasu wolnego ogółem			Podmioty wpisane w dziale I.55 i I.56			Podmioty wpisane w dziale R.90, R.91 i R.93		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	582	590	573	413	418	401	169	172	172
Sosnowiec	1 002	1 001	1 015	672	673	680	330	328	335
Tychy	663	689	696	413	440	444	250	249	252
Rybnik	826	848	830	473	481	459	353	367	371
Jaworzno	396	415	422	246	261	261	150	154	161
Płock	607	610	614	309	317	326	298	293	288

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

O jakości życia w mieście świadczy liczba uczestników imprez kulturalnych i sportowych organizowanych przez jednostki podległe (Pałac Kultury Zagłębia, świetlice, Dom Kultury Żąbkowice, Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Miejskie „Szygarka” oraz Centrum Sportu i Rekreacji). W roku 2021 liczba imprez kulturalnych i sportowych zorganizowanych przez ww. instytucje wynosiła 11 038, natomiast w roku 2022 - 165.094 (PKZ: 86.176, MBP: 35.427, MMS: 15.760, CSiR: 27.731).

Fabryka Pełna Życia – nowe centrum Dąbrowy Górniczej jest jednym z najistotniejszych przedsięwzięć rozwojowych dla Dąbrowy Górniczej, regionu Zagłębia Dąbrowskiego oraz wschodniej części obszaru Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Pod koniec 2015 r. Gmina Dąbrowa Górnicza

³ Ze względu na zakres diagnozy, nieuwzględniony został dział R.92 działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi

przejęła od Skarbu Państwa blisko 4-hektarowy, atrakcyjnie zlokalizowany teren. Od tego czasu celem miasta jest stworzenie otwartej przestrzeni publicznej, która stanie się nowym centrum.

Projekt od 2016 roku prowadzony jest w sposób kompleksowy i integrujący procesy przestrzenne, budowlane, infrastrukturalne i społeczne. Celem jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego (znajdującego się w śródmieściu Dąbrowy Górniczej - terenu po byłej fabryce obrabiarek „Defum”) i nadanie mu nowych funkcji. Fabryka Pełna Życia jest przykładem przemiany obszaru poprzemysłowego, bo FPŻ to: stworzenie głównej przestrzeni miejskiej z nowym zielonym rynkiem wewnątrz dawnych hal fabrycznych, „miasto w mieście” z wyraźnymi odniesieniami do historii Zagłębia Dąbrowskiego i układu dzielnic Dąbrowy Górniczej, obszar przyjazny pieszym, bez barier dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, łatwo dostępny dla rowerzystów i szczególnie przyciągający młodych ludzi. Fabryka Pełna Życia, już dziś, stanowi miejsce spotkań, odpoczynku, edukacji regionalnej, gdzie można obejrzeć film czy wystawę, napić się kawy czy zjeść coś dobrego. Rok 2022 był już trzecim sezonem, w którym Fabryka Pełna Życia przygotowała dla mieszkańców kompleksową ofertę obejmującą działania kulturalne, rekreacyjne, rozrywkowe, a także propozycje kulinarne. Przez 3 lata w FPŻ odbyło się blisko 500 różnych przedsięwzięć muzycznych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i społecznych. Na terenie Fabryki Pełnej Życia odbyły się m.in.: Finał WOŚP, koncerty dzieci MOPT, spotkanie z historią w ramach Dąbrowskiego Jarmarku Staroci, Food Fest, Dębowy Maj Festiwal, Święto Pracy w Fabryce, spotkanie w ramach Klubu Myśli Ekologicznej, Zagłębiowski kompas – gra miejska dla szkół, Spotkajmy się koncertowo, Dąbrowskie Targi Pracy, Festiwal Empatii, Dzień Seniora z Pałacem Kultury Zagłębia, Industriada z Muzeum Szttygarka, potańcówka międzypokoleniowa, warsztaty dla dzieci oraz wiele wydarzeń muzycznych np. „Spotkajmy się – koncertowo!” czy cyklu występów lokalnej sceny dj-skiej. To tu organizowane są treningi rekreacyjne, wystawiane spektakle teatralne oraz wyświetlane filmy w ramach Letniego Kina Plenerowego oraz wydarzenia i aktywności realizowane z grantów projektu „Aktywne dzielnice”. Fabryka Pełna Życia była również współorganizatorem Forum Praktyków Partycypacji, cyklicznego wydarzenia przeznaczonego dla osób aktywnie zaangażowanych w tematykę partycypacji obywatelskiej. W trakcie Forum odbyła się prezentacja projektu: „Fabryka Pełna Życia – z mieszkańcami, dla mieszkańców”, krótka historia tego, jak powstawał projekt, jak był konsultowany z mieszkańcami, jak jest realizowany i jaki może być w przyszłości.

Na terenie FPŻ odbyły się również spotkania biznesowe takie jak : Business Meet Up (największe w regionie spotkania dla przedsiębiorców poświęcone budowaniu dobrych relacji i rozwojowi firm), spotkania Zagłębia Kobiet Przedsiębiorczych, Dąbrowskiego Inkubatora Przedsiębiorczości oraz Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach.

Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Kołłątaja prowadzi szeroką działalność kulturalno-edukacyjną, organizując różnego rodzaju przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne i promocyjne, w których uczestniczy ok. 40.000 użytkowników. Instytucja składa się z biblioteki głównej oraz 17 filii zlokalizowanych w większości dzielnic miasta. Placówki biblioteczne działają w dzielnicach: Śródmieście (Biblioteka Główna), Mydlice (Filia 18 i Filia 6 - szpitalna), Reden (Filia 1 i Filia 4), Gołonóg (Filia 3, Filia 5, Filia 7), Błędów (Filia 15), Ujejsce (Filia 17), Ząbkowice (Filia 2 i Filia 10), Strzemieszyce Wielkie (Filia 8), Strzemieszyce Małe (Filia 9), Łosień (Filia 13), Tucznawa (Filia 16), Łęknice (Filia 20), Okradzionów (Filia 14).

W 2022 roku w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. H. Kołłątaja zorganizowano 3 868 różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych, edukacyjnych i promocyjnych, w których uczestniczyło 35 427 osób. Wśród zrealizowanych imprez przygotowanych zarówno w plenerze, budynku głównym jak i poszczególnych dzielnicach miasta znalazły się: spotkania autorskie (m.in. z Januszem Leonem Wiśniewskim, Olgą Witkiewicz, Tomaszem Jachimkiem oraz Robertem Małeckim), konkursy, wystawy, dyskusje, wykłady, lekcje biblioteczne, warsztaty – organizowane dla czytelników placówek bibliotecznych, ale również imprezy zaplanowane dla masowego odbiorcy.

Do najważniejszych wydarzeń należą:

- „Tydzień Bibliotek” – akcja pod hasłem „Biblioteka - świat w jednym miejscu”, która promuje czytelnictwo i bibliotekę,
- „Narodowe Czytanie” - ogólnopolska akcja publicznego czytania największych dzieł literackich pod hasłem „Narodowe Czytanie”, zainicjowana w 2012r. przez Prezydenta RP – Bronisława Komorowskiego,
- „Noc Bibliotek” - ogólnopolska akcja zachęcająca do korzystania z zasobów bibliotek jako najbardziej otwartych i dostępnych instytucji kultury z ofertą dla osób w każdym wieku, miejsc wspólnych, łączących ludzi, lokalnych centrów żywej kultury i edukacji,
- Cykliczna impreza ciesząca się dużą popularnością wśród najmłodszych czytelników „Noc z Andersenem” – podczas, której uczestnicy biorą udział w literackich zabawach, warsztatach a zwieńczeniem tego wszystkiego jest nocowanie w bibliotece, między regałami z książkami. W Filii 8 realizowany był duży projekt „Aktywne Strzemieszyce-włącz się w życie dzielnicy”, dzięki któremu odbyło się wiele warsztatów, spotkań, integrujących mieszkańców dzielnicy.

Urząd Miejski dokonał w ostatnich latach szeregu inwestycji w infrastrukturę sportową i rekreacyjną wraz z modernizacją niezbędnej infrastruktury na terenie Dąbrowy Górniczej. Inwestycje dotyczyły min.: placów zabaw, wspinaczkowych placów zabaw, stref sportowych (boiska, sprzęt sportowy, siłownie zewnętrzne), stref aktywności (kompleksowe wyposażenie w sprzęt dla dzieci i młodzież wraz z elementami małej infrastruktury), toalet publicznych, elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, stoły, stojaki rowerowe, stacje napraw rowerów), ścieżek edukacyjnych wyposażonych w tablice edukacyjne, tablic informacyjnych (regulamin parku, placu zabaw, boiska).

Turystyka rekreacyjna i aktywna w mieście należą do najdynamiczniej rozwijających się, obejmują wszystkie formy wypoczynku wymagające wysiłku fizycznego – turystyka rowerowa, żeglarska, wspinaczkowa, windsurfingowa itp. Zmodernizowane lub nowo wybudowane obiekty pociągnęły za sobą wzrost liczby organizowanych wydarzeń oraz uczestniczących w nich osób.

W 2022 roku **Centrum Sportu i Rekreacji** zorganizowało 33 imprezy sportowo-rekreacyjne, na obiektach administrowanych przez CSIR. Wzięło w nich udział 18 071 osób. Do cyklicznych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych organizowanych w mieście należą: Dębowy Maj Festiwal, Dąbrowska Akcja Lato, Dąbrowska Akcja Zima, Bieg Skrzata, Pogoria Open Water czy Noc Siatkojańska.

Najważniejszą imprezą sportową w kalendarzu miejskim jest organizowany już od 15 lat Półmaraton Dąbrowski, który rokrocznie gromadzi na starcie zawodników z całej Polski. Jako Partner Tytułarny, niezmiennie od 2016 roku towarzyszy biegowi ArcelorMittal Poland. Cechą wyróżniającą Półmaraton

Dąbrowski jest bez wątpienia urokliwa trasa - prowadząca m.in. wzdłuż zbiorników wodnych Pogoria III i IV oraz niepowtarzalna atmosfera towarzysząca podczas trwania tego lekkoatletycznego święta w Dąbrowie Górniczej.

Od 2007 roku - przy Centrum Sportu i Rekreacji działa Miejski Ośrodek Sportu (MOS). Na MOS składają się następujące sekcje: lekkoatletyka, zapasy, pływanie. Zawodnicy MOS reprezentują Dąbrowę Górniczą i zdobywają coraz większe sukcesy nie tylko na arenie krajowej ale także międzynarodowej. W tym miejscu warto wspomnieć o mistrzyni i medalistce Mistrzostw Polski, wicemistrzyni Europy, medalistce Akademickich Mistrzostwa Świata oraz debiutantce XXXII Olimpiady w Tokio- Jowicie Wrzesień. Zajęcia sportowe prowadzone w poszczególnych sekcjach MOS cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem zarówno wśród dzieci jak i dąbrowskiej młodzieży.

W ramach działań promujących rower jako popularny środek transportu oraz promujących turystykę i rekreację rowerową w mieście w 2022 roku zorganizowano 4 duże wydarzenia. Jednym z nich było zorganizowanie Miasteczka Rowerowego w ramach Dębowego Maj Festiwalu, w którym wzięło udział ok. 100 uczestników. Drugim wydarzeniem były zawody rowerowe Bike Atelier MTB Maraton zorganizowane na terenie Pogorii III, w których wzięło udział blisko 700 uczestników. Zorganizowany również został Międzynarodowy Wyścig Kolarski „Kryterium Asów”, w którym wzięło udział ok. 100 uczestników.

Ponadto Wydział Marki Miasta, Kultury i Sportu realizował akcję promocyjną „Zielone Światło dla dąbrowian”, która miała za zadanie prezentacje rozwiązań transportowych realizowanych w naszym mieście, w tym również tych dotyczących infrastruktury rowerowej. Miasto po raz kolejny dołączyło do kampanii Rowerowy Maj. Największej kampanii w Polsce promującej aktywny tryb życia i zrównoważoną mobilność wśród dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych, grona nauczycielskiego oraz rodziców i opiekunów. W akcji wzięło udział 2 900 uczestników z 26 placówek szkolnych i przedszkolnych.

Biorąc pod uwagę turystykę miejską i kulturową **Muzeum Miejskie „SztYGarka”** w ostatnich latach zwiększyło zakres działalności w zakresie turystyki zabytkowej. Jest ona realizowana poprzez zwiedzanie Muzeum Miejskiego „SztYGarka” w zakresie wystaw stałych i czasowych. Zwiedzanie odbywa się indywidualnie jak i w grupach zorganizowanych z przewodnikiem. Prowadzone są wykłady z zakresu historii miasta i dziejów ziemi. Mają one na celu: edukację oraz zdobywanie nowych doświadczeń. W tym celu przygotowano w Muzeum ekspozycje kierunkowe pt. „Historia co węglem i srebrem pisana”, „Etnografia Dąbrowy Górniczej”, „Przeszłość geologiczna Zagłębia Dąbrowskiego”, „Adam Piwowar. Rewolucjonista-odkrywcawolnomularz”. Odbywają się wycieczki po mieście, które są prowadzone przez przewodnika i obejmują najciekawsze obiekty zabytkowe Dąbrowy Górniczej (Pałac Kultury Zagłębia, Bazylika Najświętszej Maryi Panny Anielskiej, Resursa Obywatelska). Z inicjatywy Muzeum powstał „Szlak kruszcowy”, ścieżka dydaktyczna, która ma za zadanie upowszechniać wiedzę i udokumentować ważne miejsca związane z przemysłową historią regionu, a przede wszystkim z wydobywaniem rud srebra, cynku i ołowiu. Muzeum również prowadzi działalność w internecie, w tym tematyczne wydarzenia.

Turystyka przemysłowa w Dąbrowie Górniczej została zapoczątkowana przez otwarcie podziemnej trasy turystycznej w Kopalni Ćwiczebnej i wpisanie jej na „Szlak Zabytków Techniki”. Ponadto trasę tą uatrakcyjniono w 2015 roku przez zainstalowanie efektów multimedialnych. Corocznie organizowana jest impreza pod nazwą „Industriada”, która jest także okazją do pokazania najciekawszych działających zakładów przemysłowych (ArcelorMittal – dawna Huta „Katowice”, Huta „Bankowa”, oczyszczalnia ścieków). W celu poszerzenia oferty mającej na celu poznanie zabytków techniki wojskowej Muzeum otworzyło w 2013 roku Park Militarno-Historyczny „Reduta”, organizując również imprezy plenerowe cieszące się sporą popularnością. Poza tym Muzeum zorganizowało wspólnie z Przedsiębiorstwem Miejskim MZUM.PL S.A. ekspozycję plenerową przed budynkiem Urzędu Miejskiego pokazującą ciekawe eksponaty poprzemysłowe. Natomiast zabytki poprzemysłowe: 2 lokomotywy wąskotorowe, koła maszyny wyciągowej z KWK „Kazimierz – Juliusz” oraz sprężarka z lat 30. XX wieku, stanowią dodatkową atrakcję w przestrzeni miasta.

Zabytkowy gmach **Pałacu Kultury Zagłębia** - wybudowany w latach 1951-1958 stanowi centralny ośrodek kultury w mieście. W strukturach PKZ działają również placówki zlokalizowane w różnych częściach miasta: Dom Kultury Żąbkowice, 4 kluby osiedlowe i 9 świetlic. Głównym celem działalności PKZ jest rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców Dąbrowy Górniczej oraz regionu w zakresie szeroko rozumianej kultury i sztuki. Tutaj tworzone są warunki do rozwoju aktywności kulturalnej, artystycznej, hobbystycznej, rekreacyjnej oraz zainteresowania sztuką.

Pałac Kultury Zagłębia prowadzi szerokie działania w obszarze edukacji artystycznej i kulturalnej skierowane do dzieci, młodzieży oraz dorosłych i seniorów. Wspierany jest amatorski ruch artystyczny i folklorystyczny, organizowane są wystawy, konkursy, przeglądy, wydarzenia muzyczne, teatralne, kabaretowe, filmowe i wiele innych o zasięgu zarówno lokalnym, regionalnym jak również ogólnopolskim i międzynarodowym.

W PKZ funkcjonują: Kino Kadr, Galeria Sztuki, Kawiarnia Pałacowa, a także liczne amatorskie grupy artystyczne jak np.: Chór Zorza czy Zespół Pieśni i Tańca Gołowianie oraz projekt Recoooltywator, którego celem jest wspieranie rozwoju młodych grup muzycznych.

W każdym roku PKZ organizuje liczne wydarzenia dla szerokiego grona odbiorców. Uczestnictwo w nich obrazują następujące statystyki za 2022 rok:

- Koncerty i spektakle w siedzibie głównej: łącznie 152 imprezy, w których wzięło udział 39 549 osób;
- Koncerty i spektakle w Domu Kultury Żąbkowice: łącznie 44 imprezy, w których wzięło udział 3826 osób;
- Galeria Sztuki PKZ: łącznie 13 wystaw, które odwiedziło 13 500 osób;
- Kino Kadr: łącznie 848 seansów, które obejrzało 16 334 osoby.

We wszystkich formach aktywności proponowanych przez PKZ uczestniczy regularnie 2 128 osób. Mnożąc ten wynik przez liczbę 36 spotkań w trakcie roku otrzymamy liczbę wszystkich wejść: 76 608. Podsumowując, w 2022 roku Pałac Kultury Zagłębia odwiedzono przynajmniej 149 817 razy.

Turystyka biznesowa wpływa w sposób istotny na rozwój miasta. Aktywizuje różne środowiska, a także angażuje znaczne zasoby ludzkie do obsługi przyjezdnych gości. Posiadane zasoby bazy noclegowej, konferencyjnych, a także doświadczony w obsłudze turysty biznesowego personel stanowią najistotniejsze mocne strony produktu. Muzeum Miejskie „Sztęgarka” dysponuje 2 salami konferencyjnymi mieszczącymi łącznie 150 miejsc. Turystyka biznesowa wpisuje się w realizację zadań Miejskiej Biblioteki Publicznej im.

H. Kołłątaja poprzez posiadanie obiektów wystawowych, jak i konferencyjnych. Biblioteka posiada w swoich zasobach 3 sale konferencyjne: I sala – 80 osób, II sala – 30 osób, III sala – 76 osób.

W ramach turystyki weekendowej promowane są ścieżki rowerowe, takie jak:

- trasa dworzec w Gołonogu – Huta Katowice (3,2 km),
- Dworzec w Gołonogu – przez Ząbkowice – do Tucznawy (7,9 km),
- wokół Pogorii III (6 km),
- wokół Pogorii IV (14 km),
- Plac Wolności – Pogoria III (4,6 km)
- Pogoria I – Pogoria III (3,5 km),
- Pogoria III – Pogoria IV (5,4 km),
- Pogoria III – Sławków (19 km),
- Zamek w Będzinie - Pogoria IV (Wojkowice Kościelne) – 13 km,
- Park Zielona – Pogoria III (1,6 km).

W Dąbrowie Górniczej, zgodnie z danymi podanymi przez Bank Danych Lokalnych GUS, liczba udzielonych noclegów ogółem w roku 2022 wynosiła 105 396i została obliczona, jako iloczyn liczby osób korzystających i ilości dni (nocy) ich pobytu w mieście.

Tabela [48]. Liczba turystów korzystających z turystycznych obiektów noclegowych oraz liczba udzielonych noclegowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	liczba turystów ogółem			liczba turystów zagranicznych			Liczba udzielonych noclegów ogółem			Liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	18 454	20 183	50 357	3 461	623	5 409	32 301	55 235	105 396	4 186	7 088	12 301
Sosnowiec	16 610	19 777	34 746	1 598	2 326	5 956	44 152	62 745	91 746	9 722	17 017	26 263
Tychy	28 159	37 582	53 673	3 244	4 209	10 472	50 507	69 461	113 809	7 718	10 195	30 455
Rybnik	11 163	14 398	18 739	893	1 360	2 541	17 848	29 053	34 685	2 064	3 135	6 760
Jaworzno	13 913	18 671	28 408	1 654	2 805	7 276	39 133	41 330	60 906	3 701	4 407	10 623
Płock	33 361	42 590	51 518	2 816	3 333	4 959	62 639	81 060	93 720	5 984	7 888	13 426

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W 2022 roku w porównaniu do lat poprzednich zaobserwowano bardzo duży wzrost liczby turystów – największy wzrost w całej grupie porównawczej. Baza hotelowa jest nieduża – 1 hotel 4-gwiazdkowy, 2 hotele 3-gwiazdkowe oraz 2 hotele 2-gwiazdkowe.

Tabela [49]. Liczba obiektów hotelowych wg kategorii w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Kategoria *****	Kategoria ****	Kategoria ***	Kategoria **
	2022	2022	2022	2022
Dąbrowa Górnicza	0	1	2	2
Sosnowiec	0	0	3	0
Tychy	0	1	5	2
Rybnik	0	0	3	1
Jaworzno	0	0	2	2
Płock	0	4	4	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [50]. Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych wg kategorii w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Kategoria *****			Kategoria ****			Kategoria ***			Kategoria **		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	0	0	0	0	0	320	136	124	139	64	62	62
Sosnowiec	0	0	0	0	0	0	177	177	282	106	106	0
Tychy	0	0	0	141	141	115	523	527	499	109	156	164
Rybnik	0	0	0	0	0	0	317	301	222	28	28	28
Jaworzno	0	0	0	0	0	0	155	155	158	0	71	72
Płock	0	0	0	164	207	306	215	214	210	248	254	102

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [51]: Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	21,2%	40,7	42,5
Sosnowiec	26,9%	32,1	45,1
Tychy	16,2%	22,8	38,4

Rybnik	16,0%	24,3	33,0
Jaworzno	24,0%	23,2	34,6
Płock	22,1%	27,0	31,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [52]. Liczba turystów korzystających z obiektów hotelowych oraz liczba udzielonych noclegowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	liczba turystów ogółem			liczba turystów zagranicznych			Liczba udzielonych noclegów ogółem			Liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	18 454	20 183	50 357	3 461	623	5 409	32 301	55 235	105 396	4 186	7 088	12 301
Jaworzno	13 913	18 671	28 408	1 654	2 805	7 276	39 133	41 330	60 906	3 701	4 407	10 623
Rybnik	11 163	14 398	18 739	893	1 360	2 541	17 848	29 053	34 685	2 064	3 135	6 760
Sosnowiec	16 610	19 777	34 746	1 598	2 326	5 956	44 152	62 745	91 746	9 722	17 017	26 263
Tychy	28 159	37 582	53 673	3 244	4 209	10 472	50 507	69 461	113 809	7 718	10 195	30 455
Płock	33 361	42 590	51 518	2 816	3 333	4 959	62 639	81 060	93 720	5 984	7 888	13 426

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Zaplecze usługowe i rekreacyjne w dzielnicach

Zapewnienie odpowiedniego poziomu jakości życia w mieście i jego dzielnicach nierozzerwalnie połączone jest z układem przestrzennym miasta, w tym z dostępem do określonego wachlarza infrastruktury społecznej (usługi publiczne i rekreacyjne) w pobliżu miejsca zamieszkania. Trend rozlewania się miast (zjawiska sub-urbanizacji) niesie ze sobą szereg problemów i kosztów, zarówno po stronie Urzędu Miejskim oraz operatorów mediów technicznych jak i po stronie mieszkańców. Sformalizowane w 2020 roku układu miejskiego opartego na 18 dzielnicach pozwoli na bardziej świadome planowanie i zarządzanie zapleczem usług publicznych i rekreacyjnych w dzielnicach.

Poniższa tabela przedstawia obraz dotyczący obecności miejsc odpoczynku i rekreacji w poszczególnych dzielnicach. Została ona przygotowana głównie na podstawie wyników spotkań warsztatowych w poszczególnych osiedlach i wywiadów indywidualnych zrealizowanych w marcu 2022 roku w ramach projektu „Porozmawiajmy o dzielnicach – wypracowanie priorytetów dla 18 dzielnic miasta z uwzględnieniem ich osiedli” wykonanego przez Stowarzyszenie Aktywna Dąbrowa w ramach zadania zleconego przez Gminę Dąbrowa Górnicza w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Tabela [53]. Miejsce na obszarze dzielnicy, gdzie mieszkańcy spędzą czas wolny według stanu na 03.2022

Dzielnica	Miejsce odpoczynku i rekreacji
Mydlice	Plac Aktywności Mieszkańca Główne pasaże w osiedlach Mydlice Południowe i Północne Tereny zielone wokół Dzielnicy Skwery z ławkami między blokami

Dzielnica	Miejsce odpoczynku i rekreacji
	Place zabaw w Dzielnicy Siłownie plenerowe w Dzielnicy Wybieg dla psów przy Centrum Aktywności Obywatelskiej Ogródki działkowe w Dzielnicy Filia nr 18 Miejskiej Biblioteki Publicznej w osiedlu Mydlice Południowe
Śródmieście	Pałac Kultury Zagłębia Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Miejskie „Sztygarka”, Kopalnia Ćwiczebna, Park przy pomniku S.Staszica Młodzieżowy Ośrodek Pracy Twórczej Hala Widowiskowo-Sportowa Centrum Fabryka Pełna Życia Park Hallera Park Wodny Nemo, CH Pogoria, Centrum Formy, boiska przy szkołach, place zabaw, siłownie plenerowe, Kino Helios i Kadr.
Reden	Planty Park Hallera część B Skwery między blokami Filie Miejskiej Biblioteki Publicznej Klub Helikon Siłownia plenerowa Własne posesje – domy jednorodzinne, działki, Aleje Majakowskiego Place zabaw, ogródki działkowe,
Zielona-Pogoria	Przydomowy ogródek Jeziora Pogoria II, III i IV Park Zielona Ogródki działkowe Las w okolicy Marianek Teren przy blokach na ul. Jasnej Siłownia plenerowa i place zabaw Biblioteka osiedlowa w osiedlu Łęknice
Gołonóg Północny	Skwery alejki wewnątrz Dzielnicy, po których mieszkańcy mogą spacerować ławeczki do siedzenia na terenie Dzielnicy, na których mieszkańcy mogą odpocząć i spotkać się z sąsiadami Jazda rowerem wokół Dzielnicy (dobrze rozwinięta infrastruktura w tym zakresie) Plac Bema jako naturalne centrum osiedla Stary Gołonóg Boiska szkolne Place zabaw Filia Biblioteki Dla dorosłych oraz seniorów (50+) nie ma odpowiedniej oferty w Dzielnicy Siłownie plenerowe Klub “Zodiak” Pub “Rzułf”
Gołonóg Południowy	Osiedlowe skwery Rodzinne ogrody działkowe

Dzielnica	Miejsce odpoczynku i rekreacji
	<p>Park Podlesie i otaczające go tereny zielone</p> <p>Filie Biblioteki - bogata oferta różnorodnych spotkań, dużo nowości wydawniczych</p> <p>Klub Seniora i Juniora</p> <p>Siłownie pod chmurką</p> <p>Place zabaw</p>
Gołonóg Wschodni	<p>Pogoria I, Rybaczówka</p> <p>Prywatne posesje</p> <p>Ścieżki rowerowe w kierunku Pogorii I</p> <p>Borowa Górka</p>
Antoniów	<p>Tereny wokół Pogorii III i IV – rower, rolki, morsowanie</p> <p>Obszary leśne i wodne miejscem rekreacji (Jeziora Pogorii, Las w Antoniowie, Bagna)</p> <p>Świetlica Środowiskowa w Antoniowie i teren wokół niej (boiska, plac zabaw, siłownia pod chmurką)</p> <p>Własna posesja z ogrodem</p> <p>Udział w spotkaniach organizowanych dla mieszkańców w dzielnicy typu: ćwiczenia gimnastyczne, warsztaty artystyczne, zajęcia Zumby, pieczonki</p>
Strzemieszycze Wielkie	<p>Jazda na rowerze po Dzielnicy</p> <p>Parki, Skwery i place zabaw</p> <p>Srocza Góra i Wywierzyska</p> <p>Budynek Filii Biblioteki</p> <p><i>Mieszkańcy wspominali, że nie ma takich miejsc</i></p>
Strzemieszycze Małe	<p>Prywatne posesje</p> <p>Świetlica Środowiskowa</p> <p>Plac zabaw</p> <p>Szlak Kruszcowy</p> <p>Park w lasku koło stadionu</p> <p>Spotkania w Kole Gospodyń Wiejskich</p>
Łosień	<p>Własna posesja, ogród</p> <p>Obszary leśne (spacery, grzybobranie, wycieczki rowerowe)</p> <p>Spacery wokół zbiornika wodnego</p> <p>Działalność Filii Biblioteki i Świetlicy Środowiskowej</p> <p>Siłownia plenerowa (obok szkoły),</p> <p>Ochotnicza Straż Pożarna</p> <p>Koło Gospodyń Wiejskich,</p>
Łęka	<p>Świetlica Środowiskowa</p> <p>Remiza OSP</p> <p>Siłownia plenerowa</p> <p>Scena z zadaszeniem oraz ławostoły na terenie OSP</p> <p>Boisko do koszykówki</p> <p>Altana przy ulicy Zygmunta Różyckiego</p> <p>Place zabaw</p> <p>Tereny zielone: lasy, łąki, pola</p>
Okradzionów	<p>Boisko UKS Przemsza Okradzionów</p> <p>Obszary leśne i wodne (Lipy Dobieckie, rzeka Biała Przemsza oraz Białka, ścieżki rowerowe w kierunku Pustyni Błędowskiej)</p> <p>Świetlica Środowiskowa w Kuźniczce Nowej i teren wokół niej (boiska, plac zabaw, siłownia pod chmurką)</p> <p>Świetlica Środowiskowa w Rudach i teren wokół niej (siłownia zewnętrzna,</p>

Dzielnica	Miejsce odpoczynku i rekreacji
	plac zabaw, altana, grill)
Błędów	Teren Ludowego Klubu Sportowego „Tęcza Błędów” Lasy Błędowskie Pustynia Błędowska Ścieżki rowerowe Prywatne posesje Budynek Remizy OSP Błędów i teren wokół niego Budynek Remizy OSP Łazy Błędowskie i teren wokół niego
Tucznawa-Bugaj-Sikorka	Miejsca do zabaw i rekreacji - place zabaw, siłownie, boiska Własna posesja, ogród Las, tereny zielone sprzyjające spacerom bieganiu, grzybobraniu Zajęcia na świetlicy środowiskowej Remiza OSP
Ząbkowice	Boisko KS Unia Ząbkowice Obszary leśne i wodne (Las Bienia, Park Tysiąclecia, Park Brzozowy, Rzeką Trzebyczka, Pogorie I, II, III, IV) Boiska, place zabaw, siłownie pod chmurką Dom Kultury w Ząbkowicach Teren po Amfiteatrze Przebywanie we własnym ogrodzie
Ujejsce	Stadion UKS Ujejsce Obszar leśny (Góra Bukowa) i spacer, kijki, rower Własny ogród i posesja Ujejska Strefa Ruchu Ochotnicza Straż Pożarna Ujejsce – wydarzenia okolicznościowe Place zabaw, siłownia plenerowa
Trzebiesławice	Prywatne posesje Lasy Trzebiesławickie: wycieczki rowerowe i spacer Place zabaw na terenie Szkoły Podstawowej nr 35 Siłownia plenerowa Remiza Strażacka OSP Boisko Las Buczyny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników spotkań warsztatowych w poszczególnych osiedlach, wywiadów indywidualnych, analizy poszczególnych funkcji oraz usług działających na terenie osiedla zrealizowanych w marcu 2022 roku

Rewitalizacja tkanki miejskiej

Obowiązujący Program Rewitalizacji: Dąbrowa Górnicza 2023 (aktualizacja 2020 r.):

- przyjęty został Uchwałą Nr XXV/542/2020 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 16 grudnia 2020 r.
- przygotowany został zgodnie z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 3 lipca 2015 r. i został wpisany do wykazu programów rewitalizacji prowadzonego przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego.

Program obejmuje 6 priorytetowych obszarów rewitalizacji, wytypowanych na podstawie przeprowadzonych analiz i badań:

1. Centrum
2. Park Zielona i Osiedle przy ul. Robotniczej
3. Osiedle Mickiewicza/Norwida
4. Ząbkowice
5. Strzemieszyce Wielkie i Sąsiednie Tereny Zdegradowane
6. Osiedle Łączna

Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów gromadzi dane i informacje na temat zmian sytuacji społeczno-gospodarczej miasta, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji. Monitoring obejmuje rokrocznie rejestrowanie i analizę zmian wartości wskaźników wskazanych w programie. Obok danych dot. sytuacji społeczno-gospodarczej w obszarach, prowadzona jest także ocena realizacji projektów objętych Programem Rewitalizacji.

W roku sprawozdawczym zorganizowano 2 spotkania zespołu operacyjnego ds. rewitalizacji, którego zadaniem jest organizacja procesu rewitalizacji, budowa lokalnych partnerstw w celu wzmocnienia procesów rewitalizacji w Dąbrowie Górniczej, a także zapewnienia kompleksowości i komplementarności między projektami oraz tworzenia warunków do aktywizacji społecznej mieszkańców. Przeprowadzono także ponad 25 spotkań między innymi poszczególnymi członkami zespołu, Prezydentem Miasta, interesariuszami rewitalizacji, przedstawicielami instytucji i podmiotami angażującymi się rozwój Dąbrowy Górniczej.

W 2022 roku Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi przeprowadził konsultacje społeczne z mieszkańcami dzielnicy Ząbkowice w Dąbrowie Górniczej w sprawie procesu pn.: „Opracowanie Lokalnego Planu Działania dla Dzielnicy Ząbkowice w ramach Priorytetowych Obszarów Rewitalizacyjnych dla Dzielnicy Ząbkowice wynikających z Programu Rewitalizacji Dąbrowa Górnicza 2023.”

Konsultacje społeczne prowadzone były w następujących formach i terminach:

- Zogniskowany wywiad grupowy - II kwartał 2022
- Spacer badawczy - II kwartał 2022
- Spotkanie konsultacyjne - III kwartał 2022
- Warsztaty przyszłościowe - III kwartał 2022
- Podsumowanie procesu konsultacji/analiza wniosków i opinii zebranych w trakcie procesu konsultacji - III-IV kwartał 2022

Szczegółowy przebieg procesu konsultacji zawiera dokument: „Lokalny Plan Działania dla Priorytetowego Obszaru Rewitalizacji Ząbkowice” zamieszczony w BIP Dąbrowa Górnicza. Zawarte w Lokalnym Planie Działania dla Ząbkowic projekty zostały wybrane do realizacji w różnych perspektywach czasowych. Projekty flagowe jak i równoległe zostaną włączone do Gminnego Programu Rewitalizacji w chwili jego uchwalenia.

Program Rewitalizacji: Dąbrowa Górnicza 2023 (aktualizacja 2020r.) obejmuje w sumie 53 projekty rewitalizacyjne, o łącznej wartości przekraczającej 900 mln zł.

Do końca 2022 r. zakończona została zakończonych 30 projektów rewitalizacyjnych.

W trakcie realizacji pozostają 23 przedsięwzięcia, ale nie wszystkie są realizowane z uwagi na brak środków, skutki pandemii lub sytuację geopolityczną.

Wśród projektów realizowanych przez Gminę były m.in. przedsięwzięcia:

- „Promowanie zielonej mobilności na terenie gminy Dąbrowa Górnicza”,
Projekt obejmuje zadania tj: „Budowa centrum przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego PKP Gołonóg w Dąbrowie Górniczej wraz z budową układu komunikacyjnego”
„Budowa dróg rowerowych i przebudowa infrastruktury drogowej w ciągu ulic: Królowej Jadwigi i Piłsudskiego (droga powiatowa) w Dąbrowie Górniczej, „Budowa dróg rowerowych i przebudowa infrastruktury drogowej w ciągu ulic: Sobieskiego i Królowej Jadwigi (DW 910) w Dąbrowie Górniczej”. Zakończenie w/w prac zaplanowano na połowę 2024 roku.
- „Wsparcie społeczności lokalnych w obszarach rewitalizowanych Dąbrowy Górniczej”
w ramach którego realizowano projekty:
 - Kawiarenka mam. W działaniach wzięło udział 20 kobiet i 46 dzieci zamieszkujących POR Ząbkowice. Celem projektu była aktywizacja zawodowa i społeczna jak również wsparcie rozwoju dzieci.
 - Jesienny Piknik w Priorytetowym Obszarze Rewitalizacji Park Zielona i Os. przy ulicy Robotniczej, w którym udział wzięły głównie dzieci, ale także ich rodzice.Praca z mieszkańcami osiedla pogłębiła diagnozę oraz potwierdziła wnioski wynikające z analizy wskaźników dla w/w obszaru.
- Program edukacyjno - profilaktyczny pn. Cukierki adresowany do najmłodszych odbiorców, którego realizacja nastąpiła w placówkach przedszkolnych, dla dzieci w wieku 6 lat. Zajęcia przeprowadzono we wszystkich jednostkach przedszkolnych w priorytetowych obszarach rewitalizacji lub w ich sąsiedztwie. Założeniem programu jest zachęcanie do angażowania w zabawę dzieci, uczenie empatii, nabywanie umiejętności społecznych, pozytywna solidarność grupowa. Program ma charakter wychowawczy oraz porusza kwestie profilaktyczne (alkohol, narkotyki, substancje psychoaktywne). W roku sprawozdawczym w zajęciach wzięło udział 327 sześciolatków.

Partnerzy Programu Rewitalizacji i jednostki organizacyjne realizowali w tym czasie zadania:

- FUNDACJA IMAGO – „Dąbrowska strefa Aktywności” dedykowana osobom poszukującym zatrudnienia lub usług asystenckich, rekrutacja w trybie ciągłym , indywidualnym, dająca możliwość wkroczenia na Indywidualną Ścieżkę Reintegracji. W roku 2022 z oferty Imago skorzystało 60 osób, w tym: 20 usługi asystenckie , 28 staże, 30 szkolenia. W okresie sprawozdawczym 26 osób podjęło zatrudnienie i zakończyło udział w projekcie.
- INWESTORZY PRYWATNI – „Adaptacja dawnego budynku kina Ars” w Dąbrowie Górniczej na potrzeby powstania nowoczesnego obiektu usługowo-biurowego w trakcie realizacji, prace wyburzeniowe i oczyszczanie piwnic pod budynkiem oraz roboty budowlane .
- SM LOKATOR – „ Rewitalizacja os. Mydlice Północ poprzez zmianę elewacji budynków i poprawienie ich charakterystyki energetycznej”: realizowano zadania dotyczące budynków mieszkalnych przy ulicach Sienkiewicza 16 oraz Żeromskiego nr 13. Zakres realizowanych prac obejmował: docieplenie ścian zewnętrznych materiałami termoizolacyjnymi, docieplenie

stropu piwnicy, docieplenie stropu nad ostatnią kondygnację, wymianę okien w częściach wspólnych budynku.

MONITORING ZJAWISK SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W OBSZARACH REWITALIZACJI

Zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej w obszarach rewitalizacji mierzona jest z wykorzystaniem wskaźników przedstawionych w Programie Rewitalizacji. Dla każdego obszaru dobrano zestaw wskaźników odpowiadający przyjętym dla tego obszaru celom rewitalizacji, (dlatego nie są one jednakowe dla wszystkich priorytetowych obszarów rewitalizacji). Analiza wartości wskaźników, na podstawie uzyskanych danych za rok 2022 dla poszczególnych obszarów rewitalizacji:

Tabela [54]. Porównanie danych dotyczących ubytku ludności w Priorytetowych Obszarach Rewitalizacji oraz dla całego miasta. Dane za rok sprawozdawczy w porównaniu do roku wcześniejszego i roku początkowego Programu Rewitalizacji.

Priorytetowe Obszary Rewitalizacji	Dane za rok 2022 r. w stosunku do	
	2021 roku	2015 roku
Średnia dla miasta	1,49%	8,43%
Centrum	2,64%	13,45%
Mickiewicza/Norwida	2,27%	12,03%
Ząbkowice	1,66%	11,35%
Strzemieszyce	2,78%	12,39%

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów na podstawie danych z Wydziału Spraw Obywatelskich

Problem bezrobocia badany jest we wszystkich obszarach z wykorzystaniem trzech wskaźników, których wartości kształtują się następująco:

Tabela [55]. Odsetek bezrobotnych w populacji mieszkańców ogółem (Dane za rok sprawozdawczy w porównaniu do roku wcześniejszego i roku początkowego dla Programu Rewitalizacji)

Obszary	2022 r.	2021 r.	2015 r.
Średnia dla miasta	2,25%	2,41%	4,31%
Centrum	2,64%	2,67%	4,88%
Zielona i osiedle przy ul. Robotniczej	6,45%	6,57%	14%
Mickiewicza/Norwida	2,25%	2,42%	4,22%
Ząbkowice	2,44%	2,8%	5,11%
Strzemieszyce	2,7%	2,9%	5,27%
Łączna	14,89%	15,37%	26,33%

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy

Tabela [56]. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru (Odsetek długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców obszarów i dla całego miasta za rok sprawozdawczy, rok poprzedzający i początkowy dla Programu Rewitalizacji)

Obszary	2022 r.	2021 r.	2015 r.
Średnia dla miasta	1,19%	1,33%	2,46%
Centrum	1,24%	1,47%	2,8%

Zielona i osiedle przy ul. Robotniczej	2,54%	3,65%	9,39%
Mickiewicza/Norwida	1,21%	1,18%	2,55%
Ząbkowice	1,25%	1,54%	2,66%
Strzemieszyce	1,35%	1,43%	5,27%
łączna	10,81%	10,16%	26,33%

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy

Tabela [57]. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w obszarze

Odsetek długotrwale bezrobotnych liczbie bezrobotnych dla obszarów i całego miasta za rok sprawozdawczy, poprzedzający i początkowy dla Programu Rewitalizacji.

Obszary	2022 r.	2021 r.	2015 r.
Średnia dla miasta	52,78%	55,18%	57,13%
Centrum	46,98%	44,97%	57,4%
Zielona i osiedle przy ul. Robotniczej	60,61%	55,56%	67,02%
Mickiewicza/Norwida	46,15%	48,84%	60,36%
Ząbkowice	51,31%	46,79%	52%
Strzemieszyce	50%	49,49%	55,5%
łączna	72,64%	66,09%	73,35%

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy

Podobnie, we wszystkich obszarach monitorowany jest zasięg pomocy społecznej oraz zjawisko przemocy w rodzinie.

Tabela [58]. Dynamika zmian w ilości osób i osób w rodzinach pobierających zasiłki na 1.000 mieszkańców, mierzony ilością osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (Dane dotyczące roku sprawozdawczego w stosunku do roku poprzedzającego i roku początkowego Programu Rewitalizacji (w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców) dla miasta i Priorytetowych Obszarów Rewitalizacji)

Obszary	2022 r.	2021 r.	2015 r.
Średnia dla miasta	11,47	13,88	30,29
Centrum	16,33	22,34	33,31
Zielona i osiedle przy ul. Robotniczej	95,89	204,40	299,55
Mickiewicza/Norwida	5,10	10,70	20,29
Ząbkowice	7,80	12,83	41,31
Strzemieszyce	16,25	22,82	49,05
łączna	220,50	211,22	399,27

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela [59]. Zasięg ubóstwa skrajnego, mierzony liczbą osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (Procent osób w obszarze i w mieście pobierających zasiłek z tytułu ubóstwa w roku sprawozdawczym w stosunku do roku ubiegłego i początkowego dla Programu Rewitalizacji)

Obszary	2022 r.	2021 r.	2015 r.
Średnia dla miasta	1,13%	1,29%	2,77%
Centrum	1,60%	2,04%	2,44%
Zielona i osiedle przy ul. Robotniczej	10,42%	13,5%	29,06%
Mickiewicza/Norwida	0,61%	1,04%	2,31%
Ząbkowice	0,91%	1,15%	3,88%
Strzemieszyce	1,51%	1,70%	4,82%
Łączna	22,05%	21,12%	30,22%

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela [60]. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” - zasięg zmian (Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty dla priorytetowych obszarów i całego miasta w porównaniu za rok sprawozdawczy w porównaniu do roku poprzedzającego i roku początkowego dla Programu Rewitalizacji)

Obszary	2022 r.	2021 r.	2016 r.
W całym mieście	311	265	139
Centrum	45	44	29
Zielona i osiedle przy ul. Robotniczej	4	0	1
Mickiewicza/Norwida	17	14	12
Ząbkowice	29	24	10
Strzemieszyce	12	12	5
Łączna	14	10	2

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W wybranych obszarach, liczba działających podmiotów gospodarczych wykorzystana jest do monitorowania celu rewitalizacji, jakim jest tworzenie nowych oraz wzmacnianie istniejących funkcji biznesowych:

Tabela [61] Dynamika zmian liczby podmiotów w bazie REGON na 10 tys. Mieszkańców (Dane dotyczące roku sprawozdawczego w stosunku do roku poprzedzającego i roku początkowego Programu Rewitalizacji dla miasta i Priorytetowych Obszarów Rewitalizacji /ilość firm na 10 tysięcy mieszkańców w obszarze/ mieście)

Obszary	2022 r.	2021 r.	2016 r.
Średnia dla miasta	1290,60	1280,03	1051,74
Centrum	1457,51	1710,26	1299,81
Mickiewicza/Norwida	987,31	1177,63	877,39
Ząbkowice	723,24	979,35	809,12
Strzemieszyce	993,37	1.182,23	991,56

Biorąc pod uwagę wartości wszystkich analizowanych wskaźników w poszczególnych priorytetowych obszarach rewitalizacji zauważalne są następujące tendencje:

1/ *CENTRUM*: w stosunku do lat ubiegłych utrzymuje się tendencja związana z nieznacznym ubytkiem ludności w obszarze, co jednak dotyczy całego miasta. Minimalnie zmalała liczba osób

bezrobotnych w obszarze oraz długotrwale bezrobotnych. Znacząco zmniejszyła się liczba objętych pomocą społeczną, jednakże w niewielkim stopniu zwiększyła się liczba osób objętych procedurą Niebieskiej karty. Jeżeli chodzi o dynamikę zmian liczby podmiotów na bazie REGON na 10 tys. mieszkańców odnotowano znaczny spadek w obszarze.

2/ PARK ZIELONA i OSIEDLE PRZY UL. ROBOTNICZEJ:

Zanotowana została nieznaczna tendencja spadkowa liczby mieszkańców w obszarze. Spadła liczba osób bezrobotnych oraz liczba długotrwale bezrobotnych w obszarze. Jeśli chodzi o osoby objęte pomocą społeczną zauważa się tendencję spadkową również w zakresie ubóstwa skrajnego. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty uległa zwiększeniu, co zauważa się także na terenie całego miasta. Nieznaczny spadek liczby podmiotów na bazie REGON na 10 tys. mieszkańców.

3/ OSIEDLE MICKIEWICZA/NORWIDA:

W roku 2022 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2,27 % w stosunku do 2021 r. co oznacza, że wzrosła dynamika ubytku ludności w obszarze. Znacząco zmniejszył się też zasięg ubóstwa skrajnego i korzystania z pomocy społecznej. Zmalała liczba bezrobotnych mieszkańców obszaru, a ilość długotrwale bezrobotnych pozostała bez zmian. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty znacząco wzrosła zgodnie z tendencją dla całego miasta. Spadła ilość podmiotów na bazie REGON na 10 tys. mieszkańców.

4/ ZĄBKOWICE:

W tym obszarze tendencja spadkowa liczby mieszkańców utrzymała się. Ubiegły rok był kolejnym, w ciągu którego obniżyła się liczba osób objętych pomocą społeczną, w tym również z powodu ubóstwa skrajnego. Odsetek bezrobotnych w populacji zmniejszył się podobnie jak udział osób długotrwale bezrobotnych w obszarze. Wzrosła liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty. W zakresie podmiotów na bazie REGON na 10 tys. odnotowano spadek.

5/ STRZEMIESZYCE WIELKIE I SĄSIEDNIE TERENY ZDEGRADOWANE:

Nieznacznie zmniejszyła się liczba mieszkańców w obszarze. Zmalał odsetek osób objętych pomocą społeczną, w tym z powodu ubóstwa. Nieznacznie obniżyła się także liczba osób bezrobotnych w obszarze, w tym bezrobotnych długotrwale. Na tym samym poziomie pozostała liczba założonych Niebieskich Kart. Jeżeli chodzi o liczbę podmiotów na bazie REGON na 10 tys. mieszkańców odnotowano znaczny spadek w obszarze.

6/ OSIEDLE ŁĄCZNA:

Liczba mieszkańców obszaru nieznacznie spadła. Zjawisko bezrobocia w obszarze zmalało w niewielkim stopniu w porównaniu do roku 2021, nieznacznie zmalała ilość długotrwale bezrobotnych osób. Jeżeli chodzi o dynamikę zmian w ilości osób pobierających zasiłki na 1000 mieszkańców to obserwuje się tendencję spadkową. Powiększyła się liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty.

Fabryka Pełna Życia

Inicjatywa ta rozpoczęta została w 2016 roku w oparciu o kompleksowego podejścia integrującego procesy przestrzenne, infrastrukturalne i społeczne celem rewitalizacji obszaru zdegradowanego znajdującego się w śródmieściu miasta na terenie byłej fabryki obrabiarek „Defum”. W wyniku działań rewitalizacyjnych obszar ten otrzymał nowe funkcje miejskie. Istotną rolę w procesie rewitalizacji i aktywizacji społeczno-gospodarczej odgrywa lokalna społeczność. Przewiduje się utworzenie w wyniku tych działań ponad 2.000 nowych miejsc pracy.

Bezpieczeństwo w mieście

Liczba zagrożeń zarejestrowanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej w Dąbrowie Górniczej spała w latach 2019-2022 o 18,70%. Liczba interwencji z powodu silnego wiatru czy opadów deszczu systematycznie jest związana ze zmianą klimatu.

Tabela [62]: Miejscowe zagrożenie zarejestrowane przez jednostki ochrony przeciwpożarowej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – warunki pogodowe

Gmina	zagrożenie zarejestrowane ogółem			silne wiatry			opady śniegu			opady deszczu		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	904	890	735	118	156	183	0	12	41	74	40	95
Płock	949	1 236	452	68	420	102	0	5	0	19	181	7
Jaworzno	804	466	417	106	107	128	0	2	37	9	31	6
Rybnik	536	772	686	80	102	120	0	6	27	83	83	118
Sosnowiec	869	964	1 117	188	174	295	0	11	71	78	63	137
Tychy	1 626	856	728	113	114	167	0	18	37	54	88	25

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Mimo spadku ilości interwencji związanych z komunikacją w latach 2020-2022 (z 231 do 173 interwencji), Dąbrowa Górnicza wraz z Płockiem plasuje się na trzecim miejscu w grupie porównawczej.

Tabela [63]: Miejscowe zagrożenie zarejestrowane przed jednostki ochrony przeciwpożarowej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – interwencje związane z komunikacją i interwencje

Gmina	zagrożenie zarejestrowane ogółem			interwencje związane z komunikacją			medyczne		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	904	890	735	231	216	173	414	350	123
Jaworzno	804	466	417	101	131	106	550	126	83
Rybnik	536	772	686	122	134	131	137	283	130
Sosnowiec	869	964	1 117	289	307	255	164	224	172
Tychy	1 626	856	728	192	195	193	1 096	251	116
Płock	949	1 236	452	179	206	173	647	322	129

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Liczba przestępstw utrzymywała się w latach 2020-2022 na wysokim poziomie, pomiędzy 4 501 a 5 423 spraw. Tylko Sosnowiec miał w tym okresie więcej przestępstw, a pozostałe miasta o wiele mniej. Ponad 41% przestępstw w Dąbrowie Górniczej w 2022 roku dotyczyło przestępstw o charakterze gospodarczym (2 227 sprawy).

Tabela [64]: Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Przestępstwa ogółem			Ogółem, Polska=100 [%]			o charakterze kryminalnym			o charakterze gospodarczym		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	4 534	4 501	5 423	0,6	0,6	0,5	1 987	1 894	1 804	2 181	2 254	2 227
Jaworzno	1 617	1 582	1 633	0,2	0,2	0,2	1 009	1 058	956	453	350	515
Rybnik	2 708	3 044	3 866	0,5	0,4	0,4	1 825	1 925	2 118	636	773	1 362
Sosnowiec	5 812	8 278	8 229	0,8	0,8	1,0	3 628	3 795	3 909	1 702	4 049	3 843
Tychy	2 372	3 090	3 075	0,4	0,3	0,4	1 731	1 608	1 535	441	1 243	1 257
Płock	2 324	2 295	2 676	0,3	0,3	0,3	1 523	1 510	1 640	543	564	726

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Ogólny wskaźnik wykrywalności przestępstw w Dąbrowie Górniczej jest na wysokim poziomie w porównaniu do sytuacji w pozostałych miastach grupy porównawczej, tj. 81,9% (dane 2022- BDL). Natomiast analizując sytuację dla przestępstw o charakterze kryminalnym, wskaźnik wykrywalności przestępstw jest niekorzystny dla Dąbrowy Górniczej. Tylko 61,6 % spraw było zakończonych pozytywnie.

Tabela [65]: Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – wskaźnik wykrywalności przestępstwa

Gmina	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję - ogółem [%]			o charakterze kryminalnym [%]			o charakterze gospodarczym [%]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2021
Dąbrowa Górnicza	80,8	78,2	81,9	64,1	63,6	61,6	93,5	87,4	67,7
Jaworzno	73,3	67,0	68,6	68,2	65,9	64,7	76,9	54,5	66,7
Rybnik	75,9	72,2	78,3	70,8	70,0	72,3	83,2	66,9	82,5
Sosnowiec	75,6	78,8	76,2	65,5	62,4	60,8	91,1	92,5	89,2
Tychy	72,3	71,9	75,2	67,7	60,8	65,6	79,4	81,4	81,8
Płock	70,1	68,1	70,8	64,6	67,7	67,3	72,8	57,1	67,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [66]: Przestępstwa stwierdzone przez Policję na 1 000 mieszkańców w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – wskaźnik wykrywalności przestępstwa

Gmina	Ogółem			o charakterze kryminalnym			o charakterze gospodarczym		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	38,47	38,64	47,03	16,86	16,26	15,64	18,50	19,35	19,31
Jaworzno	18,03	17,83	18,59	11,25	11,92	10,88	5,05	3,94	5,86
Rybnik	20,10	22,82	29,23	13,55	14,43	16,01	4,72	5,79	10,30
Sosnowiec	29,68	42,93	43,22	18,52	19,68	20,53	8,69	21,00	20,18
Tychy	18,88	24,81	24,89	13,78	12,91	12,42	3,51	9,98	10,17
Płock	20,09	20,08	23,65	13,16	13,21	14,49	4,69	4,94	6,42

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [67]: Przestępstwa przeciwka bezpieczeństwu w komunikacji drogowej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Ogółem			wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw [%]			przestępstwa stwierdzone przez Policję drogowe na 1000 mieszkańców		
	2020	2021	2022	2020	2020	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	209	220	213	98,1	99,5	100	1,77	1,89	1,85
Jaworzno	109	131	112	99,1	98,5	99,1	1,22	1,48	1,28
Rybnik	160	249	247	98,8	98,4	99,2	1,19	1,87	1,87
Sosnowiec	225	255	286	99,1	98,0	99,3	1,15	1,32	1,50
Tychy	128	158	186	96,9	97,5	100	1,02	1,27	1,51
Płock	180	170	191	100,0	99,4	95,8	1,56	1,49	1,69

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Według danych Komendy Miejskiej Policji w 2022 roku na terenie miasta miały miejsce 1742 kolizje oraz odnotowano 65 wypadków drogowych, czyli razem - 1 807 zdarzeń drogowych. Mając na celu wzrost poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym miasto realizuje inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej oraz na bieżąco prowadzi przegląd oznakowania pionowego i poziomego, co pozwala na zachowanie czytelności w zakresie organizacji ruchu. Analizując wartość powyższego miernika można również stwierdzić, że przyczyną wzrostu liczby kolizji i wypadków drogowych może być: wzrost ilości pojazdów na terenie miasta, ich zły stan techniczny, niezachowanie należytej ostrożności przez uczestników ruchu, jak również nierespektowanie pierwszeństwa przejazdu oraz niedostosowanie prędkości do panujących warunków ruchu przez kierujących.

Tabela [68]: Wypadki drogowe i ich ofiary w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	wypadki ogółem			ofiary śmiertelne			ranni		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Płock	77	50	45	9	1	0	90	62	58
Dąbrowa Górnicza	75	68	66	7	3	2	83	82	81
Jaworzno	28	22	24	2	1	4	33	27	25
Rybnik	57	60	57	6	0	2	58	69	67
Sosnowiec	102	89	92	5	2	3	115	98	99
Tychy	51	34	39	4	2	1	50	38	40

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Miejska Komenda Policji wykorzystuje narzędzie informatyczne dostępne dla społeczeństwa o nazwie „Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa”. Za pomocą tej aplikacji mieszkańcy mogą przekazywać informację o niepokojących zjawiskach z zakresu bezpieczeństwa. Każde zjawisko zostaje dokładnie zlokalizowane i zweryfikowane, a w konsekwencji podejmowane są działania zmierzające do jego eliminacji. Warto dodać, że mapa uwzględnia różne kategorie przestępstw i wykroczeń. Tylko w roku 2022 na Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa w Dąbrowie Górniczej odnotowano 923 zgłoszenia tj. o 148 mniej niż w roku 2021. Po weryfikacji za potwierdzone uznano 371 zgłoszeń (33 – niewłaściwe parkowanie, 64 przekroczenie prędkości – tj. o 85 mniej niż w 2021 r. oraz 159 zgłoszeń dotyczących miejsc spożywania alkoholu w przestrzeni publicznej – tj. o 58 mniej niż w roku 2021.). W stosunku do 265 przypadków podjęto skuteczne działania mające na celu niwelację zagrożenia. Wykorzystanie powyższego narzędzia informatycznego umożliwia prowadzenie działań policyjnych na wskazanych przez mieszkańców obszarach i miejscach zagrożeń, dopasowanie ilości patroli policyjnych, sprawniejszą koordynację realizowanych przedsięwzięć przez dyżurnego KMP i Komisariatu Policji.

W celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców realizowane są działania prewencyjno-porządkowe. Działaniami takimi obejmowane są osiedla mieszkaniowe, w szczególności rejony parkingów niestrzeżonych, a także miejsca grupowania się młodzieży oraz rejony lokali gastronomicznych, ciągów handlowych oraz sklepów nocnych.

W lutym 2022 r. dąbrowska Policja kolejny raz włączyła się w akcję : Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw” oraz kontynuowała współpracę z miejskim Centrum i Mediacji „Dialog” m.in. odbywając wspólne dyżury mediatorów i policjantów w ramach „Tygodnia Mediacji”. Funkcjonariusze Prewencji oraz oficer prasowy KMP w Dąbrowie Górniczej rozpowszechniali wśród lokalnej społeczności informacje dotyczące zarówno funkcjonowania ogólnopolskiego pogotowia dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”, jak i innych bezpłatnych numerów telefonicznych o charakterze funkcjonujących na terenie kraju, jak np. telefon zaufania dla dzieci i młodzieży „Dzieci Niczyje” , Fundacji „Itaka” czy też poradni dla osób przeżywających kryzys emocjonalny.

Na terenie podległym KMP w Dąbrowie Górniczej ujawniono w 2022 r. 10 021 wykroczeń, z których 3 654 (tj. 36,5%) zakończono postępowaniem mandatowym, a w 1 001 przypadkach skierowano wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego. W stosunku do 5 366 sprawców wykroczeń zastosowano środek oddziaływania poza karnego jakim było pouczenie.

W 2021 roku zostało przeprowadzonych 23 986 interwencji policyjnych, w tym 20 641 publicznych i 2 594 domowych. Liczba odwiezionych do Izby Wyrzeźwień osób wynosiła w 2022 roku 1 096 osób. Nastąpił wzrost liczby wszczętych postępowań przygotowawczych – z 2 945 do 2 981 w 2022 roku. Analizując ogólny stan bezpieczeństwa w mieście można stwierdzić, że poziom zagrożenia przestępczością w roku 2022 jak i latach poprzednich utrzymywał się na podobnym poziomie. Największe zagrożenie występuje w rejonach centrum miasta i dzielnicy „Gołonóg”. Stosunkowo mniejsze zagrożenie w dalszym ciągu występuje na obszarze komisariatu. W roku 2022 stwierdzono popełnienie 2 981 przestępstw, których sprawcami było 1 113 osób. W stosunku do 26 podejrzanych o popełnienie przestępstwa zastosowany został środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

W mieście działa komenda Straży Miejskiej, której celem działania jest zapewnienie spokoju i porządku publicznego w Dąbrowie Górniczej. Służba dyżurna Straży Miejskiej całodobowo i na bieżąco przyjmuje zgłoszenia od mieszkańców i innych podmiotów o naruszeniach prawa, awariach, oraz innych zdarzeniach w mieście. W 2022 roku przyjęto 9 490 zgłoszeń, z czego najczęściej dotyczyło parkowania pojazdów w miejscach niedozwolonych oraz na zieleni, osób bezdomnych, spożywania alkoholu w miejscach publicznych, spalania odpadów, zagrożenia zdrowia i życia oraz zakłócania ciszy nocnej i psów bezpańskich. W pomieszczeniach Straży Miejskiej, na bieżąco działa Zintegrowany Ośrodek Interwencji, którego założeniem jest stworzenie optymalnych warunków i ukierunkowanego działania w celu ograniczenia zjawisk i zachowań niepożądanych.

Straż Miejska rozpoznaje zagrożenia w oparciu o analizy zdarzeń na danym terenie, w wyniku otrzymywanych zgłoszeń od mieszkańców, informując o nich i wzbudza zainteresowania innych podmiotów problemami porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz inicjowaniem programów profilaktycznych.

Jednym z ważnych i nadal najczęściej zgłaszanym problemem na terenie miasta jest problem parkowania pojazdów w miejscach niedozwolonych.

W roku 2022 nadal, obok zgłaszanej bezdomności, jest to najczęściej, (liczba zgłoszeń, łącznie z parkowaniem na zieleni - 3047 - tj. ponad 8 interwencji dziennie) zgłaszany fakt przez mieszkańców, którzy oczekują na podjęcie przez funkcjonariuszy skutecznej interwencji.

Analiza interwencji w 2022 roku wskazuje też na stałą, wysoką liczbę zgłaszanych interwencji dotyczących: osób bezdomnych – 702, zagrożeń i bezpośrednich zagrożeń życia i zdrowia – 1164, zakłócania ciszy nocnej i interwencji na klatkach schodowych – 582, psów bez zabezpieczeń i bezpańskich – 962, spożywania alkoholu w miejscach objętych zakazem – 491.

Funkcjonariusze Straży Miejskiej w wyniku przeprowadzonych czynności służbowych i działań w 2022 roku:

- wylegitymowali osób - 5703
- pouczyli ustnie lub pisemnie osób – 1611
- ukarali mandatami osób - 4039
- skierowali wniosków o ukaranie do sądu – 53
- odwieźli do izby wyrzeźwień i domu - 296
- podjęli czynności do osób spożywających alkohol – 1557

W 2023 roku całodobowo prowadzony był nadzór nad systemem monitoringu miasta w oparciu o 95 kamery. W grudniu 2020 r. uruchomiono kamerę termowizyjną, która przez całą dobę monitoruje emisję pyłów z ArcelorMittal Poland – oddziału Huty Katowice, a w 2022 roku uruchomiona kamerą spełniającą te same funkcje skierowaną na zakład JSW Koks SA. Centrum monitoringu znajduje się na dyżurce Straży Miejskiej i posiada połączenie telefoniczne z oficerem dyżurnym Komendy Miejskiej Policji. W mieście został wdrożony system alarmowy działającym na zasadzie przekazu sygnału drogą radiową oraz internetową, który obejmuje ochroną 128 obiekty komunalne (np. szkoły, przedszkola, biblioteki, przychodnie, szpital, muzeum, budynki administracyjne, obiekty sportowe).

Zdrowia i profilaktyka

Zgodnie z danymi z BDL w 2022 roku w Dąbrowie Górniczej działały 67 podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych, tj. 6 podmiotów na 10 000 mieszkańców. Mimo, że w liczbach bezwzględnych Dąbrowa Górnicza znajduje się na piątym miejscu w grupie porównawczej (Sosnowiec: 120, Tychy: 91, Płock: 75, Rybnik: 73), to w przypadku ilości przychodni na 10 000 mieszkańców, sytuacja w Dąbrowie Górniczej nie odbiega od pozostałych miast. Należy zauważyć, że liczba praktyk lekarskich w Dąbrowie Górniczej zgodnie z danymi BDL wynosiła zaledwie 1. Rośnie liczba mieszkańców na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej – z 1 666 osób w 2020 roku do 1 713 w 2022 roku. W miastach takich jak Rybnik (1 805 osób) czy Jaworzno (2 366 osób) przypada więcej mieszkańców na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, natomiast w pozostałych sytuacja jest lepsza niż w naszym mieście.

Tabela [69]: Podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	przychodnie ogółem			przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu			praktyki lekarskie			przychodnie na 10 tys. ludności		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	71	68	67	1	1	1	1	1	1	6	6	6
Jaworzno	36	36	37	2	2	2	3	2	2	4	4	4
Rybnik	72	71	73	2	2	2	21	20	21	5	5	6
Sosnowiec	117	112	120	11	10	10	4	5	5	6	6	6
Tychy	93	91	91	1	1	1	7	8	5	7	7	7
Płock	74	71	75	12	12	11	13	14	14	6	6	7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [70]: Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	przychodnie ogółem		
	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	1 666	1 705	1 713
Sosnowiec	1 689	1 711	1 576

Tychy	1 364	1 364	1 353
Rybnik	1 905	1 872	1 805
Jaworzno	2 510	2 452	2 366
Płock	1 598	1 601	1 500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, Głównego Urzędu Statystycznego

W 2022 roku udzielono 554 535 porad podstawowej opieki zdrowotnej, to jest o 1,52% więcej niż w 2021 roku i 22,6% więcej niż w 2020 roku. Podobny wzrost liczby porad podstawowej opieki zdrowotnej miał miejsce w Rybniku. Na 1 000 mieszkańców w 2022 roku w Dąbrowie Górniczej udzielono 4 832 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Tylko w Rybniku (4 165) i w Sosnowcu (4 729) w 2022 roku udzielono takich porad mniej, zaś w pozostałych miastach grupy porównawczej liczba ta była wyższa: Tychy: 5 227 porad, Jaworzno: 4 904 porad, Płock: 5 630 porad.

Tabela [71]: Podstawowa opieka zdrowotna – porady udzielone w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	452 326	546 237	554 535	7 855	9 157	12 664
Jaworzno	420 974	427 050	429 395	17 988	14 028	16 698
Rybnik	508 426	538 872	548 662	11 508	10 744	15 466
Sosnowiec	884 741	1 074 781	894 650	188 167	288 976	152 874
Tychy	560 407	631 813	643 529	9 145	11 422	12 487
Płock	610 016	669 550	633 245	82 091	83 658	80 217

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [72]: Podstawowa opieka zdrowotna – porady udzielone na 1 000 mieszkańców w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	3 824	4 711	4 832	66	79	110
Sosnowiec	4 478	5 607	4 729	952	1 508	808
Tychy	4 417	5 090	5 227	72	92	101
Rybnik	3 708	4 054	4 165	84	81	117
Jaworzno	4 658	4 838	4 904	199	159	191
Płock	5 158	5 891	5 630	694	736	713

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Liczba lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 000 ludności w Dąbrowie Górniczej w 2021 roku wynosiła około 34,8 osób, zaś liczba lekarzy ogółem na 10 000 ludności prawie 39 osób. Liczba lekarzy pracujących w placówkach w danym mieście na 10 000 mieszkańców była wyższa w przypadku czterech miast w grupie porównawczej, tj.: Tychach: ponad 40 osób, Sosnowcu i Rybniku: blisko 40 osób oraz w Płocku : 55 osób. W przypadku liczby pielęgniarek i położnych

pracujących w placówkach w danym mieście na 10 000 mieszkańców w 2021 roku Dąbrowa Górnicza plasuje się na przedostatnim miejscu w grupie porównawczej (niecałe 79 pielęgniarek i położnych) i ma jedynie lepszą pozycję niż Tychy (niecałe 70 osób). Większa liczba pielęgniarek i położnych na 10 000 mieszkańców odnotowały pozostałe miasta grupy porównawczej : Jaworzno: ponad 91 osób, Rybnik: 113 osób, Sosnowiec: blisko 90 osób, Płock: ponad 167 osób.

Tabela [73]: Lekarze pracujący według podstawowego miejsca pracy na 10 000 ludności oraz lekarze na 10 000 ludności w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	lekarze pracujący wg podstawowego miejsca pracy na 10 000 ludności			lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 000 ludności		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	24,2	24,0	34,8	60,0	55,0	38,7
Jaworzno	25,6	24,9	32,3	58,6	60,8	37,8
Rybnik	23,0	22,6	31,5	54,2	52,7	39,6
Sosnowiec	28,5	26,0	32,3	92,3	97,6	39,5
Tychy	22,9	18,8	34,6	80,2	74,4	40,7
Płock	43,5	44,3	49,8	101,8	106,1	54,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [74]: Pielęgniarki i położne pracujące według podstawowego miejsca pracy na 10 000 ludności oraz pielęgniarki i położne na 10 000 ludności w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	pielęgniarki i położne pracujące wg podstawowego miejsca pracy na 10 000 ludności			pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 000 ludności		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	44,2	43,7	50,9	61,0	58,4	78,7
Sosnowiec	76,8	72,4	68,2	95,9	92,9	89,8
Tychy	43,4	43,7	49,3	66,5	59,0	69,4
Rybnik	79,4	78,7	90,8	89,4	88,3	113,0
Jaworzno	52,8	48,4	68,0	66,7	64,8	91,5
Płock	102,2	103,7	125,0	122,8	125,7	167,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W Dąbrowie Górniczej w 2022 roku na jedną aptekę przypadło 3 188 mieszkańców, co plasuje miasto na trzecim miejscu w grupie porównawczej po Tychach (3 730 osób) i Rybniku (3 875 osób).

Tabela [75]: Ludność przypadająca na 1 aptekę w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ludność na aptekę ogólnodostępną		
	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	3 007	3 134	3 188
Jaworzno	2 480	2 596	2 653
Rybnik	4 062	3 910	3 875
Sosnowiec	2 739	2 819	2 824

Tychy	3 683	4 004	3 730
Płock	3 107	3 157	3 125

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Największym podmiotem wykonującym działalność leczniczą w mieście jest Zagłębiowskie Centrum Onkologii Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza, dla którego Gmina Dąbrowa Górnicza jest podmiotem tworzącym. Spośród wszystkich działających na terenie miasta podmiotów wykonujących działalność leczniczą dąbrowski szpital oferuje pacjentom dostęp do najszerszej oferty świadczeń zdrowotnych. Udzielane są one w trybie stacjonarnym oraz ambulatoryjnym. W większości finansowane są ze środków będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia. W trybie stacjonarnym działają liczne oddziały szpitalne, w których pacjenci uzyskują leczenie w różnych zakresach. (Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Oddział Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej, Oddział Chirurgii Onkologicznej, Oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej, onkologicznej i rekonstrukcyjnej, Oddział Chorób Wewnętrznych, Oddział Diabetologii, Oddział Neurologiczny / Oddział Udarowy, Oddział Noworodkowy, Oddział Onkologii Klinicznej, Oddział Otorinolaryngologiczny, Oddział Pediatriczno-Alergologiczny, Oddział Położniczo-Ginekologiczny, Oddział Psychiatryczny, Oddział Radioterapii, Oddział Rehabilitacji Ogólnoustrojowej / Oddział Rehabilitacji Neurologicznej). W tym trybie prowadzona jest także rehabilitacja przy użyciu najnowszych metod w Oddziale Rehabilitacji Ogólnoustrojowej i Oddziale Rehabilitacji Neurologicznej. Rehabilitacja pacjentów odbywa się również w trybie ambulatoryjnym w Zakładzie Rehabilitacji. W Zakładzie prowadzona jest fizykoterapia, kinezyterapia oraz masaże lecznicze. W trybie stacjonarnym działa również Oddział Psychiatryczny. W Oddziale Psychiatrycznym i Pododdziale Dziennym realizowane są następujące procedury terapeutyczne: diagnostyka psychiatryczna, diagnostyka psychologiczna, farmakoterapia zaburzeń psychotycznych, farmakoterapia współwystępowania schorzeń somatycznych, psychoedukacja, terapia zajęciowa i inne formy oddziaływań terapeutycznych, psychoterapia indywidualna, trening umiejętności społecznych. Świadczenia w zakresie psychiatrii realizowane są także w trybie ambulatoryjnym w Poradni Zdrowia Psychicznego. W trybie stacjonarnym działa również Zakład Opiekuńczo-Leczniczy. Głównym celem Zakładu jest zapewnienie pacjentom całodobowych świadczeń zdrowotnych, które obejmują swoim zakresem opiekę, pielęgnację i rehabilitację. Jego zadaniem jest okresowe objęcie całodobową pielęgnacją i kontynuacja leczenia osób przewlekle chorych oraz osób, które przebyły leczenie szpitalne i mają ukończony proces: diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego i nie wymagają dalszej hospitalizacji w oddziale szpitalnym. Jednak ze względu na stan zdrowia i niesprawność fizyczną, brak samodzielności w samoopiece i samopielęgnacji, u osób tych konieczna jest kontrola lekarska, profesjonalna pielęgnacja i rehabilitacja. W Zagłębiowskim Centrum Onkologii udzielane są również świadczenia zdrowotne w trybie ambulatoryjnym w wielu poradniach o bardzo różnej specjalności. (chirurgii ogólnej, chorób piersi, proktologii, otolaryngologii, okulistyki, neurologii, wad wrodzonych stawów biodrowych, rehabilitacji, chirurgii urazowo-ortopedycznej, onkologii, anestezjologii, chirurgii onkologicznej i medycyny pracy). W dąbrowskim szpitalu działają również pracownie i zakłady, w których można wykonać bardzo różne badania diagnostyczne. W Zakładzie Diagnostyki Obrazowej realizowane są badania: USG, RTG, mammografia, tomografia komputerowa, rezonans magnetyczny. W ramach Zakładu Medycyny Nuklearnej funkcjonują Pracownia PET-TK oraz Pracownia Scyntygraficzna, w których realizowane są badania pozytonowej tomografii emisyjnej oraz badania scyntygraficzne różnych narządów wewnętrznych. W

pracowniach działających w szpitalu realizowane są także inne badania: EMG, EEG, audiometrii, spirometrii, badania endoskopowe

Zagłębiowskie Centrum Onkologii zajmuje się profilaktyką, a także leczeniem chorób nowotworowych. W ramach profilaktyki szpital realizuje program badań przesiewowych raka jelita grubego, program profilaktyki raka piersi-etap pogłębionej diagnostyki. Pacjenci w przypadku konieczności diagnostyki bądź leczenia chorób nowotworowych mają zapewniony dostęp do poradni, a także oddziałów o profilu onkologicznym (Oddział Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej, Oddział Chirurgii Onkologicznej, Oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej, onkologicznej i rekonstrukcyjnej Oddział Onkologii Klinicznej, Oddział Radioterapii oraz poradnie z zakresu onkologii i chirurgii onkologicznej).

Pacjenci chorujący na schorzenia onkologiczne mogą skorzystać z różnych metod leczenia. W szpitalu realizowane są świadczenia w zakresie programów lekowych, chemioterapii oraz teleradioterapii.

Pacjenci znajdujący się w stanie nagłego zagrożenia zdrowia i życia, mogą uzyskać pomoc w działającym przez całą dobę, przez siedem dni w tygodniu Szpitalnym Oddziale Ratunkowym. Prócz SOR w dąbrowskim szpitalu działa również Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna. W razie nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia, w porze nocnej oraz w dni ustawowo wolne od pracy, pacjenci mogą uzyskać pomoc lekarską i pielęgniarską. W szpitalu realizowane są także świadczenia poza umową z Narodowym Funduszem Zdrowia. Świadczenia takie realizowane są między innymi w Poradni Medycyny Pracy, czy Pracowni Psychologicznej.

Szeroka oferta świadczeń realizowanych przez dąbrowskich szpital, zapewnia pacjentom z Dąbrowy Górniczej, a także miast ościennych możliwość dostępu do diagnostyki i leczenia o bardzo zróżnicowanym profilu.

Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca III Oddział Kardiologii Inwazyjnej, Angiologii i Elektrokardiologii w Dąbrowie Górniczej powstał, aby sprostać wyzwaniom kardiologicznym i nieść jak najszybciej pomoc pacjentom w Zagłębiu Dąbrowskim i jego okolicach.

Klinika specjalizuje się w przeprowadzaniu zabiegów kardiologicznych, elektrofizjologicznych, w radiologii zabiegowej oraz elektroterapii. Chorzy z ostrymi zespołami wieńcowymi mogą otrzymać pomoc w czasie nie dłuższym niż określają to zalecenia Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego, czyli maksymalnie do 90 minut. Zabiegi ratujące ludzkie życie są wykonywane w klinice przez całą dobę (dyżury 24-godzinne).

W oddziale znajduje się: Oddział Kardiologiczny, Oddział Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego, Pracownia Angiograficzna, Pracownia Rozruszników, Pracownia Radiologii Zabiegowej, Pracownia Elektrofizjologii, Izba Przyjęć, Dział Farmacji Szpitalnej oraz Gabinet Diagnostyczno-Zabiegowy, Pracownia Hemodynamiki oraz Radiologia Zabiegowa.

Dane na temat stanu zdrowia mieszkańców w województwie śląskim są opublikowane przez Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego (<https://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-zdrowia/>).

Dane są zbierane cyklicznie (nie corocznie) co kilka lat. Poniżej przedstawiono dane porównawcze dla miasta Dąbrowa Górnicza i pozostałych miast z grupy porównawczej usytuowanych w województwie śląskim.

Tabela [76]: Zgony według przyczyn w 2020 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Przyczyny zgonów	Dąbrowa Górnicza	Sosnowiec	Tychy	Rybnik	Jaworzno
Ogółem	1 704	2 895	1 542	1 657	1 339
Nowotwory	408	737	418	380	320
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	48	78	37	90	68
Choroby układu nerwowego	34	47	25	33	34
Choroby układu krążenia	740	1 150	609	556	520
Choroby układu oddechowego	57	113	46	99	67
Choroby układu pokarmowego	95	151	83	83	67
Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	105	263	64	125	77
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	84	134	61	80	57

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [77]: Zgony według przyczyn na 100 000 ludności w 2020 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Przyczyny zgonów	Dąbrowa Górnicza	Sosnowiec	Tychy	Rybnik	Jaworzno
Ogółem	1 433,1	1 454,8	1 211,2	1 202,6	1 475,3
Nowotwory	343,1	370,4	328,3	275,8	352,6
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	40,4	39,2	24,4	65,3	74,9
Choroby układu	28,6	23,6	19,6	24,0	37,5

nerwowego					
Choroby układu krążenia	622,4	577,9	478,4	403,5	572,9
Choroby układu oddechowego	47,9	56,8	36,1	71,9	73,8
Choroby układu pokarmowego	79,9	75,9	65,2	60,2	73,8
Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	88,3	132,2	50,3	90,7	84,8
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	70,6	67,3	47,9	58,1	62,8

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [78]: Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna - działalność poradni pediatrycznych i ginekologiczno-położniczych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	porady udzielone przez lekarzy w poradniach specjalistycznych			
	pediatryczna		ginekologiczno-położnicza	
	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	11	7	28 695	33 752
Sosnowiec	906	718	64 386	75 634
Tychy	3 085	3 347	45 981	48 980
Rybnik	0	0	39 364	41 847
Jaworzno	44	0	27 434	29 641

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [79]: Opieka profilaktyczna nad dziećmi w 2021 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Porady profilaktyczne udzielone dzieciom zdrowym do lat 3		
	liczba dzieci w wieku do lat 3 zadeklarowanych w poradni w dniu 31.12.	liczba porad profilaktycznych ogółem	w tym w wieku do 1 roku
Dąbrowa Górnicza	3 226	7 058	3 480
Sosnowiec	5 233	12 455	4 387
Tychy	2 896	5 908	1 926
Rybnik	3 210	7 165	2 808
Jaworzno	2 555	5 076	2 667

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [80]: Zgony na nowotwory złośliwe (C00-D09) w 2020 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (liczby bezwzględne, współczynniki na 100 tys. ludności)

Gmina	ogółem		mężczyźni		kobiety	
	liczby bezwzględne	na 100 tys. ludności	liczby bezwzględne	na 100 tys. ludności	liczby bezwzględne	na 100 tys. ludności
Dąbrowa Górnicza	408	343,1	220	386,7	188	303,2
Sosnowiec	737	370,4	384	408,1	353	336,5
Tychy	418	328,3	221	360,9	197	298,1
Rybnik	380	275,8	200	297,7	180	255,0
Jaworzno	320	352,6	173	393,3	147	314,3

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [81]: Zachorowania na nowotwory złośliwe (C00-D09) w 2020 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (liczby bezwzględne, współczynniki na 100 tys. ludności)

Gmina	ogółem		mężczyźni		kobiety	
	liczby bezwzględne	na 100 tys. ludności	liczby bezwzględne	na 100 tys. ludności	liczby bezwzględne	na 100 tys. ludności
Dąbrowa Górnicza	498	381,0	249	398,3	249	365,1
Sosnowiec	742	307,1	355	308,5	387	305,8
Tychy	413	314,5	218	342,9	195	287,9
Rybnik	447	309,9	224	317,7	223	333,7
Jaworzno	333	341,6	166	347,9	167	335,6

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [82]: Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 - 18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	razem osoby		nowotwory		niedokrwistość		choroby tarczycy		cukrzyca	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 075	3 373	20	24	108	131	111	136	41	52
Sosnowiec	2 960	2 995	17	33	223	237	124	150	66	61
Tychy	3 053	3 094	44	58	83	102	135	143	74	71
Rybnik	1 572	1 961	13	35	94	124	82	93	32	33
Jaworzno	1 935	1 766	70	51	90	170	82	101	23	25

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [83]: Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 - 18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	razem osoby		niedożywienie		otyłość		zaburzenia odżywiania	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 075	3 373	37	35	212	263	4	9
Sosnowiec	2 960	2 995	10	16	386	295	6	10
Tychy	3 053	3 094	23	23	262	343	5	4
Rybnik	1 572	1 961	2	2	118	189	0	5
Jaworzno	1 935	1 766	5	13	52	118	3	6

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [84]: Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 - 18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	razem osoby		alergie - dychawica oskrzelowa		alergie pokarmowe		alergie skórne	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 075	3 373	509	670	304	304	333	246
Sosnowiec	2 960	2 995	678	692	429	409	274	259
Tychy	3 053	3 094	725	593	314	306	306	340
Rybnik	1 572	1 961	353	381	88	102	106	113
Jaworzno	1 935	1 766	797	549	111	94	53	50

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [85]: Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 - 18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – zachorowalność, osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym

Gmina	razem osoby		nowotwory		niedokrwistość		choroby tarczycy		cukrzyca	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	472	709	8	12	14	31	18	35	6	12
Sosnowiec	523	595	12	11	59	79	21	36	17	14
Tychy	521	696	23	25	24	39	24	33	15	13
Rybnik	287	392	8	12	38	42	23	21	2	3
Jaworzno	412	736	18	40	12	95	23	34	1	7

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [86]: Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 - 18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – zachorowalność, osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym

Gmina	razem osoby		niedożywienie		otyłość		zaburzenia odżywiania	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	472	709	2	2	31	70	4	5
Sosnowiec	523	595	1	5	47	38	2	3
Tychy	521	696	7	5	40	67	2	2
Rybnik	287	392	1	0	26	34	0	4
Jaworzno	412	736	1	1	18	37	1	4

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [87]: Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 - 18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – zachorowalność, osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym

Gmina	razem osoby		alergie - dychawica oskrzelowa		alergie pokarmowe		alergie skórne	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	472	709	57	131	55	79	52	22
Sosnowiec	523	595	73	84	88	97	33	36
Tychy	521	696	66	96	54	59	43	61
Rybnik	287	392	32	69	21	13	8	11
Jaworzno	412	736	100	104	37	56	16	15

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [88]: Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	razem osoby		gruźlica		nowotwory		choroby tarczycy		cukrzyca	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	19 677	21 834	11	13	1 012	1 151	1 682	1 896	3 339	3 790
Sosnowiec	47 271	48 515	27	23	2 286	2 392	4 125	3 830	6 548	6 914
Tychy	31 694	32 073	57	54	1 578	1 761	2 384	2 629	3 432	3 761
Rybnik	23 544	25 221	9	6	1 227	1 397	1 654	1 897	3 675	3 885
Jaworzno	19 076	18 547	10	2	1 254	1 267	2 457	2 199	2 813	3 024

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [89]: Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	razem osoby		niedokrwistość		choroby obwodowego układu nerwowego		choroby układu krążenia	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	19 677	21 834	503	619	1 750	2 286	12 279	13 365
Sosnowiec	47 271	48 515	1 385	1 477	5 733	5 769	29 264	31 427
Tychy	31 694	32 073	1 922	1 945	4 321	4 653	19 357	18 458
Rybnik	23 544	25 221	657	804	2 520	2 536	12 775	13 166
Jaworzno	19 076	18 547	367	598	1 663	1 418	11 923	11 322

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [90]: Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	razem osoby		Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		Przewlekłe choroby układu trawiennego		Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	19 677	21 834	1 976	1 997	2 742	3 664	4 048	5 136
Sosnowiec	47 271	48 515	3 015	2 897	6 872	7 581	11 157	12 928
Tychy	31 694	32 073	2 255	2 418	4 483	5 061	5 900	7 121
Rybnik	23 544	25 221	1 269	1 368	3 317	3 819	6 174	7 493
Jaworzno	19 076	18 547	1 174	1 023	2 333	2 383	4 140	4 528

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [91]: Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – zachorowalność, osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym

Gmina	razem osoby		gruźlica		nowotwory		choroby tarczycy		cukrzyca	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 065	3 019	4	5	244	381	253	403	317	372
Sosnowiec	4 456	5 093	9	3	272	294	320	386	430	613
Tychy	3 254	3 338	15	13	228	236	262	280	332	372
Rybnik	2 223	2 415	2	2	193	220	130	290	266	293
Jaworzno	3 619	1 807	5	2	170	177	188	171	249	304

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [92]: Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – zachorowalność, osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym

Gmina	razem osoby		niedokrwistość		choroby obwodowego układu nerwowego		choroby układu krążenia	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 065	3 019	149	194	450	573	1255	1 490
Sosnowiec	4 456	5 093	225	256	560	606	1974	2 586
Tychy	3 254	3 338	155	170	306	370	1624	1 422
Rybnik	2 223	2 415	112	106	237	278	832	837
Jaworzno	3 619	1 807	72	292	547	284	828	826

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [93]: Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – zachorowalność, osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym

Gmina	razem osoby		Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		Przewlekłe choroby układu trawiennego		Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	3 065	3 019	217	220	410	662	425	733
Sosnowiec	4 456	5 093	258	311	406	477	599	792
Tychy	3 254	3 338	257	305	335	383	415	562
Rybnik	2 223	2 415	144	129	219	390	265	436
Jaworzno	3 619	1 807	388	71	761	340	796	628

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [94]: Hospitalizacje mieszkańców z powodu chorób układu krążenia w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020		2021	
	liczby bezwzględne	współczynnik na 10 000 ludności	liczby bezwzględne	współczynnik na 10 000 ludności
Dąbrowa Górnicza	3 258	275,4	3 858	329,8
Sosnowiec	5 355	271,0	5 741	294,7
Tychy	3 030	238,8	3 248	258,2
Rybnik	2 900	211,5	3 158	232,2
Jaworzno	1 197	132,5	2 067	231,3

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [95]: Hospitalizacje mieszkańców województwa śląskiego z powodu ostrego zawału serca w 2020 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem	współczynnik na 10 000 ludności	mężczyźni	współczynnik na 10 000 ludności	kobiety	współczynnik na 10 000 ludności
Dąbrowa Górnicza	382	32,3	234	41,4	148	24,0
Sosnowiec	583	29,5	368	39,4	215	20,6
Tychy	314	24,7	203	33,3	111	16,9
Rybnik	392	28,6	272	40,7	120	17,1
Jaworzno	114	12,6	73	16,7	41	8,8

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [96]: Hospitalizacje mieszkańców województwa śląskiego z powodu ostrego zawału serca w 2021 roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem	współczynnik na 10 000 ludności	mężczyźni	współczynnik na 10 000 ludności	kobiety	współczynnik na 10 000 ludności
Dąbrowa Górnicza	359	30,7	234	41,9	125	20,5
Sosnowiec	653	33,5	390	42,4	263	25,6
Tychy	270	21,5	181	30,0	89	13,6
Rybnik	404	29,7	286	43,2	118	16,9
Jaworzno	125	14,0	67	15,5	58	12,6

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

Tabela [97]: Hospitalizacje mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020		2021	
	liczby bezwzględne	współczynnik na 10 000 ludności	liczby bezwzględne	współczynnik na 10 000 ludności
Dąbrowa Górnicza	9 184	3 507,8	12 311	4 558,3
Sosnowiec	15 584	3 303,9	18 620	3 877,8
Tychy	8 140	3 181,9	10 091	3 799,5
Rybnik	9 496	3 773,6	10 387	4 055,8
Jaworzno	3 941	2 287,3	6 632	3 819,2

Źródło: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Zdrowia

W mieście swoją ofertę porad podstawowych i specjalistycznych oraz badań diagnostycznych również oferują publiczne i niepubliczne poradnie.

Sytuacja gospodarcza

Edukacja

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Oświaty.

Oferta edukacyjna, zasoby edukacyjne i wyposażenie

W roku 2022 w Dąbrowie Górniczej funkcjonowało 56 placówek oświatowych, w tym: 18 przedszkoli samodzielnych, 17 szkół podstawowych samodzielnych, 7 zespołów szkolno-przedszkolnych, zespół szkół, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, 8 szkół ponadpodstawowych (4 samodzielne licea ogólnokształcące i 3 zespoły szkół zawodowych, w tym CKZiU złożone z dawnego Zespołu Szkół Ekonomicznych oraz Zespołu Szkół Zawodowych "Szttygarka"), Zespół Szkół Sportowych, Zespół Szkół Plastycznych, Zespół Szkół Muzycznych, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna oraz Młodzieżowy Ośrodek Pracy Twórczej.

W placówkach tych naukę pobierało łącznie 17 500 uczniów w 694 oddziałach (w tym: 8 375 uczniów w szkołach podstawowych i 5 740 uczniów w szkołach ponadpodstawowych oraz 3 385 dzieci znalazło miejsca w 154 oddziałach dąbrowskich przedszkoli).

Oferta edukacyjna w szkołach ponadpodstawowych w Dąbrowie Górniczej (2022/2023)

- **I Liceum Ogólnokształcące im. W. Łukasieńskiego** (profil matematyczno-językowy, biologiczno- chemiczny, prawno-społeczny, społeczno-językowy),
- **II Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego** (profil politechniczny z informatyką, politechniczny z językiem angielskim, biologiczno-chemiczny z językiem angielskim, socjologiczno-prawny, socjologiczno-medialny z językiem angielskim, ekonomiczny z językiem angielskim, psychologiczny z językiem angielskim),
- **III Liceum Ogólnokształcące im. Generała W. Andersa** (profil przygotowania wojskowego, policyjny, ratowniczo-medyczny, pożarnictwo),
- **V Liceum Ogólnokształcące im. Kanclerza J. Zamoyskiego** (humanistyczno-prawny, dwujęzyczny biologiczno-chemiczny, matematyczny z grafiką komputerową, dwujęzyczny społeczno-geograficzny),
- **Zespół Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków** (lekkoatletyka, pływanie, siatkówka, koszykówka, trójbój siłowy, fitness, kulturystyka; planowany od 01.09.2023 r. nowy kierunek: pływanie z elementami ratownictwa wodnego),
- **Zespół Szkół Technicznych** (Branżowa Szkoła I stopnia nr 4 (mechanik pojazdów samochodowych, operator obrabiarek skrawających), Technikum nr 4 (technik mechatronik, technik mechanik, technik mechanik pojazdów samochodowych, technik eksploatacji portów i terminali, technik robotyk),
- **Techniczne Zakłady Naukowe** (technik elektryk, technik mechanik, technik elektronik, technik reklamy, technik informatyk, technik programista, technik automatyk, technik robotyk),

- **Zespół Szkół Ekonomicznych w CKZiU** (Branżowa Szkoła I stopnia nr 5 (kucharz, fryzjer), Technikum nr 3 (technik logistyki, technik hotelarstwa, technik przemysłu mody, technik usług fryzjerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik organizacji turystyki, technik rachunkowości, technik architektury krajobrazu), **Zespół Szkół Zawodowych „Szttygarka” w CKZiU** (Branżowa Szkoła I stopnia nr 3 (kierowca mechanik, elektromechanik pojazdów samochodowych, magazynier logistyki, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie; planowany od 01.09.2023 r. nowy kierunek – elektryk, Technikum nr 1 (technik budownictwa, technik spedytor, technik teleinformatyki, technik fotografii i multimedii, technik spawalnictwa).

Ponadto Uchwałami Rady Miejskiej z dnia 23.03.2022 r. zostały rozwiązane z dniem 31.08.2022 r.: Zespół Szkół Ekonomicznych oraz Zespół Szkół Zawodowych „Szttygarka”, natomiast z dniem 01.09.2022 r. utworzone zostało Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, w którego skład wchodzi: dotychczasowy Zespół Szkół Ekonomicznych oraz Zespół Szkół Zawodowych „Szttygarka”. Dodatkowo powołana została z dniem 01.09.2022 r. Branżowa Szkoła II stopnia w Dąbrowie Górniczej oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Dąbrowski Zespół Doradztwa Zawodowego. Działalność tych podmiotów polega na doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym uczniów, nauczycieli i osób dorosłych prowadzonym m.in. w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, szkoleń oraz turnusów doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników. Podejmowane są również działania w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a także organizacji praktycznej nauki zawodu dla uczniów i słuchaczy innych szkół.

Obecne trendy w wyborze szkoły średniej przez absolwentów dąbrowskich szkół podstawowych:

W 2022 roku liczba kandydatów, którzy jako szkołę pierwszego wyboru wskazywali publiczne liceum ogólnokształcące wynosiła 1098 co stanowiło 54,4% wszystkich kandydatów, do techników w pierwszej preferencji kandydowało 794 (39,9%), a do branżowych szkół I st. 127 (6,3%).

W porównaniu z rokiem 2021, liczba kandydatów aplikujących do liceów była nieznacznie niższa i wynosiła 49,2% wszystkich zdających. Liczba kandydatów techników stanowiła 43,3% a branżowych szkół I st. 7,5%.

Dla porównania w roku 2019 było to odpowiednio: w liceach 51,64%; w technikach 44%; w branżowych szkołach I stopnia 4,36%.

W ostatnich latach można zatem zaobserwować spadek liczby uczniów zainteresowanych kontynuacją nauki w technikach na korzyść liceów ogólnokształcących i branżowych szkół I stopnia.

Opracowano na podstawie danych własnych (raporty rekrutacji elektronicznej).

Istotną rolę w zakresie usług skierowanych do młodzieży odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która jest specjalistyczną placówką oświatową obejmującą opieką dzieci i młodzież w wieku od urodzenia do ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz ich rodziców i opiekunów, a także nauczycieli, wychowawców szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych z terenu gminy Dąbrowa Górnicza. W 2022 roku w poradni przyjęto **3288** dzieci i młodzieży. Udzielono im pomocy psychologiczno - pedagogicznej w formach dostosowanych do ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, przeprowadzono diagnozy psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne oraz związane z wyborem szkoły i zawodu. Efektem diagnoz były min. opinie, orzeczenia, informacje o wynikach diagnoz dla lekarzy, sądu, MOPS. Z pomocy bezpośredniej w różnych formach terapii indywidualnej i grupowej (min. TUS) skorzystało 492 dzieci, 330 osób młodzieży uzyskało porady bez badań.

Problematyka udzielanej pomocy psychologiczno - pedagogicznej jest bardzo szeroka i obejmuje zaburzenia neurorozwojowe, zaburzenia mowy, różnego rodzaju niepełnosprawności, problemy dzieci przewlekłe chorych, z zaburzeniami emocjonalnymi, zaburzeniami psychicznymi o różnej etiologii, zaburzeniami zachowania, uzależnieniami, w tym od nowoczesnych technologii komunikacyjnych, specyficznymi i niespecyficznymi trudnościami w uczeniu się, trudnościami wychowawczymi, zagrożone niedostosowaniem społecznym i innymi trudnościami w funkcjonowaniu.

Pomocą objęto także rodziców. Poza poradami uzyskanymi po przeprowadzonych badaniach (6183 porad), pomocą w formie konsultacji, warsztatów (Szkoła dla Rodziców) i prelekcji objęto 1280 rodziców i opiekunów.

1387 nauczycieli i wychowawców, pedagogów, dyrektorów otrzymało wsparcie w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych przede wszystkim w formie indywidualnych porad i konsultacji. Ponadto pracownicy poradni uczestniczyli w spotkaniach zespołów nauczycielskich analizujących funkcjonowanie uczniów z trudnościami w realizacji obowiązków szkolnych, prowadzili

przesiewowe badania mowy i ryzyka specyficznych trudności w nauce. Prowadzili sieci współpracy i samokształcenia (sieć współpracy dla pedagogów i psychologów szkolnych, sieć współpracy i samokształcenia dla doradców zawodowych, sieć współpracy i samokształcenia dla logopedów). W związku z wojną w Ukrainie opracowano wskazówki dla nauczycieli i rodziców, a także scenariusze zajęć z klasami, rozpowszechnione w placówkach oświatowych.

Na terenie dąbrowskich przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych zajęciami profilaktycznymi objęto 4844 dzieci i młodzieży. Realizowane programy i zajęcia warsztatowe dotyczyły:

- rozwijania kompetencji społeczno-emocjonalnych (samoregulacji emocjonalnej, rozwiązywania konfliktów, budowania relacji rówieśniczych)
- rozwijania komunikacji językowej,
- ochrony zdrowia psychicznego,
- kształtowania postaw tolerancji, w tym wobec osób z niepełnosprawnościami,
- profilaktyki uzależnień od nowoczesnych mediów, bezpieczeństwa w sieci, kształtujące postawy odpowiedzialnego korzystania z nowoczesnych mediów.

Zajęciami grupowymi aktywizującymi wybór kształcenia i zawodu objęto 702 młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Dąbrowskie placówki dysponują bazą sportową umożliwiającą zarówno realizację podstawy programowej wychowania fizycznego, jak również rozwój zainteresowań i umiejętności sportowych uczniów. Infrastruktura sportowa w placówkach oświatowych:

- boiska typu „Orlik” (SP nr 13, SP nr 20 z Oddziałami Integracyjnymi, SP nr 29 z Oddziałami Sportowymi) ,
- boiska wielofunkcyjne - 21 placówek (SP nr 8, 10, 11, 12, 21, 22, 30, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, 2, 4, I i II Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Sportowych, Zespół Szkół Zawodowych „Szttygarka”),
- baseny (SP 8, 20, 29, Zespół Szkół nr 4, Zespół Szkół Sportowych, Techniczne Zakłady Naukowe, Zespół Szkół Zawodowych „Szttygarka”, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 i nr 7).

Szczególnie uzdolnieni uczniowie rozwijali swoje umiejętności poprzez naukę w klasach sportowych. W 2022 r. klasy sportowe funkcjonowały w Szkole Podstawowej nr 29 z Oddziałami Sportowymi im. Alfreda Szklarskiego oraz Zespole Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków (Szkola Podstawowa nr 33 z Oddziałami Sportowymi i Liceum Ogólnokształcące Sportowe). W roku szkolnym 2022/2023 funkcjonowało 26 oddziałów sportowych oraz 2 oddziały usportowione w klasach pierwszych Szkoły Podstawowej nr 33 w Zespole Szkół Sportowych. Kształcenie sportowe prowadzone jest w czterech dyscyplinach – pływanie, lekkoatletyka, siatkówka, koszykówka, trójbój siłowy, kulturystyka i fitness.

Szkolne Kluby Wolontariusza działają w prawie wszystkich szkołach w Dąbrowie Górniczej tj. SP 3, SP 7, SP 8, SP 10, SP 11, SP 12, SP 13, SP 18, SP 20, SP 21, SP 22, SP 26, SP 28, SP 29, SP 30, Zespole

Szkolno-Przedszkolnym nr 2, Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 4, Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 5, Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6, Zespół Szkół nr 4, Zespole Szkół Sportowych, Zespół Szkół Muzycznych, II LO, III LO, V LO, Techniczne Zakłady Naukowe, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego oraz Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej.

W Dąbrowie Górniczej swoją działalność edukacyjną na poziomie szkolnictwa wyższego oferują:

- Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego (pielęgniarstwo, pielęgniarstwo pomostowe, ratownictwo medyczne, zdrowie publiczne),
- Akademia WSB (administracja, bezpieczeństwo narodowe, ekonomia, filologia angielska, finanse i rachunkowość, fizjoterapia, informatyka, kosmetologia, lekarski, logistyka, pedagogika, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, pielęgniarstwo, prawo, psychologia, ratownictwo medyczne, socjologia, stosunki międzynarodowe, studia w języku angielskim, studia w języku rosyjskim, studia w języku ukraińskim, transport, zarządzanie)

Z danych uzyskanych od szkół wyższych w Dąbrowie Górniczej wynika, że liczba studentów w mieście corocznie wzrasta. W roku akademickim 2013/2014 wartość ta wynosiła 8 765 studentów, osiągając w roku akademickim 2022/2023 poziom 14 270 studentów studiów I oraz II stopnia, a także 3 848 słuchaczy studiów podyplomowych i doktoranckich.

Zdawalność egzaminów ósmoklasistów, maturalnych i zawodowych

Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym, co oznacza, że każdy uczeń musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę. W 2022 r. uczniowie dąbrowskich szkół podstawowych z języka polskiego osiągnęli wynik porównywalny do średniego wyniku w województwie (61%) i w kraju (60%) - średni wynik w mieście to 59%; z matematyki osiągnęli średni wynik 56%, który również jest porównywalny do średniej województwa (57%) i średniej w kraju (57%); z języka angielskiego osiągnęli wynik 69%, który jest wyższy niż średni wynik w województwie to 68%, a w kraju 67%; z języka niemieckiego osiągnęli średni wynik 38 %, który jest niższy od średniego wyniku w kraju (50%) oraz średniego wyniku w województwie (54%).

Zdawalność egzaminów maturalnych w mieście na tle województwa i kraju – w roku 2022 zdawalność egzaminów maturalnych w Dąbrowie Górniczej wynosiła 82,7%, natomiast w kraju osiągnęła poziom 78,2%, i tyle samo w województwie śląskim. Jak pokazują powyższe dane, uzyskany przez dąbrowskich maturzystów wynik jest znacznie powyżej średniej wojewódzkiej i średniej krajowej.

Tabela [98]. Zdawalność egzaminów maturalnych w danym roku

Gmina	2019 [%]	2020 [%]	2021 [%]	2022 [%]
Dąbrowa Górnicza	80,35	72,14	81,22	82,71
Sosnowiec	75,43	72,37	77,18	75,68
Tychy	78,91	67,54	79,84	76,87

Rybnik	77,64	73,01	81,98	79,12
Jaworzno	77,04	71,88	82,34	61,86

Źródło: OKE - Podane wyniki dotyczą egzaminów z wszystkich przedmiotów obowiązkowych w sesji głównej

Tabela [99]. Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w danym roku wg. starej formuły

Gmina	2019 [%]	2020 [%]	2021 [%]	2022 [%]
Dąbrowa Górnicza	70,8	70,6	74,5	72,2
Sosnowiec	61,1	69,1	70,1	64,5
Tychy	72,9	62,2	65,4	67,7
Rybnik	76,0	74,6	80,4	78,8
Jaworzno	76,1	75,9	69,6	65,1

Źródło: Zestawienie obejmuje wyniki uczniów zgłoszonych przez szkoły policealne, technika i szkoły branżowe

Tabela [100]. Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w danym roku wg. nowej formuły

Gmina	2019 [%]	2020 [%]	2021 [%]	2022 [%]
Dąbrowa Górnicza	69,6	78,1	67,8	78,7
Sosnowiec	79,7	74,2	79,8	79,7
Tychy	71,6	67,5	72,6	69,9
Rybnik	84,2	74,7	82,5	83,3
Jaworzno	71,5	67,8	67,5	73,2

Źródło: Zestawienie obejmuje wyniki uczniów zgłoszonych przez szkoły policealne, technika i szkoły branżowe

Zdawalność egzaminów zawodowych w placówkach publicznych wg. starej formuły była nieco wyższa od średniej województwa, która wynosiła 71,20%, a wg. nowej formuły była bardzo zbliżona do 79,1% w województwie. W 2022 r. zdawalność ta na terenie Dąbrowy Górniczej wynosiła: technika – 82,9%, branżowe szkoły I stopnia – 70,6% (w placówkach prowadzonych przez gminę).

Rynek pracy

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów.

Struktura rynku pracy

W ostatnim miesiącu 2022 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w mieście Dąbrowa Górnicza wyniosła 4,4%, co oznacza spadek o 0,4 p.p. w stosunku do XII 2021 roku. Osiągnięta wartość była o 0,7 p.p. większa niż średnia dla województwa śląskiego (3,7%) i o 0,8 p.p. mniejsza niż średnia dla całego kraju (5,2%). Analizując dane z 2022 roku zaobserwować można dalszy spadek bezrobocia rejestrowanego. Jest to sytuacja bardzo podobna do tej, którą można było zaobserwować w roku poprzednim. Choć rynek pracy pełen był wyzwań i niepewności, można uznać jego sytuację za stabilną. W skali całego roku różnica wartości stopy bezrobocia pomiędzy pierwszym (4,9%) i ostatnim miesiącem 2022 roku wyniosła 0,5 p.p.

Tabela [101]. Stopa bezrobocia na koniec roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2019	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	3,8%	5,2%	4,8%	4,4%
Sosnowiec	5,1%	6,8%	6,1%	5,0%
Tychy	2,0%	3,0%	2,1%	1,7%
Rybnik	2,9%	4,5%	3,1%	2,7%
Jaworzno	3,9%	4,8%	4,5%	4,0%
Płock	6,1%	6,9%	6,0%	5,8%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Liczba bezrobotnych - Według stanu na 31 XII 2022 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Dąbrowie Górniczej wyniosła 2 442, w tym 1 270 kobiet (tj. 52,01% ogółu bezrobotnych). W porównaniu z wynikiem osiągniętym w analogicznym okresie 2021 roku (2 655) liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 213, w tym o 120 kobiet.

Napływ i odpływ bezrobocia - W omawianym roku z ewidencji osób bezrobotnych wyłączono 3 873 osoby. Wynika z tego, że w stosunku do roku 2021 (3 749) w badanym obszarze odnotowano wzrost wyrejestrowań o 124 osoby. W 2022 roku zarejestrowano 3 661 osób, tj. o 117 osób więcej niż w roku wcześniejszym (3 544 osób).

Osoby z niepełnosprawnościami - Grupą osób potrzebującą szczególnego wsparcia oraz odczuwającą największe trudności związane z pozyskaniem, wykonywaniem i utrzymywaniem pracy są osoby z niepełnosprawnościami, dla których praca stanowi nie tylko źródło dochodów, ale przede wszystkim jest skutecznym sposobem rehabilitacji społeczno - zawodowej. Na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej zarejestrowanych było 197 osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności (w tym 79 kobiet), co stanowi 8,07% ogółu osób bezrobotnych. Należy zauważyć, że w stosunku do danych odnotowanych w XII 2021 roku liczba ta uległa zmniejszeniu o 16 osób. W rejestrze tutejszego urzędu zarejestrowano także 24 osoby poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu (w tym 8 kobiet).

Bezrobotne kobiety - Na koniec 2022 roku liczba zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej bezrobotnych kobiet wyniosła 1 270, co stanowi 52,01% ogółu bezrobotnych. W stosunku do 2021 roku (1 390) liczba ta spadła o 120. Jest to kolejny rok, gdzie w tym obszarze obserwuje się trend spadkowy. Bez zmian najliczniejszą grupę stanowiły kobiety długotrwale bezrobotne (699), posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż. (373), kobiety w wieku do 30 r.ż. (264) oraz kobiety powyżej 50 r.ż. (238).

Osoby długotrwale bezrobotne - W rejestrze osób bezrobotnych coraz częściej dominują osoby długotrwale bezrobotne oraz te o ograniczonej mobilności (osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż.), których aktywizacja jest szczególnie trudna i wyraźnie rzadziej prowadzi do ostatecznego i pożądanego efektu końcowego, jakim jest podjęcie pracy. Na koniec 2022 roku liczba osób długotrwale bezrobotnych

wyniosła 1 289 (w tym 699 kobiet), tj. 52,78% ogółu bezrobotnych, a spadek liczby osób bezrobotnych ogółem przełożył się na spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych. W stosunku do danych odnotowanych w analogicznym okresie 2021 roku, w tej grupie osób odnotowano spadek o 175 osób. Oznacza to, że na przestrzeni lat 2021 - 2022 udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogółu bezrobotnych zmalał o 2,36 p.p. Zupełnie inne zjawisko można zaobserwować w przypadku osób bezrobotnych chronicznie, czyli osób zarejestrowanych nieprzerwanie powyżej 24 miesięcy. Na koniec 2022 roku powyższa grupa liczyła 708 osób (w tym 404 kobiety) stanowiąc tym samym 28,99% ogółu bezrobotnych i 54,92% ogółu osób długotrwale bezrobotnych, a to oznacza, że w stosunku do roku 2021 nastąpił w tej grupie wzrost o 76 kobiet, tj. wzrost o 5,19 p.p. ogółu bezrobotnych i 11,76 p.p. ogółu osób długotrwale bezrobotnych. Należy zauważyć, że bezrobocie chroniczne najczęściej wiąże się ze znacznym stopniem wykluczenia społecznego i marginalizacji. Problem bardziej skutecznego i całościowego aktywizowania osób długotrwale bezrobotnych oraz biernych zawodowo jest jednym z kluczowych wyzwań związanych z polskim rynkiem pracy.

Bezrobotni wg wieku - Wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2022 roku w dąbrowskim Urzędzie Pracy przeważają podobnie jak w roku poprzednim, osoby w wieku 35 - 44 lata (32,14% ogółu bezrobotnych). W tym przedziale wiekowym odnotowano wzrost na poziomie 0,92 p.p. w stosunku do roku 2021. Drugą co do wielkości grupę stanowiły osoby w wieku 45 - 54 lata (21,95% ogółu bezrobotnych). Najmniejszy odsetek wśród osób bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 18 - 24 lata (6,96% ogółu bezrobotnych). W stosunku do analogicznego okresu roku 2020 w roku sprawozdawczym nie odnotowano znaczącego napływu oraz odpływu osób bezrobotnych w żadnej z grup wiekowych.

Bezrobotni wg wykształcenia - Struktura wykształcenia dąbrowskich bezrobotnych w XII 2022 roku utrzymała się na takim samym poziomie jak w analogicznym okresie roku 2021. Wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które mają wykształcenie policealne i średnie zawodowe (643) – 26,33% ogółu zarejestrowanych, a najmniejszą osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (285) - 11,68% ogółu bezrobotnych. Do pozostałych grup zaliczono osoby z wykształceniem wyższym (444) – 18,18% ogółu bezrobotnych, osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niżej (529) - 21,66% ogółu bezrobotnych oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (541) - 22,15% ogółu bezrobotnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Dąbrowie Górniczej wykonując zadania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej realizuje Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy. Do działań Powiatowego Urzędu Pracy należy w szczególności: diagnozowanie indywidualnej sytuacji zawodowej osób bezrobotnych, realizacja efektywnego pośrednictwa pracy, prowadzenie poradnictwa zawodowego, realizacja aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz udzielanie osobom bezrobotnym wsparcia w ramach projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach projektów wsparcie otrzymało w sumie 248 osób bezrobotnych. W roku 2022 realizacja aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu objęła głównie: prace interwencyjne (106 osób), staże (267), refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (8 osób), prace społecznie użyteczne (40 osób), wsparcie aktywizacyjne (4 osoby) oraz bon na zasiedlenie (2 osoby). Zespół Powiatowego Urzędu Pracy wspiera pracodawców przy poszukiwaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach – zrealizowano w 2022 roku 236 ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców.

Dodatkowo 8 pracodawców uzyskało refundację kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, którzy utworzyli 8 miejsc pracy dla osób bezrobotnych. W ramach wsparcia pracodawców zatrudniających cudzoziemców oraz cudzoziemców w 2022 roku zarejestrowano 275 cudzoziemców jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy oraz wpisano 606 oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi. Pracownicy Urzędu organizują szkolenia celem umożliwienia beneficjentom uzyskania, uzupełnienia i dopasowania kwalifikacji lub umiejętności do wymogów rynku pracy. Szkoleniami objęto 165 osób bezrobotnych, efektywność zatrudnieniowa szkoleń wyniosła 31,3%, z bonu szkoleniowego skorzystało 30 osób bezrobotnych, a efektywność zatrudnieniowa bonów szkoleniowych wyniosła 53,3%. Urząd Pracy corocznie poddaje analizie poziom satysfakcji klienta, który w 2022 roku wynosił 83,02%.

Oferta kształcenia dorosłych i pracowników

Mieszkańcy Dąbrowy Górniczej mają dostęp do ofert kształcenia dla dorosłych w innych miastach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Również w samej Dąbrowie Górniczej odbywają się regularnie szkolenia, kursy i studia skierowane do indywidualnych osób i do pracowników firm.

RAPZ Sp. z o.o. zalicza się do najstarszych ośrodków szkoleniowych w Dąbrowie Górniczej. Spółka ta powstała w 1996 roku w celu łagodzenia skutków społecznych restrukturyzacji zakładów. W ramach jej struktury działa Centrum Kształcenia Zawodowego, które oferuje m.in. kursy: obsługi suwnic, konserwatora suwnic, obsługi żurawi stacjonarnych, kierowcy wózków jezdniowych podnośnikowych z wyłączeniem specjalizowanych, obsługi dźwigów towarowo- osobowych ze sterowaniem wewnętrznym i szpitalnych, obsługi podestów ruchomych przejezdnych oraz kursy BHP.

AB.Z. Centrum Ośrodek Doskonalenia Zawodowego oferuje szkolenia dla osób indywidualnych i dla pracowników firm, w tym m.in.: szkolenia CNC (obsługa i programowanie tokarki CNC, obsługa i programowanie frezarki CNC), szkolenia z zakresu CAD/CAM, księgowości, pozyskania uprawnienia do nadzoru i eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci do 1 kV, obsługi wózek widłowych, obsługi suwnic, BHP oraz obsługi skanera 3D.

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach - Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Dąbrowie Górniczej organizuje szkolenia, takie jak m.in.: spawanie, operator i konserwator: suwnic, żurawi, dźwigów, podestów, wózków jezdniowych; technolog robót wykończeniowych, prawo jazdy kat. B, elektroenergetyczne, kwalifikacja wstępna i okresowa kierowców (przewóz osób i rzeczy), ADR, księgowość i kadry, obsługa komputera, AutoCAD z drukiem 3D, ECDL, BHP, kosmetyka i fryzjerstwo, opiekunka, florysta, kursy gastronomiczne oraz wiele innych.

Szkoła dla dorosłych Żak Dąbrowa Górnicza organizuje jednoroczne (10 miesięcy) kształcenie dla dorosłych na kierunkach: agent celny, e-commerce, konsultant ds. dietetyki, rejestratorka medyczna, marketing internetowy, social media manager oraz transport i logistyka.

Akademia WSB organizuje studia podyplomowe dla dorosłych w formie online i stacjonarnej. Szeroki wachlarz oferty obejmuje m.in. następujące kierunki: zarządzanie (master of business administration), zarządzanie finansami i rachunkowość w środowisku międzynarodowym, lean management, coaching, cloud computing, controlling i audyt w przedsiębiorstwie, analityk danych, doradca podatkowa, doradztwo zawodowe, HR business partner, negocjacje w biznesie, prawo pracy,

grafika komputerowa i multimedia, sieci komputerowe i Internet rzeczy, zarządzanie cyber-bezpieczeństwem. Oferta uczelni obejmuje również szkolenia z zakresu np.: obsługi klienta, lean six sigma, techniki negocjacji, umiejętności społecznych, symulacji procesów logistycznych.

Potencjał i struktura gospodarcza

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów.

Dąbrowa Górnicza jest ważnym ośrodkiem gospodarczym Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz województwa śląskiego; największym obszarowo miastem w regionie; dziesiątym pod względem wielkości powierzchni w Polsce. O gospodarce miasta stanowi liczba ponad 13 tys. firm z czego ponad 99,8 proc. stanowią mikro, małe i średnie firmy. Po latach dominacji górnictwa, hutnictwa, branży koksowniczej, czyli przemysłu ciężkiego, tradycyjnego wraz z uruchomieniem w 1995 roku specjalnej strefy ekonomicznej znaczenia zaczął nabierać sektor usługowo-przetwórczy. Silnie zaznaczyła się obecność przedsiębiorstw branży motoryzacyjnej, budowlanej, producentów szkła, przetwórstwa tworzyw sztucznych oraz branży elektronicznej i spożywczej oraz centra usług wspólnych.

W Dąbrowie Górniczej inwestorzy docenili korzystne położenie, rynki zbytu, wydajność pracy, lojalność oraz wysokie kwalifikacje pracowników, ale także dostępność surowców, jakość gruntów inwestycyjnych oraz coraz bardziej nowoczesną infrastrukturę drogową. Dzięki korzystnemu usytuowaniu miasta oraz obecności Terminalu Przeładunkowego w Sławkowie, który umożliwia dogodny transport kolejną towarów na Ukrainę, do Rosji oraz Azji, w tym do Chin, Dąbrowa Górnicza zaznacza swoją obecność na mapie ważnych centrów logistycznych.

Miasto dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi. Na terenie inwestycyjnym „Tucznawa” swoje zakłady zdecydowały się ulokować takie firmy jak: NGK Ceramics Polska, Schade Polska Międzynarodowy Transport i Spedycja, SK hi-tech battery materials Poland, Outokumpu Distribution Polska, Jass Board, Instanta czy Press Glass. Według stanu na początek czerwca 2023 roku na tym terenie zainwestowanych zostało 168,5 ha terenów, a do dyspozycji potencjalnych inwestorów pozostały nieruchomości o łącznej powierzchni 53,6 ha. Kapitał zagraniczny reprezentowany przez te firmy to: japoński, polski, włoski, koreański, fiński, niemiecki. Prognozowane nakłady inwestycyjne to 9569,5 mln PLN a prognozowana ilość zatrudnionych pracowników to 3900.

Tabela [102]. Wartość działek znajdujących się na terenie obszaru inwestycyjnego Tucznawa sprzedanych przez gminę Dąbrowę Górniczą

Rok	Wartość działek znajdujących się na terenie obszaru inwestycyjnego Tucznawa sprzedanych przez gminę Dąbrowę Górniczą w poszczególnych latach (brutto)
2015	5 216 257,80 PLN
2016	3 359 277,60 PLN
2017	12 409 531, 50 PLN
2018	17 095 880,70 PLN

2019	20 053 993,80 PLN
2020	23 258 439,00 PLN
2021	45 939 357,33 PLN
2022	45 939 357,33 PLN
2023 (czerwiec)	67 689 644,13 PLN

Dane Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów

Prognozowane nakłady inwestycyjne od 2023 roku to 9069,5 mln PLN (+100 mln EUR Brembo) a ilość zatrudnionych pracowników to ok. 3800 (+100 Brembo)

Elementem wyjścia naprzeciw potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw było przygotowanie przez gminę Strefy Aktywności Gospodarczej „Kazdębie”. „Kazdębie” to 12 znakomicie zlokalizowanych i uzbrojonych działek o powierzchni od 0,5 ha do 1 ha. W 2021 r. Strefa Aktywności Gospodarczej „Kazdębie” została wyróżniona w konkursie organizowanym przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu – „Grunt na medal”, którego celem było wyłonienie i promocja najlepszych terenów pod inwestycje, a w efekcie przyczynienie się do zwiększonego napływu inwestycji do Polski. W 2022 r. uruchomiono sprzedaż tego terenu. Do maja 2023 na 2,4944 ha pozyskano 3 inwestorów z sektora MŚP, którzy zadeklarowali w sumie [16 550 000,00](#) zł nakładów inwestycyjnych i stworzenie 13 nowych miejsc pracy.

Tabela [103]. Wartość działek znajdujących się na terenie obszaru inwestycyjnego Kazdębie sprzedanych przez gminę Dąbrowę Górniczą

Rok	Wartość działek znajdujących się na terenie obszaru inwestycyjnego Kazdębie sprzedanych przez gminę Dąbrowę Górniczą w poszczególnych latach (brutto)
2022	3 919 887,00 zł
2023 (czerwiec)	5 100 687,00 zł

Dane Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących w mieście należą min: ArcelorMittal Poland S.A., Saint-Gobain Innovative Materials Polska Sp. z o.o, Brembo Poland, FICOSA Poland, JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń, VTR Logistics S.A., Gühring Sp. z o.o., FEIDAL Polska Sp. z o.o., Final S.A., PPUH „Dolomit” Kopalnia Żąbkowice S.A., Huta Bankowa Sp. z o.o., URSA Polska Sp. z o.o., Amiblu Poland Sp. z o.o., Fiege Sp. z o.o., Górażdże Cement Zakład Ekocem Sp. z o.o., Damel S.A., GTX Hanex Plastic Sp. z o.o., Stalprofil S.A., ThyssenKrupp Energostal S.A., Pago Sp. z o.o., BHH Mikromed Sp. z o.o., BENTELER Distribution Poland Sp. z o.o., Mecacontrol Polska Sp. z o.o., KOIDE Poland Sp. z o.o., oraz Polonia Logistyka Sp. z o.o., ArcelorMittal Service Share Centre.

Analiza danych za 2021 r. (Bank Danych Lokalnych) dotyczących pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki wskazuje, iż najwięcej osób pracuje w przemyśle i budownictwie (52,96%).

W pozostałych sekcjach procentowy udział pracujących kształtuje się na następujących poziomach: handel, naprawa pojazdów, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (17,89%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (0,44%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (1,84 %) oraz pozostałe usługi (26,87%).

Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem wpisanych do rejestru REGON, w tym spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny i publiczny) w roku 2022 wynosiła 13 352, w tym 129 podmioty to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. W porównaniu z rokiem 2019 liczba ww. podmiotów wzrosła o 196 podmiotów.

Tabela [104]: Podmioty gospodarki narodowej – ogółem

Gmina	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	12 853	13 156	13 352
Jaworzno	9 111	9 379	9 598
Rybnik	14 522	14 947	15 202
Sosnowiec	22 294	22 744	23 029
Tychy	14 196	14 514	14 847
Płock	12 314	12 561	12 764

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [105]: Podmioty gospodarki narodowej – wg rodzajów działalności

Gmina	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo			przemysł i budownictwo			pozostała działalność		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	32	30	32	2 765	2 826	2 843	10 056	10 300	10 477
Jaworzno	34	44	47	1 936	2 031	2 086	7 141	7 304	7 465
Rybnik	109	114	122	3 181	3 275	3 343	11 232	11 558	11 737
Sosnowiec	66	66	67	4 130	4 188	4 308	18 098	18 490	18 654
Tychy	49	50	50	2 707	2 753	2 825	11 440	11 711	11 972
Płock	103	103	109	2 464	2 528	2 600	9 747	9 930	10 055

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [106]: Podmioty gospodarki narodowej wg formy prawnej

Nazwa	Spółdzielnie ogółem			Spółki handlowe ogółem			Spółki handlowe – z udziałem kapitału zagranicznego razem			Spółki cywilne ogółem		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	16	16	16	1 510	1 592	1 669	129	131	129	1 021	1 019	1 007
Jaworzno	17	17	16	868	899	941	135	138	143	728	728	720
Rybnik	21	20	16	1 500	1 567	1 651	102	109	111	1 231	1 224	1 221
Sosnowiec	34	34	32	2 104	2 191	2 326	183	176	188	1 966	1 971	1 952

Tychy	21	21	22	1 976	2 142	2 313	278	281	288	1 153	1 146	1 128
Płock	35	34	34	1 355	1 438	1 508	62	61	72	967	964	959

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [107]: Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości

Gmina	0 - 9			10 - 49			50 - 249			250 - 999			1000 i więcej		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	12 241	12 562	12 758	483	468	468	112	109	109	13	13	13	4	4	4
Jaworzno	8 761	9 033	9 256	274	269	267	68	69	68	6	6	5	2	2	2
Rybnik	13 893	14 324	14 589	524	520	511	94	93	91	10	9	10	1	1	1
Sosnowiec	21 502	21 959	22 267	630	624	602	137	136	134	21	21	22	4	4	4
Tychy	13 599	13 936	14 272	485	469	464	89	87	88	18	18	19	5	4	4
Płock	11 620	11 882	12 104	532	520	505	138	136	132	19	18	18	5	5	5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Warto w tym miejscu poddać dodatkowo analizie wskaźnik dostępny w zasobach GUS-Banku Danych Lokalnych obrazujący ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. Jak podaje Urząd Statystyczny ilość podmiotów wpisanych do ww. rejestru na 10 tys. ludności w Dąbrowie Górniczej kształtowała się następująco: w 2020 r. – 1 096, w 2021 r. -1 135, natomiast w 2022 – 1 163.

Tabela [108]: Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności

Gmina	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		
	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	1 096	1 135	1 163
Jaworzno	1 021	1 063	1 096
Rybnik	1 083	1 124	1 154
Sosnowiec	1 147	1 187	1 217
Tychy	1 134	1 169	1 206
Płock	1 071	1 105	1 135

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [109]: Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności

Gmina	podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców			osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym			udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem [%]			udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	191,5	200,5	207,1	11,0	10,9	11,0	13,84	14,48	14,91	72,3	72,2	72,0	95,2	95,5	95,6
Jaworzno	170,1	178,8	185,8	8,5	8,7	8,6	12,27	12,96	13,49	72,1	72,5	72,6	96,2	96,3	96,4
Rybnik	182,2	190,5	196,9	7,8	7,7	7,7	13,27	13,89	14,31	72,8	72,9	72,7	95,7	95,8	96,0
Sosnowiec	200,6	209,5	216,4	8,3	8,4	8,5	14,79	15,44	15,87	73,7	73,7	73,3	96,4	96,5	96,7
Tychy	196,8	205,1	213,7	8,9	8,8	9,0	13,97	14,45	14,95	71,0	70,5	69,9	95,8	96,0	96,1
Płock	185,5	192,5	199,0	14,1	14,0	13,8	13,09	13,54	13,95	70,6	70,3	70,1	94,4	94,6	94,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Kolejnym wskaźnikiem, który warto poddać analizie jest liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Dąbrowie Górniczej. W roku 2022 ilość podmiotów w w/w rejestrze wynosiła w naszym mieście 207,1 i była wyższa porównując zarówno z rokiem 2021 (200,5) jak i 2000 (191,5).

Dodatkowo warto przedstawić tu dane statystyczne GUS dot. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007. Ostatnie dostępne w Banku Danych Lokalnych dane podane zostały za rok 2022 r., wg których w Dąbrowie Górniczej ilość osób fizycznych prowadzących działalność ogółem wynosiła 9 616 (w roku poprzednim 2021 r. – 9 504) i tym samym była wyższa o 112 osób. Warto dodać, że w roku 2018 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wynosiła 8 996.

Tabela [110]: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	9 292	9 504	9 616
Sosnowiec	16 441	16 759	16 887
Tychy	10 079	10 227	10 382
Rybnik	10 571	10 898	11 046
Jaworzno	6 570	6 797	6 966
Płock	8 690	8 834	8 945

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą są przede wszystkim aktywne w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (2 599 podmioty, 27,03%); sekcji F – budownictwo (1 192 podmioty, 12,40%); sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1 098 podmiotów, 11,42%); sekcji H – transport i gospodarka magazynowa (800 podmiotów, 8,32%) oraz sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (783 podmiotów, 8,14%).

Tabela [111]: Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej

	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	3 561	3 652	3 736
Sosnowiec	5 853	5 985	6 142
Tychy	4 117	4 287	4 465
Rybnik	3 951	4 049	4 156
Jaworzno	2 541	2 582	2 632
Płock	3 624	3 727	3 819

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Liczba podmiotów w grupie osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej w Dąbrowie Górniczej wzrosło w okresie 2020-2022 z 3 561 do 3 736 podmiotów (+4,91%). W tym samym okresie dynamika wzrostu w tej grupie podmiotów w pozostałych miastach grupy porównawczej kształtowała się w przedziale od 3,58% (Jaworzno) do 8,45% (Tychy). Podmioty te są przede wszystkim aktywne w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (780 podmiotów, 20,88%); w sekcji L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (541 podmiotów, 14,48%); w sekcji F – budownictwo (407 podmiotów, 10,89%); w sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (344 podmiotów, 9,20%).

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych, które Urząd Statystyczny uzyskuje na podstawie rocznego badania działalności gospodarczej przedsiębiorstw, nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w roku 2019 – 14 694 zł, w 2020 – 6 351 zł, natomiast w roku 2021 -11 159 zł. Dane wskazują więc na bardzo duży wzrost nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, porównując ze sobą rok 2020 i 2021. Analizując jednak te dane z poziomem nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w województwie śląskim należy stwierdzić, że nakłady w Dąbrowie Górniczej kształtują się powyżej uzyskanych tam wartości. W roku 2021 nakłady te wynosiły w województwie śląskim 5 125 zł.

Tabela [112]: Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych - wskaźniki

Gmina	nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca [zł]			nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym [zł]		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	14 694	6 351	11 159	25 392,6	11 154,1	19 810,0
Jaworzno	15 322	13 826	3 134	25 181,5	23 149,3	5 300,9
Rybnik	4 968	3 456	4 893	8 300,2	5 842,6	8 320,6
Sosnowiec	4 265	2 706	3 753	7 438,8	4 769,3	6 666,1
Tychy	9 372	9 197	9 153	16 100,6	16 020,6	16 105,0
Płock	9 705	19 752	29 138	16 763,8	34 418,6	51 028,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [113]: Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych - wskaźniki

Gmina	wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca [zł]			wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca, Polska = 100 [%]		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	185 771	196 809	235 940	318,4	317,0	359,0
Jaworzno	74 830	149 473	151 924	128,3	240,8	231,2
Rybnik	54 261	54 108	58 816	93,0	87,2	89,5
Sosnowiec	44 801	48 079	46 930	76,8	77,4	71,4
Tychy	154 580	164 089	171 750	264,9	264,3	261,3
Płock	238 440	258 522	275 469	408,7	416,4	419,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON podmioty gospodarki narodowej ogółem (wg grup sekcji PKD 2007) – Wg ostatnich dostępnych danych z GUS liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w roku 2022 wynosiła 791 i zmalała w stosunku do roku 2021 o 87 podmioty. Spadek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych odnotowano szczególnie w zakresie nowo zakładanych działalności gospodarczych osób fizycznych. Analizując dwa ostatnie lata (wg dostępnych danych w BDL) należy zwrócić uwagę, że liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON osób prowadzących działalność gospodarczą zmalała z 728 w roku 2021 do 644 w roku 2022.

W 2022 r. największa ilość nowych podmiotów w postaci działalności gospodarczych osób fizycznych powstała w sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (149 firm, 23,14% nowopowstałych podmiotów w grupie działalności gospodarczych osób fizycznych) sekcji F – budownictwo (83 firmy, 12,89%), w sekcji M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (74 firmy, 11,50%), w sekcji H - transport i gospodarka magazynowa (58 firm, 9,01%) w sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (45 firm, 6,99%). Natomiast w grupie spółek handlowych, największa ilość nowych podmiotów w 2022 r. powstała w sekcji G (16 firm, 15,24% nowopowstałych podmiotów w grupie spółek handlowych), w sekcji F (20 podmiotów, 19,05%), w sekcji M (18 podmiotów, 17,14%), w sekcji C (8 firm, 7,62%), w sekcji N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (8 firm, 7,62%). Analizując dane z 2022 r. dotyczące nowopowstałych podmiotów dla poszczególnych działów PKD, należy zauważyć, iż nowe podmioty powstały przede wszystkim w następujących działach: handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi – (121 podmioty); roboty budowlane specjalistyczne (79 podmiotów); transport lądowy oraz transport rurociągowy (48 podmiotów); działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (47 podmiotów); pozostałą działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (32 podmioty); opieka zdrowotna (30 podmiotów).

Wyrejestrowane z rejestru REGON Podmioty gospodarki narodowej ogółem. (wg grup sekcji PKD 2007) – W 2022 r. odnotowano wzrost ilości wyrejestrowanych z rejestru REGON podmiotów w stosunku do ilości wyrejestrowań w roku 2021 oraz 2020. W roku 2022 miernik ten wyniósł 602, natomiast w 2021- 574, a 2020 – 465 podmiotów.

W 2022 r. największa ilość podmiotów w postaci działalności gospodarczych osób fizycznych wyrejestrowana została z sekcji G (168 firmy, 31,58% wyrejestrowanych podmiotów w grupie działalności gospodarczych osób fizycznych), sekcji F (75 firm, 14,10%), sekcji C (43 firmy, 8,08%) w sekcji H (55 firm, 10,34%), sekcji M (32 firmy, 6,02%). Natomiast w grupie spółek handlowych, największa ilość podmiotów w 2022 r. została wyrejestrowana z sekcji G (10 firm, 29,41% wyrejestrowanych podmiotów w grupie spółek handlowych); sekcji C (4 firmy, 11,76%), sekcji F (6 firm, 17,65%), z sekcji L (5 firm, 14,71%). Działy cechujące się stosunkowo większą ilością podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON w 2022 r., to: handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (119); handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (39); roboty budowlane specjalistyczne (65); transport lądowy oraz transport rurociągowy (52); działalność usługowa związana z wyżywieniem (29); handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych (28); produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (11); roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (15) i działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne (13).

Dokonując porównania nowo zarejestrowanych w Rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej oraz wyrejestrowanych podmiotów stwierdza się, że w roku 2022 uzyskano dodatni bilans nowych podmiotów gospodarczych w Dąbrowie Górniczej. Różnica ta wyniosła 189 podmiotów.

Tabela [114]: Podmioty nowo zarejestrowane w i wyrejestrowane z rejestru REGON wg formy prawnej

Nazwa	Podmioty nowo zarejestrowane						Podmioty wyrejestrowane					
	Ogółem		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Spółki handlowe		Ogółem		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Spółki handlowe	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	878	791	728	644	111	105	574	602	511	532	40	34
Jaworzno	670	620	583	527	63	61	377	401	341	356	17	23
Rybnik	990	995	801	798	131	128	528	695	443	598	50	54
Sosnowiec	1 432	1 442	1 200	1 186	169	189	887	1 037	774	926	81	68
Tychy	983	1 091	746	834	199	206	626	722	550	641	50	43
Płock	899	907	735	762	114	97	594	652	532	604	31	22

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Produkcja sprzedana przemysłu ogółem na 1 mieszkańca w zł (podmioty o liczbie pracowników > 9) to wskaźnik pozyskiwany z Banku Danych Lokalnych GUS. Wg dostępnych danych wartość ta w roku 2021 wynosiła 261 271 zł. Porównując wartość w/w wskaźnika z wartością uzyskaną w 2021 roku w województwie śląskim można jednoznacznie stwierdzić, że w Dąbrowie Górniczej wskaźnik ten osiąga bardzo wysoką wartość (województwo śląskie – 59 106 zł). Warto tutaj przypomnieć, że wskaźnik ten jest podstawowym miernikiem działalności gospodarczej (tj. działalności przemysłowej, budowlano-montażowej, transportowej i innej) przedsiębiorstw i firm przemysłowych. Produkcja sprzedana przemysłu jest to wartość wyrażona w bieżących cenach bazowych tj. bez podatku od towarów

i usług (VAT), podatku akcyzowego, a łącznie z wartością otrzymanych dotacji przedmiotowych tj. dotacji do produktów (wyrobów i usług).

Przez pryzmat ilości podmiotów w poszczególnych działach PKD wyróżniają się następujące działy liczące więcej niż 50 podmiotów:

- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi;
- roboty budowlane specjalistyczne;
- handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi;
- transport lądowy oraz transport rurociągowy;
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- opieka zdrowotna;
- handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych;
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków;
- pozostała indywidualna działalność usługowa gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby;
- edukacja.

Należy wrócić uwagę na fakt, iż ilość podmiotów nie równa się z potencjałem i siłą gospodarczą. Bowiem w wielu przypadkach chodzi o jednoosobowe działalności gospodarcze i mikro przedsiębiorstwa.

Tabela [115]: Koncentracja podmiotów wg sekcji i działów PKD 2007 liczących na koniec 2022 r. co najmniej 50 podmiotów

Kod	Nazwa	2020	2021	2022
Sekcja G dział 47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 932	1 936	1 934
Sekcja F dział 43	roboty budowlane specjalistyczne	936	976	986
Sekcja G dział 46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	933	912	902
Sekcja H dział 49	transport lądowy oraz transport rurociągowy	842	851	843
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	681	699	699
Sekcja Q dział 86	opieka zdrowotna	660	704	732
Sekcja G dział 45	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	526	544	543
Sekcja F dział 41	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	449	457	456

Kod	Nazwa	2020	2021	2022
Sekcja S dział 96 i Sekcja T dział 97 i 98	pozostała indywidualna działalność usługowa gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	424	446	466
Sekcja P	edukacja	420	450	470
Sekcja I dział 56	działalność usługowa związana z wyżywieniem	354	356	339
Sekcja M dział 69	działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	324	336	341
Sekcja C dział 25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	305	302	310
Sekcja J dział 62	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	292	330	364
Sekcja K dział 66	działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	284	286	294
Sekcja S dział 94	działalność organizacji członkowskich	277	271	280
Sekcja M dział 74	pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	253	262	290
Sekcja M dział 70	działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	233	244	248
Sekcja M dział 71	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	228	233	244
Sekcja C dział 33	naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	213	219	234
Sekcja M dział 73	reklama, badanie rynku i opinii publicznej	167	168	180
Sekcja F dział 42	roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	149	153	157
Sekcja N dział 81	działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	118	131	134
Sekcja R dział 93	działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	116	117	120
Sekcja N dział 82	działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	103	99	109
Sekcja K dział 64	finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	102	98	96
Sekcja N dział 77	wynajem i dzierżawa	84	85	92

Kod	Nazwa	2020	2021	2022
Sekcja S dział 95	naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	78	79	78
Sekcja C dział 10	produkcja artykułów spożywczych	68	69	71
Sekcja C dział 32	produkcja wyrobów jubilerskich, biżuterii i podobnych wyrobów	68	70	69
Sekcja C dział 23	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	67	66	69
Sekcja C dział 22	produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	65	68	64
Sekcja E dział 38	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	63	60	59
Sekcja H dział 52	magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	62	73	73
Sekcja I dział 55	zakwaterowanie	59	62	62
Sekcja C dział 16	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	58	61	55
Sekcja C dział 14	produkcja odzieży	51	47	43

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [116] : Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w Dąbrowie Górniczej oraz grupie porównawczej (w latach 2020, 2021 i 2022):

Gmina	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w PLN			Dynamika	
	2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022
Dąbrowa Górnicza	5 811,72	6 360,81	7 271,87	9,45%	14,32
Jaworzno	5 976,30	6 435,97	7 568,06	7,69%	17,60
Rybnik	4 987,77	5 447,31	6 135,40	9,21%	12,63
Sosnowiec	5 008,83	5 551,62	6 126,60	10,84%	10,36
Tychy	5 269,32	5 586,31	6 236,50	6,02%	11,64
Płock	6 526,04	7 167,40	7 898,47	9,83%	10,20

Źródło : <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Średnie wynagrodzenie w Dąbrowie Górniczej jest dość wysokie w porównaniu do pozostałych miast, które zostały uwzględnione. Wynosi 7 271,87 PLN brutto miesięcznie (jedynie wyższe było w Płocku i Jaworznie). Jeżeli chodzi natomiast o dynamikę wzrostu płac 2021-2022, to miasto zajmuje w grupie porównawczej II miejsce – 14,32%. Z innych miast grupy porównawczej większą dynamikę posiada jedynie Jaworzno (17,60%).

Aktywność inwestycyjna

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Urbanistyki i Architektury.

Analizując aktywność gospodarczą i inwestycyjną przez pryzmat pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla budynków niemieszkalnych dla PKOB od 121 do 127, można stwierdzić, że w 2022 roku Dąbrowa Górnicza uplasowała się dopiero na 5 pozycji wśród miast grupy porównawczej co do ilości pozwoleń i zgłoszeń z projektem. Warto przypomnieć, iż w roku 2020 miasto zajmowało pierwszą pozycję w w/w kategorii.

Według danych z lat 2020- 2022, wszystkie pozwolenia i zgłoszenia z projektem były w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Podobna sytuacja miała miejsce w Rybniku i Jaworznie.

Tabela [117]. Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla budynków niemieszkalnych ogółem (PKOB od 121 do 127) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	pozwolenia i zgłoszenia z projektem			pozwolenia i zgłoszenia z projektem w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego			budynki			budynki w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	40	27	25	40	27	25	94	38	38	94	38	38
Jaworzno	31	37	30	31	37	30	37	63	49	37	63	49
Rybnik	15	25	20	15	25	20	16	42	20	16	42	20
Sosnowiec	27	28	27	11	17	19	98	42	97	15	21	25
Tychy	27	33	33	10	20	9	83	34	42	11	20	17
Płock	33	48	41	8	18	20	35	52	48	10	20	23

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [118]. Budynki niemieszkalne ogółem (PKOB od 1211 do 1274) oddane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			nowe						rozbudowane					
	liczba			liczba			powierzchnia użytkowa			liczba			powierzchnia użytkowa		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	62	177	28	54	173	25	17 068	64 777	28 797	8	4	3	7 723	1 330	1 629
Jaworzno	31	27	31	26	25	26	6 999	5 237	4 001	5	2	5	2 234	1 011	1 422
Rybnik	48	88	53	38	73	44	7 956	7 655	6 163	10	15	9	3 519	2 136	4 755
Sosnowiec	121	100	64	115	99	61	127 006	29 147	8 507	6	1	3	1 572	403	1 166
Tychy	42	41	37	35	37	30	45 574	23 603	37 164	7	4	7	5 531	1 322	6 275
Płock	12	20	19	8	14	11	11 679	10 087	35 360	4	6	8	1 852	2 285	11 984

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [119]. Liczba budynków niemieszkalnych oddanych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (nowe)

Gmina	budynki hoteli (PKOB 1211)			budynki biurowe (PKOB 1220)			budynki handlowo-usługowe (PKOB 1230)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	1	0	0	1	1	1	3	5	2
Jaworzno	1	0	0	0	0	1	0	3	7
Rybnik	1	0	0	1	2	4	7	2	7
Sosnowiec	0	0	0	1	1	0	12	9	6
Tychy	2	0	0	1	4	2	7	13	5
Płock	0	0	0	1	1	1	6	6	5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [120]. Liczba budynków niemieszkalnych oddanych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (nowe)

Gmina	budynki przemysłowe (PKOB 1251)			zbiorniki, silosy i budynki magazynowe (PKOB 1252)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	1	12	1	5	2	1
Jaworzno	1	2	7	5	0	1
Rybnik	2	1	0	3	2	6
Sosnowiec	3	0	1	20	6	2
Tychy	6	5	5	12	3	7
Płock	1	0	2	0	5	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Otoczenie wsparcia biznesu

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów.

Wszystkie działania skierowane do przedsiębiorców oraz osób zamierzających otworzyć swój biznes oferowane w Dąbrowie Górniczej mają na celu pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości oraz wypracowanie systemu, w którym dąbrowskie firmy będą tworzyć wzajemnie wspierający się ekosystem gospodarczy.

Miasto pomaga i stwarza warunki dla młodych osób, które mają pomysł na siebie i chcą spróbować swoich sił we własnej działalności gospodarczej. Bezpłatnym wsparciem zajmuje się Dąbrowski Inkubator Przedsiębiorczości, który cyklicznie organizuje bezpłatne szkolenia i webinary poruszające najważniejsze kwestie związane z prowadzeniem firmy. Ponadto świadczy nieodpłatne konsultacje indywidualne w zakresie prawa, księgowości i biznesu. Pomaga również poszerzać kontakty biznesowe, prowadząc liczne spotkania networkingowe. W latach 2019-2022 doradcy przepracowali ponad 900 godzin bezpłatnych porad. Dodatkowo zostało zorganizowanych ponad 70 szkoleń, wydarzeń gospodarczych,

warsztatów, prelekcji, eventów gospodarczych promujących rozwój przedsiębiorczości. Z pomocy Dąbrowskiego Inkubatora Przedsiębiorczości (online/offline) skorzystało ponad 11 tysięcy osób. Przedsiębiorcy mogą bez opłat korzystać z przestrzeni coworkingowej zlokalizowanej w siedzibie Dąbrowskiego Inkubatora Przedsiębiorczości. Inkubator organizuje inicjatywy skierowane od młodzieży, w tym: projekt Młodzież z Dąbrowy Górniczej w mediach społecznościowych oraz spotkania przedsiębiorców z uczniami szkół ponadpodstawowych w ramach wydarzenia Praktyczna Lekcja Przedsiębiorczości.

W siedzibie Inkubatora działa także Społeczna Biblioteczka Biznesowa.

Większość działań Dąbrowskiego Inkubatora Przedsiębiorczości prowadzonego przez Stowarzyszenie Przedsiębiorcy z Wyboru na zlecenie gminy Dąbrowa Górnicza skierowanych jest do firm działających na rynku do 5 lat. Inicjatywa „Pakiet Młodego Przedsiębiorcy” skierowana jest do mieszkańców z pomysłem na biznes oraz do przedsiębiorstw działających na rynku krócej niż 5 lat – scala wszystkie dostępne w mieście formy wsparcia dla początkujących przedsiębiorców. Obejmuje:

- pomoc przy przygotowaniu biznes planu, rejestracji i uruchomieniu działalności (umożliwia pozyskanie dotacji, krajowych i unijnych, na funkcjonowanie czy zatrudnienie pracowników),
- pomoc przy nawiązaniu relacji z kontrahentami i uzyskaniu u nich ulg albo zniżek w ramach Karty Młodego Przedsiębiorcy - dzięki temu rozwiązaniu zyskują nowych klientów dla swoich produktów czy usług. Dostają też bezpłatną promocję na stronie www.dabrowa-gornicza.com i w mediach społecznościowych. Kartę otrzymało tylko w latach 2021-2022 ponad 300 młodych przedsiębiorców;
- wsparcie w ramach programu „Lokal na start” w postaci wynajmu lokali gminnych na korzystnych warunkach, czyli według minimalnych stawek czynszowych. W 8 edycjach programu, od 2020 r. (wg stanu na wrzesień 2023 r.) do puli konkursowej trafiło 38 lokali znajdujące się w różnych częściach Dąbrowy Górniczej. Wyłonionych zostało 33 laureatów, którzy przedstawili najlepiej uzasadnione pomysły biznesowe. Były to też najlepiej opracowane wnioski pod względem merytorycznym, uwzględniające sposób adaptacji wybranych lokali do planowanej działalności;
- wsparcie finansowo-rzeczowe w ramach konkursu „Model biznesowy dla Dąbrowy”. W trzech edycjach nagrodzono 12 laureatów;
- darmową przestrzeń coworkingową do prowadzenia swojego biznesu w Dąbrowskim Inkubatorze Przedsiębiorczości.

Firmy działające dłużej niż 5 lat na rynku mogą potwierdzić swoją pozycję w Konkursie o Nagrodę Gospodarczą im. Karola Adamieckiego, który organizowany jest z inicjatywy prezydenta miasta a Partnerami Merytorycznymi są Zagłębiowska Izba Gospodarcza w Dąbrowie Górniczej, Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej oraz Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach. Celem Konkursu jest promocja najbardziej innowacyjnych oraz przyczyniających się do rozwoju gospodarczego miasta firm, które w swym działaniu uwzględniają etyczne i społeczne wartości. W 7 edycjach wyłoniono 26 laureatów. W roku 2023 zorganizowano kolejną, już 8 edycję w/w konkursu.

Na terenie Dąbrowy Górniczej aktywnie wspomaga działalność firm dojrzałych Zagłębiowska Izba Gospodarcza, która liczy ponad 55 członków. Inspiruje do działania, organizuje spotkania i warsztaty, promuje przedsiębiorczość i buduje relacje gospodarcze. Reprezentuje interesy gospodarcze zrzeszonych w niej podmiotów w szczególności wobec organów samorządowych i państwowych, inicjuje i koordynuje przedsięwzięcia gospodarcze z udziałem zainteresowanych przedsiębiorstw i organów samorządu terytorialnego; organizuje pomoc członkom Izby w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych związanych z podejmowaniem i prowadzeniem przez nich działalności gospodarczej. Swoją siedzibę, z której firmy również mogą również skorzystać ma na terenie Fabryki Pełnej Życia. Przedsiębiorców - rzemieślników wspiera Cech Rzemiosł Różnych, kształtując młodych i budując relacje. Izba powstała w 1917 r., a jej zadaniem jest głównie utrwalanie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodowej, a także prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej, a także reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji państwowej i samorządowej.

Pozostałe instytucje otoczenia biznesu to:

- Powiatowy Urząd Pracy w Dąbrowie Górniczej, który wspiera zarówno osoby bezrobotne chcące podjąć działalność gospodarczą jak i przedsiębiorców w zatrudnianiu osób bezrobotnych. Najbardziej efektywne są działania wspierające samozatrudnienie m.in. poprzez przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz przyznawanie dofinansowania na przystąpienie do lub założenie spółdzielni socjalnej (łącznie z Europejskim Funduszem Społecznym). W roku 2022 liczba osób bezrobotnych (w tym osób niepełnosprawnych), które otrzymały dofinansowanie kosztów podjęcia działalności gospodarczej wyniosła 96.

Tabela [121]. Ilość dofinansowań / pożyczek przyznanych osobom bezrobotnym na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Ilość dofinansowań / pożyczek przyznanych osobom bezrobotnym na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.	
2017	138
2018	116
2019	121
2020	76
2021	106
2022	96

Dane : Powiatowy Urząd Pracy

- Stowarzyszenie Kupców Targowych w Dąbrowie Górniczej, które działa od 1998 roku, wspierając działalność i rozwój kilkuset kupców, udziela pomoc w sprawach społecznych i gospodarczych.
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Zagłębia, które angażuje się od 2015 roku w sieciowanie przedsiębiorstw.
- Agencja Rozwoju Lokalnego z Sosnowca, która ma na celu głównie: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, odejmowanie inicjatyw ukierunkowanych na rozwój regionalny, kształtowanie warunków do tworzenia i pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, udzielanie pożyczek i kredytowych.

Działania miasta kierowane do przedsiębiorców oraz samych przedsiębiorców wspierają również aktywnie organizacje regionalne, zgodnie ze swoim zakresem zadań:

- Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach
- Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
- Fundusz Górnośląski S.A.
- Śląskie Centrum Przedsiębiorczości

Miasto uczestniczy w projektach wspierających lokalną przedsiębiorczość organizując przykładowo rokrocznie akcje typu: Dzień Przedsiębiorczości, Światowy Tydzień Przedsiębiorczości, projekty DG na wynos, Nie wyrzucaj - Napraw, czy Kupuj lokalnie. Poprzez działania Referatu przedsiębiorczości w Wydziale Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów wspólnie z instytucjami otoczenia biznesu również takimi jak Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Skarbowy czy Powiatowy Urząd Pracy wspierane są pojedyncze działalności gospodarcze oraz osoby które planują założenie działalności gospodarczej a także osoby poszukujące pracy i kontaktów gospodarczych na lokalnym rynku pracy. Prowadzona jest aktywna baza przedsiębiorców na stronie gospodarczej miasta www.dabrowa-gornicza.com. Strona kieruje swoją ofertę zarówno do inwestorów, planujących dopiero działalność jak i przedsiębiorców już aktywnych.

Sytuacja przestrzenna

Planowanie przestrzenne

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Urbanistyki i Architektury.

Studium i plany miejscowe

Na terenie Dąbrowy Górniczej obowiązują następujące dokumenty planistyczne, na podstawie których prowadzona jest gospodarka przestrzenna:

- II edycja „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza”, zatwierdzonego Uchwałą Nr XXIII/374/08 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 30 stycznia 2008 roku wraz ze zmianą zatwierdzoną Uchwałą Nr XXXIII/706/2017 z dnia 22 listopada 2017 r.
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: 68 planów, pokrywających około 57 % powierzchni miasta. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym źródłem informacji o przeznaczeniu oraz zasadach zagospodarowania terenu.

W związku z faktem, iż obszar miasta nie jest w całości pokryty obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego, wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Wydział Urbanistyki i Architektury prowadzi następujące rejestry:

1. rejestr decyzji o ustaleniu warunków zabudowy
2. rejestr decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego
3. rejestr decyzji o pozwoleniu na budowę.
4. rejestr wniosków o zmianę/sporządzenie studium.
5. rejestr wniosków o zmianę/sporządzenie planów miejscowych.

W strukturze miasta wyodrębnić można następujące jednostki funkcjonalne (dzielnice):

- **Śródmieście**; funkcja mieszkaniowa, administracyjna, usługowa, wytwórcza (tereny Huty „Bankowa” i d. KWK Paryż),
- **Reden**; funkcja mieszkaniowa, usługowa,
- **Gołonóg**; funkcja mieszkaniowa, usługowa, wytwórcza (tereny po wschodniej stronie drogi krajowej Nr 1),
- **Łęknice – Korzeniec – Pogoria**; funkcja mieszkaniowa, usługowa, rekreacyjno – wypoczynkowa,
- **Ząbkowice**; funkcja mieszkaniowa, usługowa i wytwórcza,
- **Strzemieszyce**; funkcja mieszkaniowa, usługowa, wytwórcza i zanikająca produkcja rolna,
- **Łosień – Łęka**; funkcja mieszkaniowa oraz produkcji rolnej,

- **Ujejsce;** funkcja mieszkaniowa, rekreacyjno – wypoczynkowa (Kuźnica Warężyńska) i produkcja rolna,
- **Trzebieśławice;** funkcja mieszkaniowa i produkcja rolna,
- **Okradzionów;** funkcja mieszkaniowa, rekreacyjno – wypoczynkowa i produkcja rolna,
- **Huta** – Koksownia; funkcja przemysłowa z zanikającą funkcją mieszkaniową.

W strukturze miasta wyróżnić można następujące obszary o dominującej funkcji:

- **Śródmieście** obejmujące „właściwe” miasto (jednostki Śródmieście, Reden, Gołonóg, Korzeniec i Łęknice),
- funkcje przemysłowe (Huta, Koksownia i część Strzemieszyc),
- funkcje mieszkaniowe i osłonowe (Strzemieszyce, Ząbkowice, Tucznawa, Łosień, Łęka i zainwestowane tereny Ujejsca),
- funkcje ekologiczne i rekreacyjne (pozostałe tereny).

Powiązania w obszarze funkcjonalnym miasta

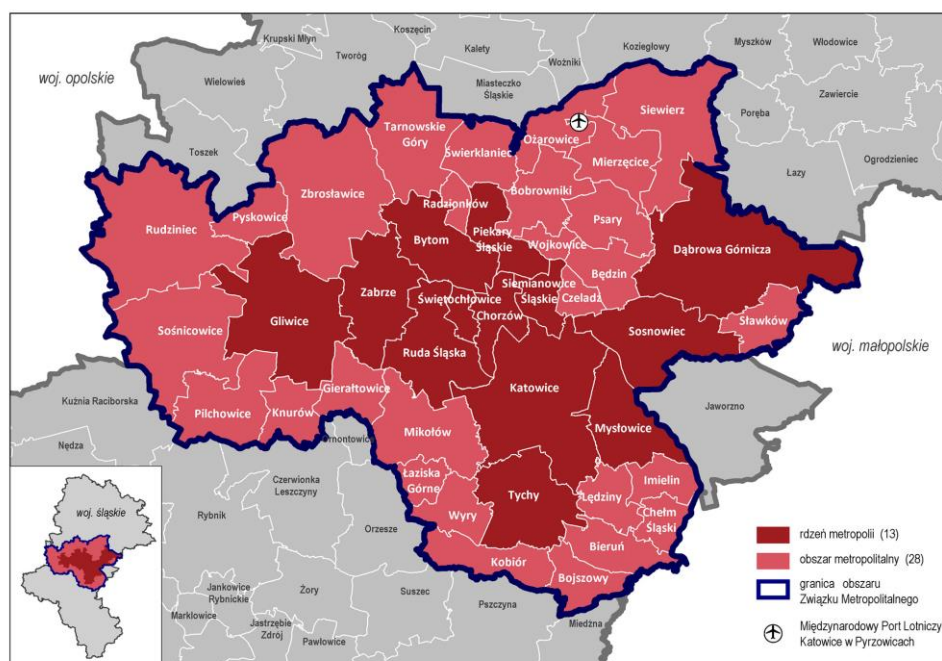
Dąbrowa Górnicza stanowi część Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, powołanej ustawą z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, oznaczony jako centralny obszar rozwojowy województwa śląskiego o znaczeniu europejskim. W wyniku delimitacji do Metropolii Górnośląskiej- Zagłębiowskiej zakwalifikowano 23 miasta: Będzin, Bieruń, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Radzionków i Wojkowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Zabrze. W skład jej obszaru funkcjonalnego weszło również 29 gmin: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowiec, Imielin, Kalety, Kobiór, Krupski Młyn, Lędziny, Łazy, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Ornontowice, Orzesze, Ożarówice, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Rudziniec, Siewierz, Sławków, Sośnicowice, Świerklaniec, Toszek, Tworóg, Wielowieś, Wiry, Zbrostawice.⁴⁵ Według stanu na kwiecień 2022 roku związek liczy 41 gmin.

Dąbrowa Górnicza wchodzi w skład miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz zaliczona jest do grupy miast Podregionu Sosnowieckiego. Do zadań publicznych realizowanych przez związek metropolitalny zalicza się m.in.: kształtowanie ładu przestrzennego, rozwój społeczny i gospodarczy obszaru związku metropolitalnego, planowanie, koordynację, integrację oraz rozwój publicznego transportu zbiorowego, w tym transportu drogowego, kolejowego oraz innego transportu szynowego, a także zrównoważonej mobilności miejskiej, metropolitalne przewozy pasażerskie i współdziałanie w ustalaniu przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich na obszarze związku metropolitalnego. Oznacza to, że w kontekście ładu przestrzennego, mobilności miejskiej, w tym polityki organizacji publicznego transportu zbiorowego, Dąbrowa Górnicza musi ściśle współpracować z pozostałymi gminami GZM.

⁴ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Uwaga: Plan ten ulega aktualizacji), załącznik do uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.

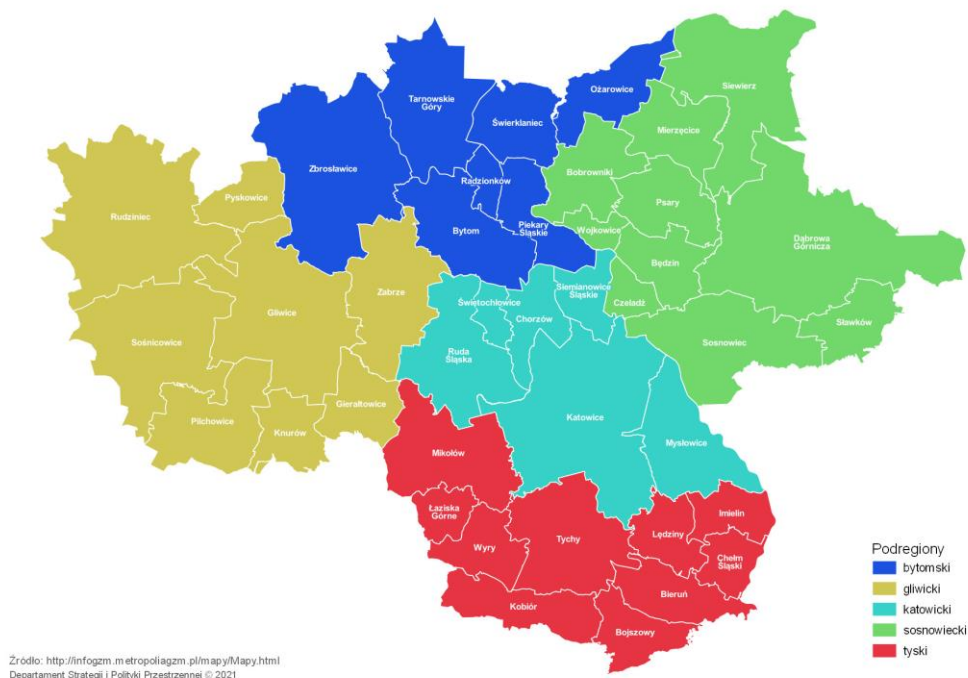
⁵ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020

Rysunek [1]. Granicy obszaru geograficznego Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, stan na kwiecień 2022 roku

Źródło: <https://infogzm.metropoliagzm.pl/mapy/Mapy.html>

Rysunek [2]. Podregiony Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, stan na kwiecień 2022 roku

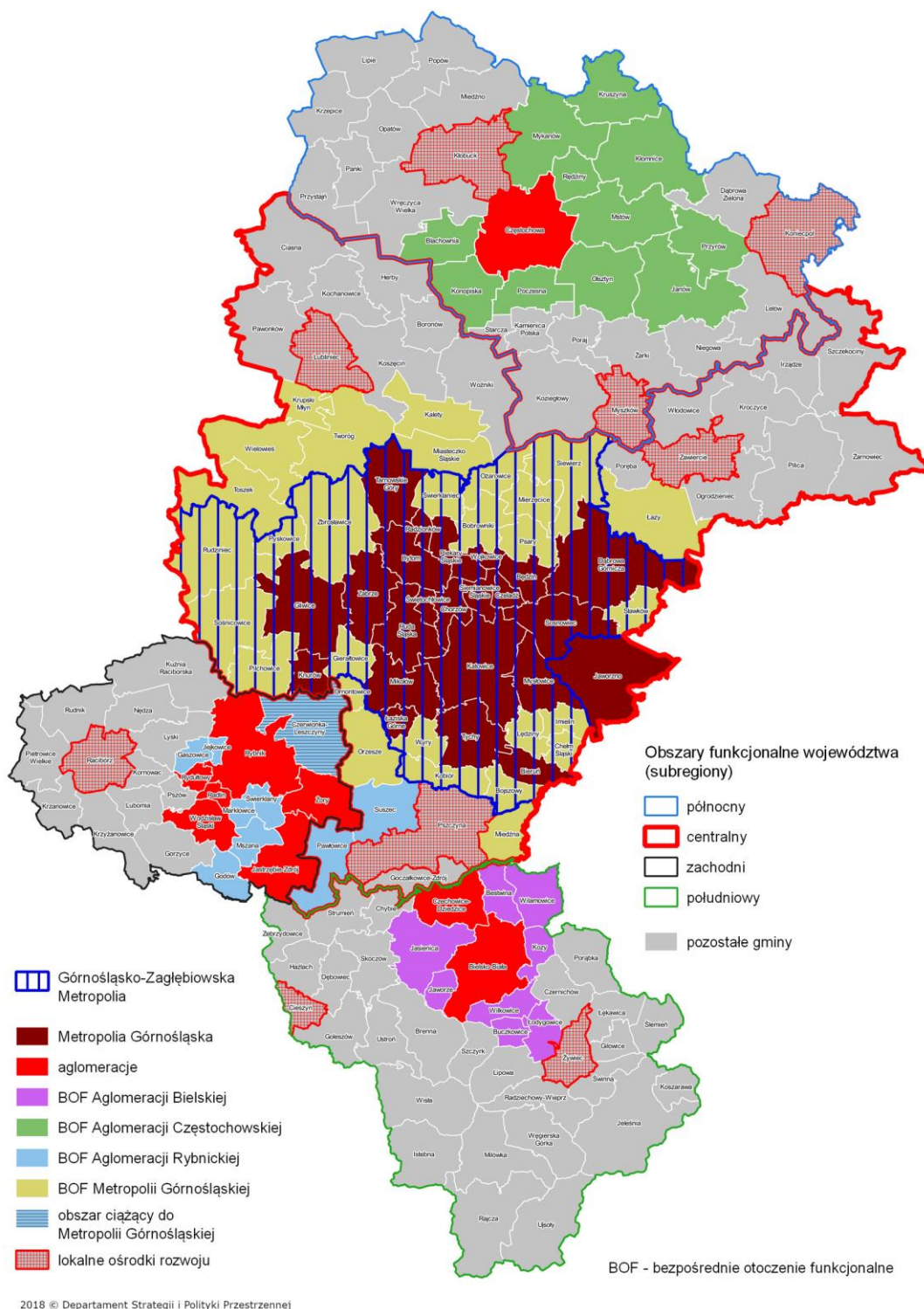

Źródło: <http://infogzm.metropoliagzm.pl/mapy/Mapy.html>
Departament Strategii i Polityki Przestrzennej © 2021

Źródło: https://infogzm.metropoliagzm.pl/mapy/img/podregiony_gzm1.jpg

Rysunek [3]. Obszary funkcjonalne województwa śląskiego

Obszary funkcjonalne województwa i ich ośrodki centralne

Źródło: <https://infogzm.metropoliagzm.pl/mapy/Mapy.html#images-5>

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” uwzględniono regionalne obszary strategicznej interwencji w ujęciu funkcjonalnym, wskazując na układ czterech subregionów w województwie. Dąbrowa Górnicza znajduje się w Subregionie Centralnym. Dąbrowa Górnicza jest członkiem Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, który zrzesza 81 jednostki samorządu terytorialnego. W strategii województwa określono następujące wyzwania z którymi miasta z Subregionu Centralnego powinny się zmierzyć⁶:

- wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM,
- wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru,
- poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego,
- kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych,
- poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy,
- skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej,
- wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych,
- ograniczanie zjawiska suburbanizacji,
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych,
- harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego,
- wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.

Także odnosząc się do specyfiki problemów z którymi konfrontowane są obszary miejskie w województwie, w tym: starzenie się społeczeństwa, depopulacja, migracja, „kurczenie się” miast i suburbanizacji, degradacja przestrzeni publicznych i z tym związane negatywne zjawiska społeczne, problemy środowiskowe, obciążenie i zagęszczenie infrastruktury technicznej i transportowej, dla rozwoju miast i poprawy jakości życia wskazano w strategię województwa na:

- poprawę jakości i efektywności transportu publicznego oraz promocję transportu przyjaznego środowisku,
- poprawę jakości powietrza,
- zwiększenie zdolności adaptacyjnych do zagrożeń wynikających ze zmian klimatu, w tym kształtowanie systemu przyrodniczego miast województwa,
- podejmowanie inicjatyw hamujących proces utraty dotychczasowych funkcji społeczno-gospodarczych miast poprzez rozwój ich bazy ekonomicznej, usług publicznych oraz poprawę jakości przestrzeni.

Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu tematycznym w województwie śląskim (OSI) dotyczą OSI konkurencyjnych (obszary cenne przyrodniczo i ośrodki wzrostu) oraz OSI problemowych (gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze, gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, gminy w transformacji górniczej).

OSI - obszary cenne przyrodniczo zostały wyznaczone w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo została oparta o powierzchniowe formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura

⁶ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020

2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne (korytarze dla ssaków kopytnych i drapieżnych oraz korytarze spójności). Dobór powyższych kategorii opierał się na założeniu, że są to najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu. Wyzwaniem dla tego obszaru OSI jest ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne będzie również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów. Dąbrowa Górnicza znajduje się w kategorii II walorów przyrodniczych – przeciętne.

OSI – ośrodki wzrostu identyfikują obszary predystynowane do pełnienia wiodących funkcji gospodarczych i społecznych w regionie, które w najwyższym stopniu przyczyniają się do rozwoju województwa jako całości oraz wpływają na jego pozycję w kraju i Europie. Najważniejszym wyzwaniem dla tego obszaru będzie podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie potencjału i skali oddziaływania oraz pozycji na arenie międzynarodowej ośrodków akademickich oraz sektora B+R, a także utrzymanie pozycji ośrodka wzrostu. Istotny będzie również rozwój funkcji metropolitalnych, poprawa jakości środowiska i przestrzeni, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy poprzez rozwój potencjału gospodarczego i zwiększenie poziomu inwestycji, pozwalających na zatrzymanie procesu „drenażu mózgów” przez inne atrakcyjne ośrodki metropolitalne. Dąbrowa Górnicza znajduje się wśród pozostałych ośrodków wzrostu.

OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza zostały wyznaczone na podstawie danych według stanu na rok 2018 pozyskanych z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w zakresie średniorocznych przekroczeń norm jakości powietrza w województwie śląskim pod względem: pyłów zawieszonych PM_{2,5}, pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz benzo(α)pirenu. Dąbrowa Górnicza zaliczona jest do grupy III obszaru problemowego, tj. grupa gmin, na terenie których wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich wskaźników. Największym wyzwaniem stojącym przed województwem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza. Pożądane jest wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, jak również generowania i wdrażania innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Gminy ze swojej strony muszą podjąć wyzwanie egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”.

OSI – gminy w transformacji górniczej odnosi się do tych gmin dotkniętych lub mogących zostać dotknięte przez skutki procesów restrukturyzacyjnych w obszarze sektora górniczego. Dąbrowa Górnicza zaliczana jest do tych gmin odczuwając negatywne aspekty przestrzenne w związku z procesami restrukturyzacyjnymi. W planowaniu rozwoju gospodarczego zaleca się uwzględnienie rekultywacji terenów poprzemysłowych, przekwalifikowania pracowników odchodzących z sektora górniczego, wsparcia firm związanych z działalnościami okołogórnictwem w zakresie przebranżowienia oraz zapewnienia warunków dla utworzenia i rozwoju firm w innych branżach (rozwój nowej bazy ekonomicznej). Należy również ukierunkować wsparcie na poprawę jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.

Dzielnice i mieszkalnictwo

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej, Wydział Spraw Obywatelskich, Wydział Urbanistyki i Architektury, Wydział Infrastruktury Miejskiej, Wydział Polityki Społecznej, Mieszkaniowej i Zdrowia.

W 2020 r., po ponad 3 letnim procesie konsultacyjnym prowadzonym z mieszkańcami, radnymi Rady Miejskiej, organizacjami społecznymi, zostało uchwalonych przez Radę Miejską **18 Statutów Rad Dzielnic**. Powstało tym samym **18 jednostek pomocniczych** składających się z **36 osiedli**. Wybory do nich zostały zawieszone zarówno przez pandemię jak i Wojewodę Śląskiego, który uznał dąbrowskie uchwały za niezgodne z prawem. W efekcie wystąpienia przez miasto na drogę sądową, Naczelny Sąd Administracyjny w lutym 2022 uznał, iż statuty dąbrowskich dzielnic są prawomocne. Tym samym Dąbrowa Górnicza stała się miastem na prawach powiatu, składającym się z 18 jednostek pomocniczych

Poniższy obraz poszczególnych dzielnic został przygotowany na podstawie raportu⁷ zawierającego wyniki spotkań z mieszkańcami w 36 osiedlach, wywiadów indywidualnych oraz analizy poszczególnych funkcji i usług na terenie poszczególnych osiedlach.

Tabela [122]: Charakterystyka dzielnic w Dąbrowie Górniczej

Dzielnica	Powierzchnia	Procentowy udział w powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców ⁸	Procentowy udział mieszkańców miasta [%]
Antoniów	5,18 km ²	2,74	733	0,68
	Dzielnica zielona w bezpośrednim sąsiedztwie jezior Pogoria III, Pogoria IV. Na terenie Dzielnic znajduje się użytek ekologiczny Bagna w Antoniowie oraz tzw. Las Antoniowski, przez który pieszo lub rowerem można dotrzeć do Pogorii I. Wyróżniającym elementem w Dzielnic jest mała kapliczka przydrożna usytuowana na skrzyżowaniu ulic Kusocińskiego i Konstytucji. W Dzielnic występuje wyłącznie zabudowa jednorodzinna z przyległymi ogródkami domowymi. Dzielnica położona przy trasie S1 - obwodnica wschodnia.			
Błędów osiedle Błędów, łazy Błędowskie	21 km ²	11	1 834	1,70
	Dzielnica znajduje się na granicy z województwem Małopolskim. Dzielnica o charakterze zielonym, na obrzeżach miasta, ze ścieżkami dydaktycznymi oraz szlakami turystycznymi: „Szlak Szwajcarii Zagłębiowskiej”. Na terenie Dzielnic rozciąga się fragment Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd oraz na południowym - wschodzie znajduje się należąca do miasta część Pustyni Błędowskiej - największego w Polsce obszaru lotnych piasków. Jedną z najbardziej oddalonych Dzielnic od centrum miasta, odległość wynosi około 22,8 km. W Dzielnic występuje zabudowa jednorodzinna z przyległymi ogródkami i sadami. Dzielnic otacza duży obszar nieużytków rolnych i leśnych.			

⁷ Raport przygotowało Stowarzyszenie Aktywna Dąbrowa w ramach zadania zleconego przez Gminę Dąbrowa Górnicza w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Dane na dzień 28.02.2022 r

⁸. Dane dot. ludności na dzień 5.05.2023 r.

Dzielnica	Powierzchnia	Procentowy udział w powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców ⁸	Procentowy udział mieszkańców miasta [%]
Gołonóg Południowy osiedla: Kasprzak, Manhattan, Podlesie	1,65 km ²	0,87	15 134	14,03
	Dzielnica znajduje się na wschodniej granicy najgęściej zaludnionej części miasta. Do kluczowych miejsc w centrum miasta można dotrzeć pieszo w ciągu kilkadziesiąt minut. W Dzielnicy występują trzy typy zabudowy: wysokie bloki ulokowane w większości na osiedlu Manhattan i osiedlu Kasprzak znajdujące się w zasobach SM Lokator; niskie bloki, które stanowią większość zabudowy Kasprzaka; zabudowa jednorodzinna dominuje na Podlesiu oraz między ul. Tysiąclecia a ul. Młodych. Na terenie Dzielnicy znajduje się duży kompleks terenów zielonych powstałych na dawnych terenach przemysłowych; obecnie znajdujący się w większości w zarządzie Lasów Państwowych. Jego sercem jest zmodernizowany w ramach Budżetu Obywatelskiego Park Podlesie. W Dzielnicy znajduje się Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.			
Gołonóg Północny osiedla: Brodway, Stary Gołonóg, Gołonóg	1,27	0,67	10 893	10,10
	Dzielnica znajduje się na północnej granicy najgęściej zaludnionej części miasta. Do kluczowych miejsc w centrum miasta można dotrzeć pieszo w ciągu kilkadziesiąt minut. W Dzielnicy występują trzy typy zabudowy: wysokie bloki znajdujące się w zasobach SM Lokator oraz wspólnot mieszkaniowych ulokowanych na osiedlu Broadway oraz Gołonóg. Niskie bloki, które stanowią właściwie jedyną zabudowę Starego Gołonoga. Śladowa zabudowa jednorodzinna występuje przy ul. Srokowskiego. Na granicy z Dzielnicą Reden, przy Centrum Administracyjnym, powstaje nowa zabudowa wielorodzinna. Na terenie Dzielnicy znajduje się kilka zakładów przemysłowo-usługowych o małej uciążliwości dla mieszkańców. Skoncentrowane są na obrzeżach Dzielnicy w okolicy ulic Granicznej, Srokowskiego oraz al. Zagłębia Dąbrowskiego. Na terenie Dzielnicy funkcjonuje rynek.			
Gołonóg Wschodni osiedla: Górka Gołonoska, Tworzeń	7,35	3,89	4 318	4,00
	Dzielnica, która przechodzi z Dzielnicy zielonej, jednorodzinnej w typowo miejską; oddalona, w zależności od części osiedla, od 4,5 km do 8 km od centrum Dąbrowy Górniczej. Do kluczowych miejsc w centrum miasta z najbardziej oddalonych części Dzielnicy można dotrzeć komunikacją miejską najszybciej w ok. 15 min. Jest to niewielka, ale jedna z najszybciej rozbudowujących się Dzielnic pod względem mieszkaniowym w zabudowy jednorodzinne i szeregowe w części Górki Gołonoskiej. W Dzielnicy występują trzy typy zabudowy: zabudowa jednorodzinna na większości terenu, kilka szeregowców znajduje się na osiedlu Górka Gołonoska, pojedyncze bloki przy ul. św. Antoniego. W rejonie Dzielnicy znajduje się duża strefa przemysłowa, występują tam liczne zakłady w tym, Arcellor Mittal – w bezpośrednim sąsiedztwie. Do najbardziej charakterystycznych punktów Dzielnicy należy zaliczyć: Sanktuarium św. Antoniego z Padwy, klasztor Ojców Franciszkanów i nekropolia na Wzgórzu Gołonoskim, zbiornik Pogorii I oraz historyczną bramę Huty Katowice.			
Łęka	12,8 km ²	6,77	663	0,61
	Dzielnica o charakterze zielonym, na obrzeżach miasta – odległość do centrum wynosi 16,1 km. Jedna z najmniej licznych Dzielnic pod względem liczby mieszkańców. W Dzielnicy występuje zabudowa jednorodzinna z przydomowymi ogródkami i sadami. Dzielnicę otacza duży obszar nieużytków rolnych i leśnych. W Dzielnicy znajduje się kamienny kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Częstochowskiej, wybudowany w 1909. Od XIII wieku znajdowała się tu drewniana kaplica z łaskami			

Dzielnica	Powierzchnia	Procentowy udział w powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców ⁸	Procentowy udział mieszkańców miasta [%]
	słynącą figurą Matki Boskiej Łęckiej, która znajduje się dziś w bocznym ołtarzu kościoła parafialnego. Na terenie Dzielnicy znajduje się również pomnik poświęcony, urodzonemu w Łęce poecie, Zygmuntowi Różyckiemu.			
Łosień	5,84	3,09	1 395	1,29
	Dzielnica o charakterze zielonym. Znajduje się w sąsiedztwie zakładów przemysłowych – Koksownia „Przyjaźń”, ArcelorMittal Poland. Dzielnice otacza duży obszar nieużytków rolnych i leśnych. Zabudowę stanowią domki jednorodzinne z przyległymi do nich ogródkami. Przez Dzielnice przebiega droga wojewódzka nr 790 – relacji Dąbrowa Górnicza – Ogrodzieniec. W Dzielnicy krzyżują się linie autobusowe łączące centrum miasta z innymi Dzielnicami znajdującymi się na jego obrzeżach. W Dzielnicy znajduje się również najwyższy szczyt miasta zwany potocznie „Łeverest”.			
Mydlice osiedla: Mydlice Północne, Mydlice Południowe	1,24	0,65	13 625	12,63
	Jedna z Dzielnic o typowo miejskim charakterze, znajdująca się w bezpośrednim sąsiedztwie Śródmieścia. Do kluczowych miejsc w centrum miasta można dotrzeć pieszo w ciągu kilku, kilkunastu minut. Graniczy z miastem Będzin i Sosnowiec. W Dzielnicy występują trzy typy zabudowy: wysokie bloki znajdujące się w zasobach SM Lokator; zabudowa jednorodzinna przy ulicy Mireckiego; kilka kamienic przy ulicy Żeromskiego. W Dzielnicy znajduje się Zagłębiowskie Centrum Onkologii Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza i Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca.			
Okradzionów osiedla: Okradzionów, Kuźniczka Nowa, Rudy	16,4 km ²	8,68	1 177	1,09
	Dzielnica znajduje się na granicy z województwem Małopolskim. Dzielnica o charakterze zielonym, na obrzeżach miasta z terenami rekreacyjnymi, czerwonym szlakiem turystycznym „Szlak Szwajcarii Zagłębiowskiej”, Doliną Białej Przemszy oraz licznymi zabytkami. Na terenie Dzielnicy rozciąga się fragment Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Okradzionów to jedna z najbardziej oddalonych Dzielnic od centrum miasta – odległość wynosi około 21 km. Mieszkańcy Osiedla Kuźniczka Nowa należą do parafii Rzymo – Katolickiej w Krzykawie, Okradzionowie oraz Polsko – Katolickiej w Małobądzii. W Dzielnicy występuje zabudowa jednorodzinna z przyległymi ogródkami i sadami. Dzielnice otacza duży obszar nieużytków rolnych i leśnych.			
Reden osiedla: Reden, Reden-Adamiecki, Aleje, Staszic	3,53 km ²	1,88	18 727	17,36
	Dzielnica typowo miejska, która wraz z sąsiadującą Dzielnicą Śródmieście stanowi centrum miasta. Na jej terenie lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie, znajduje się większość instytucji użyteczności publicznej o charakterze ponaddzielnicowym. Do najważniejszych należy zaliczyć centrum administracyjne, targowisko miejskie, bazylika NMP oraz Akademię WSB. Jest to największa pod względem liczby mieszkańców Dzielnica miasta. Charakteryzuje się dużym skupiskiem osiedli mieszkaniowych 4 – 10 piętrowców, w większości w zasobach SM Lokator. Wyjątek stanowi jedno z najstarszych osiedli Staszic o zabudowie typowo jednorodzinnej. Dzielnica Reden graniczy z miastem Sosnowiec. W granicach Dzielnicy znajduje się droga DK 94. Przez Dzielnice przebiega większość linii autobusowych i linia tramwajowa. Do centrum miasta można dotrzeć od kilku do 30 minut, w zależności od miejsca. W granicach Dzielnicy znajduje się Park Hallera część „B” oraz Planty im. hm. S. Piotrowskiego. Dzielnica graniczy bezpośrednio z częścią „A” Parku Hallera. Z terenu Dzielnicy można również szybko dotrzeć do Pogorii III i Parku Zielona.			

Dzielnica	Powierzchnia	Procentowy udział w powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców ⁸	Procentowy udział mieszkańców miasta [%]
Strzemieszyce Małe	9,38 km ²	4,96	1 160	1,08
	Dzielnica o charakterze podmiejskim. W osiedlu są znaczne tereny zielone. Dzielnica graniczy z obszerną strefą przemysłową m.in. z koksownią „Przyjaźń”, ArcelorMittal (Huta Katowice), Lipówka - miejski zakład zajmujący się przetwarzaniem odpadów komunalnych. Dzielnica oddalona o 11 km od centrum miasta Dąbrowy Górniczej. Do kluczowych miejsc w centrum miasta można dotrzeć komunikacją miejską w ok. 30 min. Dzielnica jest położona przy drodze krajowej DK94. W Dzielnicy występuje zabudowa jednorodzinna wzdłuż głównych ulic.			
Strzemieszyce Wielkie	18,1 km ²	9,52	7 818	7,25
	Strzemieszyce Wielkie to jedna z najbardziej rozległych Dzielnic miasta. Na wschodzie graniczy z gminą Sławków, na południu z Sosnowcem. W Dzielnicy występują dwa typy zabudowy. Dominuje zabudowa jednorodzinna, natomiast niskie czteropiętrowe bloki znajdują się tylko w kilku miejscach. W Dzielnicy powstaje nowa tzw. zabudowa szeregową. Centrum Dzielnicy ulokowane jest w obrębie ulic Oddziału AK Ordona, Stacyjnej, Transportowej, Orkana i Narutowicza. Dzielnicę przecinają linie kolejowe oraz droga krajowa DK 94. Strzemieszyce Wielkie swój rozwój zawdzięczają usytuowaniu na skrzyżowaniu szlaków kolejowych, których pojawienie się zdeterminowało rozwój Dzielnicy, aż do uzyskania przez nią statusu samodzielnej gminy i otrzymania praw miejskich. Jako samodzielna jednostka Strzemieszyce funkcjonowały do lat 70-tych. Na terenie Dzielnicy znajduje się duży kompleks terenów zielonych powstałych na dawnych terenach poprzemysłowych - obecnie w większości w zarządzie Lasów Państwowych. Jego sercem jest dawny Wapiennik Bordowicza. Urokliwym miejscem i cennym przyrodniczo jest rejon Sroczej Góry, znajdujący się na początku ul. Strzemieszyckiej. Sporą część Dzielnicy zajmują prywatne nieużytki, będące dawnymi polami uprawnymi. Na terenie Dzielnicy znajdują się duże zakłady przemysłowe oraz szereg mniejszych, ale często uciążliwych dla mieszkańców. Na północ od Dzielnicy rozciąga się obszar huty Arcelor Mittal (dawna Huta Katowice), a jej kolejowa baza przeładunkowa znajduje się bezpośrednio na terenie Dzielnicy. Wyjątkowym miejscem jest zbudowana na początku XX w. neogotycka Bazylika Najświętszego Serca Pana Jezusa, która jest jednym z ośmiu zabytków miasta wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego. Ważnym z punktu widzenia kulturalno-społecznego dla Dzielnicy jest nowoczesny, wielofunkcyjny budynek, w którym znajduje się Filia nr 8 Miejskiej Biblioteki Publicznej.			
Śródmieście osiedla: Stara Dąbrowa, Śródmieście	1,63 km ²	0,87 %	7 276	6,75 %
	Dzielnica typowo miejska, która stanowi centrum miasta. Na jej terenie znajdują się instytucje użyteczności publicznej o charakterze ponaddzielnicowym. Do najważniejszych instytucji należy zaliczyć: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Pałac Kultury Zagłębia, Miejską Bibliotekę Publiczną, Muzeum Miejskie „Sztęgarka”, Miejski Ośrodek Pracy Twórczej, Halę Widowiskowo-Sportową Centrum. W Śródmieściu znajdują się tzw. „Fabryka Pełna Życia”, Plac Wolności oraz historycznie ważna ul. 3-go Maja, które po zakończeniu procesów rewitalizacyjnych mają stanowić tzw. „serce miasta”. Dzielnica charakteryzuje się dużym skupiskiem osiedli mieszkaniowych 4-10 piętrowych. Wyjątek stanowi osiedle Stara Dąbrowa o zabudowie typowo jednorodzinnej. Dzielnica graniczy z miastem Sosnowiec. Na terenie Dzielnicy znajduje się duży park miejski – Park Hallera. Ze Śródmieścia można szybko dotrzeć do Pogorii III oraz Parku Zielona. W Dzielnicy znajduje się największe centrum handlowe – CH Pogoria oraz główny dworzec kolejowy PKP, przy którym powstaje Centrum Przesiadkowe. Aktualnie w Dzielnicy trwają przebudowy głównych ciągów komunikacyjnych mających na celu wzmocnienie jej śródmiejskiego charakteru.			

Dzielnica	Powierzchnia	Procentowy udział w powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców ⁸	Procentowy udział mieszkańców miasta [%]
Trzebiesławice	ok. 12,1 km ²	6,40	1 010	0,94
	Dzielnica o charakterze zielonym, jedna z najbardziej oddalonych Dzielnic od centrum miasta – 18 km. Do kluczowych miejsc w centrum można dotrzeć komunikacją miejską w ok. 50 min. Trzebiesławice graniczą z Chruszczobrodem i Siewierzem. W Dzielnicy występuje zabudowa jednorodzinna. Dzielnica otoczona jest pięknymi lasami Trzebiesławickimi, odwiedzanymi przez wielu mieszkańców Dąbrowy Górniczej i osoby przyjezdne. W okolicy znajduje się Wzgórze Bukowa Góra. W Dzielnicy znajduje się kapliczka, najprawdopodobniej z XVII lub XVIII wieku, z charakterystyczną wieżą i dzwonem.			
Tucznawa-Bugaj-Sikorka	10 km ²	5,29	2 050	1,90
	Dzielnica o charakterze zielonym, położona na obrzeżach miasta, otoczona nieużytkami rolnymi. Składa się z trzech obszarów zabudowy jednorodzinnej: Tucznawa, Bugaj, Sikorka, przedzielonych drogą wojewódzką 796 relacji Dąbrowa Górnicza-Zawiercie oraz linią kolejową, jedną z ważniejszych w kraju i metropolii. Cechą wyróżniającą Dzielnicę jest rozwijająca się strefa gospodarcza w Tucznawie. W przyszłości stanowić będzie ważny filar rozwoju miasta pod względem ekonomicznym. Obecnie jednak jest uciążliwa dla mieszkańców przez generowany hałas spowodowany budową i rozbudową, a także zwiększeniem natężenia ruchu.			
Ujejsce	10,1 km ²	5,34	2 208	2,05
	Ujejsce znajduje się pomiędzy Żąbkowicami i Trzebiesławicami. Jest to Dzielnica o charakterze zielonym, ulokowana na obrzeżach miasta wraz z terenami rekreacyjnymi. Na terenie Dzielnicy rozciąga się widok na Bukową Górę odwiedzaną przez mieszkańców i przyjezdnych. Wzgórze to porośnięte jest naturalnym drzewostanem bukowym z domieszką zarośli i ciepłolubnych muraw. Na Bukowej Górze występuje ponad 20 gatunków chronionych roślin i 18 gatunków roślin rzadko występujących. Występuje tu również wiele gatunków ptaków objętych ochroną. W Dzielnicy występuje zabudowa jednorodzinna z przyległymi ogródkami i sadami. Dzielnicę otacza duży obszar nieużytków rolnych i leśnych. W pobliżu przebiega trasa S1 – obwodnica wschodnia.			
Żąbkowice osiedla: Żąbkowice, Osiedle Młodych Hutników	13,6 km	7,19	9 431	8,74
	Dzielnica zróżnicowana, z charakterystyczną częścią typowo miejską oraz otaczającymi ją obszarami przemysłowymi i rekreacyjnymi. Na terenie Dzielnicy znajdują się duże zakłady przemysłowe oraz szereg mniejszych, często uciążliwych dla mieszkańców. Dzielnica posiada bogatą historię przemysłową – na jej terenie funkcjonowały dwie huty szkła. Ze względu na dworzec kolejowy, będący istotnym węzłem kolei warszawsko-wiedeńskiej, Żąbkowice rozwinęły się osiągając status samodzielnej gminy. Wokół dworca i zakładów przemysłowych powstała typowo miejska zabudowa. W roku 1977 Żąbkowice stały się częścią Dąbrowy Górniczej. Dziś jej historyczno-przemysłowy charakter podkreślają zdegradowane przemysłowe tereny huty szkła gospodarczego, jak również liczne średniej wielkości zakłady przemysłowe. Wraz z powstawaniem Huty Katowice, Żąbkowice zyskały osiedle hotelowe dla pracowników zakładu przemysłowego. Obecnie nosi ono nazwę Osiedla Młodych Hutników. Jest to typowe osiedle bloków położone na charakterystycznym wzgórzu. Pozostała część Dzielnicy to typowa zabudowa jednorodzinna z przyległymi ogródkami oraz blokami mieszkalnymi. Dzielnica, mimo swoich kontrastów, bogata jest w tereny zielone, czego przykładem może być istnienie dwóch parków miejskich – "Brzozowego" oraz			

Dzielnica	Powierzchnia	Procentowy udział w powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców ⁸	Procentowy udział mieszkańców miasta [%]
	"Tysiąclecia", a także Lasu Bienia. Dzielnica graniczy bezpośrednio z jeziorem Pogoria I. Cechą wyróżniającą Dzielnicę jest również funkcjonujący na jej terenie Dom Kultury.			
	12,21 km ²	6,42	8 407	7,79
Zielona-Pogoria osiedla: Zielona-Korzeniec-Dziewiąty, Łęknice, Piekło, Marianki, Ratanice	Jedna z najbardziej rozległych Dzielnic, w której skład wchodzi pięć osiedli. Dzielnica od strony południowej znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie centrum miasta, od którego oddziela ją magistrała kolejowa łącząca Warszawę z południem kraju. Od północy Dzielnica graniczy z Wojkowicami Kościelnymi, a od zachodu z Będzinem i Preczowem. W Dzielnicy dominuje zabudowa jednorodzinna, z wyjątkiem osiedla Łęknice, gdzie dominują bloki (w zasobach SM Lokator). Kilka niskich bloków znajduje się również na osiedlu Piekło przy ul. Jasnej (wspólnota mieszkaniowa) i na osiedlu Zielona/Korzeniec/Dziewiąty przy ul. Robotniczej. Na terenie Dzielnicy znajdują się jeziora Pogoria II, III i IV oraz Park Zielona, którym Dzielnica zawdzięcza swoją nazwę.			

Tabela [123]. Budynki mieszkalne w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020	2021	2022	2020-2022 [%]
Dąbrowa Górnicza	13 571	13 895	14 129	4,11
Jaworzno	13 239	13 494	13 701	3,49
Rybnik	20 645	21 064	21 346	3,40
Sosnowiec	12 670	13 020	13 169	3,94
Tychy	9 416	9 590	9 781	3,88
Płock	9 854	9 993	10 062	2,11

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wzrost liczby mieszkań w latach 2020-2022 wyniósł 4,11%, co plasuje miasto Dąbrowa Górnicza na pierwszym miejscu w grupie porównawczej. W kontekście przeciętnej powierzchni użytkowej jednego mieszkania Dąbrowa Górnicza znajduje się na czwartym miejscu, po Rybniku, Jaworznie i Tychach, natomiast w przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę [m²] zajmuje 3 miejsce. Biorąc pod uwagę przeciętną liczbę izb w jednym mieszkaniu Dąbrowa Górnicza plasuje się wraz z Płockiem na czwartym miejscu

Tabela [124]. Zasoby mieszkaniowe w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	mieszkania			powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	51 109	51 419	51 742	3 208 288	3 237 700	3 273 172
Jaworzno	36 241	36 464	36 792	2 492 725	2 514 198	2 547 726
Rybnik	51 656	52 016	52 511	3 934 953	3 968 931	4 015 095
Sosnowiec	93 245	93 494	94 205	5 214 105	5 237 422	5 286 132
Tychy	52 444	52 686	53 227	3 387 998	3 414 397	3 465 494
Płock	52 874	53 339	53 743	3 153 847	3 182 290	3 207 271

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [125]. Zasoby mieszkaniowe w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - wskaźniki

Gmina	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]			przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]			przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	62,8	63,0	63,3	27,4	27,9	28,5	3,46	3,46	3,47
Jaworzno	68,8	69,0	69,2	27,9	28,5	29,1	3,64	3,64	3,65
Rybnik	76,2	76,3	76,5	29,4	29,9	30,5	4,08	4,09	4,09
Sosnowiec	55,9	56,0	56,1	26,8	27,3	27,9	3,25	3,26	3,26
Tychy	64,6	64,8	65,1	27,1	27,5	28,2	3,53	3,53	3,54
Płock	59,6	59,7	59,7	27,4	28,0	28,0	3,48	3,48	3,47

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [126]. Zasoby mieszkaniowe w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - wskaźniki

Gmina	mieszkania na 1 000 mieszkańców			przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	435,9	443,4	450,9	2,29	2,26	2,22
Jaworzno	406,0	413,1	420,2	2,46	2,42	2,38
Rybnik	385,3	391,3	398,6	2,60	2,56	2,51
Sosnowiec	479,6	487,8	498,0	2,09	2,05	2,01
Tychy	418,8	424,4	432,4	2,39	2,36	2,31
Płock	459,9	469,3	477,8	2,17	2,13	2,09

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [127]. Zasoby mieszkaniowe według formy własności w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - zasoby gminne (komunalne)

Gmina	mieszkania		powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]		przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
	2018	2020	2018	2020	2020
Dąbrowa Górnicza	3 262	3 176	127 831	124 574	39,22
Sosnowiec	8 801	8 682	382 830	374 273	43,11
Tychy	4 897	4 892	208 322	208 079	42,53
Rybnik	4 694	4 475	211 974	200 946	44,90
Jaworzno	2 738	2 705	116 703	115 553	42,72
Płock	3 626	3 528	146 460	142 250	40,32

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [128]: Zasoby mieszkaniowe według formy własności w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - zasoby spółdzielni mieszkaniowych

Gmina	mieszkania		powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]		przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
	2018	2020	2018	2020	2020
Dąbrowa Górnicza	13 980	13 680	704 111	686 981	50,22
Sosnowiec	25 314	24 557	1 296 721	1 252 833	51,02
Tychy	12 490	12 250	627 965	615 042	50,21
Rybnik	9 773	9 554	496 803	486 662	50,94
Jaworzno	3 347	3 264	159 383	155 231	47,56
Płock	14 162	13 852	673 246	659 676	47,62

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [129]. Zasoby mieszkaniowe według formy własności w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - zasoby pozostałe

Gmina	mieszkania		powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]		przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
	2018	2020	2018	2020	2020
Dąbrowa Górnicza	58 235	58 574	3 422 244	3 515 354	60,02
Sosnowiec	109 668	114 632	5 987 187	6 215 069	54,22
Tychy	63 558	70 310	4 028 124	4 354 329	61,93
Rybnik	44 328	46 973	3 517 016	3 669 015	78,11
Jaworzno	45 978	50 221	2 946 110	3 159 871	62,92
Płock	57 294	60 432	3 313 503	3 461 906	57,29

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W ramach polityki mieszkaniowej gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2018-2027 zakłada się prowadzenie racjonalnej, a zarazem efektywnej polityki mieszkaniowej, zarówno w odniesieniu do zasobu mieszkaniowego gminy, jak i tworzenia warunków do rozwoju lokalnego rynku mieszkaniowego dla gospodarstw domowych o różnej sile nabywczej i różnej strukturze wiekowej. Przedstawiona w Polityce mieszkaniowej wizja, to gmina wykorzystująca motory rozwoju lokalnego i regionalnego do tworzenia możliwie najatrakcyjniejszych warunków dla realizacji potrzeb mieszkaniowych mieszkańców zarówno w formie najmu, jak i własności, prowadząca jednocześnie aktywne działania zachęcające właścicieli do rewitalizacji istniejących zasobów oraz zwiększająca efektywność gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Polityka koncentruje się wokół trzech priorytetów :

- Priorytet I Rozwinięty rynek mieszkaniowy na wynajem i sprzedaż.
- Priorytet II Zrewitalizowane zasoby mieszkaniowe.
- Priorytet III Zrównoważona gospodarka mieszkaniowym zasobem gminy.

Rozwinięty rynek mieszkaniowy na wynajem i sprzedaż - Podstawowym elementem oceny sytuacji mieszkaniowej w miastach, jest ocena liczbowa dostępnych zasobów mieszkaniowych oraz ich przyrost w czasie. Na koniec 2021 roku liczba mieszkań w zasobie ogółem wynosiła 51 419. Założenia zawarte w Polityce mieszkaniowej gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2018-2027 zakładają zwiększenie zasobu ogółem do 52 349 mieszkań. Wzrost o 310 mieszkań w roku 2021, w porównaniu do roku wcześniejszego daje średni przyrost liczony z ostatnich 5 lat średnio o 297 mieszkań rocznie. W 2021 roku na 1000 mieszkańców przybyło 7,5 mieszkania, co stanowi wzrost o 4,17% w porównaniu do 2020 roku. Wynik jest wyższy od zakładanej co najmniej zerowej dynamiki.

Dla rozwoju rynku mieszkaniowego istotna jest odpowiednia podaż terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Jednym z właścicieli terenów inwestycyjnych jest Gmina Dąbrowa Górnicza. W celu realizacji założeń Polityki mieszkaniowej oraz efektywnej gospodarki gruntami został opracowany i przyjęty Zarządzeniem Prezydenta Miasta Plan wykorzystania zasobu nieruchomości Gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2023-2025. Został utworzony również wykaz gruntów przeznaczonych do sprzedaży. Wykaz nieruchomości stanowi ofertę działek budowlanych przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz usługowo-mieszkaniową. Wszystkie nieruchomości stanowią własność Gminy Dąbrowa Górnicza lub Skarbu Państwa, a ich sprzedaż odbywa się w trybie przetargów ustnych nieograniczonych. Wykaz jest dostępny na stronie Urzędu Miejskiego pn.: „Wykaz nieruchomości miejskich przeznaczonych do sprzedaży”. W 2022 roku sprzedano 22 działki o łącznej powierzchni 5 ha 0595 m² oraz udziały w 2 działkach o łącznej powierzchni 1015 m² przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Zrewitalizowane zasoby mieszkaniowe – zakłada się, że budynki mieszkaniowe będące w zasobach gminnych zostaną remontowane według określonego standardu, tj.: elewacja bez ubytków tynków, ocieplona, szczelny i zakonserwowany dach budynku, pozbawiony płyt azbestowych, sprawne elementy konstrukcyjne budynku, ekologiczne, energooszczędne urządzenia grzewcze, sprawne przewody dymowe, spalinowe i wentylacyjne, szczelna instalacja gazowa, sprawna instalacja odgromowa, sprawne piony i poziomy wody, szczelna i sprawna stolarka okienna i drzwiowa, odmalowane klatki schodowe.

W 2022 roku wydatki na remont lokali mieszkalnych w mieszkaniowym zasobie gminy wyniosły 2 395 535,00 zł wykazując znaczny wzrost do roku ubiegłego, tj. 774 902,55 zł. Wykonane prace dotyczyły m.in.: termomodernizacji 1 budynku, remontów dachów na 38 budynkach, wymiana instalacji i źródła ciepła.

Założeniem Polityki mieszkaniowej jest zmniejszenie liczby budynków z nieestetyczną elewacją, położonych na terenach reprezentacyjnych przestrzeni publicznych miasta, na obszarach zdegradowanych oraz na obszarach priorytetowych rewitalizacji. W-2022 roku żaden z właścicieli budynków mieszkalnych nie skorzystał z ulgi w podatku od nieruchomości dla właścicieli przeprowadzających remont elewacji budynków mieszkalnych zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości budynków położonych na terenach

reprezentacyjnych przestrzeni publicznych miasta Dąbrowa Górnicza, wybudowanych do roku 1970, w których wykonano remont elewacji.

W 2021 roku z 10 budynków usunięto azbest w ramach programu „Dąbrowa Górnicza wolna od azbestu” przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej. Łączna liczba budynków, z których został usunięty azbest w okresie od początku roku 2017 do końca 2021 roku wynosi 108.

Z 207 pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla budynków mieszkalnych w 2022 roku, 156 pozwoleń (przeszło 75%) dotyczyło nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, 37 pozwoleń dotyczyło budynków o dwóch mieszkaniach, 14 o trzech i więcej mieszkaniach, zaś np. w Sosnowcu ze 125 pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla budynków mieszkalnych w 2022 roku to 105 pozwoleń dotyczących nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, 9 pozwoleń dotyczących budynków o dwóch mieszkaniach i 11 o trzech i więcej mieszkaniach.

Tabela [130]. Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla budynków mieszkalnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			nowe budynki mieszkalne			rozbudowa budynków			przebudowa (adaptacja) budynków		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	386	401	235	362	370	207	20	23	22	4	8	6
Jaworzno	227	279	155	226	278	152	1	0	1	0	1	2
Rybnik	238	317	193	238	317	193	0	0	0	0	0	0
Sosnowiec	144	154	133	144	154	125	0	0	1	0	0	7
Tychy	163	178	118	158	175	112	0	0	0	5	3	6
Płock	84	100	83	73	91	76	6	5	5	5	4	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [131]. Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla budynków mieszkalnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (Nowe budynki mieszkalne (dane kwartalne) – rok)

Gmina	ogółem			nowe budynki mieszkalne jednorodzinne (jednomieszkaniowe)			nowe budynki mieszkalne o dwóch mieszkaniach			nowe budynki mieszkalne o trzech i więcej mieszkaniach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	362	370	207	336	322	156	17	35	37	9	13	14
Jaworzno	226	278	152	221	266	145	2	8	5	3	4	2
Rybnik	238	317	193	220	302	180	8	7	8	10	8	5
Sosnowiec	144	154	125	119	138	105	11	3	9	14	13	11
Tychy	158	175	112	135	152	94	14	14	13	9	9	5
Płock	73	91	76	54	72	52	8	6	8	11	13	16

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [132]. Mieszkania objęte pozwoleniami wydanymi na budowę i zgłoszeniami budowy z projektem budowlanym dla budynków mieszkalnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			nowe budynki mieszkalne			rozbudowa budynków			przebudowa (adaptacja) budynków		
	2020	2021	2021	2020	2021	2021	2020	2021	2022	2020	2021	2021
Dąbrowa Górnicza	565	775	828	541	744	800	20	23	22	4	8	6
Jaworzno	346	733	262	345	730	245	1	0	1	0	2	16
Rybnik	516	574	838	516	574	838	0	0	0	0	0	0
Sosnowiec	1 495	1 670	870	1 495	1 670	862	0	0	1	0	0	7
Tychy	468	1 185	887	463	1 181	851	0	0	0	5	4	36
Płock	809	495	891	794	466	883	6	7	6	9	22	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [133]. Mieszkania objęte pozwoleniami wydanymi na budowę i zgłoszeniami budowy z projektem budowlanym dla budynków mieszkalnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			nowe budynki mieszkalne jednorodzinne (jednomieszkaniowe)			nowe budynki mieszkalne o dwóch mieszkaniach			nowe budynki mieszkalne o trzech i więcej mieszkaniach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	565	775	828	388	453	164	34	164	128	119	127	508
Jaworzno	346	733	262	256	302	154	4	16	20	85	412	71
Rybnik	516	574	838	300	386	274	62	68	74	154	120	490
Sosnowiec	1 495	1 670	870	194	229	208	28	28	26	1 273	1 413	628
Tychy	468	1 185	887	207	352	152	72	52	64	184	777	635
Płock	809	495	891	86	76	52	16	26	34	692	364	797

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Średnia powierzchnia użytkowa na jedno mieszkanie w ramach pozwoleń i zgłoszeń z projektem dla nowych budynków mieszkalnych w Dąbrowie Górniczej wynosiła w 2020 roku 102,34 m² w porównaniu do 112,72 m² w 2018 roku.

Tabela [134]. Średnia powierzchnia użytkowa na jedno mieszkanie w ramach pozwoleń i zgłoszeń z projektem dla nowych budynków mieszkalnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	mieszkania			powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem [m ²]			średnia powierzchnia użytkowa na jedno mieszkanie [m ²]		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Dąbrowa Górnicza	394	413	541	44 410	43 664	55 364	112,72	105,72	102,34
Sosnowiec	604	1 131	1 495	49 344	84 532	103 735	81,70	74,74	69,39

Tychy	603	445	463	58 268	47 796	48 443	96,63	107,41	104,63
Rybnik	481	460	516	49 829	51 893	57 046	103,59	112,81	110,55
Jaworzno	276	179	345	29 457	26 583	39 371	106,73	148,51	114,12
Płock	884	653	794	59 594	41 816	47 352	67,41	64,04	59,64

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [135]. Budynki mieszkalne oddane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Ogółem mieszkania			Indywidualne mieszkania			Spółdzielcze mieszkania			przeznaczone na sprzedaż lub wynajem mieszkania			Komunalne mieszkania		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	404	427	363	175	202	208	0	0	0	229	225	155	0	0	0
Jaworzno	223	306	355	116	188	218	0	0	0	38	55	137	0	0	0
Rybnik	429	462	530	202	241	251	0	0	0	227	213	247	0	8	32
Sosnowiec	434	545	783	85	150	93	0	0	0	349	395	690	0	0	0
Tychy	850	470	546	154	202	162	0	0	0	696	268	293	0	0	0
Płock	417	568	414	39	60	56	0	0	0	334	493	295	15	15	15

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [136]. Budynki mieszkalne oddane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem			średnia powierzchnia użytkowa na jedno mieszkanie		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	404	427	363	38 565	42 292	40 422	95,5	99,0	111,4
Jaworzno	223	306	355	22 583	30 153	36 116	101,3	98,5	101,7
Rybnik	429	462	530	40 320	43 791	48 666	94,0	94,8	91,8
Sosnowiec	434	545	783	31 702	41 964	54 146	73,0	77,0	69,2
Tychy	850	470	546	65 894	50 001	51 465	77,5	106,4	94,3
Płock	417	568	414	28 263	34 831	26 563	67,8	61,3	64,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W kontekście racjonalności korzystania z energii elektrycznej, gaz i woda dostępne dane statystyczne przedstawiają następujący obraz:

- globalne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2020-2022 spadło o 3,2 %, z 93 999,54 MWh do 90 968,87 MWh;
- średnie zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca wzrosło w latach 2019-2021 o 3,70% z 763,67 kWh do 823,02kWh /bd za rok 2022/

- globalne zużycie gazu przez gospodarstwa domowe w latach 2020-2022 wzrosło o 14,9 %, z 173 250,4MWh do 199 051,7 MWh;
- globalna dostawa wody dostarczona gospodarstwom domowym w latach 2020-2022 zmalała o ok. 4 %, z 3 702,2 dam³ do 3 554,9 dam³;
- średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w latach 2020-2022 spadło o 1,9%, z 31,4 dam³ do 30,8 dam³ (druga lokata w grupie porównawczej).

Tabela [137]. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	odbiorcy energii elektrycznej			zużycie energii elektrycznej [MWh]			zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca [kWh]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	55 428	56 066	56 679	93 999,54	95 881,41	90 968,87	797,48	823,02	bd
Jaworzno	39 016	39 324	39 576	81 482,65	81 645,45	77 888,28	908,80	920,01	bd
Rybnik	52 711	53 954	54 370	115 665,31	114 361,93	109 963,68	858,66	857,33	bd
Sosnowiec	94 629	95 748	96 919	158 660,60	163 782,89	156 386,39	810,12	849,34	bd
Tychy	53 079	54 049	55 308	96 660,28	96 599,63	89 989,40	769,23	775,64	bd
Płock	54 385	52 397	52 997	88 939,60	73 799,36	70 645,38	768,74	645,83	bd

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [138]. Gaz w gospodarstwach domowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²			odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe)			odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	270,4	275,5	294,2	39 456	40 205	40 204	8 049	10 173	10 500
Jaworzno	158,7	165,2	170,3	12 601	13 263	13 960	3 280	3 891	4 546
Rybnik	257,8	266,4	304,2	28 675	29 653	30 973	7 678	11 314	12 267
Sosnowiec	482,6	500,8	519,4	64 448	64 980	64 822	8 286	13 852	13 681
Tychy	437,1	445,8	450,7	42 058	42 452	42 297	5 360	10 885	10 458
Płock	197,6	209,8	221,8	31 099	31 203	31 190	4 221	4 380	4 800

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [139]. Gaz w gospodarstwach domowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	zużycie gazu przez gospodarstwa domowe [MWh]			zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe [MWh]			ludność korzystająca z sieci gazowej		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa	173 250,4	197 569,9	199 051,7	113 393,4	148 156,2	163 115,5	91 728	93 862	92 774

Górnica									
Jaworzno	69 777,5	86 439,1	88 548,3	39 856,8	67 555,6	77 334,5	32 522	37 437	38 477
Rybnik	151 262,8	197 082,0	203 960,7	102 225,6	137 615,2	171 772,0	80 901	80 164	81 876
Sosnowiec	226 684,7	254 856,1	245 396,8	109 231,1	164 340,4	184 812,7	144 550	143 242	141 168
Tychy	158 941,7	186 976,9	174 059,1	85 257,0	118 010,2	128 421,7	107 744	107 116	105 100
Płock	105 488,3	119 320,4	107 371,2	80 176,4	96 150,1	89 765,0	72 124	71 138	69 865

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [140]. Woda w gospodarstwach domowych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]			zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [dam ³]			awarie sieci wodociągowej			awarie sieci kanalizacyjnej		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	3 702,2	3 612,8	3 554,9	31,4	31,0	30,8	206	242	181	259	272	266
Jaworzno	2 851,0	2 791,0	2 760,0	31,8	31,5	31,4	685	833	817	557	574	421
Rybnik	4 102,5	3 998,4	3 958,6	30,5	30,0	29,9	46	91	69	87	85	91
Sosnowiec	6 814,8	6 671,3	6 493,6	34,8	34,6	34,1	117	115	109	213	194	181
Tychy	4 599,7	4 533,0	4 459,5	36,6	36,4	36,1	500	528	346	146	10	13
Płock	3 940,0	3 904,5	3 808,8	34,1	34,2	33,7	119	138	145	25	23	36

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Mobilność w mieście

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Infrastruktury Miejskiej, Wydział Inwestycji Drogowych, Wydział Spraw Obywatelskich.

Infrastruktura drogowa, w tym drogi rowerowe

Dąbrowa Górnicza jest wschodnim „wejściem” do aglomeracji górnośląskiej. To położenie czyni miasto atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym (w podobnej sytuacji znajdują się Gliwice będące zachodnią bramą aglomeracji). Dodatkowym atutem lokalizacyjnym miasta jest położenie w Paneuropejskim Korytarzu Transportowym Nr VI (Północ-Południe) oraz w bliskim sąsiedztwie Korytarza III (Wschód-Zachód). W szczególności jako bardzo korzystny należy ocenić układ tworzących się powiązań autostradowych aglomeracji – autostrady A4 oraz A1.

Zewnętrzna dostępność Dąbrowy Górniczej w zakresie transportu drogowego zależy od powiązań sieci autostradowej z miastem za pomocą dróg ekspresowych oraz od połączeń drogowych z MPL Katowice Pyrzowice, a także z sąsiednimi miastami. Takie powiązania zapewniają przede wszystkim drogi krajowe DK1, DK86 i DK94 oraz droga ekspresowa S1. Są to drogi dwujezdniowe. Układ

przestrzenny tych dróg trzeba ocenić pozytywnie jako czynnik zwiększający dostępność zewnętrzną, a także wewnętrzną tak rozległego miasta jak Dąbrowa Górnicza.

Dąbrowę Górniczą cechuje dobra dostępność zewnętrzna (a także wewnętrzna) w zakresie transportu kolejowego. Przez miasto przebiega magistrala kolejowa nr 1 (Katowice-Częstochowa/Warszawa) znajdująca się w ciągu międzynarodowej trasy E65 AGC. Na tej trasie prowadzony jest ruch pociągów IC poprzez CMK (od Zawiercia do Grodziska Mazowieckiego).

Powiązania lotnicze Dąbrowy Górniczej, poprzez port lotniczy w Pyrzowicach, a także nieodległy port w Krakowie-Balicach są coraz lepsze i w związku z liberalizacją transportu lotniczego cechują się dużą dynamiką, zarówno jeśli chodzi o obsługiwane kierunki lotów jak i liczbę pasażerów. Dodatkowo port lotniczy w Pyrzowicach jest coraz lepiej powiązany transportowo z Katowicami za pomocą dróg szybkiego ruchu DK86 i S1.

W liczbach bezwzględnych Dąbrowa Górnicza ma największą po Rybniku ilość kilometrów dróg o nawierzchni twardej i o nawierzchni twardej ulepszonej. Natomiast w odniesieniu do powierzchni 100 km² miasto Dąbrowa Górnicza plasuje się na ostatniej lokacie w grupie porównawczej (183,3 km) znacznie za pozostałymi miastami. Należy w tym kontekście wziąć pod uwagę fakt, że powierzchniowo miasto ma duży obszar wodny, łąk i lasów oraz terenów przemysłowych.

Tabela [141]. Drogi gminne i powiatowe w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Drogi gminne w powiecie o nawierzchni twardej [km]			Drogi gminne w powiecie o nawierzchni twardej ulepszonej [km]			Drogi gminne w powiecie o nawierzchni gruntowej [km]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	256,1	256,1	256,1	250,9	250,9	250,9	20,6	20,6	20,6
Jaworzno	210,9	210,9	214,2	201,0	201,0	204,3	3,4	3,4	3,3
Rybnik	285,9	290,3	293,5	285,9	290,3	293,5	17,0	17,3	17,6
Sosnowiec	220,3	220,3	220,3	218,9	218,9	218,9	16,8	16,8	16,8
Tychy	150,7	162,5	164,0	150,0	161,8	163,3	27,9	27,9	27,9
Płock	163,9	164,5	164,2	155,3	155,9	155,6	13,2	13,4	13,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [142]. Drogi gminne i powiatowe w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni [km]						drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni [km]					
	na 100 km2			na 10 tys. ludności			na 100 km2			na 10 tys. ludności		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	183,3	183,3	183,3	29,5	29,8	30,1	10,9	10,9	10,9	1,8	1,8	1,8
Jaworzno	208,5	208,5	210,9	35,6	36,0	36,7	5,2	5,2	5,2	0,9	0,9	0,9

Rybnik	261,3	263,1	265,3	28,9	29,4	29,9	14,7	14,9	14,2	1,6	1,7	1,6
Sosnowiec	352,1	352,1	351,7	16,5	16,7	16,9	18,4	18,4	18,4	0,9	0,9	0,9
Tychy	291,3	305,7	307,5	19,0	20,1	20,4	35,1	35,1	35,1	2,3	2,3	2,3
Płock	240,2	240,9	240,6	18,4	18,7	18,8	17,4	17,6	17,6	1,3	1,4	1,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Miasto Dąbrowa Górnicza podjęło w ostatnich latach szereg działań, aby poprawić mobilność rowerzystów, m.in. poprzez rozwój sieci i ścieżek rowerowych, zmiany w organizacji ruchu pod kątem udogodnień dla ruchu rowerowego, modernizację i wzbogacenie infrastruktury rowerowej, działania zmierzające do integracji transportu rowerowego ze środkami transportu zbiorowego oraz działania promocyjne.

Dane dotyczące dróg dla rowerów wg danych przekazanych przez Wydział Infrastruktury Miejskiej (stan na 11.2023 r.)

➤ **drogi (ścieżki) dla rowerów:**

- Ul. Zakładowa (część)
- Las Bienia

Razem: 2,74 km

➤ **drogi dla pieszych i rowerów:**

- Al. Piłsudskiego
- Ul. Ukłańskiego
- Ul. Kościuszki
- Ul. Al. Róż
- Ul. Morcinka
- Al. Zagłębia Dąbrowskiego
- Ul. Poniatowskiego
- Ul. Wczasowa
- Ul. Kasprzaka
- Ul. Malinowe Górki
- Ul. Armii Krajowej
- Ul. Oddziału AK Ordon
- Ul. Białostockiego - ul. Myśliwska
- Ul. Szosowa
- Ul. Tysiąclecia
- Ul. Zakładowa (część)
- Ul. Armii Krajowej
- Pogoria III
- Pogoria IV

Razem: 27,77 km

➤ **Pasy ruchu dla rowerów, w tym kontrapasy:**

- Ul. Wybickiego
- Ul. Kosmonautów
- Ul. Tysiąclecia
- Ul. Majakowskiego
- Ul. Św. Antoniego

- Ul. Żeglarska
- Ul. Szosowa (gm.)
- Ul. Sikorskiego
- Ul. Jodłowa
- Ul. Konopnickiej

Razem: 7,71 km

Nie wszystkie drogi rowerowe wykonane w latach 2018-2021 zostały zgłoszone do Głównego Urzędu Statystycznego. W związku z tym istnieje rozbieżność między analizą własną a danymi w tabelce poniżej. Według poniższych danych, Dąbrowa Górnicza liczyła w 2022 roku 22,10 km dróg rowerowych na 100 km², co plasowało ją w grupie razem z Jaworzniem i Rybnikiem. Natomiast Sosnowiec wykazał w 2022 roku dostęp do 55,40 km dróg rowerowych na 100 km², Płock 76,56 km a Tychy 85,56 km. W odniesieniu do ludności, Dąbrowa Górnicza dysponowała w 2022 roku 3,63 km dróg rowerowych na 10 000 mieszkańców (trzecia lokata w grupie porównawczej).

Tabela [143]. Drogi dla rowerów w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	drogi dla rowerów ogółem [km]			drogi dla rowerów na 100 km ² [km]			drogi dla rowerów na 10 000 ludności [km]		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	41,0	41,7	41,7	21,72	22,10	22,10	3,50	3,60	3,63
Jaworzno	29,7	30,3	30,3	19,46	19,86	19,88	3,33	3,43	3,46
Rybnik	28,4	28,4	29,6	19,14	19,14	19,96	2,12	2,14	2,25
Sosnowiec	50,0	50,0	50,5	54,91	54,91	55,40	2,57	2,61	2,67
Tychy	67,0	70,0	70,0	81,90	85,56	85,56	5,35	5,64	5,69
Płock	64,0	67,4	71,8	72,69	76,56	81,55	5,57	5,93	6,38

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Podczas spotkań warsztatowych w poszczególnych osiedlach zrealizowanych w marcu 2022 roku (projekt „Porozmawiajmy o dzielnicach – wypracowanie priorytetów dla 18 dzielnic miasta z uwzględnieniem ich osiedli” wykonanego przez Stowarzyszenie Aktywna Dąbrowa w ramach zadania zleconego przez Gminę Dąbrowa Górnicza) mieszkańcy zgłosili swoje uwagi do stanu dróg i infrastruktury ulicznej. Wskazali konkretne miejsca, które wymagają interwencji w pierwszej kolejności. Zostały one odnotowane w raportach z tych spotkań. Raporty zostały opublikowane na stronie twojadabrowa.pl w zakładce poświęconej konkretnej dzielnicy i będą aktualizowane w zakresie miejsc zgłoszonych do naprawy.

Infrastruktura dla nowoczesnej mobilności

W III kwartale 2023 roku w Dąbrowie Górniczej funkcjonowały 4 zintegrowane węzły przesiadkowe, zakwalifikowane jako centrum przesiadkowe „Centrum” (tramwaj-autobus), centrum przesiadkowe w rejonie dworca Żąbkowice, w rejonie dworca PKP Centrum oraz dworca PKP Gołonóg.

Dąbrowa Górnicza do roku 2023 realizuje projekt pn. „Promowanie zielonej mobilności na terenie gminy Dąbrowa Górnicza”. Zakres przedsięwzięcia obejmowało budowę centr przesiadkowych w rejonie dworców PKP (Centrum, Gołonóg, Ząbkowice) wraz z budową dróg rowerowych na terenie miasta Dąbrowa Górnicza. Zgodnie z koncepcją zadanie obejmie również budowę zintegrowanych przystanków obsługujących autobusy i tramwaje. Celem realizacji jest ograniczenie emisji spalin do środowiska. Na stan sporządzenia diagnozy zakończono budowę centrum przesiadkowego w rejonie dworca PKP w Ząbkowicach wraz z przebudową układu komunikacyjnego w rejonie ul. Dworcowej i Armii Krajowej oraz budowę dróg dla rowerów w ciągu ulicy Piłsudskiego oraz drogi rowerowej łączącej Centrum Przesiadkowe w Ząbkowicach z ulicami Inwestycyjna - Ceramiczna oraz z Centrum przesiadkowym Gołonóg. Szczegółowo zadanie obejmowało budowę dróg rowerowych w ciągu ul. Św. Antoniego, Armii Krajowej, Szosowej, Gościniec- Pasieka, Ukłańskiego, Piłsudskiego, Wczasowej i Żeglarskiej. Zrealizowano również zadanie obejmujące budowę dróg rowerowych i chodników wraz z korektą geometrii jezdni odcinków ulicy Aleja Zagłębia Dąbrowskiego i Tysiąclecia oraz budowę wydzielonych dróg dla rowerów, chodników i ciągów pieszo rowerowych.

Zakończono również kolejny etap inwestycji, który objął budowę centrum przesiadkowego wraz z tunelem pod torami kolejowymi w śródmieściu, u zbiegu ulic Kościuszki, Kolejowej i Limanowskiego. Do najważniejszych elementów inwestycji należała m.in. budowa bezkolizyjnego tunelu pod torami kolejowymi, jako przedłużenie ulicy Kościuszki do ulicy Limanowskiego, zamknięcie dla kierowców przejazdu kolejowego w ciągu ulicy Konopnickiej, gdzie pozostało tylko podziemne przejście pieszo-rowerowe, budowa parkingu od strony ul. Kościuszki oraz ul. Limanowskiego (łącznie 375 miejsc) oraz infrastruktury dla zatrzymujących się tutaj autobusów, a także budowa całkiem nowej drogi, która za Hutą Bankową połączyła ulicę Sobieskiego z nowym centrum przesiadkowym i dalej ul. Kościuszki i Kolejową. Ważnym elementem inwestycji był również remont ul. Kolejowej, podczas którego została wykonana nowa nawierzchnia, droga rowerowa, odnowione zostały chodniki i zamontowano oświetlenie. Część kolejowa tego przedsięwzięcia objęła budowę trzech nowych peronów, w tym jednego, który pozwoli na zatrzymywanie się w Dąbrowie Górniczej na stałe także pociągów międzynarodowych, jadących np. do Wiednia, Pragi, oprócz pociągów regionalnych. Centrum przesiadkowe jest miejscem, gdzie koncertuje się ruch, gdzie z samochodu czy roweru, można się przesiąść na transport kolejowy.

Zakończono przebudowę układu drogowego centrum przesiadkowego „Gołonóg”. Zadanie objęło budowę bezkolizyjnego skrzyżowania drogowo-kolejowego (tunel pod torami obsługujący ruch samochodowy, pieszy i rowerowy) oraz przebudowę skrzyżowań Alei Zagłębia Dąbrowskiego z ul. Ukłańskiego oraz ul. Parkowej z ulicą Wczasową na skrzyżowaniu typu rondo.

W ramach zadania „Promowanie zielonej mobilności na terenie gminy Dąbrowa Górnicza” zawarto także umowy pn.: „Budowa dróg rowerowych i przebudowa infrastruktury drogowej w ciągu ulic: Sobieskiego i Królowej Jadwigi (DW 910) w Dąbrowie Górniczej” w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Promowanie zielonej mobilności na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza – Etap III” oraz „Budowa dróg rowerowych i przebudowa infrastruktury drogowej w ciągu ulic: Królowej Jadwigi i Piłsudskiego (droga powiatowa) w Dąbrowie Górniczej” w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Promowanie zielonej mobilności na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza – Etap III”. W ramach powyższych zadań wykonana zostanie przebudowa układu drogowego na odcinku ok. 5 km. Przebudowa ta obejmować będzie budowę nowych dróg dla rowerów, przebudowę ciągów pieszych, przebudowę przejść podziemnych, budowę zintegrowanych przystanków autobusowo-tramwajowych, przebudowę

klasycznych skrzyżowań na skrzyżowania typu rondo, likwidację kładek dla pieszych, budowę przejść w poziomie jezdni oraz przebudowę oświetlenia i odwodnienia drogowego. Planowany termin zakończenia robót budowlanych – do końca 2023 r.

Tabela [144]. Parkingi w systemie Parkuj i Jedź (Park & Ride) w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	-	-	-
Sosnowiec	-	-	-
Tychy	2	2	3
Rybnik	-	-	-
Jaworzno	-	-	-
Płock	1	1	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej liczba zarejestrowanych na terenie miasta Dąbrowa Górnicza na dzień 14.06.2023r. pojazdów zasilanych energią elektryczną jako paliwem podstawowym wynosiła 108 (wg raportu wygenerowanego w module sprawozdawczo - kontrolnym systemu POJAZD).

Na koniec maja 2023 roku na portalu <https://elektromobilni.pl/stacje-ladowania/> znajdowały się dwie stacje ładowania pojazdów elektrycznych w Dąbrowie Górniczej, tj.: PKN ORLEN Stacja Paliw Dąbrowa Górnicza przy ul. Katowickiej oraz TAURON Punkt Obsługi Klienta - Dąbrowa Górnicza przy ul. 11 Listopada 24.

Park samochodów osobowych rośnie z roku na rok. Na koniec 2022 roku w Dąbrowie Górniczej zarejestrowanych było 678,6 pojazdów na 1 000 mieszkańców. Było to o 1,51% więcej pojazdów na 1 000 mieszkańców w porównaniu do 2021 roku (668,5 pojazdów). 81 % (63 091) zarejestrowanych samochodów osobowych w Dąbrowie Górniczej w 2022 roku miało 10 lat i więcej, w tym 59,39 % (46 252) miało więcej niż 15 lat. Sytuację tę należy brać pod uwagę w przypadku określenia polityki ograniczenia niektórych pojazdów o więcej emisyjności w centrum miasta.

Tabela [145]. Samochody osobowe zarejestrowane na 1 000 ludności w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	643,8	668,5	678,6
Jaworzno	588,9	610,2	624,9
Rybnik	630,6	648,9	665,5
Sosnowiec	596,0	615,0	630,6
Tychy	680,3	697,5	708,5
Płock	724,2	748,2	766,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [146]. Samochody osobowe zarejestrowane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			do 1 roku				2-5 lat			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022		2020	2021	2022	
Dąbrowa Górnicza	75 486	77 519	77 874	1 685	1291	1 344	1,73 %	5 700	6 193	5 792	7,44 %
Sosnowiec	115 883	117 878	87 220	2 682	2 042	2 134	1,79 %	8 588	9 220	8 456	7,09 %
Tychy	85 185	86 588	119 304	7 379	5 729	5 253	6,02 %	15 841	17 175	15 730	18,03 %
Rybnik	84 526	86 256	87 675	3 965	3 165	2 887	3,29 %	8 883	9 646	9 189	10,48 %
Jaworzno	52 571	53 858	54 708	997	790	761	1,39 %	4 017	4 306	4 012	7,33 %
Płock	83 269	85 044	86 244	3 728	2 906	2 867	3,32 %	7 918	8 481	8 021	9,3 %

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny oraz opracowanie własne

Tabela [147]: Samochody osobowe zarejestrowane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	6-9 lat				10-15 lat				15+ lat			
	2020	2021	2022		2020	2021	2022		2020	2021	2022	
Dąbrowa Górnicza	7 626	7 700	7 647	9,82 %	17 767	17 523	16 839	21,62 %	42 708	44 812	46 252	59,39 %
Sosnowiec	10 853	10 685	10 933	9,16 %	26 970	26 710	25 310	21,21 %	66 790	69 221	72 471	60,74 %
Tychy	9 917	10 282	11 125	12,76 %	18 203	18 225	17 773	20,38 %	33 845	35 177	37 339	42,81 %
Rybnik	9 250	9 319	9 809	11,19 %	20 265	20 450	19 829	22,62 %	42 163	43 676	45 96	52,42 %
Jaworzno	5 346	5 315	5 448	9,96 %	13 095	12 924	12 450	22,76 %	29 116	30 523	32 037	58,56 %
Płock	8 534	8 230	7 997	9,27 %	17 805	18 073	17 757	20,59 %	45 284	47 354	49 602	57,51 %

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny oraz opracowanie własne

Transport zbiorowy

Dąbrowa Górnicza stanowi integralną część Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. W gestii związku ustawowo leży zadanie zarządzania publicznym transportem zbiorowym. Transport kolejowy i transport tramwajowy stanowią podstawę metropolitalnego systemu transportu. Istotną rolę odgrywa w tym kontekście średnicowa linia kolejowa obsługująca: Dąbrowa Górnicza – Sosnowiec – Katowice – Chorzów – Ruda Śląska – Zabrze – Gliwice. Obsługę kolejowych przewozów pasażerskich na obszarze GZM zapewniają Koleje Śląskie sp. z o.o. (88% udziału w przewozach pasażerskich wśród przewoźników regionalnych i aglomeracyjnych w województwie) oraz POLREGIO sp. z o.o. (12% udziału w przewozach pasażerskich wśród przewoźników regionalnych i aglomeracyjnych w województwie).

Zarząd Transportu Metropolitalnego został powołany uchwałą przez Zgromadzenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w listopadzie 2017 roku, a od 1 stycznia 2019 roku przejął obowiązki trzech poprzednich organizatorów transportu zbiorowego.

Obsługuje on 56 miast i gmin, angażując blisko 1 700 pojazdów (autobusy, tramwaje) w ramach ponad 500 linii. Linie te obsługują prawie 7 tys. przystanków pokonując ponad 100 milionów kilometrów rocznie. Na koniec 2022 roku w Dąbrowie Górniczej zarejestrowanych było 230

autobusów, z czego 90% miało 15 lat i więcej, a 6,52% od 10 do 15 lat. W Rybniku, Jaworznie i Płocku grupa autobusów mających 15 lat i więcej stanowiła od ok. 75 – 79% wszystkich zarejestrowanych w danym mieście autobusów.

Tabela [148]. Autobusy zarejestrowane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	ogółem			do 1 roku				2-5 lat			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022		2020	2021	2022	
Dąbrowa Górnicza	242	236	230	1	0	0	0%	7	7	4	1,74%
Sosnowiec	725	740	747	2	17	20	2,68%	111	98	93	12,45%
Tychy	570	553	524	99	38	10	1,91%	100	119	133	25,38%
Rybnik	279	282	282	0	1	0	0 %	17	12	9	3,19%
Jaworzno	509	519	517	6	21	21	4,06%	27	26	31	6,00 %
Płock	655	653	656	22	17	3	0,46%	52	49	56	8,54%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny oraz opracowanie własne

Tabela [149]. Autobusy zarejestrowane w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	6-9 lat				10-15 lat				15+ lat			
	2020	2021	2022		2020	2021	2022		2020	2021	2022	
Dąbrowa Górnicza	3	3	4	1,74%	28	22	15	6,52%	203	204	207	90%
Sosnowiec	33	40	46	6,16%	164	151	104	13,92%	415	434	484	64,79%
Tychy	86	122	115	21,95%	118	127	120	22,90%	167	147	146	27,86%
Rybnik	27	36	37	13,12%	25	23	23	8,16%	210	210	213	75,53%
Jaworzno	16	16	20	3,87%	83	70	56	10,83%	377	386	389	75,24%
Płock	33	38	23	3,51%	46	33	55	8,38%	502	516	519	79,12%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny oraz opracowanie własne

Mieszkańcy chętniej korzystają z transportu zbiorowego, jeśli w pobliżu swojego miejsca zamieszkania mają dostęp do przestanków. W liczbach bezwzględnych w Dąbrowie Górniczej na koniec 2022 roku było 204 przestanków autobusowych i tramwajowych (piąta lokata w grupie porównawczej) co z uwagi na wielkość powierzchni miasta (189 km² w porównaniu do np. z Tychami - 81,81 km², Płockiem- 88,04 km², Sosnowcem: 91,06 km²) można uznać za niewystarczające. Problem ten uwidocznił się jeszcze w większym stopniu, kiedy przedstawimy liczbę przystanków autobusowych i tramwajowych przypadającą na 10 000 mieszkańców, która w 2022 roku wynosiła dla Dąbrowy Górniczej nie całe 18 przystanków na 10 000 mieszkańców. Dla porównania było to w Rybniku ponad 28, Tychach 33, Płocku 34 oraz 46 przystanków w Jaworznie.

Tabela [150]. Przystanki komunikacji miejskiej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej - ogółem

Gmina	przystanki autobusowe (z trolejbusowymi) i tramwajowe			przystanki autobusowe (z trolejbusowymi)			przystanki tramwajowe		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	213	213	204	194	194	202	19	19	2
Sosnowiec	154	178	156	136	137	134	18	41	19
Tychy	400	413	413	400	413	413	0	0	0
Rybnik	368	368	368	368	368	368	0	0	0
Jaworzno	406	406	404	406	406	404	0	0	0
Płock	386	385	385	386	385	385	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [151]. Przystanki komunikacji miejskiej w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej – na 10 000 ludności

Gmina	przystanki autobusowe (z trolejbusowymi) i tramwajowe			przystanki autobusowe (z trolejbusowymi)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	18	18	17,78	16	17	17,6
Sosnowiec	8	9	8,25	7	7	7,08
Tychy	32	33	33,55	32	33	33,55
Rybnik	27	28	27,93	27	28	27,93
Jaworzno	45	46	46,14	45	46	46,14
Płock	33	34	34,23	33	34	34,23

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, obliczenia własne wg stanu ludności – miejsce zamieszkania (liczby zaokrąglono)

Podczas spotkań warsztatowych w poszczególnych osiedlach zrealizowanych w marcu 2022 roku (projekt „Porozmawiajmy o dzielnicach – wypracowanie priorytetów dla 18 dzielnic miasta z uwzględnieniem ich osiedli” wykonanego przez Stowarzyszenie Aktywna Dąbrowa w ramach zadania zleconego przez Gminę Dąbrowa Górnicza) mieszkańcy wyrażali swoją opinię na temat dostępności dzielnic z otoczeniem, w tym w kontekście korzystania ze środków transportu zbiorowego.

Tabela [152]. Komunikacja dzielnic z otoczeniem

Dzielnica	Opis
Mydlice	Dzielnica jest dobrze skomunikowana z innymi miejscami w mieście oraz miastami ościennymi. Dojście do centrum miasta zajmuje około 35 minut z ulicy Grynia i około 8 minut z ulicy Sienkiewicza. Bardzo dobry dostęp do infrastruktury autobusowej, a od strony północnej do linii tramwajowej. Z Dzielnicy można łatwo dostać się również na DK 94 relacji Kraków - Katowice.
Śródmieście	Dzielnica jest bardzo dobrze skomunikowana z innymi miejscami oraz dzielnicami, łatwo można się dostać do innych miejscowości. Przez Dzielnice przebiegają niemalże wszystkie linie autobusowe oraz linie tramwajowe. Na przystanku autobusowym Dąbrowa Górnicza Centrum zatrzymują się również dalekobieżne autobusy, znajduje się główny dworzec PKP wraz z centrum przesiadkowym oraz tunelem drogowym i pieszo-rowerowym. Przebudowie ulega główna arteria miejska wraz z torowiskiem tramwajowym, graniczy również z DK 94, a także posiada dostęp do trasy S1.
Reden	Dzielnica jest bardzo dobrze skomunikowana z innymi miejscami oraz dzielnicami w mieście, łatwo można dostać się również do innych miejscowości. Przez dzielnicę biegnie większość linii autobusowych oraz linia tramwajowa. Przez dzielnicę przebiega również DK 94, można również szybko dotrzeć do trasy S1. W bezpośrednim sąsiedztwie dzielnicy znajduje się dworzec PKP z centrum przesiadkowym.
Zielona-Pogoria	<p>Dzielnica od pozostałej części miasta jest oddzielona jednym z najważniejszych szlaków kolejowych w Polsce, co w znaczący sposób wpływa na jej skomunikowanie z innymi dzielnicami. Na znaczną poprawę skomunikowania dzielnicy wpłynęło powstałe centrum przesiadkowe przy dworcu PKP – Centrum wraz z tunelem drogowym. Komunikację pieszo-rowerową ułatwia zbudowany w ciągu ulicy Konopnickiej tunel. Dodatkowo budowane centrum przesiadkowe Gołonóg jeszcze bardziej poprawi dostęp do komunikacji miejskiej oraz standard poruszania się samochodem.</p> <p>Dostęp do komunikacji miejskiej w Dzielnicy jest zróżnicowany. Południowa część Dzielnicy zlokalizowana jest blisko centrum miasta i w sąsiedztwie głównego dworca kolejowego w mieście. Z tego miejsca łatwo dostać się autobusem, tramwajem i pociągiem do innych dzielnic w mieście i innych miast w regionie. Powstanie centrum przesiadkowego oraz tunelu pod torowiskiem przy dworcu kolejowym Dąbrowa Górnicza Centrum jeszcze bardziej ułatwiło dostęp do komunikacji publicznej, ponieważ przystanki autobusowe zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie dworca kolejowego. Dostęp do komunikacji publicznej jest z kolei utrudniony w osiedlach Marianki, Ratanice i Piekło. Obecnie do tych osiedli dojeżdża tylko jedna linia autobusowa. Dojazd do centrum miasta autobusem z osiedla Marianki zajmuje ok. 17 minut, z osiedla Ratanice ok. 30 minut, a z osiedla Piekło ok. 22 minuty. Mieszkańcy tych osiedli zaznaczają, że autobusy kursują rzadko, co utrudnia im dojazd do pracy w weekendy oraz powrót do domu w</p>

	godzinach wieczornych. Z osiedli Ratanice i Marianki można łatwo dostać się na DK 86.
Gołonóg Północny	Dzielnica jest bardzo dobrze skomunikowana z innymi miejscami w mieście oraz miastami ościennymi. W obrębie Dzielnicy znajdują się dwa węzłowe przystanki autobusowe na ul. Wybickiego oraz Piłsudskiego. Linia tramwajowa przebiega wzdłuż południowej granicy Dzielnicy, wzdłuż ul. Piłsudskiego. Dzięki komunikacji miejskiej z do centrum miasta można dostać się z osiedla: Broadway w ciągu ok. 11 min, ze Starego Gołonoga autobusem w ciągu ok. 16 min, a tramwajem w ciągu ok. 14 min. z Gołonoga autobusem w ciągu ok. 18 min. Pieszo do centrum miasta z Gołonoga dojdziemy w ok. 45 min, ze Starego Gołonoga w ok. 40, a z Broadway'u w ok. 35 min. Na terenie Dzielnicy powstaje kolejowe centrum przesiadkowe Gołonóg.
Gołonóg Południowy	Dzielnica jest bardzo dobrze skomunikowana z innymi miejscami w mieście oraz miastami ościennymi. W obrębie Dzielnicy znajduje się jeden z węzłowych przystanków autobusowych (Manhattan), a linia tramwajowa przebiega wzdłuż granic osiedli Manhattan oraz Kasprzaka. Z osiedla Manhattan do centrum miasta komunikacją miejską można dostać się w ok. 11 min., z Kasprzaka w 18 min. Z Podlesia dojazd autobusem zajmie ok. 15 min. Dotarcie do centrum pieszo z Podlesia zajmuje ok. 36 min., z Kasprzaka ok. 48 min. a Manhattanu ok. 30 min. W granicach Dzielnicy znajduje się skrzyżowanie tras DK94 oraz S1, dzięki któremu jest możliwa swobodna komunikacja w dowolnym kierunku.
Gołonóg Wschodni	Dzielnica jest dobrze skomunikowana z innymi miejscami w mieście. Zadowalający jest dostęp do infrastruktury autobusowej i tramwajowej. Przy bramie Huty Katowice znajduje się węzeł komunikacyjny (pętla końcowa dla ZTM), zajezdnia autobusowa, a na granicy dzielnicy znajduje się dworzec PKP Dąbrowa Górnicza Gołonóg, przy którym powstaje centrum przesiadkowe. Dzielnica ma bezpośredni dostęp do drogi ekspresowej S1 i do drogi krajowej DK94 relacji Kraków – Katowice.
Antoniów	Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami autobusowymi 656. Najszybszy czas dojazdu do centrum miasta wynosi od 20 do 30 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 20 minut. Obecna przebudowa trasy S1 oraz powstające centrum przesiadkowe przy dworcu PKP Gołonóg wraz z tunelem wpłynie w znaczący sposób na poprawę skomunikowania Dzielnicy z pozostałą częścią miasta.
Strzemieszyce Wielkie	Do centrum miasta z Dzielnicy można dojechać dzięki liniom autobusowym nr 49, 84, M109, 984, w tym od strony od Sławkowa linią nr 49 i M109. Przejazd autobusem do centrum miasta wynosi od 20 do 40 minut. Dzięki przewoźnikom prywatnym można szybko dotrzeć do Olkusza. Dzielnica, dzięki linii kolejowej, jest dobrze skomunikowana z Katowicami. Dienne połączenie ze stolicą województwa zapewnia 14 połączeń kolejowych, dzięki którym do centrum Katowic można dojechać w czasie porównywalnym jak do centrum Dąbrowy komunikacją autobusową, czyli w 25 minut. Dzielnicę przecina trasa DK 94, a na zachodniej granicy znajdują się węzły łączące DK 94 z trasą S1. Dzięki tym trasom możliwa jest swobodna komunikacja właściwie

	<p>w dowolnym kierunku.</p> <p>W rejonie stacji PKP Strzemieszyce Wielkie rozpoczęto budowę tunelu pieszorowerowego, który w znaczący sposób wpłynie na poprawę komunikacji w Dzielnicy.</p>
Strzemieszyce Małe	<p>Dojazd ze Strzemieszyc Małych do centrum Dąbrowy Górniczej zajmuje ok. 30 min. komunikacją publiczną autobusami linii 84, 984 oraz około 14 min. samochodem. Dzielnica posiada również dobry dostęp do drogi wojewódzkiej DW790 i drogi krajowej DK94.</p>
Łosień	<p>Przez Dzielnicę przebiegają linie autobusowe: 603, 84, 606, 609, 612 i 903N łączące inne dzielnice, które krzyżują się na przystanku Łosień Szkoła. Czas dojazdu do centrum miasta wynosi od 30 do 45 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 20 minut.</p>
Łęka	<p>Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami autobusowymi 84, 603, 606 i 612.. Najszybszy czas dojazdu do centrum miasta wynosi około 36 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 20 minut</p>
Okradzionów	<p>Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami autobusowymi 603, 606 i 612. Najszybszy czas dojazdu do centrum miasta wynosi od 40 do 50 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi od 20 do 30 minut. Dzielnica ma bezpośredni dostęp do drogi krajowej 94 relacji Kraków – Katowice.</p>
Błędów	<p>Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami autobusowymi 606 i 612. Czas dojazdu do centrum miasta wynosi ok. 45-50 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 25 minut.</p>
Tucznawa-Bugaj-Sikorka	<p>Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami autobusowymi 237,637, 640 i 903 N. Mieszkańcy korzystają z połączeń kolejowych stanowiących alternatywę do połączeń autobusowych, umożliwiających poruszanie się nie tylko po ościennych Dzielnicach, ale również miastach w regionie. Najszybszy czas dojazdu ze stacji PKP Dąbrowa Górnicza Sikorka do centrum miasta wynosi ok. 12 minut. Połączenie autobusowe od 40 do 50 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 25 minut.</p>
Ząbkowice	<p>Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami autobusowymi 84, 237, 637, 638, 639, 640 i 656. Czas dojazdu do centrum miasta wynosi od 25 do 40 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 20 minut. Z Dzielnicy bezpośrednio można się dostać na trasę ekspresową S1, obecnie przebudowywaną, co znacząco wpłynie na poprawę komunikacji. Dworzec Dąbrowa Górnicza – Ząbkowice, historycznie istotny węzeł kolejowy w kraju, przekształca się w centrum przesiadkowe, które już dziś obsługuje mieszkańców sąsiednich Dzielnic. Przejazd pociągiem do Centrum zajmuje jedynie 7 minut, a do Katowic można dotrzeć w 30 minut.</p>
Ujejsce	<p>Dzielnica jest skomunikowana z innymi miejscami w mieście liniami</p>

	autobusowymi 638 i 903N. Najszybszy czas dojazdu do centrum miasta wynosi od 40 do 50 minut. Czas dojazdu samochodem wynosi około 20 minut. Dostęp do trasy S1.
Trzebiesławice	Dojazd z centrum Dąbrowy Górniczej do Trzebiesławic zajmuje ok. 50 min. komunikacją publiczną – autobusem linii 638 i ok. 20 min. samochodem. Dobry dostęp do drogi ekspresowej S1 i drogi krajowej DK 91.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników spotkań warsztatowych w poszczególnych osiedlach, wywiadów indywidualnych, analizy poszczególnych funkcji oraz usług działających na terenie osiedla zrealizowanych w marcu 2022 roku

Ochrona środowiska

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Infrastruktury Miejskiej, Wydział Inwestycji Drogowych, Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Ochrona klimatu i jakość powietrza

Klimat i warunki meteorologiczne

Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej przyjęła w 2019 roku uchwałę w sprawie "Planu adaptacji miasta Dąbrowa Górnicza do zmian klimatu do roku 2030". Plan ten zakłada, że do 2030 roku miasto podniesie potencjał adaptacyjny do skutków zmian klimatu zapewniający realizację ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju oraz wysokiej jakości życia jego mieszkańców. Plan ten zawiera 29 działań.

Dąbrowa Górnicza położona jest w obrębie makroregionu Wyżyna Śląska, który znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego. Specyficzne położenie regionu powoduje, że krzyżują się tu wpływy różnych mas powietrza: morskiego, kontynentalnego, polarnego, a nawet zwrotnikowego. Nachylenie powierzchni w kierunku zachodnim na terenie Dąbrowy Górniczej decyduje o tym, że klimat miasta kształtują w przeważającej większości masy powietrza morskiego (ok. 65 %), co wpływa na znaczną wilgotność względną. Na terenie Dąbrowy Górniczej przeważają wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego. Tego rodzaju charakterystyka warunków meteorologicznych wpływa niekorzystnie na sposób rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Szczególnie gęsto zabudowane części miasta są źle przewietrzane.

W Dąbrowie Górniczej odnotowuje się stosunkowo wiele dni pochmurnych (ok. 49% czasu w roku), w ciągu roku odnotowuje się ponad 45% dni z opadem. Roczna suma opadów waha się na poziomie 670-700 mm. Z pewnością przyczynia się do tego ośrodek miejski – przemysłowy emitujący do powietrza znaczne ilości energii cieplnej, przez co dochodzi do tworzenia aktywnych jąder kondensacji. Średnia roczna temperatura wynosi 7,9°C.

Na Wyżynie Śląskiej okres przymrozkowy jest stosunkowo długi, przekracza 200 dni w roku – co ma znaczenie dla wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza, których źródłem są procesy ogrzewania budynków.

Z przeprowadzonych w ramach prac nad Planem adaptacji analiz wynika, iż głównymi zagrożeniami klimatycznymi w Dąbrowie Górniczej są:

- wzrost liczby dni upalnych w okresie letnim (tzw. temperatury maksymalne - w lecie powyżej 32,5°C) oraz wzrost liczby fal upałów i dni objętych falami upałów (z temperaturą powyżej 30°C),
- występowanie miejskiej wyspy ciepła,
- wzrost liczby okresów bezopadowych połączonych z wysoką temperaturą powietrza (powyżej 25°C) oraz liczby dni objętych tymi okresami,
- występowanie krótkich lecz intensywnych opadów, które mogą powodować lokalne podtopienia ulic i budynków,
- rosnąca liczba dni burzowych,
- silne i bardzo silne wiatry,
- zła sytuacja aerosanitarna w mieście, szczególnie w kontekście zanieczyszczenia powietrza pyłami oraz występowania smogu zimowego.

Dąbrowa Górnicza w ciepłej porze roku wykazuje wrażliwość wobec zjawisk klimatycznych związanych z występowaniem temperatur maksymalnych, fal upałów, stopniodni >27°C, oraz długotrwałych okresów bezopadowych z wysoką temperaturą, które to zjawiska potęgowane są efektem miejskiej wyspy ciepła. Miasto wrażliwe jest wtedy również na takie zjawiska hydrologiczne jak nawalne deszcze i burze, w tym burze z gradem, powodzie nagłe (miejskie) i powodzie od strony rzek oraz okresy niżówkowe w rzekach i niedobory wody. Z drugiej strony w okresach zimowych miasto wykazuje wrażliwość na temperatury minimalne i fale zimna oraz stopniodni <17°C, dni z tśr od -5°C do 2,5°C i z równoczesnym opadem, ekstremalne opady śniegu, a także występowanie roztopów po nich. W okresach grzewczych gwałtownie rośnie wrażliwość miasta na koncentrację zanieczyszczeń powietrza z uwagi na permanentne występowanie ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń i stanów smogowych. W ciągu całego roku miasto wykazuje też wrażliwość wobec występowania silnych i bardzo silnych wiatrów.

Ocena podatności miasta na zmianę klimatu wskazuje, iż dla obszaru:

- Zdrowie publiczne/grupy wrażliwe:
 - podatność populacji miasta na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Służby miejskie posiadają wiedzę o skutkach upałów dla ludzi i podczas fal upałów podejmowane są doraźne działania poprawiające komfort mieszkańców. Programy zdrowotne realizowane przez miasto nie uwzględniają zagrożeń związanych z ekstremalnymi temperaturami. Ocenia się, że miasto posiada zasoby finansowe do rozbudowy błękitno-zielonej infrastruktury w terenach intensywnej zabudowy mieszkaniowej. Miasto posiada system monitoringu jakości powietrza atmosferycznego obejmujący pomiar stężeń zanieczyszczeń pyłowych w 20 punktach na obszarze całej Dąbrowy Górniczej. Wyniki pomiarów udostępnione są na bieżąco na Portalu Miejskim i mogą stanowić formę przestrzennego miejskiego systemu informowania i ostrzegania;
 - podatność osób powyżej 65 roku życia w mieście na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest wysoka przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu.

Miasto Dąbrowa Górnicza realizuje wszystkie zadania z zakresu zarządzania kryzysowego wymagane ustawowo. Poza tym w mieście działa Rada Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza, Uniwersytety Trzeciego Wieku przy Pałacu Kultury Zagłębia i przy Wyższej Szkole Biznesu, Klub Osiedlowy Senior, od dwóch lat organizowana jest impreza pn. Dąbrowski Dzień Seniora. Są to działania, które zapobiegają lub minimalizują zjawiska wykluczenia społecznego i dezaktywizacji. W mieście działa jedna niepubliczna poradnia geriatryczna, natomiast miasto nie posiada szpitalnego oddziału geriatrycznego, a dostęp do usług medycznych uzależniony jest od kontraktów placówek służby zdrowia z Narodowym Funduszem Zdrowia. Oceniono, że potencjał adaptacyjny miasta w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne oraz zanieczyszczenie powietrza w odniesieniu do osób starszych nie jest wystarczający;

- podatność dzieci poniżej 5 roku życia na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest średnia przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny nie jest wystarczający do zredukowania zagrożeń termicznych oraz aerosanitarnych w odniesieniu do najmłodszych mieszkańców miasta. W mieście funkcjonuje system ostrzegania przed niekorzystnymi zjawiskami meteorologicznymi, a na Portalu Miejskim można sprawdzić aktualną sytuację aerosanitarną panującą w mieście. Podejmowane działania w warunkach kryzysowych wynikają z konieczności realizowania wymagań ustawowych. W Dąbrowie Górniczej nie funkcjonują stowarzyszenia dedykowane dzieciom poniżej 5 roku życia. Występuje problem z miejscami w żłobkach (378 miejsc w 2016 roku) i przedszkolach. W mieście funkcjonuje jeden oddział pediatryczny oraz kilka poradni pediatrycznych i jedna dziecięca poradnia alergologiczna;
- podatność osób przewlekle chorych na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest wysoka przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia termiczne oraz zanieczyszczenie powietrza odnoszący się do osób przewlekle chorych nie jest wystarczający. W mieście obserwowany jest w ostatnich latach wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego, a odsetek zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia jest co roku wysoki, bliski połowie wszystkich zgonów w mieście. W mieście działa jeden szpital;
- podatność osób z niepełnosprawnościami z ograniczoną mobilnością na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest średnia przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne utrudniające osobom z ograniczoną mobilnością przemieszczanie się po mieście oraz potencjał adaptacyjny w zakresie zanieczyszczenia powietrza w odniesieniu do tej grupy populacji miasta nie jest wystarczający. W ostatnich latach w mieście podejmowane są działania służące likwidacji barier architektonicznych, jednak potrzeby w tym zakresie są nadal duże, w szczególności w odniesieniu do budynków wielorodzinnych do 4 kondygnacji wysokości, czyli tych nie wyposażonych w windy. Ciągłe również istnieją w mieście fragmenty ciągów komunikacyjnych, na których w pewnych okresach roku zalegają śnieg, lód lub duże kałuże wody;

- podatność osób bezdomnych na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest wysoka przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne i zanieczyszczenie powietrza w kontekście osób bezdomnych nie jest wystarczający. W mieście działają noclegownie i schroniska dla bezdomnych, jednak osoby te nie zawsze chcą korzystać z usług tego typu placówek. W takich sytuacjach wrażliwość na zagrażające życiu czynniki klimatyczne, a co za tym idzie podatność komponentu (przy średnim potencjale adaptacyjnym) pozostaje zawsze wysoka;
- podatność infrastruktury ochrony zdrowia na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Obiekty infrastruktury zdrowia (szpital, Szpitalny Oddział Ratunkowy, poradnie specjalistyczne i rejonowe) mieszczą się w obiektach nowoczesnych lub wyremontowanych i są odporne na czynniki zewnętrzne. Czasami ich wnętrza wymagają dostosowania do zmieniających się warunków termicznych i wtedy wymagane są działania adaptacyjne podnoszące komfort życia przebywających tam pacjentów;
- podatność infrastruktury opieki społecznej na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Obiekty infrastruktury opieki społecznej (ośrodki i domy opieki społecznej) mieszczą się w obiektach nowoczesnych lub wyremontowanych i są odporne na czynniki zewnętrzne. Czasami ich wnętrza wymagają dostosowania do zmieniających się warunków termicznych i wtedy wymagane są działania adaptacyjne podnoszące komfort życia przebywających tam pensjonariuszy.
- Gospodarka wodna:
 - podatność podsystemu zaopatrzenia w wodę na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy wysokim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Dąbrowa Górnicza zaopatrywana jest w wodę na potrzeby komunalne z 10 niezależnych ujęć wody. Oznacza to, że Dąbrowskie Wodociągi Sp. z o.o. wypracowały bezpieczny system zaopatrzenia miasta w wodę, polegający na dywersyfikacji źródeł zasilania, co pozwala na możliwość dostawy wody ze źródła alternatywnego w sytuacji awaryjnej, kryzysowej. System ten zarządzany jest poprzez hydrauliczny model sieci wodociągowej. Procent zwodociągowania Dąbrowy Górniczej jest wysoki. W ostatnich latach przeprowadzone modernizacje systemu co czyni potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne dla podsystemu zaopatrzenia w wodę wystarczającym;
 - potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne dla podsystemu gospodarki ściekowej nie jest w mieście wystarczający. Sieć kanalizacji sanitarnej nie jest wystarczająco rozbudowana, prawie 20% mieszkańców miasta nie ma możliwości odprowadzenia ścieków do zbiorczego systemu kanalizacji. Istotne problemy eksploatacyjne wynikają z podłączeń ścieków deszczowych do kanalizacji sanitarnej. Kanalizacja ogólnospławna obejmuje kilka rejonów na terenie miasta. Nieprawidłowe działanie komór przelewowych lub ich brak powoduje napływ do oczyszczalni zbyt dużych ilości ścieków deszczowych oraz odpływ nieoczyszczonych ścieków bytowych ze

ściekami deszczowymi do wód powierzchniowych poprzez istniejące wyloty, powodując zanieczyszczenie głównie potoku Pogoria oraz Babiej Ławy. Na terenie Błędowa, wykorzystującego Oczyszczalnię Ścieków Błędów, prawie cała kanalizacja jest położona poniżej zwierciadła wód gruntowych. Nawet najmniejsze nieszczelności systemu kolektorów powodują ciągły napływ dużych ilości wód gruntowych na tę oczyszczalnię. Opisane powyżej problemy mogą w znaczącym stopniu być potęgowane przez stresory klimatyczne;

- podatność infrastruktury przeciwpowodziowej na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Miasto Dąbrowa Górnicza, w dorzeczu Przemszy/Czarnej Przemszy, znajduje się pod osłoną przeciwpowodziową trzech dużych zbiorników retencyjnych: zbiornika Pogoria III, zbiornika Kuźnica Warężyńska oraz zbiornika Przeczyce. Należy podkreślić, że ogólna ocena elementów zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Dąbrowa Górnicza w stosunku do potencjalnego zagrożenia pozostaje na dobrym poziomie. Potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne w przypadku infrastruktury przeciwpowodziowej dla podsystemu gospodarki ściekowej pozostaje w mieście na średnim poziomie.
- Różnorodność biologiczna - Wszystkie komponenty sektora, tj.: chronione obszary i obiekty przyrodnicze, inne obszary o wysokich walorach przyrodniczych oraz korytarze ekologiczne wykazują średnią podatność przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Obszary stanowiące ośnowę przyrodniczą miasta są siedliskami dla wielu organizmów żywych, roślin i zwierząt, w tym dla gatunków chronionych. Organizmy te w dużym stopniu są w stanie dostosować się do fluktuacji klimatu, jednak zjawiska ekstremalne mogą powodować znaczące szkody. Przy dużej bioróżnorodności obszarów przyrodniczych Dąbrowy Górniczej, od obszarów pustynnych po bagienne, te same czynniki klimatyczne działające destrukcyjnie na jeden obszar mogą być czynnikami pożądanymi w innym obszarze. Realnym zagrożeniem dla tych obiektów jest również antropopresja, w tym występowanie dużej ilości obiektów wielkoprzemysłowych mogących negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze. Miasto nie bierze udziału w projektach związanych z błękitno-zieloną infrastrukturą. Potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia klimatyczne i zanieczyszczenie powietrza w przypadku całego sektora różnorodności biologicznej nie jest w mieście wystarczający i pozostaje na średnim poziomie.
- Energetyka:
 - podatność podsystemu elektroenergetycznego na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest średnia przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny miasta dla podsystemu elektroenergetycznego uznano za niewystarczający i określono jako średni. Przyczyny wystąpienia poważnej awarii systemowej mogą być różnorodne, bowiem podsystem podatny jest na stosunkowo szeroką gamę zjawisk klimatycznych. Najczęstszym powodem zagrożeń są nieprzewidywalne, ekstremalne zjawiska pogodowe związane z czynnikami temperaturowymi powiązanymi zarówno z okresami bardzo upalnymi, jak i bardzo mroźnymi, chociaż ogólnie stopień pewności zasilania w energię elektryczną odbiorców w Dąbrowie Górniczej jest wysoki.

- podatność podsystemu ciepłowniczego na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny w zakresie reagowania na zagrożenia dotyczące podsystemu ciepłowniczego jest niewystarczający i oceniono go jako średni. Obszary największej koncentracji budownictwa, w tym budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego położone są w obszarze oddziaływania systemów ciepłowniczych. Zagrożeniem dla systemu ciepłowniczego są głównie niskie temperatury, uszkadzające infrastrukturę. Dalsza rozbudowa w mieście sieci ciepłowniczej jest szansą na wyeliminowanie domowych palenisk węglowych i poprawę jakości powietrza w okresie zimowym na terenie miasta. Podsystem ten jest podatny na stosunkowo ograniczoną liczbę zjawisk klimatycznych i ich pochodnych, dlatego podatność tego komponentu uznano za niską;
- podatność podsystemu zaopatrzenia w gaz na zmiany zjawisk klimatycznych i ich pochodnych jest niska przy średnim potencjale adaptacyjnym tego komponentu. Potencjał adaptacyjny tego podsystemu oceniono jako średni. System gazowniczy jest dobrze skonfigurowany i znajduje się w dobrym stanie technicznym. System gazowniczy zaspokaja potrzeby w zakresie dostaw gazu ziemnego wszystkich dotychczasowych odbiorców. Wskazana jest rozbudowa sieci gazowej rozdzielczej w dzielnicach niezgazyfikowanych. Ponieważ pokrywają się one z obszarami miasta nie objętymi siecią ciepłowniczą, doprowadzenie do nich gazu rozszerzyłoby możliwości mieszkańców w zakresie możliwych do zastosowania w gospodarstwach domowych indywidualnych systemów grzewczych. Przebieg przez teren miasta gazociągów wysokiego ciśnienia oraz podwyższonego średniego ciśnienia wpływa korzystnie na bezpieczeństwo energetyczne miasta. Podsystem ten jest podatny na stosunkowo ograniczoną liczbę zjawisk klimatycznych i ich pochodnych, dlatego podatność tego komponentu uznano za niską.

Szczegółowa analiza aspektów klimatycznych można znaleźć w dokumencie: Uchwała nr XV/221/2019 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 23 października 2019 r. w sprawie przyjęcia **"Planu adaptacji miasta Dąbrowa Górnicza do zmian klimatu do roku 2030"**.

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Diagnozy stanu jakości powietrza dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Stanowił on podstawę do określania jakości powietrza atmosferycznego w ciągu roku i przyporządkowania uzyskanych wyników do odpowiednich klas uwzględniających ochronę zdrowia ludzi i odrębnie - ochronę roślin.

Zgodnie z raportem GIOŚ, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport za rok 2022” dla strefy aglomeracja górnośląska (kod strefy PL2401A) stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu (klasa C), pozostałe wartości pozostają poniżej poziomu dopuszczalnego (klasa A).

Tabela [153]. Wyniki oceny jakości powietrza dla aglomeracji śląska za rok 2022

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia ludzi											
Agglomeracja górnośląska	PL2401A	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²
		A	C	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa górnośląska uzyskała klasę D2

2) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa górnośląska uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2022. GIOŚ, Katowice, kwiecień 2023 r.

Na terenie Dąbrowy Górniczej przy ul. Tysiąclecia 25a (w południowo-zachodniej części miasta) funkcjonuje, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, automatyczna stacja pomiarowa GIOŚ. Zebrane, w latach 2020-2022, z powyższej stacji wyniki pomiarów wskazują na:

- brak przekroczeń i trend spadkowy wartości stężeń dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆);
- przekroczenia przebiegu 36 maksymalnej wartości 24-godzinowej stężenia pyłu PM10 w latach 2020-2022 wraz ze spadkiem wartości średniorocznej stężenia pyłu PM10 w roku 2022;
- przekroczenia wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wraz z tendencją spadkową.

Tabela [154]. Dane o wybranych zanieczyszczeniach powietrza w Dąbrowie Górniczej ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin wg pomiarów GIOŚ za lata 2020-2022

Wartości	SO ₂		NO ₂	CO	O ₃		C ₆ H ₆	PM10			B(a)P w PM10	PM2,5
Okres uśredniania	25maks. (S1) [µg/m ³]	4 maks. (S24) [µg/m ³]	Sa [µg/m ³]	S8max [mg/m ³]	L>120 (S8max_d) 3L	Max (S8max) [µg/m ³]	Sa [µg/m ³]	Sa [µg/m ³]	L>50 (S24)	36 maks. (S24) [µg/m ³]	Sa [ng/m ³]	Sa [µg/m ³]
Wartość dopuszczalna	350	125	40	10	25	120	5	40	35	40	1	20
ROK 2020												
Uzyskane wartości	31	20	22	2	17,7	134	1	29	38 (39)	55	5	22
ROK 2021												

Uzyskane wartości	38	27	22	2	12,5	--	--	33	53	60	4	--
ROK 2022												
Uzyskane wartości	33	21	19	1	10	--	1	27	21	44	2	--

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2020. GIOŚ, Katowice, kwiecień 2021 r.; Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2021. GIOŚ, Katowice, kwiecień 2022 r.; Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2022. GIOŚ, Katowice, kwiecień 2023 r.

Oznaczenia:

25maks. (S1) SO₂ - dwudziesta piąta wartość w uporządkowanym nierosnąco ciągu wyników pomiarów stężeń 1-godz. SO₂ z okresu roku (tzw. dwudzieste piąte maksimum);

4 maks. (S24) SO₂ - czwarta wartość w uporządkowanym nierosnąco ciągu wyników pomiarów stężeń 24-godz. SO₂ z okresu roku (tzw. czwarte maksimum);

Sa - stężenie średnioroczne zanieczyszczenia;

S8max - maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego;

L>120 (S8max_d) 3L O₃ - liczba dni ze stężeniem najwyższej ośmiogodzinnej średniej kroczącej stężeń ozonu przekraczająca 120 µg/m³;

L>50 (S24) PM10 - liczba dni ze stężeniem średnim 24-godzinnym większym od 50 µg/m³;

36 maks. (S24) PM10 - trzydziesta szósta wartość w uporządkowanym nierosnąco ciągu wyników pomiarów stężeń 24-godz. PM10 z okresu roku (tzw. trzydzieste szóste maksimum);

 przekroczenia.

Przyczyną przekroczenia parametrów dla ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji i zjawisk nie związanych z działalnością człowieka. Przyczyną przekroczeń pozostałych parametrów (PM10, PM 2,5 oraz benzo(a)piren) jest głównie emisja z sektora komunalno-bytowego. W opracowaniu GIOŚ „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim” zwraca się uwagę, że najlepsze w dotychczasowej historii pomiarów wyniki stężeń dla pyłu zawieszonego PM10 uzyskane w 2022 r. związane są w bardzo dużej mierze z korzystnymi warunkami meteorologicznymi dla jakości powietrza, wynikającymi zwłaszcza z ciepłych miesięcy zimowych.

Uzupełnieniem PMŚ, jest prowadzony przez Miasto, od stycznia 2017 r. system monitoringu powietrza (https://atmopolis.pl/dynamic_map/dabrowa.html) pod kątem zawartości pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10. System składa się z 20 stacji pomiarowych rozlokowanych na terenie całego miasta, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc przebywania ludności. Na podstawie monitoringu opracowywane są raporty roczne, które omawiają uzyskane wyniki badań, analizują epizody wysokich stężeń PM10 i PM2,5 oraz diagnozują w sposób szczegółowy wrażliwe obszary miasta oraz braki związane z dokładną identyfikacją źródeł emisji.

Główne wnioski z monitoringu w latach 2018 – do 31 marca 2023 r.

W 2019 r. najwięcej dni z przekroczeniami zanotowano na detektorach zlokalizowanych przy ul. Sportowej (88 dni), ul. Morcinka (87 dni), ul. Księdza Stanisława (83 dni), natomiast w 2020 r. na

detektorach zlokalizowanych przy ul. Idzikowskiego (Sikorka - Tucznawa) (73 dni), ul. Ks. Stanisława Sikorka - Tucznawa (70 dni), ul. Ratanice (Marianki-Ratanice-Piekło) (52 dni).

- Obserwuje się spadek średnio rocznego stężenia pyłu PM₁₀ z 42 µg/m³ w roku 2018 do 29 µg/m³ w 2020 r. Niższa wartość średniego stężenia pyłu PM₁₀ w 2020 r. wynikała z niższych wartości średniomiesięcznych zanotowanych w sezonie grzewczym w szczególności w miesiącach: luty, marzec, kwiecień, październik, grudzień. Miały na to wpływ warunki meteorologiczne. Średnie roczne temperatury notowane w całym kraju były wyższe w 2020 r. w porównaniu do roku 2019. Zima 2019/2020 była łagodniejsza w porównaniu z zimą 2018/2019. W roku 2020 zanotowano również większą ilość opadów atmosferycznych w porównaniu z rokiem 2019 r. Wyjątkowym miesiącem w roku 2020 był luty, który był najcieplejszym lutym od 30 lat.
- W okresie od 1.11.2021 r. – 31.03.2022 r. zanotowano 34 dni z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń dobowych pyłu PM₁₀, co jednoznacznie wskazuje że okres zimowy 2021/2022 był lepszy niż 2020/2021.
- W ciągu ostatnich 4 lat nie zanotowano na stacji przekroczenia dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM₁₀ wynoszącego 40 µg/m³.
- Jakość powietrza w zakresie stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego na terenie Dąbrowy Górniczej ulega systematycznej poprawie, na przełomie 2022/2023 r. odnotowano najniższą jego wartość od 5 lat (średnia z tych miesięcy wyniosła 29 µg/m³)

(kinga)

Na podstawie prowadzonego monitoringu można stwierdzić, że stan jakości powietrza w Dąbrowie Górniczej ulega poprawie, choć nadal nie spełnia standardów jakości powietrza.

Źródła zanieczyszczenia powietrza i wielkość emisji

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w Dąbrowie Górniczej są:

- źródła punktowe - zakłady przemysłowe, energetyka ciepła, tzw. „wysoka emisja”;
- źródła liniowe (transport, przede wszystkim komunikacja samochodowa);
- źródła powierzchniowe, tzw. „emisja niska”, związane ze spalaniem paliw do celów grzewczych (kotłownie lokalne i paleniska indywidualne).

Tabela [155] Emisja zanieczyszczenia do powietrza z terenu Dąbrowy Górniczej

Rodzaj zanieczyszczenia	SO _x	NO _x	PM 10	PM 2,5	B(a)P	NM VOC	NH ₃	CO	CH ₄
Ilość zanieczyszczeń [Mg]	7271,6	8878,7	1266	932,4	0,11718	776,9	107,4	114716,8	15,61678

Źródło: Dane z KOBIZE za 2019 rok (ostatnie dostępne dane)

Według raportów GUS, Dąbrowa Górnicza jest od wielu lat na pierwszym miejscu wśród polskich miast o największej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z zakładów szczególnie uciążliwych. Dane o tej emisji przedstawiono poniżej.

Tabela [156]. Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Dąbrowy Górniczej

Lp.	Emitowane zanieczyszczenie	Jednostka	2020	2021	2022
1.	Zanieczyszczenia gazowe – ogółem	Mg/rok	8 678 761	9 141 712	7 859 288
2.	Zanieczyszczenia gazowe – bez CO ₂	Mg/rok	107 822	106 379	95 804
3.	Zanieczyszczenia gazowe – emisja niezorganizowana	Mg/rok	259	323	1562
4.	Dwutlenek siarki	Mg/rok	7 421	7580	6842
5.	Tlenki azotu	Mg/rok	8 105	7469	6332
6.	Tlenek węgla	Mg/rok	91 768	90 811	82 274
7.	Dwutlenek węgla	Mg/rok	8 570 939	9 035 333	7 763 484
8.	Metan	Mg/rok	140	151	126
9.	Zanieczyszczenia pyłowe – ogółem	Mg/rok	1 171	1047	748
10.	Zanieczyszczenia pyłowe – ogółem (Polska = 100)	%	5,18	4,72	3,71
11.	Zanieczyszczenia pyłowe – ogółem na 1 km ² powierzchni	Mg/rok	6,20	5,54	3,96
12.	Zanieczyszczenia pyłowe – emisja niezorganizowana	Mg/rok	157	176	111
13.	Zanieczyszczenia pyłowe ze spalania paliw	Mg/rok	106	73	87
14.	Zanieczyszczenia pyłowe – emisja z przemysłu cementowo-wapienniczego i materiałów ogniotrwałych	Mg/rok	91	88	152
15.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane	Mg/rok	18 855	20 297	25 842
16.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane	%	14,9	16	21,2
17.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane	Mg/rok	332 557	286 231	279 418
18.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane	%	99,6	99,6	99,7

Źródło: „Ochrona Środowiska 2020”, „Ochrona Środowiska 2021”, „Ochrona Środowiska 2022”;
Główny Urząd Statystyczny

Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych w Dąbrowie Górniczej w roku 2021 stanowi 4,72 % emisji krajowej, natomiast w roku 2022 stanowi 3,71 % emisji krajowej.

Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza z powyższych zakładów jest efektem restrukturyzacji i modernizacji sektora energetyczno-przemysłowego, poprawy jakości spalanego paliwa oraz wprowadzanych standardów emisyjnych.

Rok 2022 charakteryzuje się najniższą wartością emisji w analizowanym okresie, zarówno zanieczyszczeń pyłowych jak i gazowych.

Emisja powierzchniowa

Źródłem emisji powierzchniowej jest przede wszystkim spalanie paliw konwencjonalnych w lokalnych oraz indywidualnych kotłowniach domowych. W wyniku nieefektywnego spalania paliw (węgla kamiennego, węgla drzewnego, benzyny, oleju napędowego itp.) w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych, obserwowane jest zjawisko tzw. „niskiej emisji”. Jest ono zwykle nasilone w okresie jesienno-zimowym, kiedy ze względu na niskie temperatury konieczne jest zwiększenie zużycia paliwa w celach ogrzania budynków. W sezonie letnim emisja z sektora komunalno-bytowego spada i ogranicza się do gospodarstw wykorzystujących kotły na paliwa stałe do podgrzania wody.

Emisja powierzchniowa pochodząca z sektora komunalno-bytowego jest główną przyczyną przekroczeń standardów jakości powietrza w Dąbrowie Górniczej dla benzo(a)pirenu.

Tabela [157]. Emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł komunalno-bytowych

Rodzaj zanieczyszczenia	SO _x	NO _x	PM 10	PM 2,5	B(a)P	NMVOC	NH ₃	CO	CH ₄
Ilość zanieczyszczeń [Mg]	102,22	45,45	177,12	173,79	0,11	187,41	0,00	1646,14	0

Źródło: Dane z KOBIZE za 2019 rok (ostatnie dostępne dane)

Miasto od 1998 r. prowadzi dofinansowanie do wymiany nieekologicznych źródeł ogrzewania. W latach 2018 - 2020 obowiązywała Uchwała Rady Miejskiej Nr XL/812/2018 z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Dąbrowy Górniczej. Od 2021 r. obowiązuje nowa uchwała określająca zasady udzielania dotacji celowych dla osób fizycznych do roku 2023.⁹

Dąbrowa Górnicza oferuje swoim mieszkańcom dofinansowanie zmiany systemu ogrzewania na ekologiczny. Działanie to ma pomóc w zmniejszeniu poziomu zanieczyszczeń powietrza, szczególnie w okresie jesienno-zimowym. W 2020 roku gmina udzieliła 454 dofinansowania na kwotę 2 907 664,10 zł., natomiast w roku 2021 - 663 dofinansowań na kwotę aż 3 823 119,87 zł. W roku 2020 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach udzielił dofinansowań na zmianę systemu ogrzewania dla 68 mieszkańców miasta na kwotę 1 260 074,67 zł.

W 2022 roku Gmina udzieliła 304 dotacje osobom fizycznym na łączną kwotę 1 497 670,34 zł. – (zrealizowano zadania polegające na likwidacji 317 źródeł opalanych paliwami stałymi takimi jak: pozaklasowe kotły na węgiel, kominki, kozy, piece kuchenne, piece kaflowe). Ponadto w 2022 roku mieszkańcy miasta złożyli również wnioski o przyznanie dofinansowania na zmianę systemu ogrzewania, na pokrycie części kosztów wykonywanych termomodernizacji budynków, wymiany stolarki okiennej oraz drzwi zewnętrznych do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, rozpatrzono 294 wnioski na w/w zadania, mieszkańcy Dąbrowy Górniczej otrzymali 4 459 992,08 zł. dotacji z WFOŚ i GW w Katowicach. (kinga)

⁹ Uchwała Nr XXVI/565/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Dąbrowy Górniczej.

W roku 2022 poziom PM10 w powietrzu według raportu rocznego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, posiadającego stałe stacje pomiaru zanieczyszczeń, wynosił 26,9 µg/m³ (wartość może jeszcze ulec weryfikacji). Poziom ten nie tylko nie przekroczył poziomu dopuszczalnego dla okresu uśredniania równego rok, który wynosi według przyjętych norm 40 µg/m³. Powyższe dane pochodzą z raportu rocznego uzyskanego na podstawie danych ze stacji pomiarowej przy ul. Tysiąclecia. Uzyskana w roku 2022 wartość zanieczyszczeń jest więc o ponad 13 jednostek niższa od poziomu dopuszczalnego.

Warto zwrócić uwagę, że głównym źródłem pyłu PM10 w powietrzu w miastach jest emisja ze spalania w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych takich jak węgiel, drewno i biomasa oraz z ruchu drogowego, szczególnie z pojazdów z silnikami wysokoprężnymi bez filtrów cząstek stałych. Niekorzystne warunki meteorologiczne, szczególnie brak wiatru i inwersja, w znacznym stopniu sprzyjają kumulowaniu się zanieczyszczeń przy powierzchni ziemi i powstawaniu smogu i w konsekwencji powodują przekraczanie wartości stężeń dopuszczalnych zanieczyszczeń, szczególnie pyłu PM10.

Emisja liniowa

Zanieczyszczenia komunikacyjne są związane ze spalaniem paliw w silnikach samochodów, ścierania opon i hamulców pojazdów, rodzajem nawierzchni oraz unosem zanieczyszczeń z powierzchni dróg. O wielkości emisji decyduje przede wszystkim natężenie ruchu oraz stan techniczny dróg. Nie bez znaczenia ma wiek pojazdów, rodzaj spalanej paliwa, stan techniczny oraz niewłaściwa eksploatacja.

Tabela [158]. Emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł liniowych.

Rodzaj zanieczyszczenia	SO _x	NO _x	PM 10	PM 2,5	B(a)P	NMVOC	NH ₃	CO	CH ₄
Ilość zanieczyszczeń [Mg]	1,06	521,33	36,10	26,84	0,00	160,29	5,47	1123,79	0

Źródło: Dane z KOBIZE za 2019 rok (ostatnie dostępne dane)

Emisja liniowa, czyli transport drogowy, odpowiada za niecałe 6 % emisji NO_x oraz ok. 2,8 % emisji pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ na obszarze miasta. Aglomeracja górnośląska ze względu na przekroczenia stężenia średniorocznego na stanowisku komunikacyjnym w Katowicach została w 2019 r. zakwalifikowana do klasy C, natomiast w Dąbrowie Górniczej obserwuje się zmniejszanie stężenia średnioroczne NO_x.

Zagrożenia hałasem

Na klimat akustyczny Dąbrowy Górniczej wpływa przede wszystkim emisja hałasu związana z komunikacją drogową, liniami kolejowymi, funkcjonowaniem źródeł przemysłowych oraz w mniejszym stopniu z liniami tramwajowymi. Co 5 lat opracowywana jest aktualna strategiczna mapa akustyczna miasta.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami 30.06.2022 r. została opracowana Strategiczna mapa hałasu. Mapa została sporządzona zgodnie z wytycznymi Dyrektywy w oparciu o pomiary akustyczne i nieakustyczne.

Strategiczne mapy hałasu stanowią podstawowe źródło danych wykorzystywanych do:

- informowania społeczeństwa o zagrożeniach środowiska hałasem;
- opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska;
- tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem;
- planowania strategicznego;
- planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Wyniki mapy akustycznej miasta Dąbrowy Górniczej zrealizowanej w 2017 r. (z aktualizacją w czerwcu 2022 r.) wskazują, że głównym źródłem zagrożeń klimatu akustycznego jest nadal hałas drogowy, zaś w mniejszym stopniu, gdyż oddziałujący lokalnie hałas przemysłowy.

Tabela [159]. Liczba ludności narażona na ponadnormatywny hałas od poszczególnych źródeł hałasu- poprzednia mapa oraz obecna

Rodzaj hałasu	Liczba ludności narażona na ponadnormatywny hałas – mapa 2017		Liczba ludności narażona na ponadnormatywny hałas – obecnie	
	LDWN	LN	LDWN	LN
Drogowy	2980	1130	34	19
Kolejowy	240	250	0	6
Przemysłowy	10	200	8	85
Tramwajowy	0	0	0	0

Źródło: Cyfrowa Platforma Zarządzania Hałasem na obszarze Gminy Dąbrowa Górnicza. OPERAT TECHNICZNY – MAPA AKUSTYCZNA. Internoise Marek Jucewicz, Dąbrowa Górnicza 2022 r.

W powyższej tabeli porównano liczby osób narażonych na ponadnormatywne działanie hałasu pochodzącego od poszczególnych źródeł jako najbardziej miarodajne kryterium porównawcze

Zdecydowanie uwidacznia się tendencja spadkowa narażenia na hałas przekraczający dopuszczalne poziomy w przypadku hałasu drogowego, co ma z pewnością związek z licznymi remontami/modernizacjami ulic i związanym z tym ograniczeniem prędkości ruchu, jak i realizacją założeń programów ochrony środowiska przed hałasem. W przypadku hałasu przemysłowego, również zauważalny jest spadek liczby osób narażonych na przekroczenia hałasu dla obu wskaźników. Zauważalny jest wpływ lokalnych uwarunkowań. Ruch kolejowy obecnie powoduje minimalne przekroczenia norm hałasu. Należy mieć na uwadze, iż w obecnej mapie nie prezentuje się danych, związanych z przekroczeniami dopuszczalnych norm hałasu w zakresie do 1 dB. Powyższe dane wskazują na polepszenie klimatu akustycznego w mieście, jednakże należy mieć na względzie zmianę metodyki wykonywania obliczeń

Hałas drogowy

Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg i ulic jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Największe przekroczenia hałasu występują wzdłuż odcinków: od ul. Jamki do ul. Białostockiego, od ul. Kasprzaka do ul. Laski, od ul. Laski do al. Piłsudskiego, od al. Piłsudskiego do węzła z Armii Krajowej, od węzła z Armii Krajowej do granicy miasta*

Hałas kolejowy

Na hałas kolejowy narażeni są mieszkańcy bezpośrednio sąsiadujący z liniami kolejowymi zwłaszcza wzdłuż linii nr 1. Bezpośrednio na poziom hałasu ma wpływ nie tylko stan techniczny torowisk, ale też obserwowane zwiększenie ruchu kolejowego, w tym udziału przewoźników towarowych.

Jak wynika z mapy akustycznej Miasta Dąbrowa Górnicza na hałas kolejowy o poziomie przekraczającym wartość dopuszczalną narażonych jest: ok. 0,2 % mieszkańców (wskaźnik L_{DWN} i L_N)

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy w Dąbrowie Górniczej ma charakter lokalny i ogranicza się do bezpośredniego sąsiedztwa zakładów takich jak: URSA Polska Sp. z o.o., ArcelorMittal Poland S.A., Saint Gobain Innovative Materials Polska Sp. z o.o., Baza PKM. Zakłady te pracują całą dobę i powodują największe oddziaływanie na klimat akustyczny, szczególnie w porze nocnej, dla której obowiązują zaostrzone poziomy dopuszczalne hałasu w środowisku. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wahają się od 0,1 do 5 dB.

Z uwagi na utrzymujący się przez wiele lat ponadnormatywny hałas od zakładu ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Dąbrowie Górniczej, na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 16 lipca 2007 r., utworzony został obszar ograniczonego użytkowania zlokalizowany w dzielnicach Łosień, Strzemieszyce Małe i Ząbkowice.

Hałas tramwajowy

Hałas tramwajowy determinowany jest m.in. przez rodzaj i stan torowiska oraz stan techniczny pojazdów. Mimo braku osób narażonych na ponadnormatywny hałas tramwajowy, wyniki mapy akustycznej wskazują na pogarszanie się stanu technicznego torowisk tramwajowych. Obecnie trwa przebudowa komunikacyjnej osi miasta, którą kursują tramwaje. Przedsięwzięcie to jest wspólną inwestycją miasta i Tramwajów Śląskich. Będzie to projekt kompleksowy, zapewniający dogodny dostęp do komunikacji publicznej oraz łatwą przesiadkę tramwaj – autobus. Przebudowanych zostanie 10 peronów przystankowych. Wyróżnikiem inwestycji będą zintegrowane przystanki tramwajowo-autobusowe Gołonóg Manhattan i Dąbrowa Górnicza Aleja Róż. W ramach planowanych zmian Tramwaje Śląskie m.in. wymienią 10 kilometrów toru pojedynczego na odcinku od pętli tramwajowej przy ul. Sobieskiego aż do ulicy Kasprzaka. Inwestycja ta ograniczy hałas tramwajowy, zwiększy komfort użytkowania oraz ograniczy hałas uderzeń na łączeniach szyn.

Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występują w środowisku w sposób całkowicie naturalny i są nieodłącznymi jego elementami. Wyróżnić można dwa rodzaje źródeł pola elektromagnetycznego występujących w środowisku - źródła naturalne i źródła sztuczne. Do źródeł naturalnych, mających najistotniejszy wpływ na poziom tła promieniowania elektromagnetycznego są naturalne promieniowanie Ziemi, Słońca oraz jonosfery. Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych sztucznie wytworzonych (na skutek działalności człowieka) w środowisku są:

- stacje elektroenergetyczne i linie przesyłowe. W latach 2011-2020 przyjęto 25 zgłoszenia dotyczące napowietrznej linii elektroenergetycznej lub stacji rozdzielni;
- instalacje radiokomunikacyjne, do których zalicza się:
 - stacje bazowe telefonii komórkowych. W latach 2011-2020 do Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej wpłynęło 569 zgłoszeń instalacji emitującej promieniowanie elektromagnetyczne. Zgłoszenia obejmują działające, modernizowane i wygaszone stacje bazowe poszczególnych operatorów. W Dąbrowie Górniczej przeważająca konfiguracja większości stacji bazowych telefonii komórkowej jednego operatora składa się z: 6-9 anten sektorowych, 3-6 anten radioliniowych;
 - bezprzewodowe sieci komputerowe. Na terenie Dąbrowy Górniczej zainstalowanych jest 30 darmowych miejskich punktów sieci bezprzewodowej Wi-Fi.
 - radiokomunikację amatorską. Urząd Komunikacji Elektronicznej wydał dla terenu miasta Dąbrowa Górnicza (wg stanu na grudzień 2020 r.): 58 pozwoleń radiowych dla osób fizycznych z mocą wyjściową nadajnika do 500 W oraz 6 pozwoleń klubowych o mocy nadajników od 15 do 1500 W. Należy mieć na uwadze, że do stacji nadawczo-odbiorczych zaliczają się również urządzenia CB (ang. *citizen's band radio*), które można używać bez pozwoleń. W związku z tym ich ilość jest nieznana. Moc nadajników nie może przekraczać 4 W, co oznacza, że wpływ tych nadajników na poziom promieniowania elektromagnetycznego w środowisku jest mało znaczący.

W ramach monitoringu GIOŚ prowadzi bazę danych o źródłach pól elektromagnetycznych zawierającą informacje o wynikach pomiarów wykonanych przez zarządzających źródłami promieniowania i WIOŚ w ramach kontroli lub w wyniku interwencji.

Pomiary w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych, realizowane przez akredytowane laboratoria badawcze, zgodnie z obowiązującymi przepisami, są jedynym sposobem weryfikacji dotrzymania standardów jakości środowiska w obszarze PEM.

W dniu 1 stycznia 2020 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. poz. 2448), które określiło dla częstotliwości z zakresu 2-300 GHz dopuszczalne natężenie pola elektromagnetycznego (PEM) do 10 W/m² (gęstość mocy) i 61 V/m (składowa elektryczna). Dotychczas dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego, dotyczący częstotliwości od 300 MHz

do 300 GHz, obejmujący sieci komórkowe, wynosiło 0,1 W/m². Oznacza to zatem stukrotne zwiększenie dopuszczalnego natężenia PEM.¹⁰

Gospodarowanie wodami

Wody powierzchniowe

Obszar Dąbrowy Górniczej położony jest w obrębie zlewni Przemszy w regionie wodnym Małej Wisły. Przemsza posiada przebieg południkowy, płynie z północy na południe i stanowi oś hydrograficzną dla północnych, zachodnich i południowych terenów miasta. Jej główny dopływ - Biała Przemsza posiada przebieg równoleżnikowy, płynie ze wschodu na zachód i stanowi oś hydrograficzną dla wschodnich terenów miasta. Sieć hydrograficzną uzupełniają:

- dopływy Przemszy: Trzebyczka oraz Pogoria wraz z dopływami Pagor i Babia Ława,
- dopływy Białej Przemszy: Centuria, Strumień Błędowski, Biała, Bobrek wraz z wpadającymi do niego potokiem Rakówki i potokiem Jamki.

W granicach Dąbrowy Górniczej stwierdzono występowanie 60 zbiorników wodnych, których łączna powierzchnia akwenów wód stojących przekracza 773 ha. Zbiorniki mają różną wielkość i genezę¹¹. Są to przeważnie zbiorniki sztuczne, związane z gospodarczą działalnością człowieka, taką jak np. zaopatrzenie w wodę, retencja czy rekreacja.

Do największych należą:

- Pogoria I (powierzchnia całkowita 82,3 ha), Pogoria II (powierzchnia całkowita 94,42 ha) oraz Pogoria III (powierzchnia całkowita 233 ha) zasilane w wodę przez potok Pogoria, są przykładem rekultywacji terenów po górnictwie odkrywkowym (wydobycie piasku), są cenne pod kątem przyrodniczym oraz retencyjnym;
- Kuźnica Warężyńska–Pogoria IV; zbiornik wodny utworzony na terenie kopalni piasku, posiadający powierzchnię 560 ha, zasilany przez wody Czarnej Przemszy oraz opcjonalnie przez wody Trzebyczki, spełnia funkcję przeciwpowodziową.

Na terenie Dąbrowy Górniczej według ustaleń obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły¹² (zwany dalej PGW) znajduje się 12 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej prowadzi lokalny monitoring jakości wód ze źródeł zlokalizowanych na terenie miasta. W 2022 r. badania prowadzone były jeden raz w miesiącu w okresie od maja do października. Z badań wynika, że wody wpływające do zbiornika Pogoria I, do zbiornika Pogoria IV i wypływające ze zbiornika Pogoria IV można zaklasyfikować do II klasy jakości wód powierzchniowych oraz w wielu źródłach na terenie Strzemieszyc i Ząbkowic stwierdzono obecność bakterii *E. coli* i enterokoków kałowych.

¹⁰ Pole elektromagnetyczne a człowiek. O fizyce, biologii, medycynie, normach i sieci 5G" opracowanie ekspertów Instytutu Łączności, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego i Ministerstwa Cyfryzacji.

¹¹ „Wody powierzchniowe i podziemne”, Mariusz Rzętała, styczeń 2016 r.

¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2016 r. poz. 1911)

Wody podziemne

Miasto położone jest w obrębie dwóch Zbiorników Wód Podziemnych: Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 454 „Olkusz - Zawiercie” oraz Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 455 „Dąbrowa Górnicza”.

Poziom zbiornikowy GZWP nr 454 Zbiornik Olkusz–Zawiercie tworzą porowo-szczelinowe skały węglanowe (wapienie, dolomity i margle). Triasowe piętro wodonośne jest intensywnie drenowane głównie w wyniku odwadniania wyrobisk kopalni rud cynku i ołowiu w rejonie Olkusza, a trwający od ponad 50 lat intensywny drenaż górniczy wytworzył rozległy lej depresji. Nastąpił zanik źródeł, a ciekły powierzchniowe w wielu miejscach zmieniły charakter z drenujących na infiltrujące. Po zakończeniu ww. eksploatacji górniczej, rozpocznie się powolne wypełnianie wytworzonego leja depresyjnego, którego powierzchnia wynosi aktualnie ok. 451 km², co może doprowadzić do degradacji jakości wód podziemnych na obszarze o powierzchni ok. 167 km², w stopniu uniemożliwiającym ich bezpośrednie wykorzystanie do zaopatrzenia ludności w wodę do picia.

LZWP nr 455 Dąbrowa Górnicza jest niewielkim i dość jednorodnym zbiornikiem wód podziemnych. Poziom wodonośny jest odkryty i w związku z tym bardzo podatny na zanieczyszczenia z powierzchni terenu, a jakość wód poziomu czwartorzędowego charakteryzuje się ogólnie słabym stanem chemicznym (IV, V klasa jakości). Związane jest to głównie z wpływem eksploatacji górniczej piasków Kopalni Kuźnica Warężyńska, nieczynnej od kilku lat oraz z nieuporządkowaną gospodarką ściekową i zanieczyszczeniami rolniczymi. Obecnie czwartorzędowy poziom wodonośny, związany ze zbiornikiem Dąbrowa Górnicza, nie ma większego znaczenia dla zaopatrzenia ludności w wodę do picia. W granicach zbiornika oraz na jego obszarze zasilania nie ma zarejestrowanych użytkowników eksploatujących wody tego poziomu. W przyszłości wody poziomu czwartorzędowego mogą być wykorzystane do budowy lokalnych ujęć komunalnych i innych o stosunkowo niewielkim zapotrzebowaniu. Poziom ten może być także traktowany jako rezerwowe źródło wody w sytuacjach awaryjnych.

Dąbrowa Górnicza położona jest w obrębie dwóch jednolitych części wód podziemnych: nr 130 i nr 112. PGW wskazuje, że dla JCWPd nr 112 celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego, natomiast dla JCWP nr 130 celem jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego oraz ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem.

Wody podziemne występujące w obrębie obydwu JCWPd są narażone na zagrożenia związane przede wszystkim z drenażem górniczym wywołanym eksploatacją węgla kamiennego, rud cynku i ołowiu, piasku podsadzowego oraz drenażem kopalni zlikwidowanych. Drenaż jest także wymuszony eksploatacją wód w ujęciach komunalnych. W wyniku odwodnień górniczych istnieje zagrożenie ascensją zasolonych wód z poziomu karbońskiego. Skład chemiczny wód jest narażony na zmiany i zanieczyszczenia związane z przemysłowym wykorzystaniem terenu.

Poważnym czynnikiem zagrażającym jakości wód jest zatapianie nieczynnych wyrobisk kopalni cynku i ołowiu, prowadzące w efekcie do wzrostu zawartości w wodach podziemnych piętra triasowego jonów siarczanowych oraz związków cynku i ołowiu. Piętra wodonośne są na ogół pozbawione izolacji od powierzchni terenu, w związku z czym są narażone na zanieczyszczenia (głównie związkami azotu i związkami organicznymi).

W rejonie Dąbrowy Górniczej występują piętra wodonośne prowadzące wody użytkowe w utworach: czwartorzędu, triasu, karbonu, dewonu. Wszystkie poziomy wodonośne są w dobrym kontakcie hydraulicznym ze względu na brak ciągłości warstw rozdzielających oraz liczne strefy uskokowe, a także stare wyrobiska górnicze umożliwiające przepływ wód. Naturalny reżim krążenia wód podziemnych został zaburzony w wyniku działalności człowieka a zwłaszcza wytworzeniu dużych, regionalnych lejów depresji. Odwrócone zostały kierunki przepływu wód podziemnych, zmieniono lokalizację stref zasilania i drenażu, ponadto stwierdzono dopływy wód podziemnych do JCWPd nr 130 z JCWPd nr 112, a także drenaż wód z JCWPd nr 146 i 147.

Susze i powódzie

Zgodnie zapisami „Planu przeciwdziałania skutkom suszy” stanowiącym załącznik do ROZPORZĄDZENIA MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 15 lipca 2021 roku (Dz.U.2021.1615), według kryterium stopnia zagrożenia suszą regionu wodnego obszar Dąbrowy Górniczej jest umiarkowanie zagrożony suszą.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w 2022 r. dokonało aktualizacji map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego. Na ich podstawie można stwierdzić, że w obrębie Dąbrowy Górniczej występuje ryzyko powodzi od strony rzeki Przemszy, Białej Przemszy, Białej i Boberka oraz w przypadku uszkodzenia zapory zbiornika Przeczyce (o prawdopodobieństwie wystąpienia 0,1 %)¹³. Lokalne podtopienia mogą wystąpić w Tucznawie przy ulicy Łazowskiej z powodu napływu wód do rzeki Trzebyczki oraz ze strony rzeki Białej Przemszy w Okradzionowie przy ulicy Białej Przemszy. Pozostałe ciekі po przeprowadzonych regulacjach i remontach, nie stwarzają zagrożenia powodziowego, za wyjątkiem Strumienia Błędowskiego w rejonie mostu przy ulicy Żołnierskiej w Błędowie, gdzie istnieje zagrożenie podtapiania posesji zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie ciekі i mostu. Powodem niebezpiecznego dla tej posesji spiętrzenia się wód w tym miejscu jest nieuregulowany odcinek tego ciekі poniżej mostu, na którym zdarzają się zatory z przewróconych drzew, podczas późnojesiennych lub wczesnowiosennych wichur tj. poza okresem przeprowadzanych konserwacji, a także z powodu wrzucanych przez mieszkańców do koryta ciekі odpadów.

Zagrożenie potencjalnymi podtopieniami na terenie Dąbrowy Górniczej związane jest przede wszystkim z długotrwałymi i obfitymi opadami deszczu, roztopami po okresie zimowym oraz ze specyficznym ukształtowaniem terenu.

Dąbrowskie ciekі po przeprowadzonych regulacjach i remontach, nie stwarzają zagrożenia powodziowego, za wyjątkiem Strumienia Błędowskiego w rejonie mostu przy ulicy Żołnierskiej w Błędowie, gdzie istnieje zagrożenie podtapiania posesji, zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie ciekі i mostu. Powodem niebezpiecznego dla tej posesji spiętrzenia się wód w tym miejscu jest nieuregulowany odcinek tego ciekі poniżej mostu, na którym zdarzają się zatory z przewróconych drzew, podczas późnojesiennych lub wczesnowiosennych wichur tj. poza okresem przeprowadzanych konserwacji, a także z powodu wrzucanych przez mieszkańców do koryta ciekі odpadów.¹⁴

¹³ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMZP

¹⁴ „Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Dąbrowa Górnicza za 2022 rok”, Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej, 2023 r.

W przypadku intensywnych opadów deszczu i podwyższonych stanów wód, prowadzony jest stały monitoring rzek, cieków wodnych i zbiorników, przez pracowników Centrum Zarządzania Kryzysowego, a także funkcjonariuszy Straży Miejskiej, celem uzyskania danych o aktualnym przebiegu zjawisk hydrologicznych i metrologicznych na poszczególnych punktach wodowskazowych, zgodnie z procedurami zawartymi w Planie Zarządzania Kryzysowego Miasta Dąbrowa Górnicza. Elementy składowe Planu określają zasady informowania i ostrzegania o zaobserwowanym i przewidywanym przebiegu procesów meteorologicznych (opady, gwałtowna zmiana temperatury powietrza, wiatr itp.) oraz procesów hydrologicznych w rzekach, jeziorach, zbiornikach, a także określają zasady prowadzenia akcji przeciwpowodziowej w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej. Dodatkowo racownicy Centrum Zarządzania Kryzysowego prowadzą coroczne (wiosenny i jesienny) przeglądy cieków wodnych, znajdujących się w granicach administracyjnych Dąbrowy Górniczej.

Stan elementów technicznego zabezpieczenia przeciwpowodziowego nie ulega radykalnym zmianom od wielu lat, co spowodowane jest niskimi nakładami finansowymi, szczególnie brakiem odpowiednich środków finansowych z budżetu państwa na naprawy i remonty wałów i odmulanie koryt rzek.¹⁵

W mieście funkcjonuje Centrum Zarządzania Kryzysowego, w ramach którego pełniony jest całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego.

W 2022 roku jako narzędzie wspomagające, funkcjonował Zintegrowany System Powiadamiania i Informowania - „INFO SMS” obsługiwany przez pracowników Centrum Zarządzania Kryzysowego. Program służy do natychmiastowego, całodobowego powiadamiania mieszkańców Dąbrowy Górniczej, osób funkcyjnych Urzędu Miejskiego oraz Stanowiska Kierowania Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej, 12 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, spółdzielni mieszkaniowych (między innymi o zjawiskach atmosferycznych i ostrzeżeniach meteorologicznych i hydrologicznych), poprzez przesłanie wiadomości tekstowej SMS. Po dokonaniu dobrowolnej rejestracji, każdy użytkownik otrzymuje SMS'y z ostrzeżeniami i komunikatami oraz innymi informacjami, zgodnie z wybranymi kategoriami (bezpieczeństwo, utrudnienia w ruchu, wydarzenia sportowe, kulturalne, ekologiczne, sprawy obywatelskie, zdrowotne oraz zakłócenia w dostawach mediów).

Na terenie gminy organizowane są przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej szkolenia i ćwiczenia dla jednostek ratowniczych i ochrony przeciwpożarowej w zakresie m.in. zwalczania skutków poważnych awarii, transportu TŚP oraz intensywnych zjawisk atmosferycznych, zgodnie z planami rocznymi i wieloletnimi.

¹⁵ „Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Dąbrowa Górnicza za 2022 rok”, Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej, 2023 r.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Jednostką zaopatrującą w wodę mieszkańców Dąbrowy Górniczej są Dąbrowskie Wodociągi sp. z o.o. Woda pochodzi z ujęć własnych przedsiębiorstwa oraz od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach i innych dostawców. Woda z ujęć Spółki czerpana jest z sześciu studni głębinowych zlokalizowanych w dzielnicach: Ujejsce, Trzebiesławice, Ząbkowice. Są to źródła wody głębinowej, pochodzącej głównie z pokładów triasowych. Woda podziemna czerpana jest ze studni na głębokości od 55 do ponad 150 metrów. Aby zapobiec zanieczyszczeniu ujęć wody, wokół każdego źródła i ujęcia wyznaczone zostały strefy ochronne o promieniu ok. 1,5 km. Dąbrowska woda jest ściśle monitorowana. Nad jej jakością czuwają służby techniczne przedsiębiorstwa, które na bieżąco monitorują jakość wody, zlecając wykonanie analiz fizykochemicznych i mikrobiologicznych wody pitnej w zewnętrznych laboratoriach posiadających akredytację PCA. Regularne pobieranie próbek i kontrola jakości wody są przeprowadzane zarówno przez Dąbrowskie Wodociągi, jak również w ramach prowadzonego nadzoru przez Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie Dąbrowy Górniczej całkowita długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami wynosi 549 km, funkcjonuje 16 hydroforni i 5 przepompowni wodociągowych. Wodociągi dostarczają ponad 5 mln m³ wody rocznie ok. 99,98 % mieszkańcom gminy.

Gospodarka ściekowa

Ścieki z terenu Dąbrowy Górniczej są oczyszczane na dwóch oczyszczalniach. Do oczyszczalni „Centrum” dopływają kanalizacją ścieki komunalne z następujących dzielnic: Śródmieście, Stara Dąbrowa, Reden, Gołonóg, Staszic, Łęknice, Dziewiąty, Trzydziesty, Antoniów, Ujejsce (ul. Konstytucji i odcinek ul. Ujejskiej), Ząbkowice, Tworzeń i Strzemieszyce. Ponadto do oczyszczalni dopływa niewielka ilość ścieków z pojedynczych przyłączy kanalizacyjnych z ościennych gmin: Będzin i Sosnowiec. Do oczyszczalni dowożone są również ścieki z terenów nieskanalizowanych. Oczyszczalnia Ścieków Centrum jest biologiczną oczyszczalnią z podwyższonym usuwaniem biogenów, spełniającą europejskie standardy oczyszczania. Ścieki oczyszczane są w trójstopniowym systemie oczyszczania, co zapewnia wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń rzędu 82-97%. W procesie oczyszczania ścieków powstają osady wykorzystywane do produkcji biogazu, z którego wytwarzana jest odnawialna energia elektryczna i ciepła. Do fermentacji przyjmowane są również inne odpady organiczne w celu zwiększenia ilości produkowanego biogazu i energii. Fermentacja osadów ściekowych znacząco zmniejsza ilości powstającego odpadu końcowego. Odpad ten przekazywany jest odbiorcy zewnętrznemu, który poddaje go dalszemu przetworzeniu w celu uzyskania produktu poprawiającego właściwości gleby.

Druga instalacja - „Błędów” jest oczyszczalnią kompaktową typu OMS, pracującą w oparciu o metodę osadu czynnego. Przyjmuje ok. 481 m³/d ścieków i obsługuje ok. 700 mieszkańców. Powstały w wyniku procesu oczyszczania osad ściekowy, jest wykorzystywany do fermentacji na oczyszczalni ścieków Centrum.

Całkowita długość sieci kanalizacyjnej pod koniec 2022 r. wyniosła 388 km sieci grawitacyjnej i ciśnieniowej sanitarnej oraz ogólnospławnej wraz z przyłączami. W Dąbrowie Górniczej działa

9 pompowni ścieków oraz 33 tłocznie ścieków, umożliwiających dotarcie ścieków rurociągami tłocznymi do oczyszczalni oraz 1 punkt zlewny. Szacuje się, iż możliwość korzystania z miejskiej kanalizacji posiada około 85 % mieszkańców.

W rejonach miasta, gdzie nie ma kanalizacji sanitarnej nieczystości gromadzone są w zbiornikach.

Na terenie Dąbrowy Górniczej zewidencjonowanych jest 7 058 zbiorników bezodpływowych. Jednocześnie z roku na rok powiększa się liczba przydomowych oczyszczalni ścieków (321 szt.)^{16[3]}

Do kanalizacji miejskiej ścieki odprowadza 54 zakładów. Pozostałe zakłady odprowadzają ścieki do wód otwartych i do ziemi. Największe zakładowe oczyszczalnie to:

- Oczyszczalnia Ścieków Deszczowo-Przemysłowych ArcelorMittal - oczyszczalnia typu mechaniczno-chemicznego o przepustowości ok. 2 000 m³/h; oczyszczone ścieki wracają do obiegu chłodniczego oraz do potoku Rakówka,
- Oczyszczalnia Koksowni „Przyjaźń”, składająca się z dwóch części: mechaniczno-chemiczno-biologicznej oczyszczalni ścieków fenolowych o przepustowości 5 450 m³/dobę oraz mechaniczno-chemicznej oczyszczalni ścieków nie fenolowych o przepustowości 6 312 m³/dobę; oczyszczone ścieki trafiają do potoku Bobrek oraz oczyszczalni ścieków „Centrum”^{17[4]},
- Oczyszczalnia ścieków przemysłowych i socjalno – bytowych typu SBR w technologii osadu czynnego eksploatowana przez ALGAS Sp. z o.o. Sp. K.

Kanalizacja deszczowa

Właścicielem kanalizacji deszczowej na terenie Dąbrowy Górniczej jest gmina Dąbrowa Górnicza. Długość kanalizacji deszczowej wraz z obiektami wynosi ok. 210 kilometrów. Na terenie gminy znajduje się 5 przepompowni wód deszczowych, 4 zbiorniki retencyjne oraz 63 wyloty do odbiorników.¹⁸

Prace związane z utrzymaniem kanalizacji deszczowej wykonują Dąbrowskie Wodociągi sp. z o.o., zgodnie z zawartą umową nr ZP.WIF.272.60.2020 z dnia 02.02.2021 r.

Gleby

Podłożem geologicznym gleb w mieście są triasowe wapienie muszlowe, dolomity kruszonośne oraz osady plejstocénskie - gliny i piaski polodowcowe w dolinach. Mady zajmujące najniższe terasy rzek i potoków (Czarnej i Białej Przemszy, Centurii i Białej) stanowią bogate siedliska (łęgi lub wilgotne łąki). Gleby bagienne - w formie utworów mułowo - błotnych, murszowo - torfowych i torfy niskie występują w dolinach o słabo przepuszczalnym podłożu (zabagnione doliny, starorzecza silnie podmokłe). Rędziny węglanowe brunatne i rędziny mieszane pokrywają pagóry i płaskowyże zbudowane z wapieni muszlowych i dolomitów. Występują głównie w północnej części miasta. Gleby

^{16[3]} GUS za 2019 powiększone o 32 dotacje z Urzędu Miejskiego.

^{17[4]} Uchwała Nr XV/221/2019 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 23 października 2019 r. w sprawie przyjęcia "Planu adaptacji miasta Dąbrowa Górnicza do zmian klimatu do roku 2030".

¹⁸ Umowa na eksploatację kanalizacji deszczowej nr ZP.WIF.272.60.2020 z dnia 02.02.2021 r.

bielicowe związane z bezwapiennym podłożem piaszczystym, skupiają się we wschodniej części obszaru miasta i są porośnięte borami sosnowymi. Na Pustyni Błędowskiej występują gleby inicjalne porośnięte roślinnością wydumową.

Na stan gleb mają wpływ warunki naturalne (np. obecność złóż cynkowo-ołowiowych) jak i również antropogeniczne związane z „rozlewaniem miast”, działalnością przemysłu, komunikacją czy też rolnictwem. Na terenie Dąbrowy Górniczej nie prowadzi się stałego monitoringu gleb, który byłby prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Osuwiska

Na obszarze Dąbrowa Górnicza występuje jeden teren zagrożony ruchami masowymi dla którego sporządzono Kartę Rejestracyjną Terenów Zagrożonych o nr ewidencyjnym 2465011000001 znajdujący się skarpie Wzgórze Gołonoskie w rejonie posesji przy ul. Bratków 13, 15, 17. Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi poddawane są obserwacjom z częstotliwością nie rzadszą niż raz na 3 lata. Z prowadzonych obserwacji sporządzany jest protokół obserwacji.

Tereny poprzemysłowe i zdegradowane

Na terenie Dąbrowy Górniczej prowadzone były działania związane z rekultywacją składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne: Miejskiego Składowiska Odpadów Komunalnych „Lipówka I” (przy ul. Koksowniczej 4) oraz składowiska odpadów „Lipówka II” przy ul. Głównej 144a. W roku 2020 zakończono rekultywację przedmiotowych składowisk.

Aktualnie prowadzona jest bieżąca obsługa eksploatacyjna i konserwacja instalacji odgazowania kwater wysypiskowych oraz infrastruktury wchodzącej w skład obydwu składowisk, prowadzony jest wywóz ścieków przemysłowych ze zbiorników bezodpływowych ww. składowisk oraz prowadzony jest monitoring składowisk w fazie poeksploatacyjnej.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

System gospodarowania odpadami komunalnymi

Gmina Dąbrowa Górnicza od 2013 roku objęła systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych zarówno nieruchomości zamieszkałe zlokalizowane w zabudowie jednorodzinnej i zabudowie wielolokalowej, oraz nieruchomości, na terenie których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne. W roku 2020 na podstawie podpisanej w 2019 roku umowy ZP/1/MZGO/2019 pn.: „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne z terenu gminy Dąbrowa Górnicza” - jedynym odbiorcą odpadów komunalnych z terenu Dąbrowy Górniczej była firma „ALBA” Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.

W mieście funkcjonuje rozbudowany system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym realizację zadań odbierania odpadów

komunalnych od właścicieli nieruchomości, powierzono Miejskiemu Zakładowi Gospodarowania Odpadami w Dąbrowie Górniczej¹⁹.

Odpady komunalne z terenu posesji odbierane są w postaci zmieszanych odpadów komunalnych oraz w postaci odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. W kolejnych latach osiągnięto następujący poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła : 2018 – 35%, 2019 – 40%, 2020 – 67%. 2020 rok był ostatnim rokiem, dla którego liczono poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

Od 2021 roku, zgodnie z art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy są zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej: 20% wagowo - za rok 2021, 25% wagowo - za rok 2022; 35% wagowo - za rok 2023 aż do 65% wagowo - za rok 2035 i za każdy kolejny rok. Gmina Dąbrowa Górnicza za rok 2021 osiągnęła poziom 25,17 %.

Poza systemem bezpośredniego odbioru odpadów od mieszkańców, na obszarze miasta organizowane są selektywne zbiórki przeterminowanych leków. W 33 aptekach umieszczone zostały pojemniki, do których mieszkańcy mogą wrzucać przeterminowane bądź niewykorzystane leki.

Również od 2012 r. w Dąbrowie Górniczej działają cztery punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) do których mieszkańcy mogą bezpłatnie pozostawiać odpady:

- Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON), który znajduje się na ul. Głównej 144 B;
- Trzy Gminne Centra Zbiórki Odpadów (GCZO) które usytuowane są w różnych częściach miasta (Al. Piłsudskiego 28 A, ul. Szalasowizna 7, Al. Zwycięstwa 27 B).

Tabela [160]. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych			powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych [ha]		
	2020	2021	2021	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	4	4	4	4 718,3	4 718,3	4 718,3
Sosnowiec	1	1	1	9 106,0	9 106,0	9 116,0
Tychy	2	2	2	4 090,5	4 090,5	4 090,5
Rybnik	1	3	4	14 836,0	4 945,3	3 707,0
Jaworzno	1	1	1	15 259,0	15 259,0	15 241,0
Płock	1	1	1	8 804,0	8 804,0	8 804,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W punktach przyjmowany jest m.in. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie i akumulatory, świetlówki, oleje odpadowe, rozpuszczalniki, zużyte opony oraz odpady niebezpieczne tj.

¹⁹ Uchwała Nr XXXI/640/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 23 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XXVI/537/13 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22.05.2013 r. w sprawie likwidacji samorządowego zakładu budżetowego p.n.: „Miejski Zakład Gospodarowania Odpadami” w celu utworzenia jednostki budżetowej p.n.: „Miejski Zakład Gospodarowania Odpadami” (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 1 lipca 2021 r., poz. 4554).

przeterminowane lekarstwa i odczynniki fotograficzne, środki ochrony roślin, kwasy, rozpuszczalniki, alkalia, farby, tusze, opakowania po farbách i lakierach. W PSZOK-ach nie są przyjmowane odpady zabierające m.in. azbest. W 2021r. 19 852 wizyty mieszkańców we wszystkich czterech EkoPunktach. Ilość odpadów zebranych w punktach PSZOK w 2021 z terenu gminy wynosi 2 561,0404 Mg.

Dodatkowo w 33 aptekach zlokalizowanych na terenie naszego miasta umieszczone zostały specjalne pojemniki, do których mieszkańcy mogli wrzucać przeterminowane bądź niewykorzystane leki.

Odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji (bioodpadów stanowiących odpady komunalne) od właścicieli nieruchomości prowadzone było z częstotliwością:

- Dla nieruchomości zamieszkałych - zabudowy jednorodzinnej oraz domków letniskowych, lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanych jedynie przez część roku - odbiór 1 raz na 2 tygodnie;
- Dla nieruchomości zamieszkałych - budynków wielolokalowych - odbiór 3 razy w tygodniu, przy czym w uzasadnionych przypadkach i za zgodą właściciela nieruchomości możliwe było zmniejszenie częstotliwości odbioru odpadów, z zastrzeżeniem, że w okresie od 1 listopada do 1 marca - odbiór odpadów nie mógł odbywać się rzadziej niż raz na dwa tygodnie, a w pozostałym okresie (od 1 kwietnia do 31 października) - odbiór odpadów nie mógł odbywać się rzadziej niż raz na tydzień;
- Dla nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne - odbiór minimum 1 raz w miesiącu.

Odbieranie odpadów komunalnych zbieranych selektywnie prowadzone było z częstotliwością:

- 1 raz w miesiącu dla nieruchomości zamieszkałych - zabudowy jednorodzinnej, domków letniskowych, lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanych jedynie przez część roku - odbiór odpadów w podziale na następujące frakcje: papier, tworzywa sztuczne wraz z opakowaniami wielomateriałowymi i metalem, szkło oraz odpady zielone, w pojemnikach lub workach odpowiadających parametrom określonym w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Dąbrowa Górnicza, oraz minimum 1 raz w miesiącu dla nieruchomości zamieszkałych - budynków wielolokalowych - odbiór odpadów w podziale na następujące frakcje: papier, tworzywa sztuczne wraz z opakowaniami wielomateriałowymi i metalem oraz szkło, w systemie pojemnikowym w dzwonach lub pojemnikach siatkowych.
- 1 raz w miesiącu – dla nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne - odbiór odpadów w podziale na następujące frakcje: papier, tworzywa sztuczne wraz z opakowaniami wielomateriałowymi i metalem oraz szkło w pojemnikach i workach, które odpowiadają parametrom określonym w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Dąbrowa Górnicza. W uzasadnionych przypadkach i za zgodą właściciela nieruchomości oraz przedsiębiorcy, z którym gmina zawarła umowę na odbiór lub odbiór i zagospodarowanie odpadów, możliwe było zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów z zastrzeżeniem, że odbiór odpadów nie mógł odbywać się częściej niż dwa razy w tygodniu.

- W okresie od 1 kwietnia do 31 października odpady zielone z zabudowy jednorodzinnej, domków letniskowych lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanych jedynie przez część roku były odbierane z częstotliwością nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie.
- Według indywidualnych potrzeb dla nieruchomości zamieszkałych - budynków wielolokalowych – odbiór odpadów zielonych w okresie od 1 maja do 30 listopada po pisemnym zgłoszeniu zapotrzebowania na podstawienie kontenera.
- Odbieranie odpadów wielkogabarytowych wystawionych przez mieszkańców nieruchomości zamieszkałych prowadzone było z częstotliwością 2 razy w roku (sezon: wiosna, jesień) – dla zabudowy jednorodzinnej, domków letniskowych, lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanych jedynie przez część roku. Z terenu budynków wielolokalowych odbiór odbywał się zgodnie z terminem odbioru zmieszanych odpadów komunalnych.

Odbiór odpadów zbieranych selektywnie na osiedlach wielorodzinnych odbywał się w ustawionych w ponad 420 miejscach, uzgodnionych ze spółdzielniami mieszkaniowymi i administratorami budynków, zestawach kontenerów, tj. pojemników typu igloo w kolorze zielonym i niebieskim przeznaczonych do gromadzenia opakowań ze szkła oraz opakowań z papieru i tektury oraz pojemnika typu siatkowego do gromadzenia tworzyw sztucznych, opakowań wielomateriałowych i metalu.

W 2022 roku uruchomiono pilotażowy program zbiórki odpadów ze szkła, opakowań z papieru i tektury oraz tworzyw sztucznych, opakowań wielomateriałowych i metalu w pojemnikach podziemnych na dwóch osiedlach: przy ul. Wojska Polskiego 43 oraz przy Al. Piłsudskiego 30/32

Unieszkodliwianie azbestu na terenie miasta odbywa się na podstawie Uchwały Nr VIV/103/2019 z dnia 20 marca 2019 w sprawie przyjęcia aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2010 – 2032 „Dąbrowa Górnicza wolna od azbestu”.

Tabela [161]. Ilość usuniętego azbestu na terenie miasta Dąbrowa Górnicza w latach 2018-2020.

Lata	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ilość usuniętego azbestu	609,03 Mg	567,68 Mg	298,94 Mg	28,95 Mg	31,67 Mg	38,65Mg

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Dąbrowa Górnicza do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024 za lata 2017-2018 oraz za lata 2019-2020, Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

Do usunięcia na dzień 1 stycznia 2023 roku pozostało na terenie gminy Dąbrowa Górnicza 7829,07 Mg azbestu z czego:

- u osób fizycznych 1890,06 Mg azbestu,
- u osób prawnych 5963,01 Mg azbestu.

Azbest u osób fizycznych występuje w 31 obszarach miasta w zabudowie 148 ulic i dotyczy 1042 budynków mieszkalnych i gospodarczych. Największe ilości azbestu występują w dzielnicach: Błędów, Strzemieszyce Wielkie, Łęka, Okradzionów, Łazy Błędowskie, Ujejsce. Największe ilości azbestu występują w dzielnicach: Błędów – 212 budynków, Strzemieszyce Wielkie – 127 budynków, Łęka – 110 budynków, Okradzionów – 73 budynków, Łazy Błędowskie – 72 budynków, Ujejsce – 59 budynków.

W 2022 r. usunięto 38,65 Mg azbestu z 16 budynków należących do osób fizycznych. Gmina udzieliła 16 dofinansowań za demontaż wyrobów zawierających azbest dla właścicieli budynków na kwotę 25 935,14 złotych oraz pokryła koszty jego transportu i utylizacji w wysokości 22 961,07 złotych.

Edukacja środowiskowa i przeciwdziałanie dzikim wysypiskom

Na terenie gminy Dąbrowa Górnicza prowadzone są cykliczne działania informacyjne i edukacyjne, których najistotniejszym celem jest odpowiednie nastawienie i zmiana świadomości, wyrobienie odpowiednich nawyków mieszkańców w zakresie roli, jaką w codziennym życiu odgrywa środowisko naturalne oraz w zakresie odpowiedzialności za jego ochronę.

Pomimo wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców Dąbrowy Górniczej, problemem jest nadal niewłaściwe zagospodarowanie odpadów przez część mieszkańców. W wyniku takiej działalności powstają tzw. „dzikie” wysypiska odpadów. W związku z tym należy wskazać realizację zadań w postaci likwidacji tzw. „dzikich wysypisk” odpadów w granicach administracyjnych miasta.

Tabela [162]. Dzikie wysypiska na terenie Dąbrowy Górniczej

Dane dot. dzikich wysypisk	2019	2020	2021	2022
Ilość zlikwidowanych dzikich wysypisk [szt.]	109	127	113	87
Odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk - w ciągu roku [t]	575,8	479,3	385,2	394,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza wdrożono zadanie polegające na identyfikacji terenów, na których najczęściej powstają nielegalne składowiska odpadów oraz wprowadzenie na tych terenach tzw. „fotopułapek” z nadajnikiem GSM.

Odpady przemysłowe

Poniżej przedstawiono dane ilościowe dotyczące wytworzonych odpadów przemysłowych na terenie Dąbrowy Górniczej za okres 2020 - 2022.

Tabela [163]. Dane ilościowe dotyczące odpadów przemysłowych

Odpady wytworzone w ciągu roku (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	Jednostka	2020	2021	2022
Ogółem	[tys. Mg]	3 295,3	3 162,5	3 074,5

Odpady wytworzone w ciągu roku (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	Jednostka	2020	2021	2022
Poddane odzyskowi	[tys. Mg]	1 737,6	1 677,1	1 568,7
Poddane unieszkodliwieniu – składowaniu w obiektach własnych	[tys. Mg]	1,3	0,2	0,3
Przekazane innym odbiorcom	[tys. Mg]	1 553,6	1 460,7	1 460,9
Magazynowane czasowo	[tys. Mg]	2,8	24,5	44,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Zasoby przyrodnicze

Dąbrowa Górnicza jest miastem zróżnicowanym przestrzennie i krajobrazowo. Obok terenów przemysłowych i zurbanizowanych funkcjonują obszary cenne pod względem przyrodniczym. Walory fizjograficzno-krajobrazowe obszaru miasta wynikają przede wszystkim z ukształtowania terenu i form zagospodarowania (wysoki udział terenów otwartych, użytków rolniczych i nieużytków porolnych oraz lasów i zadrzewień). Różnicowanie geomorfologiczno-geologiczne, glebowe i klimatyczno-hydrologiczne determinuje duże zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych, co zdecydowanie sprzyja bioróżnorodności.

Obszary chronione

W granicach Dąbrowy Górniczej ustanowiono wiele prawnych form obszarowej ochrony przyrody, które łącznie zajmują powierzchnię 3 660,75 ha.

Podstawowe dane nawiązujące do obszarów chronionych w obrębie Dąbrowy Górniczej przedstawiono w tabeli nr 39.

Tabela [164]. Podstawowe dane obszarów chronionych w Dąbrowie Górniczej

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	2020	2021	2022
1.	Obszary prawnie chronione ogółem	ha	3 660,75	3660,75	3660,75
2.	Pomniki przyrody	szt.	32	32	31
3.	Parki krajobrazowe razem	ha	397,00	397,00	397,00
4.	Rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	ha	14,54	14,54	14,54
5.	Obszary chronionego krajobrazu razem	ha	3 191,00	3 191,00	3 191,00
6.	Użytki ekologiczne	ha	69,28	69,28	69,28
7.	Stanowiska dokumentacyjne	ha	12,81	12,81	12,81

8.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	5,20	5,20	5,20
----	-----------------------------------	----	------	------	------

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Obszary chronione to:

- Użytki ekologiczne, do których zalicza się:
 - Pogoria II - obejmuje obszar o powierzchni 40 ha. Przedmiotem ochrony jest zbiornik wodny Pogoria II wraz z otoczeniem jako siedlisko ptactwa wodnego oraz miejsce występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
 - Bagno w Antoniowie – obejmuje obszar o powierzchni 3,09 ha. Przedmiotem ochrony jest torfowisko przejściowe i niskie ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin, w tym licznych gatunków chronionych i reliktowych gatunków mszaków.
 - Źródłiska w Zakawiu – obejmuje obszar o powierzchni 1,1737 ha i położony jest w rejonie osiedla Zakawie w Dąbrowie Górniczej w sąsiedztwie ArcelorMittal Poland S.A., Koksowni „Przyjaźń” S.A. i stacji towarowej. Przedmiotem ochrony jest zachowanie zespołu źródeł wraz z cennymi ekosystemami towarzyszącymi strefie wysięku wód, w tym stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt.
 - Uroczysko Zielona – obejmuje obszar o powierzchni 17,5 ha i położony jest we wschodniej części „Parku Zielona” i obejmuje działki Skarbu Państwa i Gminy Dąbrowa Górnicza. Przedmiotem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej – zbiorowisk grądów, łągów oraz zmiennowilgotnej łąki trzęślicowej z chronionymi gatunkami roślin i zwierząt.
 - Młaki nad Pogorią I – obejmuje obszar o powierzchni 7 ha. Przedmiotem ochrony są młaki z nagromadzeniem ginących i rzadkich gatunków roślin.
 - Pustynia Błędowska – obejmuje obszar o powierzchni 529 ha, w tym 14,54 ha na terenie miasta Dąbrowa Górnicza. Niewielki fragment tego użytku ekologicznego znajdujący się w granicach administracyjnych miasta, jest to zarastający skraj pozostałego po Pustyni Błędowskiej obszaru piaszczystego.
- Zespół przyrodniczo – krajobrazowy - Wzgórze Gołonoskie w skład, którego wchodzi: stara część cmentarza parafialnego oraz obszar leżący w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła i klasztoru o powierzchni 5,02 ha. Celem wyznaczenia przedmiotowego zespołu jest ochrona wyjątkowo cennego fragmentu krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości estetycznej.
- Stanowisko dokumentacyjne - Sroczka Góra, podlegające ochronie z uwagi na zachowanie odsłonięcia 300 metrowej, triasowej formacji geologicznej ze względów na jej walory naukowe i dydaktyczne.
- Obszary Natura 2000, w tym:

- Pustynia Błędowska - Kod obszaru: PLH120014 o powierzchni 1960,53 ha stanowi unikatowy ekosystem w skali europejskiej. W granicach miasta Dąbrowa Górnicza leży niewielki, zachodni fragment tego obszaru o powierzchni 266,94 ha. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska W Katowicach Zarządzeniem z dnia 31 marca 2020 r. ustanowili plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pustynia Błędowska PLH120014. Przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Pustynia Błędowska są wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi oraz priorytetowe siedlisko – ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe.
- Lipienniki w Dąbrowie Górniczej - Kod obszaru: PLH 240037. W skład obszaru wchodzi 3 enklawy: zlokalizowana wzdłuż wschodniego brzegu Zbiornika Kuźnica Warężyńska, mniejsza – obejmująca teren o powierzchni 2,42 ha pomiędzy Antoniowem i Piłą Ujejską oraz użytek ekologiczny o nazwie Młaki nad Pogorią I (obszar młak powstałych na niezalanym poziomie eksploatacyjnym wyrobiska kopalni piasku podsadzowego o powierzchni 7 ha). Całkowita powierzchnia obszaru wg danych geoportalu EEA 334,13 ha, w tym 312,08 ha na terenie miasta (wg dokumentów GDOŚ ostoja ma powierzchnię 296,5 ha). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach Zarządzeniem z dnia 31 marca 2020 r. ustanowił plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH 240037. 05 kwietnia 2023 r. Minister Klimatu i Środowiska rozporządzeniem ustanowił specjalny obszar ochrony siedlisk Lipienniki w Dąbrowie Górniczej (PLH240037)
- Łąki Dąbrowskie – Kod obszaru PLH 240041. Obszar składa się z 4 kompleksów łąk zlokalizowanych na terenie Dąbrowy Górniczej i Łaz, o łącznej powierzchni 384,84 ha, w tym 317,28 ha leży w granicach miasta Dąbrowa Górnicza. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach Zarządzeniem z dnia 22 listopada 2019 r. ustanowił plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki Dąbrowskie PLH240041. Przedmiotowy obszar został utworzony dla ochrony mozaiki różnie wykształconych fotocenoz łąkowych, w tym głównie dużych płatów łąk trzęślicowych, z dużym bogactwem florystycznym.
- Dolina Białej Przemszy - Kod obszaru: PLH240038 o powierzchni 1401,82 ha stanowi powiększenie ostoi „Torfowisko Sosnowiec-Bory”. W granicach miasta Dąbrowa Górnicza leży fragment tego obszaru o powierzchni 341,03 ha. Dąbrowski fragment obszaru Natura 2000 leży w całości w granicach obszaru chronionego krajobrazu, pełniącego rolę otuliny PK „Orlich Gniazd”. Pokrywa się on niemal w całości z najcenniejszymi fragmentami doliny Białej Przemszy – „Bagna Błędowskie” i Białej – „Bagna nad Białą”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska W Katowicach jest aktualnie w trakcie przygotowywania tymczasowych celów ochrony.
- Inne obszary o wysokich wartościach przyrodniczych.
 - Trzebieśławickie Wzgórza – wzgórza zbudowane są ze skał węglanowych triasu środkowego, a otoczone są czwartorzędowymi utworami polodowcowymi. Obserwuje się tu znaczne zróżnicowanie ekosystemów. Można tu wyodrębnić kilka

terenów o dużych wartościach przyrodniczych, które kwalifikują się do objęcia ochroną rezerwatową oraz w formie użytków ekologicznych. W wielu miejscach tego obszaru występują stanowiska wilczomlecza pstrego. W tych lasach rosną liczne okazy buków o rozmiarach pomnikowych.

- Basiuła – proponowany użytek ekologiczny obejmuje fragment stosunkowo mało zmienionej doliny Trzebyczki w rejonie osiedla Bielowizna w Ząbkowicach. Wzdłuż naturalnie meandrującego koryta rzeki zachowały się fragmenty olsów i łęgów, mających miejscami charakter dobrze wykształconych siedlisk przyrodniczych, rozwijających się w strefach wysięków wód i źródeł przy południowej krawędzi doliny Trzebyczki.
- Pańska Góra – stanowi skrawek dawnych muraw na południowych stokach wzgórza wapiennego, zlokalizowanego w dawnym kamieniołomie wapienia w Wygietzowie. Teren porośnięty jest dobrze wykształconymi i zachowanymi murawami ciepłolubnymi. Odnotowano tu bogaty zespół roślin charakterystycznych dla tego siedliska, m. in. dąbrówka kosmata, marzanka barwierska, ożanka pierzastosieczna, przetacznik, goździk kartuzek czy wiązówka bulwkowa.
- Poldery Rakówki w Przetajce – zespół dwóch odrębnych powierzchni położonych przy granicy ze Sławkowem. Południowy polder jest miejscem łęgowym żab wodnych, żaby trawnej i rzekotki drzewnej. Powstałe akweny wodne wykorzystują stosunkowo liczne ptaki wodne, m. in. perkozek, cyranka, łabędź niemy. Trzcinowiska stały się dogodnym siedliskiem podrózniczka, brzęczki i trzcinniczka.

Pomniki przyrody: W Dąbrowie Górniczej pomnikami przyrody są drzewa z gatunku: lipa drobnolistna, jesion wyniosły, dąb szypułkowy, buk zwyczajny, ajlant gruczołkowany (bożodrzew), buk pospolity, lipa drobnolistna, wiąz szypułkowy, kasztanowiec biały, wierzba biała, sosna zwyczajna, głóg jednoszyjkowy, sosna wejmutka, modrzew europejski oraz źródło Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich zajmujące obszar o powierzchni 1,17 ha. Źródła niosą czystą i cenną wodę wapniowo-magnezową. Potoki te stwarzają dobre warunki tarliskowe dla pstrąga potokowego. Obecnie w dolnym zbiorniku żyją wzdręgi, od kilku lat zwiększyła się też liczba bytujących tu kaczek krzyżówek.

Zieleń miejska

Struktura przestrzenna Dąbrowy Górniczej determinuje specyfikę systemu zieleni miejskiej, która pełni bardzo ważną rolę w systemie przyrodniczym miasta, zwłaszcza na obszarze silnie zurbanizowanym (głównie Śródmieście, Ząbkowice i Strzemieszyce). Tereny zieleni miejskiej pośród intensywnej zabudowy występują w różnych formach, niekiedy zaliczają się do nich także lokalne korytarze ekologiczne takie jak dolina Trzebyczki w Ząbkowicach, Rakówki i Bobrka, tereny zieleni urządzonej i ogrody działkowe. Najistotniejsze ciągi ekologiczne w śródmieściu tworzą:

- „korytarz” łączący zespół Parku „Zielona” z terenami leśnymi w granicach Sosnowca, poprzez tereny łąkowe i zadrzewione w Korzeńcu, zadrzewioną hałdę przy ul. Konopnickiej, Planty im. hm. S. Piotrowskiego, tereny zieleni towarzyszącej zabudowie oraz cmentarz;
- ciąg powiązań pomiędzy w/w terenami w rejonie Parku „Zielona” do Korzeńca, poprzez Park Śródmiejski, Park im. gen. J. Hallera i jego przedłużenie oraz cmentarz z lasami w granicach Sosnowca,

- ciąg większych powierzchni zieleni przydomowej wiodący od lasu Legionowo poprzez os. Tysiąclecia w kierunku zbiornika Pogoria IV,
- ciąg łączący las Legionowo, poprzez ogrody działkowe i tereny zieleni osiedlowej ze Wzgórzem Gołonoskim i dalej wzdłuż DK nr 1 do terenów leśnych,
- kierunek powiązań łączących park im. Hallera, poprzez tereny zieleni przydomowej i małego parku w rejonie Szttygarki z terenami Józefowa w Zagórze poza granicami miasta.

Wymienione najistotniejsze tereny biologicznie aktywne w obszarze śródmiejskim nie mają zachowanej ciągłości przestrzennej z uwagi na istniejące zainwestowanie i bariery komunikacyjne. Niemniej układają się one w czytelny system wspomagający wymianę powietrza, bioróżnorodność, tworzenie systemu ścieżek rowerowych i pieszych. W Ząbkowicach głównym korytarzem ekologicznym jest zabagniona dolina Trzebyczki. Wzdłuż niej występują podmokłe tereny, a na jej obrzeżu są zlokalizowane tereny o charakterze parkowym. Dolina Trzebyczki pomiędzy magistralą kolejową Katowice – Warszawa a zabudową przy ul. Szosowej kwalifikuje się do objęcia ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie przyrody. W Strzemieszycach funkcje lokalnych ciągów powiązań ekologicznych pełnią tereny zieleni przydomowej oraz łąki towarzyszące ciekom w zlewni Bobrka.

W tabeli zebrano informacje o podstawowych parametrach gospodarowania terenami zieleni w mieście.

Tabela [165]. Podstawowe dane obszarów zielonych (samorządu) w Dąbrowie Górniczej

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	2019	2020	2021	2022
1.	Nasadenia drzew	szt.	538	652	222	392
2.	Ubytki drzew	szt.	803	474	214	345
3.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	2,4	2,4	2,4	2,4
4.	Zieleń uliczna	ha	69,55	69,55	69,55	69,55
5.	Tereny zieleni osiedlowej	ha	75,20	75,20	75,20	75,20
6.	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	456,39	456,39	456,39	456,39

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; formularz statystyczny za 2020 SG-01 Urzędu miejskiego w Dąbrowie Górniczej

Bieżąca praca związana z zasobami zieleni miejskiej w ostatnich latach była i jest realizowana poprzez:

- rewitalizację Parku Zielona w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego oraz jego bieżące utrzymanie (nasadenia drzew i krzewów, zakładanie trawników);
- rewitalizację terenu Plant im. hm. S. Piotrowskiego oraz ich bieżące utrzymanie (nasadenia drzew i krzewów, zakładanie trawników);

- konserwację i utrzymanie terenów zieleni miejskiej wraz z pracami aranżacyjnymi i interwencyjnymi (w tym wycinka, pielęgnacja, przesadzenie drzew);
- realizację prac związanych z nasadzaniem drzew i krzewów (wliczając w to krzewy nasadzone w formie żywopłotów w pasach drogowych dróg publicznych) w celu poprawy jakości i ochrony środowiska przyrodniczego oraz eliminacji zanieczyszczeń (w tym hałasu);
- realizację prac związanych z likwidacją nieprzepuszczalnych (utwardzonych) powierzchni zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych i zakładaniem na ich miejscu trawników bądź łąk kwietnych w celu poprawy jakości i ochrony środowiska przyrodniczego oraz zwiększania naturalnej retencji wodnej;
- zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy.²⁰

W celu ochrony zieleni miejskiej Prezydenta Miasta Dąbrowy Górniczej Zarządzeniem Nr 1686.2021 z dnia 7 kwietnia 2021 r. określił zasady mające na celu ochronę zadrzewień na placu budowy podczas planowanych i prowadzonych miejskich procesów inwestycyjnych.

Lasy

Struktura siedliskowa lasów w mieście przedstawia się następująco: zbiorowiska lasu mieszanego świeżego - 41%, boru świeżego - 36%, boru mieszanego świeżego - 14%. Na Wzgórzach Trzebieśławickich oraz w Reckim Lesie rozwija się drzewostan bukowy należący do zespołu termofilnej buczyny z udziałem ciepłolubnych muraw i zarośli. Na zachód od Wypalenisk zachowały się fragmenty grądu. W Lasach Błędowskich dominują lasy mieszane świeże, bory świeże i bory mieszane, fragmentarycznie występują bory suche (Kozi Róg), a także bór wilgotny. Las Bienia to głównie las mieszany świeży z sosną, dębem, grabem i brzozą. Lasy pomiędzy hutą ArcelorMittal Poland S.A. a Ząbkowicami i wokół Pogorii I i II tworzą bory świeże. Ewenementem jest bór bagieny pomiędzy ul. Kusocińskiego i osiedlem Młodych Hutników w Ząbkowicach. W niewielu fragmentach cieków zachowały się olsy, łągi jesionowo - olszowe i wiązowo - jesionowe. W dolinie Białej i Białej Przemszy występują łągi wierzbowe. Według mapy roślinności potencjalnej (F. Celiński, S. Wika 1989) Garb Ząbkowicki, Wzgórze Gołonoskie, Góra Bordowicza to żyzna buczyna sudecka. Tereny dookoła Wzgórze Gołonoskiego i pomiędzy Hutą Katowice a wzgórzami Garbu Ząbkowickiego, to potencjalny acidofilny las dębowo - bukowy. Wyżynny grąd małopolski mógłby objąć właściwe miasto aż po Strzemieszyce. Wszystkie doliny rzeczne to potencjalne łągi olszowo - jesionowe. Zgodność roślinności potencjalnej z rzeczywistością zachodzi przede wszystkim w siedliskach borowych (rejon Błędowa). Niewielkie fragmenty buczyny sudeckiej występują na Bukowej Górze i w Reckim Lesie.

Znaczna część powierzchni leśnych nie jest kwalifikowana. Dotyczy to terenów zalesianych w ramach kształtowania strefy ochronnej kompleksu hutniczo - koksowniczego, jak też lasów w posiadaniu osób fizycznych. Trudne do zakwalifikowania są powierzchnie zalesionych zwałowisk odpadów budowlanych i hutniczych („Góra Tomalówka”), hutniczych i innych (np. „Zwałka nr 4” przy ul. Zakawie). Zwałowiska te (wzgórze) pomimo niewidocznej już genezy ich pochodzenia, nadal niekorzystnie oddziałują na środowisko wodne.

²⁰ Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Dąbrowa Górnicza do roku 2020 za lata 2017-2018 oraz 2019-2020. Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej.

Poza Lasami Trzebiestawickimi zaliczonymi do I stopnia degradacji lasu, wszystkie pozostałe w mieście obejmuje II stopień degradacji wynikającej z czynników antropogenicznych.

Tereny leśne miasta Dąbrowa Górnicza są zarządzane przez Nadleśnictwo Siewierz oraz Nadleśnictwo Olkusz. Gospodarowanie na nich odbywa się na podstawie planów urządzenia lasów i uproszczonych planów urządzenia lasów.

Zagrożenia dla przyrody

Wśród głównych zagrożeń przyrody ożywionej na terenie Dąbrowy Górniczej należy wymienić:

- zły stan powietrza, niekorzystne i szybko zmieniające się stosunki wodne (ryzyko wystąpienia suszy, ryzyko wystąpienia podtopień, zagrożenia stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych), oraz wzmagająca się antropopresja stanowią wysokie zagrożenie dla bioróżnorodności,
- wolno wzrastająca ilość alei drzew i powierzchnia żywopłotów wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- zagrożenie istniejących zadrzewień przyulicznych oraz obumieranie drzew związane z zanieczyszczeniem gleby oraz nieodpowiednim doбором gatunków flory przy projektowaniu zieleni,
- zwiększająca się intensywność penetracji obszarów przyrodniczych przez pojazdy z napędem silnikowym (motocross, quady, motorowery, samochody terenowe, itp.).

Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych

Zakładami stwarzającymi ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze względu na posiadanie materiałów niebezpiecznych są:

- ArcelorMittal Poland S.A. – Oddział w Dąbrowie Górniczej, Al. Piłsudskiego 92 – zakład o dużym ryzyku,
- JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń, ul. Koksownicza 1 – zakład o dużym ryzyku,
- PERN S.A. Baza Paliw Nr 14 w Strzemieszycach. Dąbrowa Górnicza ul. Składowa 13 – zakład o dużym ryzyku,
- Alkat Air Liquide Sp. z o.o., Al. Piłsudskiego 92 – zakład o dużym ryzyku,
- SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o., ul. Koksownicza 16 – zakład o zwiększonym ryzyku.

Ww. zakłady posiadają programy zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze, publikują raporty o bezpieczeństwie oraz podlegają cyklicznym kontrolom i audytom systemu bezpieczeństwa procesowego.

Dla wszystkich zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej zakładów odstąpiono od sporządzania zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych, ponieważ negatywne

skutki zdarzeń wychodzące poza teren zakładu nie spowodują bezpośredniego zagrożenia dla życia ludzi oraz środowiska²¹.

Potencjalnym źródłem zagrożenia może być drogowy i kolejowy transport substancji niebezpiecznych. Najczęściej przewożone transportem samochodowym substancje to: paliwa, gaz propan – butan; gazy techniczne: azot, argon, tlen, wodór, acetylen i amoniak. Drogi, którymi najczęściej są przewożone niebezpieczne materiały, są drogi krajowe (nr 94 i nr 1), drogi wojewódzkie (nr 790, nr 796, nr 910).

W mieście funkcjonuje Centrum Zarządzania Kryzysowego, w ramach którego pełniony jest całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego.

Jako narzędzie wspomagające, funkcjonuje Zintegrowany System Powiadamiania i Informowania - „INFO SMS” obsługiwany przez pracowników Centrum Zarządzania Kryzysowego. Program służy do natychmiastowego, całodobowego powiadamiania mieszkańców Dąbrowy Górniczej, osób funkcyjnych Urzędu Miejskiego oraz Stanowiska Kierowania Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej, 12 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, spółdzielni mieszkaniowych (między innymi o zjawiskach atmosferycznych i ostrzeżeniach meteorologicznych i hydrologicznych), poprzez przesłanie wiadomości tekstowej SMS. Po dokonaniu dobrowolnej rejestracji, każdy użytkownik otrzymuje SMS'y z ostrzeżeniami i komunikatami oraz innymi informacjami, zgodnie z wybranymi kategoriami (bezpieczeństwo, utrudnienia w ruchu, wydarzenia sportowe, kulturalne, ekologiczne, sprawy obywatelskie, zdrowotne oraz zakłócenia w dostawach mediów).

Na terenie gminy organizowane są przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej szkolenia i ćwiczenia dla jednostek ratowniczych i ochrony przeciwpożarowej w zakresie m.in. zwalczania skutków poważnych awarii, transportu TŚP oraz intensywnych zjawisk atmosferycznych, zgodnie z planami rocznymi i wieloletnimi.

Opieka nad zwierzętami

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza zapewnia bezdomnym zwierzętom, w szczególności psom i kotom, które zostały odłowione na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza, miejsce w schronisku dla zwierząt położonym przy ulicy Opolskiej 36 w Chorzowie prowadzonym przez Towarzystwo Opieki Nad Zwierzętami w Polsce, z którym Gmina ma podpisaną umowę. Zwierzętom zapewniona jest kompleksowa opieka weterynaryjna, odpowiednie wyżywienie oraz warunki bytowe przystosowane do ich potrzeb biologicznych. Zwierzęta obowiązkowo poddawane są zabiegom sterylizacji lub kastracji przez lekarza weterynarii zgodnie z procedurą postępowania przyjętą przez schronisko.

Raz w miesiącu do Urzędu Miejskiego dostarczane jest sprawozdanie zawierające wykazy przyjętych zwierząt - wraz z nadanym indywidualnym dla każdego zwierzęcia nr czipa, wykaz zwierząt adoptowanych, odebranych przez właścicieli, poddanych sterylizacji, kastracji bądź eutanazji. W roku 2022 z terenu Dąbrowy Górniczej dostarczono do Chorzowskiego schroniska 142 psy oraz 64 koty.

²¹ Informacja dotycząca zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej województwa śląskiego stan na dzień 21.08.2020 r.

Nowy dom odnalazło 115 zwierząt, 61 zwierząt zostało odebranych przez swoich właścicieli, natomiast 29 sztuk zostało poddanych eutanazji lub padło.

Gmina Dąbrowa Górnicza zapewnia odławianie bezdomnych zwierząt. Interwencje podejmowane są całodobowo, przez 7 dni w tygodniu, na podstawie zgłoszeń wpływających do Urzędu Miejskiego lub do Straży Miejskiej dotyczących pozostawionych bez opieki zwierząt, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka i nie ma możliwości ustalenia właściciela lub innej osoby, pod której opieką zwierzę dotychczas przebywało, a w szczególności zwierząt chorych, rannych w wypadkach drogowych lub innych okolicznościach, a także powodujących zagrożenie bezpieczeństwa człowieka lub innych zwierząt. W 2022 roku podjęto 346 interwencji.

Gmina Dąbrowa Górnicza, w ramach umowy z gabinetem weterynaryjnym obejmuje opieką wolno żyjące koty poprzez wydawanie karmy karmicielom kotów, a także wykonywanie sterylizacji, kastracji oraz innych zabiegów wliczając w to m.in. odpchlenie, odrobaczenie, wyczyszczenie uszu i zakropienie ich preparatem zwalczającym świerzbowca usznego. W 2022 roku wysterylizowano 277 kotek i wykastrowano 75 kocurów.

Zarządzanie miastem

Sytuacja finansowa miasta, źródła dochodów, struktura kosztów

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Budżetu i Sprawozdawczości, Wydział Podatków i Opłat oraz Wydział Księgowości.

Dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych na 1 mieszkańca wg stanu ludności na 31.XII danego roku (według wykonania dochodów na 31.XII danego roku) - W roku 2021 ww. dochód wyniósł 1.860,79 zł, natomiast w roku 2022 - 1.857,53 zł

Dochody podatkowe z tytułu podatków i opłat lokalnych wg faktycznego wykonania są to dochody na podstawie wykonania zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27S (osoby fizyczne i prawne) w danym roku. W roku w roku 2021 wynosiły one – 202.240.453,49 zł, natomiast w 2022 - 219.815.236,94 zł. Analizując dane od 2014 co roku odnotowano wzrost dochodów Dąbrowy Górniczej.

Miernik dotyczący podatku od nieruchomości (osoby prawne), stanowiący składową dochodów podatkowych z tytułu podatków i opłat lokalnych (wg faktycznego wykonania) wykazał również bardzo silny trend wzrostowy, osiągając w ostatnich latach następujące wartości - w roku 2021 – 179.356.128,77 zł, natomiast w 2022 - 192.165.001,61 zł.

W opublikowanym w roku 2022 rankingu „Najbogatsze Samorządy w 2021 roku. Ranking dochodów per capita”, który opracowało Czasopismo Samorządu Terytorialnego „Wspólnota” – w gronie miast na prawach powiatu – Dąbrowa Górnicza zajęła czwarte miejsce w skali kraju, jednocześnie awansując o jedno miejsce. Zamożność per capita wyniosła 6 765,01 zł. Z miast województwa śląskiego od Dąbrowy Górniczej po raz kolejny bogatsze okazały się jedynie Gliwice (6 826,40 zł). Zastosowana metoda obliczania wskaźnika użytego w rankingu jest identyczna jak rok temu i w kilku poprzednich lat. Pominięte zostały wpływy z dotacji

Dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych na 1 mieszkańca wg stanu ludności na 31.XII danego roku (według wykonania dochodów na 31.XII danego roku) - wynosiły w 2021 r. – 463,39 zł, natomiast w 2022 - 220,27 zł

Wysokość dotacji celowych na zadania własne i zlecone oraz programy unijne i inne środki - dochody według wykonania na dzień 31.XII danego roku – średnia z lat 2014 – 2022 wynosiła 178.102.984,59zł

Bardzo ważnym wskaźnikiem przyjętym do monitorowania ww. celu strategicznego jest wskaźnik pokazujący stosunek wydatków majątkowych do wydatków ogółem (według wykonania wydatków na 31.XII danego roku). Do wydatków majątkowych zalicza się wydatki ponoszone na inwestycje, zakupy inwestycyjne, dotacje inwestycyjne oraz wydatki kapitałowe. Z danych wykonania wydatków na 31.XII.2021 r. wynika, iż wartość ta wynosiła – 16,23 %, natomiast w 2022 r. - 19,64%. Wskazuje na proinwestycyjny kierunek działań miasta.

Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna, 4) środki na dofinansowanie zadań.

Tabela [166]. Dochody ogółem budżetu gminy oraz dochody na 1 mieszkańca w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020		2021		2022	
	ogółem	na 1 mieszk.	ogółem	na 1 mieszk.	ogółem	na 1 mieszk.
Dąbrowa Górnicza	926 074 095,86	7 856,67	1 060 694 260,4	9 104,67	974 240 020,75	8 448,36
Sosnowiec	1 258 621 737,85	6 426,52	1 310 033 167,83	6 793,51	1 268 715 243,74	6 663,21
Tychy	985 346 133,51	7 841,43	1 014 405 159,81	8 145,08	1 009 612 364,02	8 170,90
Rybnik	1 006 151 893,91	7 469,35	1 038 140 658,03	7 782,57	1 046 218 077,00	7 909,95
Jaworzno	638 336 374,66	7 119,52	716 636 386,26	8 075,32	748 704 644,90	8 523,31
Płock	1 119 907 397,01	9 679,83	1 152 195 372,44	10083,01	1 205 567 353,14	10 654,97

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [167]. Rodzaje dochodów budżetu gminy na 1 mieszkańca w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	dochody własne			dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych			dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych			dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	4 665,1	5 409,9	5 274,38	1 587,9	1 759,4	1 748,00	118,4	438,1	207,28	1	1 866,2	2 056,01

Jaworzno	3 924,0	4 316,4	5 296,10	1 571,5	1 713,2	1 705,05	50,7	101,4	127,87	1 055,2	1 273,1	1 997,53
Rybnik	3 645,8	3 905,4	4 321,94	1 536,3	1 750,0	1 689,39	77,5	104,28	103,89	840,9	949,6	1 041,19
Sosnowiec	3 333,5	3 723,6	3 786,65	1 513,5	1 702,9	1 668,64	62,7	114,42	97,31	827,5	912,9	947,16
Tychy	4 108,9	4 228,2	4 514,85	1 834,4	2 010,2	1 982,55	175,9	199,30	280,50	1 085,9	1 174,5	1 345,03
Płock	5 658,3	5 974,1	6 716,86	1 672,2	1 848,9	1 850,57	546,5	571,83	860,07	2 250,9	2 199,6	2 545,61

Tabela [168]. Rodzaje dochodów budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (w tys. PLN)

Gmina	dochody własne			dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych			dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	549875	630250	608 225	187167	204971	201 574	13957	51043	23 903
Sosnowiec	652862	718043	721 001	296413	328374	317 718	12271	22065	18 529
Tychy	516331	526586	557 864	230511	250357	244 967	22112	24822	34 659
Rybnik	491109	520951	571 646	206947	233439	223 448	10441	13910	13 740
Jaworzno	351827	383055	465 220	140897	152036	149 775	4548	8996	11 232
Płock	654640	682669	759 986	193470	211284	209 384	63224	65344	97 313

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [169]. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (w tys. PLN)

Gmina	dochody razem			środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych			środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE			płatności w zakresie budżetu środków europejskich		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	33 613	53 981	48 922	1 737	421	875	773	185	131	31 103	53 375	47 917
Sosnowiec	100 762	29 581	52 393	1 847	826	2 164	1 720	1560	1 350	97 195	27 195	48 880
Tychy	86 056	74 835	98 214	1 478	149	1 332	336	192	64	84 242	74 493	96 819
Rybnik	79 765	38420	26 803	789	449	2 188	1 317	1 209	1 797	77 660	36 762	22 818
Jaworzno	34 167	47 307	10 024	5	-195	129	325	465	28	33 837	47 036	9 867
Płock	29 518	4035	12 325	227	723	1 005	1 515	130	709	27 776	3 182	10 610

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, opracowanie własne

Tabela [170]. Wydatki ogółem budżetu gminy oraz wydatki na 1 mieszkańca w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	2020		2021		2022	
	ogółem	na 1 mieszk.	ogółem	na 1 mieszk.	ogółem	na 1 mieszk.
Dąbrowa Górnicza	925 337 366,48	7850,42	965 189 423,12	8284,89	1 029 883 961,62	8 930,89
Sosnowiec	1 225 076 024,45	6 255,24	1 323 566 370,85	6 863,69	1 315 998 371,91	6 911,54
Tychy	975 631 029,78	7 764,12	994 850 889,43	7 988,08	1 017 623 989,82	8 235,74
Rybnik	965 572 607,06	7 168,11	1 025 487 601,05	7 687,72	1 141 746 382,77	8 632,20
Jaworzno	628 255 151,69	7 007,08	666 357 653,56	7 508,76	715 127 810,92	8 141,07
Płock	1 091 853 359,68	7 168,11	1 025 487 601,05	7 687,72	1 194 290 634,55	10 555,31

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [171]. Rodzaje wydatków budżetu gminy na 1 mieszkańca w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	w Dziale 801- Oświata i wychowanie			w Dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego			wydatki w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu			wydatki majątkowe		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	2 148,51	2 233,18	2 455,30	162,80	174,09	189,19	50,08	75,80	14,25	1 444	1 344	1 754
Jaworzno	1 985,02	2 112,42	2 406,84	148,85	151,79	164,81	8,65	7,43	14,88	856	1 344	1 006
Rybnik	2 137,20	2 393,34	2 720,57	251,24	294,88	342,82	77,81	455,72	379,45	1 095	1 182	1 578
Sosnowiec	1 732,54	2 017,88	2 168,90	133,82	139,42	149,62	12,64	46,53	121,00	1 030	958	944
Tychy	2 140,37	2 499,35	2 743,89	134,37	145,21	169,61	30,34	155,13	60,41	1 623	1 400	1 705
Płock	2 810,66	3 094,88	3 440,32	296,32	235,76	276,76	4,88	7,64	12,70	1 452	1 446	1 790

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, opracowanie własne

Tabela [172]. Rodzaje wydatków budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (w tys. PLN)

Gmina	Dział 600 - Transport i łączność			Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa			Dział 750 - Administracja publiczna		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2019	2020	2021
Dąbrowa Górnicza	112 508	159 366	183 223	7 087	8 871	11 964	63 009	87 755	101 944
Sosnowiec	180 744	147 855	109 104	8 689	23 872	49 619	63 605	70 884	78 071
Tychy	190 563	171 445	182 880	27 523	25 310	35 265	54 494	50 838	64 638
Rybnik	136 784	67 374	109 104	47 761	76 253	80 110	44 071	48 081	86 527
Jaworzno	64 200	99 495	91 487	38 461	46 310	50 204	43 592	48 161	66 759
Płock	112 272	79 179	76 776	53 310	62 385	53 181	67 589	67 369	72 083

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [173]. Procentowy udział rodzajów wydatków w wydatkach ogółem budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Dział 600 - Transport i łączność			Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa			Dział 750 - Administracja publiczna		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	12,16%	16,51%	17,79%	0,77%	0,92%	1,16%	6,81%	9,09%	9,90%
Sosnowiec	14,75%	11,17%	7,3%	0,71%	1,80%	3,77%	5,19%	5,36%	5,93%
Tychy	19,53%	17,23%	17,97%	2,82%	2,54%	3,47%	5,59%	5,11%	6,35%
Rybnik	14,17%	6,57%	9,56%	4,95%	7,44%	7,02%	4,56%	4,69%	7,58%
Jaworzno	10,22%	14,93%	12,79%	6,12%	6,95%	7,02%	6,94%	7,28%	9,34%
Płock	10,28%	7,01%	6,43 %	4,88%	5,52%	4,45%	6,19%	5,96%	6,04%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, opracowanie własne

Tabela [174]. Rodzaje wydatków budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (w tys. PLN)

Gmina	Dział 757 - Obsługa długu publicznego			Dział 801 - Oświata i wychowanie			Dział 851 - Ochrona zdrowia		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	4 080	1 895	12 967	253 247	260 166	283 138	8 417	9 714	21 426
Sosnowiec	3 721	8 040	23 057	339 315	389 121	412 972	18 260	22 866	22 427
Tychy	2 040	1 031	4 269	268 957	311 273	339 040	22 263	18 406	6 944
Rybnik	3 777	1 280	9 361	287 889	319 255	359 839	10 050	14 328	12 223
Jaworzno	2 901	2 037	8 134	177 977	187 465	211 421	8 452	8 096	14 426
Płock	8 845	4 841	21 737	325 179	353 655	389 258	15 883	17 038	13 878

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [175]. Procentowy udział rodzajów wydatków w wydatkach ogółem budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Dział 757 - Obsługa długu publicznego			Dział 801 - Oświata i wychowanie			Dział 851 - Ochrona zdrowia		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	0,44%	0,2%	1,26%	27,37%	26,95%	27,49%	0,91%	1,01%	2,08%
Sosnowiec	0,30%	0,61%	1,75%	27,70%	29,4%	31,38%	1,49%	1,73%	1,70%
Tychy	0,21%	0,10%	0,42%	27,57%	31,29%	33,32%	2,28%	1,85%	0,68%
Rybnik	0,39%	0,12%	0,82%	29,82%	31,13%	31,52%	1,04%	1,4%	1,07%
Jaworzno	0,46%	0,31%	1,34%	28,33%	28,13%	29,56%	1,35%	1,21%	20,17%
Płock	0,81%	0,43%	1,82%	29,78%	31,29%	32,59%	1,45%	15,07%	1,16%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, opracowanie własne

Tabela [176]. Rodzaje wydatków budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (w tys. PLN)

Gmina	Dział 852 - Pomoc społeczna			Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza			Dział 855 - Rodzina		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	34 877	35 959	51 654	5 161	5 407	24 435	23 680	23 231	13 351	151 692	149 011	87 449
Sosnowiec	78 285	80 593	93 548	16 801	11 393	38 575	17 723	20 478	15 011	256 997	254 209	158 676
Tychy	44 307	37 112	54 007	6 177	5 660	15 113	17 709	18 954	23 769	176 449	172 609	98 274
Rybnik	42 669	43 722	54 394	7 753	7 648	52 582	15 012	18 396	23 011	208 456	204 769	122 992
Jaworzno	33 619	34 189	42 748	5 289	5 341	37 980	13 039	13 370	9 878	135 195	131 357	84 043
Płock	53 532	53 731	72 602	8 118	7 745	8 783	48 875	53 679	48 681	179 327	175 781	112 164

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [177]. Procentowy udział rodzajów wydatków w wydatkach ogółem budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Dział 852 - Pomoc społeczna			Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza			Dział 855 - Rodzina		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	3,77%	3,73%	5,02%	0,56%	0,56%	2,37%	2,56%	2,41%	1,30%	16,39%	15,44%	8,49%
Sosnowiec	6,39%	6,09%	7,11%	1,37%	0,86%	2,93%	1,45%	1,55%	1,14%	20,98%	19,21%	12,06%
Tychy	4,54%	3,73%	5,31%	0,63%	0,57%	1,49%	1,82%	1,91%	2,34%	18,09%	17,35%	9,66%
Rybnik	4,42%	4,26%	4,76%	0,80%	0,75%	4,61%	1,55%	1,79%	2,02%	21,59%	19,97%	10,77%
Jaworzno	5,35%	5,13%	5,98%	0,84%	0,80%	5,32%	2,08%	2,01%	1,38%	21,52%	19,71%	11,75%
Płock	4,90%	4,75%	6,08%	0,74%	0,69%	0,74%	4,48%	4,75%	4,08%	16,42%	15,55%	9,39%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, opracowanie własne

Tabela [178]. Rodzaje wydatków budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej (w tys. PLN)

Gmina	Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska			Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego			Dział 926 - Kultura fizyczna		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	172 091	128 328	156 289	19 190	20 281	21 817	14 842	16 722	15 463
Sosnowiec	127 013	170 084	172 348	26 209	26 885	28 489	56 537	69 658	73 852
Tychy	57 048	87 136	88 676	16 884	180 84	20 957	58 059	43 186	44 059
Rybnik	76 434	13 2812	121 696	33 843	39 334	45 343	23 282	20 724	31 410
Jaworzno	44 379	46 819	48 905	13 346	13 471	14 477	30 013	12 860	14 314
Płock	65 246	67 651	77 787	34 283	26 940	31 315	39 588	69 284	114 903

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela [179]. Procentowy udział rodzajów wydatków w wydatkach ogółem budżetu gminy w danym roku w Dąbrowie Górniczej i w miastach grupy porównawczej

Gmina	Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska			Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego			Dział 926 - Kultura fizyczna		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dąbrowa Górnicza	18,60%	13,30%	15,18%	2,07%	2,10%	2,12%	1,60%	1,73%	1,50%
Sosnowiec	10,37%	12,85%	13,10%	2,14%	2,03%	2,16%	4,62%	5,26%	5,61%
Tychy	5,85%	8,76%	8,71%	1,73%	1,82%	2,06%	5,95%	4,34%	4,33%
Rybnik	7,92%	12,95%	10,66%	3,50%	3,84%	3,97%	2,41%	2,02%	2,75%
Jaworzno	7,06%	7,03%	6,84%	2,12%	2,02%	2,02%	4,78%	1,93%	2,00%
Płock	5,98%	5,99%	6,51%	3,14%	2,38%	2,62%	3,63%	6,13%	9,62%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, opracowanie własne

Dąbrowa Górnicza z mieszkańcami i dla mieszkańców

Samorządność na pierwszym planie, czyli wprowadzenie do diagnozy

W Dąbrowie Górniczej fundamentalną wartością jest samorządność – zapisane w konstytucji prawo do decydowania o sprawach wspólnoty lokalnej, w której żyjemy, czyli tych dotyczących bezpośrednio każdego z nas. Prawo to polega na realizacji zadań mających na celu wzmacnianie lokalnej społeczności, podnoszenie komfortu życia i dbanie zarówno o dobro wspólne, jak i dobro jednostki. To nie tylko przywilej, lecz także obowiązek związany z pełną odpowiedzialnością za podejmowane działania.

Dąbrowski samorząd od lat współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz z mieszkańcami, bazując na fundamentalnych dla prawidłowego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zasadach: pomocniczości, partnerstwie, jawności, suwerenności stron, efektywności i uczciwej konkurencji. To współdziałanie rozpoczęło się w 2007 r., kiedy ruszyły prace nad strategią miasta i programem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w które po raz pierwszy włączeni zostali społecznicy i aktywiści. W tym samym roku odbyło się Forum Inicjatyw Pozarządowych (obecnie funkcjonujące pod nazwą Festiwal Ludzi Aktywnych), w czasie którego organizacje otrzymały potwierdzenie o woli współpracy i tworzenia partnerskich inicjatyw z władzami miasta. Powołano Dąbrowskie Forum Organizacji Pozarządowych – gremium, które oficjalnie reprezentuje pozarządowców w kontaktach z samorządem. 1 stycznia 2018 r. uruchomiono Biuro Organizacji Pozarządowych (obecnie jest to Wydział Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej) odpowiedzialne za koordynowanie procedur wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współczesny zakres działań Wydziału Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej (WOP) wykracza poza wspomnianą ustawę i obejmuje m.in. realizację zadań w obszarze strategicznym rozwoju miasta, którego podstawą jest społeczeństwo obywatelskie, oraz wsparcie organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich. Ponadto WOP samodzielnie prowadzi projekty na rzecz rozwoju III sektora, współpracy samorządu i organizacji (także o zasięgu szerszym niż lokalny), współtworzy projekty rewitalizacyjne i współpracuje z wydziałami Urzędu Miejskiego oraz jego jednostkami organizacyjnymi w zakresie tworzenia i monitorowania standardów włączenia mieszkańców we współtworzenie Dąbrowy Górniczej.

Współpraca i wsparcie

Model współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi w Dąbrowie Górniczej bazuje na wielości zaangażowanych w obowiązujące w mieście procedury podmiotów i instytucji oraz mechanizmów i działań kształtujących relacje pomiędzy nimi. Wśród najważniejszych elementów systemu znajdziemy Dąbrowskie Forum Organizacji Pozarządowych, Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Dąbrowa Górnicza, Wydział Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej wraz z **Centrum Aktywności Obywatelskiej**.

Współpraca i wsparcie w 2022 r. w liczbach

- 29 zespołów inicjatywno-doradczych z udziałem NGO,
- 88 organizacji członkowskich DFOP,
- 22 organizacje zwolnione z opłat czynszowych w lokalach o powierzchni 4195,86 m² .,
- 49 NGO korzystających z infrastruktury ,Centrum Aktywności Obywatelskiej
- 207 wniosków złożonych w odpowiedzi na otwarte konkursy ofert i 19 wniosków w trybie art. 19A,
- 21 827 085,35 zł przeznaczonych na współpracę finansową i NGO.

Fabryka Pełna Życia – działaj z nami

To konkurs w formie mikrograntów, skierowany do organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, który odbył się w 2021 r. Jego operatorem została Fabryka Pełna Życia sp. z o.o. Projekty zostały zrealizowane *na rewitalizowanym terenie śródmieścia Dąbrowy Górniczej. Finalnie wybrano 12 realizatorów mikrograntów.*

Aktywne Strzemieszyce – włącz się w życie dzielnic

Konkurs w formie mikrograntów skierowanych do organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Jego operatorem została Fundacja Godne Życie. Dziewięć podmiotów społecznych i jedna grupa nieformalna zrealizują 11 projektów społecznych na terenie Filii nr 8 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Strzemieszycach Wielkich.

Fundusz działkowy

Został opracowany w związku z wnioskami składanymi przez rodzinne ogrody działkowe z Dąbrowy Górniczej, dotyczącymi możliwości wsparcia organizacji w zakresie modernizacji infrastruktury. Uruchomiono go w 2020 r. Od tego momentu cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem ze strony ROD-ów. Do tej pory w ramach Funduszu zrealizowano 9 inicjatyw.

Młodzieżowa Rada Miasta Dąbrowa Górnicza

Reprezentuje dąbrowską młodzież. Zwraca uwagę na potrzeby młodych mieszkańców oraz wyraża opinie o działaniach dotyczących młodzieży. Radnymi są osoby uczące się w szkołach ponadpodstawowych. Ich sztandarowym projektem jest opracowanie Funduszu Inicjatyw Młodzieżowych.

Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych

Jego celem jest promowanie aktywności wśród ludzi młodych, a także upowszechnianie idei samorządowej. To system grantowy ukierunkowany na realizację inicjatyw proponowanych przez

młodzież w wieku 13-26 lat. Pierwsza edycja odbyła się w 2021 r. Zwyciężyło siedem projektów młodzieżowych, które obecnie są realizowane.

Rada Seniorów Miasta Dąbrowa Górnicza

Działa od 2014 r., w jej skład wchodzi 15 mieszkańców Dąbrowy Górniczej oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli NGO i podmiotów prowadzących UTW. Największym wyzwaniem stojącym przed Radą jest opracowanie zasad Funduszu Inicjatyw Senioralnych.

Dąbrowskie konsultacje społeczne

Konsultacje z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami na szeroką skalę rozpoczęły się w 2007 r. od prac nad strategią rozwoju miasta. Ich usystematyzowana procedura została opracowana w 2014 r. jako uchwała Rady Miejskiej w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami miasta Dąbrowa Górnicza. Obecnie dąbrowski system konsultacji obejmuje:

- standardowe konsultacje dokumentów strategicznych oraz programów poprzez ich upublicznienie i zbieranie do nich uwag elektronicznie, telefonicznie i podczas dyżurów osób odpowiedzialnych za ich przygotowanie;
- szerokie prace warsztatowe z grupami interesariuszy i partnerów poprzedzające upublicznienie samego dokumentu; w ten sposób powstały np.: program rewitalizacji, program współpracy samorządu z NGO, regulamin budżetu obywatelskiego i dąbrowskiego budżetu partycypacyjnego, a także strategia rozwoju miasta;
- szerokie konsultacje przestrzeni i projektów inwestycyjnych bazujące na spacerach badawczych, spotkaniach z mieszkańcami, warsztatach, punktach konsultacyjnych i geoankietach; tak zaprojektowano m.in.: park Podlesie, planty Harcmistrza Piotrowskiego, przestrzeń i układ komunikacyjny na osiedlu Manhattan, obszar wokół dworca w Strzemieszyczach Wielkich, Park Hallera i wiele innych przestrzeni w mieście.

W dąbrowskim systemie konsultacji występuje również standardowa procedura konsultacji projektów aktów prawa miejscowego z NGO oraz internetowa platforma **NaprawmyTo** służąca do zgłaszania tzw. alertów przez mieszkańców.

Fabryka Pełna Życia – wspólne centrum miasta

„Fabryka Pełna Życia – rewitalizacja śródmieścia Dąbrowy Górniczej” jest przykładem projektu, który udowadnia, że systemowe podejście do budowania warunków dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego naprawdę się opłaca. Jego historia sięga końca 2015 r., gdy gmina Dąbrowa Górnicza przejęła od Skarbu Państwa blisko czterohektarowy, atrakcyjnie zlokalizowany teren w centrum miasta. Od tego czasu celem jest stworzenie otwartej przestrzeni publicznej, która stanie się nowym centrum miasta i której ostateczny kształt będzie wynikiem dyskusji prowadzonych z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi przedsiębiorcami. Pomysł na projekt zyskał wysoką ocenę w konkursie Ministerstwa Rozwoju, a tym samym 4 mln zł dotacji, i znalazł się wśród 20 modelowych polskich rewitalizacji.

Partycypacja – dialog zamiast rywalizacji

Dąbrowski Budżet Partycypacyjny (DBP)

To proces, w którym dąbrowianie każdego roku decydują o tym, na co przeznaczyć wydzieloną kwotę z budżetu miasta. Stanowi okazję do dyskusji o potrzebach miejskich osiedli oraz pomysłów na ich realizację. Prace nad Dąbrowskim Budżetem Partycypacyjnym zostały zainicjowane w 2012 r. przez grupę ds. wypracowania mechanizmu tzw. Budżetu Obywatelskiego dla Dąbrowy Górniczej. Tworzyli ją przedstawiciele prezydenta miasta oraz organizacji pozarządowych, a także członkowie Rady Miejskiej. Utworzony model został poddany konsultacjom społecznym.

30 stycznia 2013 r. Rada Miejska przyjęła uchwałę wprowadzającą regulamin nowo powstałego procesu. Cztery pierwsze edycje DBP bazowały na standardowej procedurze, polegającej na: składaniu projektów, ich weryfikacji, dyskusji na spotkaniu, głosowaniu.

Ostatnia edycja w tej formule została przeprowadzona w 2016 r. Właśnie w tym jubileuszowym roku – 100-lecia nadania praw miejskich Dąbrowie Górniczej – wykonano kolejny krok ku doskonaleniu dąbrowskiej procedury. Przy udziale mieszkańców oraz na bazie doświadczeń z poprzednich lat opracowano zupełnie nowy model – Dąbrowski Budżet Partycypacyjny 2.0, którego podstawą są dialog i dyskusje prowadzone podczas tzw. Forów Mieszkańców organizowanych na dąbrowskich osiedlach. Nowe zasady pozwalały mieszkańcom wypracować, drogą warsztatową, możliwe do realizacji projekty w ich dzielnicach.

Średnio w jednej edycji w ramach DBP 2.0 przez animatorów osiedlowych organizowanych jest **135 spotkań**, w których uczestniczą blisko **784 osoby** (raz policzalne).

Niestety, lata 2020 i 2021 to czas pandemii COVID-19 i wprowadzonych obostrzeń sanitarnych, które nie pozwoliły na realizację Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego 2.0 w dotychczasowej formule bazującej na dialogu z mieszkańcami.

18 dzielnic Dąbrowy Górniczej

Zawieszenie procedury DBP 2.0 spowodowane pandemią zbiega się z zakończeniem ponad trzyletniego procesu wypracowywania wspólnie z mieszkańcami, a w konsekwencji w 2020 r. uchwalenia przez Radę Miejską **18 Statutów Rad Dzielnic**. Powstało tym samym 18 jednostek pomocniczych składających się z **36 osiedli**. Wybory do tych jednostek zostały jednak zawieszone ze względu zarówno na pandemię, jak i decyzję wojewody śląskiego, który uznał dąbrowskie uchwały za niezgodne z prawem. W efekcie wystąpienia przez miasto na drogę sądową Naczelny Sąd Administracyjny w lutym 2022 r. uznał, że Statuty Rad Dzielnic są prawomocne. Tym samym Dąbrowa Górnicza stała się miastem na prawach powiatu składającym się z 18 jednostek pomocniczych.

Budżet Obywatelski

Rok 2019 przyniósł kolejne zmiany w procesie, tym razem wymuszone nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym, która obligatoryjnie zobowiązała miasta na prawach powiatu do wdrożenia tzw. Budżetu Obywatelskiego. Na podstawie wniosków z warsztatów z mieszkańcami, którzy wspólnie z pracownikami Urzędu Miejskiego starali się znaleźć rozwiązanie dla interpretacji wprowadzonych przez rząd przepisów ustawowych, został przygotowany regulamin Budżetu Obywatelskiego. Główny problem, jaki stał przed uczestnikami warsztatów oraz samorządowcami, to

próba pogodzenia ustawowych przepisów z sześcioletnimi rozwiązaniami już wypracowanymi w Dąbrowie Górniczej.

W tym samym roku miasto zrealizowało dwie procedury – zupełnie nową, ogólnomiejską oraz po raz siódmy dobrze już wszystkim znaną osiedlową. W latach 2020 i 2021 odbywały się kolejne edycje Budżetu Obywatelskiego, któremu poświęcono stronę internetową www.bo.dg.pl.

W roku 2022 korzystając z możliwości prawnej jaka się pojawiła, na wniosek Prezydenta Miasta, Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej podjęła dwie uchwały, w konsekwencji których w roku 2022 nie odbyła się procedura ogólnomiejaska czyli Budżet Obywatelski. Roczna przerwa w przeprowadzaniu procesu Budżetu Obywatelskiego pozwoliła na organizację prac warsztatowych, podczas których wspólnie z mieszkańcami, działaczami organizacji pozarządowych, radnymi oraz pracownikami urzędu wypracowany został nowy regulamin Budżetu Obywatelskiego.

W roku 2023 przeprowadzona została IV edycja Budżetu Obywatelskiego, w ramach której mieszkańcy w głosowaniu wybrali do realizacji 6 projektów na kwotę 5,2 mln zł.

DBP 2.1 i DBP 2.2

Na potrzeby funkcjonowania jednostek pomocniczych powstały tzw. Obywatelskie Raporty Otwarcia, opracowane w drodze warsztatów możliwych do przeprowadzenia w przerwach pomiędzy lockdownami oraz na podstawie wywiadów indywidualnych z mieszkańcami. Raporty i spotkania z dąbrowianami stały się podstawą do wyznaczenia dla każdego z 36 osiedli tzw. obszarów priorytetowych do Dąbrowskiego Budżetu Partycypacyjnego. Tym samym w roku 2022 VIII edycja DBP ruszyła w nieco zmienionej formule DBP 2.1.

Od 2013 r. W ciągu 10 lat i na przestrzeni 8 edycji, udało wypracować do realizacji łącznie 596 projektów na kwotę ok. 58,4 mln zł.

W roku 2023 nastąpiła kolejna zmiana i Dąbrowski Budżet Partycypacyjny jest realizowany w odświeżonej formule DBP 2.2, w której nadrzędną rolę odgrywa dialog i spotkania konsultacyjne z mieszkańcami.

Cyfrowe miasto

Wydział merytoryczny odpowiedzialny za wprowadzenie i cykliczną aktualizację danych oraz za ocenę sytuacji w danym obszarze: Wydział Informatyki, Wydział Marki Miasta, Kultury i Sportu.

Poziom cyfryzacji usług publicznych

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej wdrożył w ostatnich latach szereg aplikacji i narzędzi cyfrowych z których mieszkańcy i osoby spoza miasta mogą korzystać.

Tabela [180]. Aplikacje i narzędzia cyfrowe udostępnione mieszkańcom Dąbrowy Górniczej

NaprawmyTo.pl https://naprawmyto.pl/dabrowagornicza
Serwis umożliwia swoim użytkownikom zgłaszanie problemów zaobserwowanych w ich najbliższym otoczeniu. Podstawową funkcją serwisu jest zgłaszanie różnego rodzaju problemów w przestrzeni publicznej, informowanie o tych problemach odpowiednich instytucji, przeglądanie i wyszukiwanie alertów z najbliższej

<p>okolicy.</p> <p>Wydział/biuro: Centrum Zarządzania Kryzysowego</p>
<p>INFO SMS System ostrzegania i informowania mieszkańców Dąbrowy Górniczej</p> <p>https://powiadomienia.dabrowa-gornicza.pl/</p>
<p>Po zarejestrowaniu w systemie użytkownik otrzymuje na podany numer telefonu SMS-y z ostrzeżeniami i komunikatami oraz inne powiadomienia zgodnie z wybranymi kategoriami.</p> <p>Wydział/biuro: Centrum Zarządzania Kryzysowego</p>
<p>Dynamiczna Mapa Jakości Powietrza</p>
<p>Aplikacja prezentuje aktualny stan zanieczyszczenia powietrza pyłami: PM10, PM2,5. Mapa dostarcza bieżącą informację o jakości powietrza w każdym dowolnie wybranym miejscu miasta: posiada funkcję geolokalizacji użytkownika oraz pozwala wprowadzić adres, który nas interesuje. Mapa przybliża wybraną lokalizację, dla której możemy sprawdzić jakość powietrza. <u>- aplikacja nie działa, planowany termin wznowienia październik-listopad 2023 r.</u></p> <p>Wydział/biuro: Wydział Ochrony Środowiska</p>
<p>Konsultacje społeczne</p> <p>http://konsultacje.dabrowa-gornicza.pl/</p>
<p>Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej prowadzi jednolity system konsultacji i dialogu z mieszkańcami. Dąbrowskie konsultacje podzielone zostaną na dwa rodzaje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsultacje aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - tryb, w którym uwagi mogą składać wyłącznie organizacje pozarządowe w ramach własnej działalności statutowej, • konsultacje z mieszkańcami miasta. <p>Wydział/biuro: Wydział Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej</p>
<p>Strefa usług elektronicznych</p> <p>ekasa.dg.pl</p>
<p>Usługa umożliwia klientowi bieżącą weryfikację stanu zobowiązań podatkowych oraz pozwala na dokonanie płatności za pośrednictwem portalu. Z poziomu portalu możliwe jest przesłanie informacji do Urzędu za pomocą formularza. Rozwiązanie to pozwala na załatwienie spraw podatkowych bez konieczności wizyty w Urzędzie. Portal wykorzystuje spełnia funkcje informacyjne, komunikacyjne i płatnicze.</p> <p>Wydział/biuro: Wydział Obsługi Urzędu</p>
<p>Opłatomat</p>
<p>Urządzenie zlokalizowane w holu Urzędu Miejskiego pozwala na szybkie uregulowanie opłat urzędowych bezgotówkowo, bez konieczności wizyty na stanowisku obsługi. Klient ma możliwość dokonania wpłaty gotówkowej oraz bezgotówkowej (karta płatnicza) wybierając odpowiedni rodzaj wpłaty w menu kasy. Po uzupełnieniu danych do wpłaty i włożeniu gotówki, bądź użyciu karty płatniczej kasa automatyczna wydaje potwierdzenie wpłaty i ewentualnie dokonuje zwrotu reszty z wpłaty gotówkowej.</p> <p>Wydział/biuro: Wydział Obsługi Urzędu, Wydział Księgowości</p>
<p>Internetowa rezerwacja wizyty</p> <p>https://kalendarz.dg.pl/qmaticwebbooking/index.html#/</p>
<p>Możliwość umówienia wizyty z pracownikiem Urzędu Miejskiego drogą elektroniczną z 14-dniowym wyprzedzeniem.</p>

Wydział/biuro: Wydział Spraw Obywatelskich
System kolejkowy obsługi klienta w Urzędzie Miejskim
System pozwala na kontrolowanie kolejki zarówno na ekranach znajdujących się w budynku Urzędu Miejskiego. Wydział/biuro: Wydział Spraw Obywatelskich
Paczkomat Urząd24 (InPost)
https://urząd24.inpost.pl/umda browagornicza Możliwość złożenia dokumentów w zakresie zdefiniowanych spraw w Urzędzie Miejskim za pośrednictwem Paczkomatu InPost, co umożliwia realizację czynności bez konieczności osobistego stawiennictwa wnioskodawcy. Wydział/biuro: Wydział Spraw Obywatelskich
Powiadamianie Klienta o możliwości realizacji czynności z zakresu spraw komunikacyjnych za pośrednictwem wiadomości SMS
Usługa zawiadamiania Klientów wiadomością SMS /email o możliwości odbioru dokumentów komunikacyjnych realizacji czynności z zakresu spraw komunikacyjnych za pośrednictwem wiadomości SMS, co usprawnia kwestię ich realizacji zwłaszcza w połączeniu z usługą umawiania wizyt w Wydziale Spraw Obywatelskich. Wydział/biuro: Wydział Spraw Obywatelskich
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w ramach platformy WITKAC
Od 2021 r. w Urzędzie Miejskim w Dąbrowie Górniczej wprowadza się elektroniczny generator wniosków WITKAC.pl dla wszystkich otwartych konkursów ofert. Platforma WITKAC.pl to narzędzie, znacznie ułatwiające współpracę urzędów z organizacjami pozarządowymi, m.in. na etapie: ogłaszania konkursów ofert, naboru i oceny wniosków dotacyjnych, tworzenia umów oraz składania i weryfikacji sprawozdań. Wydział/biuro: Wydział Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej
Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych – formularz online
https://edukacja.dg.pl/dla-mlodziezy/fundusz-inicjatyw-mlodziezowych-2/ System grantowy (dla projektów młodzieżowych grant wynosi do 5 000 zł, dla projektów ogólnomiejskich do 20 000 zł) na realizację inicjatyw proponowanych przez młodzież w wieku 13-26 lat. Wnioski są zgłoszone za pośrednictwem formularza online (formularze Google). Wydział/biuro: Wydział Oświaty
Dąbrowski Paszport Wolontariusza
https://edukacja.dg.pl/dla-mlodziezy/paszport-wolontariusza/ Dąbrowski Paszport Wolontariusza skierowany jest do uczniów dąbrowskich szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz studentów. W paszporcie młodzi ludzie dokumentują swoją aktywność związaną z lokalnymi, wojewódzkimi i ogólnopolskimi akcjami charytatywnymi. Na podstawie wpisów w Paszporcie młodzi wolontariusze co roku będą wyróżniani podczas Dąbrowskiej Gali Wolontariusza. Paszport dostępny jest w formie PDF. Wydział/biuro: Wydział Oświaty
INSPIRE – usługi danych przestrzennych
https://mapa.inspire-hub.pl/#/dabrowa_gornicza Platforma do publikacji danych przestrzennych. Możliwość przeglądania uchwalonych miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego oraz zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w formie graficznej oraz tekstowej (również po wybraniu konkretnej działki ewidencyjnej).

Wydział/biuro: Wydział Urbanistyki i Architektury

Strategiczna mapa hałasu na obszarze Gminy Dąbrowa Górnicza -stan na 30 czerwca 2022 r.

<http://dg.server725714.nazwa.pl/portalaku/>

Mapa stanowi podstawowe źródło danych wykorzystywanych m.in. do informowania społeczeństwa o zagrożeniach związanych z hałasem. Służy też do opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska, tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem, planowania strategicznego oraz pozyskiwania danych przekazywanych do Komisji Europejskiej.

Mapa dostępna na serwerze.

Wydział/biuro: Wydział Ochrony Środowiska

Evenio

<https://mzgodg.pl/aktualnosci/nowa-bezplatna-aplikacja-evenio/>

Aplikacja Evenio jest bezpłatnym elementem nowego oprogramowania „odpadywgmnie.com” wdrożonego w MZGO obsługującego system gospodarowania odpadami.

Aplikacja umożliwia: pobranie harmonogramu odbioru odpadów, zgłoszenie reklamacji dotyczących odbioru odpadów, powiadomienie mieszkańców o awariach i utrudnieniach występujących podczas odbioru odpadów.

Miejski Zakład Gospodarowania Odpadami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z wydziałów Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej

Ministerstwo Cyfryzacji przygotowało standardy otwartości danych, które zapewnią wyższą jakość danych udostępnianych przez administrację. Otwarte dane można ponownie wykorzystywać m.in. do celów naukowych czy biznesowych. Stają się coraz cenniejszym surowcem, wykorzystywanym w produktach, aplikacjach czy usługach. Otwieranie danych publicznych zwiększa przejrzystość działań administracji i umożliwia ich kontrolę przez obywateli. Schemat pięciu poziomów otwartości danych (standard techniczny, Ministerstwo Cyfryzacji) (Tim Berners-Lee) uwzględnia²²:

- poziom 1: dane w dowolnym formacie udostępniane są bez ograniczeń licencyjnych. Dopuszczalne jest publikowanie danych w formie plików graficznych, skanów z obrazem danych i tekstu, plików tekstowych;
- poziom 2: dane są udostępniane w postaci ustrukturyzowane. Dane publikowane są w postaci sformatowanego arkusza kalkulacyjnego;
- poziom 3: używanie formatów otwartych. Dane są publikowane w otwartym ustrukturyzowanym formacie, np. CSV lub JSON;
- poziom 4: używanie URI do identyfikacji obiektów zgodnie z RDF. Dane publikowane są w formacie umożliwiającym oznaczenie ich struktury znaczeniowej;

²² Standard techniczny, Ministerstwo Cyfryzacji

- poziom 5: łączenie danych z innymi danymi za pomocą linków – budowanie kontekstu. Dane zawierają połączenia strukturalne online do innych zbiorów informacji.

Tabela [181]. Poziom otwartości danych publicznych w Dąbrowie Górniczej

Lp.	Zakres danych (czego te dane dotyczą)	Poziom otwartości danych				Miejsce udostępnienia
		2	3	4	5	
Wydział Zamówień Publicznych						
1	Rejestr zamówień publicznych	X				BIP
2	Dane wytworzone przez wydziały merytoryczne dotyczące postępowań przetargowych	X				BIP, platforma przetargowa (Logintrade)
Urząd Stanu Cywilnego						
1	Statystyka urodzeń	X				BIP https://www.bip.dabrowa-gornicza.pl/36821
2	Statystyka małżeństw	X				BIP https://www.bip.dabrowa-gornicza.pl/36820
3	Statystyka zgonów	X				BIP https://www.bip.dabrowa-gornicza.pl/36822
Wydział Spraw Obywatelskich						
1	Rejestr przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia kierowców	X				BIP https://starosta.osk.pwppw.pl/ps/Bip/8231328
Wydział Geodezji i Kartografii						
1	zestawienia zbiorcze egib - lata 2017 – 2021 - powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów – za rok: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 - zbiorcze zestawienie danych dotyczących lokali – za rok: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 - zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów – za rok: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 - zbiorcze zestawienie danych dotyczących budynków – za rok: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021	x				https://opendata.powiatowerejestry.pl
2	otwarte dane RCN - lata 2017 - 2021			x	x	https://opendata.powiatowerejestry.pl
3	dane przedmiotowe ewidencji gruntów i budynków – mapy - ulice - place - punkty adresowe - działki - budynki				x	https://geoportal.dg.pl ; https://opendata.powiatowerejestry.pl ; polska.e-mapa.net
4	obiekty turystyczne i noclegowe miasta	x				https://opendata.powiatowerejestry.pl
5	Rejestr mpzp			x	x	https://opendata.powiatowerejestry.pl https://mapa.inspire-hub.pl/#/dabrowa_gornicza
6	wizualizacja RCN	x				https://geoportal.dg.pl
7	GESUT	x				https://geoportal.dg.pl

Lp.	Zakres danych (czego te dane dotyczą)	Poziom otwartości danych				Miejsce udostępnienia
		2	3	4	5	
8	EMUiA		x			https://geoportal.dg.pl ; polska.e-mapa.net
9	Krajowa Integracja Ewidencji Gruntów		x			geoportal.gov.pl
10	Krajowa Integracja Uzbrojenia Terenu		x			geoportal.gov.pl
11	PRG - Adresy i ulice		x			geoportal.gov.pl
12	Zbiór danych przestrzennych w zakresie zagospodarowania przestrzennego		x	x	x	https://www.dabrowa-gornicza.pl/zbiór-danych-przestrzennych-w-zakresie-zagospodarowania-przestrzennego/ , https://mapa.inspire-hub.pl/#/dabrowa_gornicza , BIP
13	Gminna Ewidencja Zabytków	x				BIP
14	Rejestr zgłoszeń robót budowlanych	x				BIP

Cyfrowa infrastruktura miejska – poziom zaawansowania infrastruktury informatycznej w Urzędzie Miejskim, cyberbezpieczeństwa oraz miejskiej sieci szerokopasmowej.

71 jednostek miejskich w Dąbrowie Górniczej połączonych jest ze sobą światłowodami nowoczesnej Miejskiej Sieci Szerokopasmowej (zwanej dalej MSS) o łącznej długości 55km. Rozwiązanie takie umożliwia scentralizowane dostarczanie usług oraz szybką i bezpieczną wymianę danych. Dzięki MSS zapewniony jest szybki synchroniczny dostęp do Internetu o prędkości minimum 100/100 Mbit/s. Sieć wyposażona jest w centralny punkt bezpieczeństwa zapewniający zabezpieczony dostęp do sieci Internet. Wdrożone urządzenia Next Generation Firewall oferują ochronę przed szerokim spektrum zagrożeń.

MSS połączona jest do Internetu przez dwóch niezależnych operatorów. Wdrożone rozwiązanie gwarantuje najwyższą możliwą dostępność usług oraz odporność na fizyczne awarie związane z przerwaniem kabli światłowodowych. Na terenie Dąbrowy Górniczej uruchomiono sieć 36 hotspotów WiFi - bezpłatnych punktów dostępu do Internetu dla mieszkańców miasta.

W celu poprawy bezpieczeństwa, w mieście wdrożony został monitoring miejski korzystający z zasobów MSS. Dodatkowo na potrzeby mieszkańców uruchomiono pod adresem dg.pl/kamery kamery online z widokiem na centrum miasta, plażę i moło przy jeziorze Pogoria III.

W celu uniezależnienia się od dostawców Internetu, a jednocześnie zapewniania ciągłości świadczenia usług, Gmina uzyskała prawo dysponowania pulą 256 adresów IP pod którymi funkcjonuje w cyberprzestrzeni. Rozwiązanie to gwarantuje niezależność i umożliwia wybór dostawców Internetu oferujących wysoką jakość w korzystnej cenie.

Dzięki wieloletnim staraniom Gmina uzyskała prawa do dysponowania prestiżową domeną dg.pl. Domena jest wykorzystywana na potrzeby jednostek miejskich i wyznacza granice cyberprzestrzeni Dąbrowy Górniczej. W domenie tworzone są również adresy usług cyfrowych realizowanych przez Gminę.

Jednym z atutów Miejskiej Sieci Szerokopasmowej jest możliwość dostarczania usług dla przyłączonych jednostek. Centralizacja usług wspólnych dla jednostek zabezpiecza wysoką jakość przy jednoczesnej optymalizacji kosztów ich dostarczenia.

Na 104 serwerach zlokalizowanych w nowoczesnej serwerowni Gminy Dąbrowa Górnicza przetwarzanych jest obecnej 30 TB danych. Celem podniesienia poziomu bezpieczeństwa danych oraz świadczonych usług w mieście wykonano serwerownię zapasową. Obie serwerownie połączone są między sobą szybkimi łączami światłowodowymi Miejskiej Sieci Szerokopasmowej.

Przetwarzanie danych odbywa się na najnowocześniejszych serwerach vSAN o dużej mocy obliczeniowej oraz przestrzeni dyskowej. Szybki dostęp do danych umożliwia wykorzystanie dysków w technologii SSD. Kopie zapasowe danych tworzone są za pomocą dedykowanego, specjalistycznego oprogramowania a przechowywane są w serwerowni zapasowej. Celem minimalizacji skutków potencjalnych ataków typu ransomware kopie danych są również zapisywane na szybkich i pojemnych nośnikach taśmowych.

Nad zapewnieniem optymalnych warunków pracy dla użytkowanych serwerów czuwa nowoczesny, redundantny system klimatyzacji precyzyjnej. Warunki klimatyczne pomieszczenia są monitorowane przez 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu, a minimalne przekroczenie ustalonych warunków skutkuje natychmiastowym wystaniem powiadomień do administratorów. Serwerownia główna oraz zapasowa są zlokalizowane w strefach o podwyższonej odporności przeciwpożarowej oraz posiadają automatyczny systemy gaszenia gazem.

Nowoczesna sieć komputerowa LAN Urzędu Miejskiego wybudowana jest zgodnie z zasadą zachowania wysokiej dostępności środowiska informatycznego. Architektura taka gwarantuje utrzymanie usług na niezmiennym poziomie w wypadku awarii jednego z głównych urządzeń sieciowych. Wdrożone urządzenia wspierają bezpieczną realizację pracy zdalnej i są zabezpieczone przed nieautoryzowanym dostępem. Na styku sieci Urzędu z siecią Internet wdrożono urządzenie typu Next Generation Firewall, realizujące dodatkowo funkcje antyspam, IPS (wykrywanie intruzów), sandbox oraz antywirus.

Wydział Informatyki obsługuje 759 komputerów z czego 25% maszyn to laptopy. Wszystkie komputery wyposażone są w pakiet office i pracują pod kontrolą wspieranej przez producenta wersji systemu operacyjnego Windows. Wdrożono mechanizmy centralnego zarządzania oraz bieżącej aktualizacji komputerów. Na każdym urządzeniu końcowym zainstalowano zabezpieczenia w postaci nowoczesnego oprogramowania antywirusowego.

Celem uproszczenia dostępu użytkowników do wsparcia technicznego IT wdrożono pojedynczy punkt kontaktu służący do rozwiązywania wszystkich zgłoszeń dotyczących systemu informatycznego Gminy. Użytkownicy mogą komunikować się poprzez wskazany numer telefonu lub adres email. Na każdym stanowisku w systemie informatycznym Urzędu wdrożono dedykowane oprogramowanie ułatwiające inwentaryzację oraz zarządzanie stanowiskiem. Wdrożono oprogramowanie umożliwiające zdalne wsparcie użytkowników zarówno z Urzędu jak i z jednostek miejskich. Z przeprowadzonych ankiet satysfakcji usług wsparcia IT wynika, że najwyższą ocenę uzyskano od 96,6% użytkowników.

Wydział Informatyki świadczy usługi w oparciu o wdrożony Katalog Usług Informatycznych. Dzięki wdrożonemu katalogowi dostarczanie usług odbywa się w sposób usystematyzowany, czytelny i uzgodniony z klientami. Wydział Informatyki świadczy 179 usług informatycznych, a klientami są: Urząd Miejski, Centrum Usług Wspólnych oraz jednostki obsługiwane.

Główne obszary świadczonych usług to między innymi:

- zintegrowane oprogramowanie służące do obsługi finansów Gminy
- oprogramowanie wspierające prowadzenie Ewidencji Ludności
- oprogramowanie wspierające Urząd Stanu Cywilnego
- portale internetowe to głównie:
 - dg.pl
 - bip.dg.pl
 - ekasa.dg.pl
 - eurzad.dg.pl
 - geoportal.dg.pl
- oprogramowanie mapowe
- system kolejkowy wraz z elektronicznym umawianiem wizyt
- oprogramowanie kadrowo-płacowe
- rejestracja czasu pracy
- systemy wymiany informacji:
 - poczta email
 - portal internetowy
 - wymiana
 - współpraca
 - system obiegu dokumentów
 - oprogramowanie Microsoft 365 w tym Teams
- oprogramowanie do obsługi obrad Rady Miejskiej, elektronicznego głosowania oraz realizacji sesji Rady Miejskiej i komisji w formule zdalnej w tym transmisji wideo
- usługi hostingu stron dla jednostek miejskich
- oraz wiele innych.

Wyżej wymieniana infrastruktura informatyczna, usługi informatyczne, zabezpieczenia oraz organizacja tworzą cyberprzestrzeń Gminy Dąbrowa Górnicza dg.pl.

Utrzymanie sprawnie funkcjonującego i bezpiecznego systemu informatycznego Gminy jest obecnie rosnącym wyzwaniem związanym z brakiem kadry informatycznej. Główną przyczyną tej sytuacji jest wysoki popyt na specjalistów IT generowany przez firmy oraz zagraniczne korporacje lokalizujące na terenie Województwa Śląskiego swoje usługi. Sytuacja ta powoduje trudności związane z dalszym rozwojem, ponieważ w pierwszej kolejności należy zabezpieczyć ciągłość działania i bezpieczeństwo systemu obecnie funkcjonującego. Ważnym wyzwaniem jest również rozwój kompetencji cyfrowych umożliwiający pełne wykorzystanie wdrożonego systemu.

Komunikacja internetowa z mieszkańcami

Ilość wyświetleń miejskiej strony internetowej (na podstawie Google Analytics) w 2022 roku wynosiła 838 933 a ilość odsłon 1 413 016. W ostatnich latach, w ujęciu globalnym widać wyraźny spadek

zainteresowania treściami prezentowanymi w portalach horyzontalnych i jednoczesną migrację użytkowników do mediów społecznościowych. przyrostem użytkowników korzystających z treści generowanych w portalach: facebook, youtube, instagram.

W roku 2022 ilość korespondencji wpływającej do Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej poprzez PeUP oraz ePUAP wyniosła 12 125 (w tym PeUP- 42, ePUAP- 12 083).

Współpraca miasta z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami

W 2022 roku Gmina Dąbrowa Górnicza:

- należała do następujących związków międzygminnych i stowarzyszeń:

- Związku Miast Polskich,
- Śląskiego Związku Gmin i Powiatów,
- Górnośląsko - Zagłębiowskiej Metropolii,
- Związku Gmin Jurajskich,
- Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego,
- Śląskiej Organizacji Turystycznej.

- zawarła porozumienia z:

- Miastem Sosnowiec w sprawie organizacji i prowadzenia nauki religii Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego dla uczniów uczęszczających do szkół publicznych prowadzonych przez Gminę Dąbrowa Górnicza (rok szkolny 2021/2022);
- Gminą Sosnowiec w zakresie udzielania świadczeń na rzecz osób nietrzeźwych doprowadzonych z terenu Gminy Dąbrowa Górnicza przez Izbę Wyrzeźwień z siedzibą w Sosnowcu;
- Miastem Mysłowice w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Chrystusowego w Rzeczypospolitej Polskiej Społeczność Chrześcijańska w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Gminą Psary w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Chrystusowego w Rzeczypospolitej Polskiej Społeczność Chrześcijańska w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Gminą Knurów w sprawie pokrycia kosztów kształcenia uczniów w zakresie religii prowadzonego w Pozaszkolnym Punkcie Katechetycznym Kościoła Nowe Życie Zbór Kościoła Bożego w Chrystusie w Knurowie przy ul. Żwirki i Wigury 3;
- Miastem Chorzów w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Bożego w Polsce – Kościół Chrześcijański „Nowe Pokolenie” w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Miastem Katowice w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Bożego w Polsce – Kościół Chrześcijański „Nowe Pokolenie” w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Miastem Katowice w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Chrystusowego w Rzeczypospolitej polskiej Społeczność Chrześcijańska w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;

- Gminą Knurów w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Bożego w Polsce – Kościół Chrześcijański „Nowe Pokolenie” w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Gminą Miasta Jaworzna w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Bożego w Polsce – Kościół Chrześcijański „Nowe Pokolenie” w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Gminą Sosnowiec w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Bożego w Polsce – Kościół Chrześcijański „Nowe Pokolenie” w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Gminą Sosnowiec na pokrycie kosztów zatrudnienia nauczyciela religii Kościoła Chrystusowego w Rzeczypospolitej Polskiej Społeczność Chrześcijańska w Dąbrowie Górniczej, w roku szkolnym 2021/2022;
- Gminą Miastem Mysłowice w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia związanego z nauczaniem religii Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Mysłowicach w roku szkolnym 2021/2022;
- Miastem Katowice w sprawie pokrycia kosztów zatrudnienia związanego z nauczaniem religii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Katowicach w roku szkolnym 2022/2023.